

In festo beati Andree est euangelium Ambulans Ihesus et cetera Mathxi quarto Circa quod possunt disputari sequentes questiones.

Primo utrum cristus conuenienter vocauit ad predicacionis officium Petrum et Andream et Iacobum et zebedei et Iohannem

Secundo utrum oporteat sequentibus Christi omnia temporalia relinquere **T**ercio utrum beatus Andreas et alij qui secum sunt vocati hac vocacione fuerint vocati ad apostolatum

Ad primam que sciouem sic proceditur et videtur. quod Christus non conuenienter vocauit ad predicacionis officium Petrum et Andream et Iacobum et zebedei et Iohannem de quibus in euangelio quia simplices et indocti prohibentur eligi ut. xxix di. de Petro Sed isti apostoli erant simplices et indocti ergo conuenienter non debuerunt eligi **S**ecundo sic electio ad officium quod respicit vniuersum orbem debet esse de personis de omni natione et non de vna speciali ergo Christus eligens apostolos de vna gente scilicet de iudea videtur in conuenienter elegisse

Tercio queritur quare magis de arte piscatoria que videtur vilice esse inter omnes elegerit eos quam de alia **I**n oppositum est euangelium cui non potest subesse falsum nec in operibus Christi aliquod in conueniens **R**espondeo dicendum quod Christus conuenienter elegit Petrum et Andream et ceteros ad predicacionis et dispensacionis diuini verbi ministerium Patet quia Christi est virtus et sapientia. i. Corin. i. ergo ipse se sapienter omnia fecit et virtuose **A**d rationes in oppositum ad primam respondetur quod isti apostoli cum a Christo fuerint deputati predicacionis officio ipse fecit ipsos idoneos et ad hoc et impleuit omnes defectus in eis quibus ait ego dabo vobis es et sapientiam cui non poterunt resistere omnes aduersarij vestri Voluit autem hos simplices et indoctos assumere ad predicacionis officium ne aliquis eorum gloriaretur se sua virtute aut sapientia dicere se eligi meruisse **H**ec ratio assignatur a paulo aposto. i. corin. i. dicens Videte vocationem vestram fratres quoniam non multi sapientes secundum carnem non multi potentis non multi nobiles sed que stulti sunt mundi id est eos qui secundum mundum stulti videbantur elegit et ministrum ad predicacionis officium scilicet piscatores vult

teratos et hoc ut confundat sapientes
• i. eos qui de sapientia mundi con-
fidunt et infirma mundi. i. homines
impatientes secundum mundum. id est
rusticos et colonos. legit deus ad
predicationis officium et hoc ideo
ut confundat fortia id est potentes
huius mundi. **I**tem elegit ad pre-
dicationis officium ignobilia mun-
di. id est eos qui secundum mundum
sunt ignobiles et contemptibili-
tate id est eos qui secundum mundum
sunt contemptibiles ut paupere-
res et ea que non sunt. id est eos
qui non videntur esse in seculo
aliquid elegit ad predicationis
officium. et hoc ideo ut ea que
sunt. id est eos qui false in mun-
do aliquid esse videntur et affig-
nans rationem horum dicens.
ideo non elegit excellentes in se-
culo sed abiectos ut non glorie-
tur omnis caro in conspectu eius
id est ut nullus pro quacumque car-
nis excellentia gloriatur per com-
parationem ad deum ex hoc enim
quia mundum sue fidei subiecit
non per sublimes in mundo siue
seculo sed per abiectos non pos-
tulat homo gloriari quod per aliquam
carnalem excellentiam saluatus
sit mundus. **N**ota tamen quod licet
christus a principio vocauerit ad
predicationis officium simplices
homines non tamen ita quod nul-
lum vocauerit litteratum. quia
nathanaelem et nicodemum vo-

cauit. ut patet **J**ohannis primo
et tercio. quia si solos simplices
vocasset credi posset quod fuissent ex
simplicitate decepti. **H**erum tamen
simplices magis constituit apo-
stolos et predatores euangelij
quam litteratos ut fides euangelij
magis attribueret sapientie diui-
ne quam humane sicut dictum est
Ad rationes in oppositum.
Ad primam iam patet responsio
ex dictis. **A**d secundam respō-
detur negando consequentiam ym-
mo duemter de illa sola gente
iudaica assumendi erant apostoli
de qua assumpti fuerant prophete
cui erat fides christi dei qui
fecit celum et terram. **U**n beatus
Augustinus libro de consensu euange-
listarum assignans hanc ratio-
ne dicit sic quod gens hebraea tantum
deputata est a christo ad propheti-
zandum illa que de illo futura erant
non quidem quin per sibilas et
uates ipsorum gentium multa
de christo dicta et multa in libris
eorum leguntur que pro nostra
christiana religione testimonium
ducunt que a sanctis angelis vel
ab ipsis prophetis **J**udeorum au-
dire potuerunt sicut etiam ipsum
Christum in carne presentem de-
monia coacta sunt confiteri quod ta-
men illius gentis hebreae ad pro-
phetizandum et predicandum de-
putate erant unus deus verus qui
fecit celum et terram et omnia

que in eis sunt quo offenso sepe
suis hominibus subdebat. merito
solum de gente illa prophetas
et apostolos habere voluit quod
etiam magnum beneficium fuit
quod prestitit ecclesie sue ubique per
terras diffuse ut gens hebraea quae
inimica remanebat christi nomi-
nis ubique iam dispersa et dela-
tata ne illa que de christo per pro-
phetas et apostolos dicta sunt fi-
de a nobis putarentur esse com-
posita codices prophetarum et a-
postolorum de gente eorum ubi-
que portaret. et sic fieret ut gens
inimica fidei nostre testis fieret
veritatis nostre. **T** Ad tertiam
respondetur quod triplex ratio ex di-
ctis sanctorum potest colligi quae
ostendit congruum fuisse aposto-
los hos maiores de arte piscato-
ria fuisse vocatos magis quam de al-
lia. **P**rima ex ipsius artis utilita-
te et paupertate. **D**icit enim **Au-**
gustinus quod ideo dominus non
elegit reges. aut senatores. aut
philosophos ad apostolatuz sed
elegit indoctos pauperes et pesca-
tores. quod si doctos vel oratores ele-
gisset fortassis quilibet eorum di-
ceret se electum. quia doctura sua
elegi meruit. propter quod deus
noster volens superborum fran-
gere ceruices non quesivit per
oratores. piscatores. sed per pi-
scatores lucratus est imperato-
rem. **S**ecunda causa sequitur ex

ipsius artis congruitate. **D**icit
enim **Crisostomus** super hunc pas-
sum congrue deus noster per lo-
ca piscatori transiit piscatores
piscaturus. qui piscatores future
dignitatis gratiam sui opere arti-
fici prophetaabant. quia sicut qui
reia iacet in aqua nescit quos
piscis comprehensurus sit. sic et
doctor quando diuini sermonis
reia iacet super populum nescit
qui sunt accessuri ad dominum.
quoscumque dominus excitauerit
illi adherent eius doctrine. **T**er-
cia ratio sequitur ex illius artis
a peccato immunitate. **Q**uert
enim **Gregorius** quare petrus
post eius conuersionem ad pi-
scationem rediit et non matheus
ad theoloni negotium non re-
sedit. soluit quod quia negotium
quod ante conuersionem sine
peccato existit hoc etiam post con-
uersionem repetere culpa non fu-
it.

Secundam questionem
sic proceditur videtur
quod non oporteat sequen-
tibus christum omnia tempora-
lia relinquere. **P**rimo sic. **P**au-
peritas non requiritur ad perfe-
ctionem. ergo non ante cedens pro-
batur quia relinquere omnia vi-
detur esse illicitum. **A**postolus
enim primo corinth. octauo. dat
formam fidelibus faciendi ele-
mosinas dicens. si voluntas propria

est secundum illud quod habet ac-
cepta est. i. vt necessaria retineat
tis et postea subdit non vt alijs
sit remissio vobis autē tribulatio
glosa. id ē paupertas. **Secundo** sic
quicumq; exponit se periculo pec-
cat sed ille qui omnibus suis re-
liquis voluntariam paupertatem
sedatur exponit se periculo secun-
dum illud. **Proverbiōrum** tricesi-
mo ne forte egestate compulsus
furem et peiurem nomen domi-
ni. **Tercio** sic virtus in me-
dio consistit vt dicitur secundo e-
thiōrum sed ille q̄ omnia dimit-
tit per voluntariam paupertatem
non videtur in medio consistere
sed magis in extremo ergo non a-
git virtuose et ita hoc non perti-
net ad vite perfectionem.

In oppositum videtur es-
se euangelium presens. **Respo-**
deo dicendum q̄ sequela Christi
duplex potest distingui. **Una** est
communis et necessaria omnib⁹
ad salutem in qua consistit per-
fectio vite christiane ad quam p-
tinet perfecta observancia pre-
ceptorum caritatis de qua seque-
la habetur **Io. viii.** vbi dicitur q̄
sequuntur me scilicet credendo et
amando non ambulabit in tene-
bris sed habebit lumen vite de q̄
Mathei. xix. si vis ad vitam in-
gredi serua mandata. **Alia** est se-
quela Christi supra communem
statim saluti necessarium sicut se-

quela Christi per imitationem vi-
te in paupertate et austeritate et
huiusmodi aut in passione de q̄
sequela dicitur in presenti euan-
gelio q̄ apostoli isti vocati secuti
sunt Christum et **Mathei. decimo-**
nono dicitur vende omnia que ha-
bes et sequere me et **Petrus** apos-
tolus dicit quid erit nobis qui re-
linquimus omnia et secuti sum⁹
te **Juxta** hanc duplicem sequela
distinguitur duplex perfectio vt
tangit sanctus thomas secunda
secunde. **q. c. lxxxiiij. ar. iij.** vbi
ita dicit q̄ homo habet quandam
perfectionem sue nature statim cui⁹
q̄ nascitur q̄ pertinet ad ratione
speciei. **Est** autē alia perfectio
ad quam per augmentū adducit
ita est quedam perfectio caritatis
pertinens ad ipsa; specie carita-
tis vt. **s. deus** ametur super om-
nia et nichil contra eum ametur
Est autē alia perfectio caritatis e-
tiam in hac vita ad quam aliq̄s
p̄ aliqd̄ augmentū spūale perue-
nit vt pote cum homo etiam a re-
b⁹ licitis abstinet vt liberius di-
uini obsequijs vacet et hoc mo-
do religio dicitur quedam discipli-
na siue exercitiū ad apprehenden-
dum hoc perfectionis augmentū
Quā i collatōib⁹ pat̄r dicit abbas
Moses de religio; loqueris ie-
iuniorū mediā vigiliis labores
corpis nuditate lectioem ceteras
q̄ virtutes debere suscipere nos

nouetimus ut ad perfectionem
caritatis possimus conscendere.
Istis distinctionibus prehabi-
tis fit ista conclusio prima ad se-
quelam primam christi et ad ha-
bendam primam perfectionem
non est necessarium omnia re-
linquere temporalia per volun-
tariam paupertatem. Sed suffi-
cit ut super omnia deus diliga-
tur et nihil contra eum ametur
siue q̄ precepta caritatis obser-
uentur. **I**ta conclusio est mani-
festa. Nam ut dicit sanctus tho-
mas. Summa perfectio potest
esse cum magna opulencia. Na
abraham cui dictum est. **Genes**
decimoseptimo. Ambula coram
me et esto perfectus legitur di-
ues fuisse et similiter reges et prin-
cipes christiani prelati et alij cri-
stiani minores qui non renuncia-
uerunt bonis temporalibus quo-
rum multi sunt in statu gratie.
Secunda conclusio ad sequelam
secundam et secundam perfecti-
onem requiritur renunciatio siue
dimissio temporalium. ut patet
Matth. decimonono. **D**ivis per-
fectus esse et **Luc.** ix. **¶** Qui
vult venire post me abneget se-
metipsum et sequatur me. **I**ta
conclusio patet quia sicut dictum
est status religionis est quedam
disciplina siue exercitium per quod
peruenitur ad perfectionem car-
itatis ad quod necessarium est

q̄ aliquis affectum suum totali-
ter abstrahat a rebus munda-
nis dicit enim **August.** libro deci-
mo confessionum ad deum loquens
mihi te amat q̄ te cum aliquid amat
quod non propter te amat. **¶** Et in li-
bro **lxxij.** q̄ dicit **Augustinus** q̄ nu-
tumentum caritatis est diminu-
tio cupiditatis perfectio ubi nul-
la cupiditas. ex hoc autem q̄ ali-
quis res mundanas possidet al-
licetur animus eius ad earum amo-
rem. **¶** Unde **Augustinus** in epi-
stola ad **Paulinum** et **Therastiam**
q̄ terrena diliguntur arcus a-
depta q̄ concupita et **Crisostomus** dicit
super **Mattheum.** **¶** Et oppositio
diuiciarum maiorem accendit
flammam et vehemencior fit cupi-
do et inde est q̄ ad perfectionem
caritatis acquirendum primum
fundamentum est voluntaria pau-
peritas ut absq̄ proposito vivat di-
cente domino **Matth.** xix. si vis
perfectus esse vade et vende om-
nia que habes et da pauperibus
et veni sequere me. **¶**
¶ Ad rationes in oppositum.
¶ Ad primam respondetur negan-
do consequentiam. et ad dictum a-
postoli dicendum q̄ loquitur in
firmis quos sic dare monet ut
egestatem non patiantur et si-
militer ex alia glosa non est in-
telligendum q̄ non liceat omnia
temporalia abicere sed q̄ hoc non
ex necessitate requiritur

T Ad secundam respōdetur
negando minorem dicitur enim
quod ille cuius res ter-
re Crisum em-
ma dimitat non exponit se peri-
culo spiritali vel corporali spiritali
ale quidem periculum pronem-
ex paupertate quando non ē volū-
taria. Periculum autem corpora-
le non imminet illis quā intencō-
one loquendi crīstum omnia su-
a relinquunt diuine prouidēcie se
committentes. Unde. **Augusti-
nus** dicit in libro de sermone do-
mini in monte querentibus reg-
num dei et iusticiam eius nō de-
bet subesse sollicitudo nē necessari-
a desint. **T** Ad tertiam respō-
detur negando minorem et ratio
est quia ad in- dūm virtutis se-
cundum philosophum accipitur
secundum rationem rectam. non
secundum quantitatem rei et ide-
o quicquid potest fieri secundum
rationem rectam non est viciōsū
ex magnitudine quantitatis sed
magis virtuosum. **E**st autem
preter rationem rectam si quis o-
mnia sua consumeret in intēpetā-
ciam vel absq; utilitate.

Est autem secundum rationē
rectam quod aliquis diuitias abiciat
at vt contemplationi sapientie
vacet quod et philosophi quidā
fecisse leguntur. Unde multo ma-
gis secūdu rationem rectam ē vt
homo omnia bona sua relinquat

ad hoc quod crīstū se de sequat
Dñ **I**hesu. ad rusticū monachū
Radū xpm nudū sequere

Ad tertiam q̄stionē vtrū
būtis **A**ndreas et alij q̄ se-
cū sūt vocati hac vocacōe
fuerit aduocatus ad apostola-
tum respondetur quod sic. **T** Pro
quo notandum quod triplex fuit vo-
cacō Apostolorum. **P**rima vo-
cacō fuit immediate post bap-
tismum xpi vt habetur. **J**o. primo
quando duo discipuli **J**ohannis
audierunt ipsum **J**ohannem di-
centem de crīsto. **E**cce agnus dei
et secuti sunt **I**hesum et ibi dicit
quod **A**ndreas frater symonis erat
vnus ex duobus quā secuti fue-
runt **I**hesum et ibi dicitur infra
quam vo-
cauit fratrem suum sy-
monem ad **I**hesum. **I**sta autem
vocacō fuit ad crīsti familiarita-
tem. **S**ecunda vocacō fuit
in captura piscium quam descri-
bit lucas. v. c. vbi dicit quod crīstus
propter turbas irruētes ascendit
in nauem **P**etri ad predicandum
et finita predicacōe iussit laxari
rete in capturam piscium et visa
multitudine **P**etrus sciens quod nō
poterat esse virtute humana pro-
cidit ad genua **I**hesu et ista vo-
cacō dicitur esse ad discipulaturā
Tercia autem vocacō
fuit de quā hic in presenti euan-
gelio fit mencō quando relictis

relictis omnibus secuti sunt ihesu
totaliter ei adherentes ad predicta
negotia amplius non reuersuri et
hac uocatione sunt uocati ad apo
stolatum etc.

**In festo beati nicolai uenit di
sputandum.**

Utrum beatus nicolaus
sic lucernas ardentis. i.
sanctorum operum perfe
ctionem habuit in manibus suis
ut credatur a cunabulis in bap
tismo ultra communem legem spe
ciali effectum gratie suscepisse
et uideatur quod non quia bap
tismo equalem effectum habet in om
nibus maxime in paruulis ubi
non precedit alia dispositio ma
ior in uno quam in alio. ergo beatus
nicolaus non habuit cum paru
lus fuerit bap
tismus speciale
effectum gratie. **Secundo sic.**

In quacumque dispositione in
fas nascatur et quacumque habe
at natura unus non nascitur
magis peccator quam alius ergo paru
lus in regnatione unum non dicitur regna
ri magis vel melius quam alius. **In**
oppositum arguitur ex multis que
dicuntur de beato nicolao quod super
communem legem speciale gratiam
suscepit ex bap
tismo. **Primo** in uita sua quod innocende pu
erilia iura transcendens euange
lice institucionis discipulus effe
ctus est. **Secundo** legitur quod bea
tus nicolaus adhuc puerulus in
to ieiunio macerabat corpus.

Tercio ex illo quod dicitur a pueri
tia secutus est dominum. **Quar**
to ex illo quod legitur de eo quod post
quam dominum puerilem decurrit erat
cunctis mundi huius spiritus oble
tationibus christi se iugo subi
ciens documentis sanctis suum
prebuit auditum de operibus san
ctis suis que uelut lucerne arden
tes splendebant in eo hystoria
plena est qualiter erat valde co
paciens et super afflictis pia ge
stabat viscera ut ueraciter posset
dicere illud **Job xxxi.** ab infancia
creuit mecum misericordia. quo ar
ta dicitur in hystoria quod ex
sanctis nicolaus humiliter insi
stens reuelatione diuina proue
ctus est ad summum sacerdotij
gradum. **Respondeo** dicen
dum saluo meliori iudicio quod il
la que dicta sunt sunt satis pro
babilia testimonio quod iste sanctus
in bap
tismo aliquid speciale gra
tiam supra communem legem ac
cepit nec est hoc inconueniens que
mam ut inquit dominus bona
uentura in **iii. dist. iiii.** Gratia
mensuratur secundum liberalitatem
dei dantis. non secundum qualitate
susipientis nisi de congruo. et
hoc secundum quod suscipiens se pre
parat non secundum quod est capax quod
ergo deus operatur in bap
tismo secundum
exigentiam sacramenti et inter
unum non est magis dispositus quam
alter. id est equaliter dat omnibus
illis que sunt de lege dei quod tunc prece

non est alligata sacramento non
e necesse qd semp det equaliter
sed potest facere cui vult speci-
aliter p' legem hanc bona ventura.

Concordat et iam factus **Th**o. i
tercia et te. **A**d rationes in op-
positum ad primam respondetur
qd ratio pcedit de lege coi sed cu-
dus operetur in sacramento vt
agens voluntarium potest scdm
ordinem sue puidencie aliquid specia-
le vni concedere quod non alteri.

Ad secundam respodet negando
consequentiã ratione iam dicta.

In festo beati thome apo-
stoli pnt disputari sequentes qstio-
nes. **P**rimo vtrū fides sit de visis
Secundo vtrū **Th**o. de necessi-
tate salutis tenebatur apparente
sibi dño et dicente. **Th**o. i. con-
fiteu fide dñitatis et huicatis
in xpo. **T**ercio vtrū credere hys
que non vidimus sit laudabile

Ad primam sic pcedit et
videt qd fides sit de visis
Primo ex presenti euan-
gelio vbi cristus ait.

Thyme quia vidisti me **Th**o-
ma credidisti. ergo de eodẽ e visio
et fides. **S**ecundo sic. i. cori
xij. dicit apostolus vidim⁹ nũc p
speculum in enigmate et loquitur
p cognitiõẽ fidei ergo fides est
visio et id qd creditur videtur.

Tercio sic lum fidei sic se habz ad

articulos fidei sicut lum natura
le ad pñcipia naturaliter agnita
sed lumen naturale facit pñcipia
a per se nota. ergo etiam lumen
fidei facit videre articulos fidei

In oppositum est. apostolus dicens
ad hebreos. xi. fides est argumẽ-
tum nõ apparentium ergo fides
nõ e de visis. **R**espondeo dicendũ
secundum sanctum **Th**o. in. iij. qd
visio pprie loquendo e actus sen-
sus visus sed ppter nobilitatem
istius sensus translatur e nomẽ
visionis ad actus aliarum potẽtiarum
cognitiuarum sicut similitudinis
nẽ ad sensum visus pnt attendi.
ergo similitudo quantum ad ge-
nus cognitiõis tantum et sic lar-
go mō et ippe omis cognitiõ visio
dicitur et sicut hoc fides e de visis
potest etiam vltra attendi ista
similitudo non solum quantum
ad genus cognitiõis sed quan-
tum ad modum cognoscendi.

Modus aut quo sensus visus
videt est in quantum spēs vi-
sibilis facti in actu p lumen for-
matur in visu. **U**nde transseren-
do nomen visionis ad intellectuũ
pprie intelligendo videmus quã
per lumen intellectuale ipsa for-
ma intellegibilis fit intellectu
nostro siue illud lum fit naturale
sicut cũ intelligim⁹ quantitatem hõis
alicui⁹ hõis siue sit sup naturale
sicut quõ deũ in patria videmus

predicta visione cōfurgit si cut p
lumen naturale videmus pnci
pia p̄ma que cognoscimus sta
tim vt terminos cognoscimus si
ue p lumen sup̄naturale sicut est
visio prophete et vlt̄erius ea ead̄
que in ista p̄cipia resoluerē pos
sumus p̄ rationē didimus videre
sicut ea que scimus demonstra
tione pbata et s̄m hoc patet q̄
fides nō pōt eē de visis q̄ forma
illa intelligibilis que p̄cipale
est obiectum fidei sc̄z deus forma
tionem nost̄i intellectu subter
fugit et nō est ei pat̄uus in sta
tu vie. vt **Aug⁹** dicit. et p̄te
rea nec ea que sunt fidei ad p̄n
cipia visa reducere demonstra
do possumus. ¶ Ad rāones in
oppositum. Ad p̄imam respōde
tur. q̄ **Thomas** aliud vidit et a
liud credit hōminem vidit et de
um credit deū confessus est cum
dixit. deus meus et dominus me
us. vbi **Thomas** perfectior factus
est in cognitiōe post xp̄i resurre
ctionem cum manifeste cōfessus
est ipsum esse deum.
¶ Ad secundam respondetur
q̄ ibi visio large accipitur sc̄dm
p̄imum modum. ¶ Ad tercia
am respondetur negando conse
quētiā. et rāio est quia ter
minū p̄ncipiorum naturaliter
cognitorum sunt cōprehensibiles
nostro intellectui. ideo cognitiō
que surgit ex illis p̄ncipijs est
visio. sed nō est ita de terminis

articulorū fidei. vnde in futuro
q̄n deus p̄ eēnciam videbitur ar
ticuli erūt p̄ se noti et visi sicut
modo p̄ncipia demonstratio
ms.

Ad secundam quēstionē
vtrum **Thomas** de ne
cessitate salutis teneba
tur apparente sibi domino et di
cente **Tho. rē**. cōfiteri fidem diu
nitatis et humanitatis in casto
videtur q̄ non. ¶ **Primo** sic. Illud
videtur ad salutem sufficere p̄
q̄d hōmo att̄ngit finem virtutis
sed finis p̄cipuus fidei est cōmū
ctio humane mentis ad veritatē
diuinam que d̄ pot̄rat in **Tho**
ma eē sine exteriori cōfessione. er
go illa exterior fides nō fuit necē
ria ei ad salutem. ¶ **Secundo** sic
per exteriorē confessionem hō
mo fidem suam alijs patefacit.
sed hoc nō est necessarium nisi il
lis qui habent alios in fide instr
ere. sed hoc nō cōpet̄bat **Tho**.
illa hora respectu christi et disci
pulorū. ergo. rē. ¶ **Tercio**
nō requiritur p̄ a **thoma**. q̄ ab
alijs apostolis nisi q̄ crederet cū
sc̄tum resurrexisse sed alijs nō fu
it necessarium ad salutem talem
exteriorē in fidei cōfessionem face
re ergo nec **thome**. ¶ In opposi
tum est illud apostoli ad **Ro. x.**
corde creditur ad iusticiā. ore
autē confessio fit ad salutem.
¶ **Respondeo** dicendum de ne
cessitate salutis tenebatur **tho**.

illa hora facere illam confessionē
de christo. Patet ista conclusio
pro qua nota q̄ ea que sunt ne-
cessaria ad salutem cadūt sub p̄
ceptis diuine legis. confessio au-
tem fidei cum sit q̄d affirmatiuū
nō potest cadere nisi sub p̄cepto af-
firmatiō. vñ eo mō ē de necessitatē
ad salutē q̄ p̄t cadē sub p̄cepto af-
firmatiuo diuine legis. p̄cepta
autem affirmatiua non obli-
gant semper. si semper obligēt
obligant autem pro loco et tem-
pore. et s̄m alias circumstantias
debitas s̄m quas oportet ad actum
humanum limitari ad hoc q̄ sit
actus virtuosus sic agit: confite-
ri fidem nec semper nec in quo-
libet loco est de necessitate salu-
tis. sed aliquo loco et tēpore qm̄
si p̄ omissionē h̄mōdi confessio-
nis subtraheretur honor debitus deo
vel etiam utilitas proximis impē-
denda. puta si aliquis interroga-
tus de fide taceret et ex hoc crede-
retur vel q̄ nō haberet fidem vel
q̄ fides nō esset vera vel alij p̄ e-
rauitatem auerterēt a fide.
In huiusmōi em̄ casibus con-
fessio fidei est de necessitate salu-
tis. sed iste casus est in presen-
tiarum. Jam em̄ primo dixerat tho-
mas q̄ nolebat credere nisi videret
in manibus fixuram clauorū
et mitteret digitū r̄e. modo vero
si nō confessus fuisset ore fidem p̄se-
ntam de christo estimatus fuisset
nō habere fidem de christo. Unde

dominus ait illi noli eē incredulus
sed fidelis vel estimatus fuisset te-
nere q̄ fides christi non esset vera
vel fortasse alij discipuli visa con-
tumacia istius aut rauiditate
auerterent se a fide. preterea sub-
traxisset nō confitendo ex quo iam
erat suspectus honore; debitum
deo et utilitate a fidelibus quā ex
sua confessione receperunt.

¶ Ad rationes in oppositum.
Ad primā respondeatur negando
consequentiā et ratio est. quia
finis fidei sicut et aliarum virtu-
tum referri debet ad finem carita-
tis quā est amor dei et proximi.
et ideo quando honor dei vel utilitas
proximi hoc exposcit nō debet
eē contentus homo ut per fidē suā
veritati diuine adiungatur sed de-
bet fidem exterius confiteri.

¶ Ad secundam respondeatur
negando minorem vniuersaliter
et ratio est quia in casu necessita-
tis ubi fides periclitatur quilibet
tenetur fidem suam alijs propa-
lare. siue ad instructionem alio-
rum fidelium siue confirmatiōne
vel ad reprimendum infidelium
insultationem sed alijs temporis
bus instruere homines de fide nō
pertinet ad omnes fideles.

¶ Ad tertiam respondeatur negā-
do assumptum quia hoc et su ad
plus tenebatur. Thomas quā re-
nuerat credere resurrectione. n̄ q̄
alij. vnde visa sua duricia et sin-
gularitate i nolendo credere nisi

Ad secundam respondetur negando consequentiam et ratio est quia homo cum credit non abnegat rationem quasi contra eam faciens sed eam transcendit aliam oxi dirigenti inmixtus scilicet prime veritati quia ea que fidei sunt et si supra rationem sint non tamen contra rationem ea autem que supra hominem sunt que non est vituperabile sed laudabile quia homo debet se ad diuina erigere quantumcumque potest. ut dicit philosophus 9. x. ethi.

Ad tertiam respondetur negando minorem. Dicitur enim quod discretionem credendum habet homo per lumen fidei sicut discretionem spirituum per aliquam gratiam gratis datam. Unde homo lumen fidei habens non consentit hijs que contra fidem sunt nisi inclinationem fidei reliquat ex sua culpa.

In festo beati Stephani est euangelium. In illo tempore dixit Iesus turbis iudeorum etc. mat. i. Cuius quod possunt disputari sequentes questiones. **P**rimo utrum conuenienter christus misit ad iudeos prophetas scribas et sapientes sciens et predicans eos occidendos per iudeos. **S**ecundo utrum Stephanus in hac vita viuens vidit deum per eandem.

Ad primam questionem scilicet utrum conuenienter christus misit ad iudeos

os prophetas scribas et sapientes sciens et predicans eos occidendos per iudeos sic proceditur videtur quod non. **P**rimo sic. quia hoc videtur sapere quandam crudelitatem sicut mittere innocentes oues ad lupos per eos diripiendos.

Secundo sic. **D**ichastus misit eos et sciuit eos occidendos voluit eos mori sed hoc et voluerunt iudei. ergo iudei conformauerunt voluntatem suam diuine. et ita non peccauerunt.

In oppositum est euangelium. **R**espondeo dicendum quod conuenienter christus misit ad iudeos prophetas et scribas et sapientes misit dico ad instructionem eorum non ad hoc ut occiderentur ab eis licet bene prouidit quod essent per eos occidendi. **A**d rationes in oppositum ad primam respondetur quod falsum est quod hoc sapiat crudelitatem aliquam quia non misit eos hac intentione ut a iudeis interficerentur. bene tamen dedit eis bonam voluntatem ut si contingeret eos mori traderentur et libenter mortem susciperent.

Ad secundam respondetur negando consequentiam et ratio est quia conformitas voluntatis humane ad diuinam non est simpliciter volendo quod deus vult. sed in volendo ex modo scilicet ex caritate sicut deus vult vel ad eundem finem et hoc modo iudei interficiendo

B7

missos a xp̄o volūtate suā nō dfoz
mauerunt diuine. qz pphetas et
scabas et sapientes ex neq̄tia oc-
ciderūt ⁊ ad impediēdā salutem
quā ex eoz p̄dicacōne sequi vide-
bāt

Hoc secundam quēstionē
sic proceditur et videtur
qz b̄tus stephanus in hac
corporali vita viues videt deum
per eēnā et videt qz sic dicit ad i.
Intendens in celū vidit gloriam
dei. In oppositum videt illud ex
odi. xxxij. Nō videbit me homo
et viuet. glo. q̄ diu hic mortalit̄
viuit videt per q̄sdam ymagina-
tiones de p̄t̄ fm ipsa nature sue
spea nō p̄t̄. In deo dicēdum
sicut dicit magister nicola⁹ de ly-
ra sup adib⁹ ap̄toz ad. vij. q̄a-
liqui dixerūt qz visio ista stephāi
fuit mentalis. ita qz ex sp̄tuali ḡ-
tia fuit sibi commissum videre nō so-
lū humanitātē cristī sed etiā dei-
tātē sicut paulo eo qz erat de dōz
genau et moyfi qui fuit de dōz iu-
deozū vt dicit Aug. et hoc videt
dicere quedā glo. super locū istū
que talis est. Quidā electi adhuc
in hac vita detenti mūdato cor-
dis oculo videre meruerunt glo-
riā dei. vt hic stephanus et pau-
lus ad trā celū raptus. sed hoc
didū vt dicit Nicola⁹. nō videt
bene cōsonare dictis sanctorum
de dōzū qui cōcorditer dicunt qz
talis visio nō est cōcessa alicui in

vita p̄senti vt nā sensib⁹ extēdō
abus nisi hōmī custo. In ⁊ pau-
lus dicit deum sic vidisse nisi i ra-
ptu ab istis sensib⁹. Stephan⁹
autem non videtur tunc fuisse ra-
ptus sed magis vtens sensib⁹
vt p̄te loquens iudeis audienti-
bus. propter quod alij dicit qz
fuit visio imaginariā. ita qz in
eius imaginacione fuerunt effi-
gies diuinitus formate ad repre-
sentandum deum et hominē chri-
stum sicut **Pla. vi.** **Isaias** vidit
deum sedentem super solium ex-
celsum. ⁊ mente cognouit. Ste-
phanus significatum illius rep̄-
sentacionis. et sic quantū ad hoc
nō solum fuit visio imaginariā.
s̄ etiā cū hoc mētalis sic fiebat p̄-
phetas et non est dubium qz isto
modo potuit fieri. sed modo lo-
quendi scripture videtur qz fue-
rit corporalis visio. quia dicitur
in textu. Cum esset stephan⁹ ple-
nus spiritu sancto intendens in
celum vidit gloriam dei. Circa
quod sine p̄iudicio videtur ita
eē qz a corpore cristī existens in
celo fuit immutatus oculus ste-
phan⁹ ad visionem humanitatis
cristī nam in potestate eius est
qz corpus eius videatur sic a lō-
ge sicut de prope. et forte idē est
de quolibet alio corpore glorio-
so quia totaliter subiectum est ani-
me. p̄t̄ qd vt qz possit immutare
visū indifferēter a lōge. ⁊ p̄te sit

in potestate eius. quod immutat vi-
sum in propria vel alia effigie. si-
cut dicitur de corpore christi glorioso
Luce. ultimo. Veritatem vero vi-
dere hoc modo non potuit. sed in
visione ymaginaria format in
virtute ymaginaria aliqua ef-
figies ad representandum deum
ita exterius potest diuinitus for-
mari ad imitationem oculi corpo-
ralis aliqua effigies corporalis
non a deo assumpta. sed for-
mata potest ipsum representare
oculo corporali et sic probabiliter
absque alia assertione potest dici quod
fuit in visione stephani mentaliter
tamen cognouit quod illa effi-
gies non erat ipsa diuinitas. nisi
representatiue. et huic modo di-
cendi concordat scriptura cum dicitur **Ecce**
video celos apertos et filium hominis
stantem a dextris dei. et hoc tamen
de questione ista.

In festo beati Johannis euangeli-
ste est euangelium. Dicit **Ihesus pe-**
tro etc. Joh. ultimo. Circa quod
potest disputari sequentes questiones

Dicitur christus plus dilexit
Johannem quam petrum et videtur quod
non. Primo sic. Deus dili-
git omnia equaliter. ergo non di-
lexit magis Johannem quam petrum. quia
bona. ante probatur. Dicitur diligit om-
nia ita cognoscit omnia. sed equaliter
cognoscit omnia. ergo equaliter
diliget omnia. **Secundo sic.**
Deus eodem actu simpliciter dilexit
Johannem et petrum. ergo non unum ma-

gis quam alium. **Tercio sic.** Christus ma-
gis bonum voluit petro quam Johanni
ergo plus dilexit petrum quam Johanni
nem. ante probatur quoniam petro com-
misit curam totius mundi. Non ait
ei **Joh. ij.** Petre amas me pasce
oues meas. Johanni vero non com-
misit nisi custodiam unius persone
scilicet matris sue. **In oppositum**
videtur argui ex presenti euange-
lio. ubi specialiter **Joh.** nomina-
tur dilectus a christo. **Responsio**
deo dicendum. quod questio ista.
ut tangit sanctus **Thomas** in pri-
ma parte et super **Joh.** multipliciter
soluitur. **Augustinus** non refert
hoc ad ministerium dicens. quod vi-
tam actiuam que significatur per pe-
trum plus diligit deum quam vitam con-
templatiuam que significatur per Johannem
quod magis sentit presentis vite an-
gustias et citius ab eis liberari de-
siderat et ad deum ire. **Cōtemplati-**
uam vero vitam plus deus diligit quam
magis eam conseruat. non enim simul
finitur cum vita corporis sicut vita
corporis. **Quidam** vero dicunt quod
petrus plus dilexit christum in mem-
bris et sic etiam fuit plus a christo
dilectus. unde ei etiam commenda-
uit. **Joh.** v. pl. dilexit christum in se-
ipso. et sic etiam fuit ab eo pl. dile-
ctus. unde ei commendauit membra. **Alij**
vero dicunt quod incertum est quis eorum
christum plus dilexit amore carita-
tis. et sic iterum quem dominus pl. dilexit
in ordine ad gloriam vite eterne.
sed petrum deus pl. dilexisse quam tunc ad

quādā p̄mptitudinē vel fertiorez
Ioh̄. v̄ro plus dilexit q̄tū ad q̄
dā familiaritatis indicia q̄ cr̄st̄
ei magis demōstrabat p̄ter eius
iuuentutē et p̄uitatē. Alij v̄ro di
cūt q̄ xp̄s plus dilexit p̄tū quā
tū ad excellēcius donū caritatis
Ioh̄. v̄ro plus q̄ tū ad meli⁹ do
nū intellēctus. v̄n p̄tū simplici
ter et magis dilectus Ioh̄. v̄ro
fm qd̄ p̄sumptuosū t̄n videtur
hoc d̄iudicare. q̄ vt dr̄ p̄. xvi.
sp̄m p̄dicator̄ ē de⁹ ⁊ nō al.⁹.

¶ Ad rationes in oppositum.
ad primā respondet q̄ amor dicitur
mēsurā. Vno mō ex suo p̄u
cipio. et sic d̄r magis amari id ad
qd̄ amandū volūtas magis incli
nat. ⁊ sic d̄us equaliter omnia
diligit. Alio mō ex p̄te obiecti fm
qd̄ quis d̄r magis amare illū cui
maius bonū vult. et sic d̄r dicit̄
magis diligere vnū q̄ aliū. in q̄
tū vult ei maius bonum.

¶ Ad secundam respondetur
q̄ ratio p̄cedit de affectu dilectio
nis fm quem omnia equalit̄ di
ligit. quā vno et simplici actu q̄
uis nō vult semp̄ equale bonum
vel idem omnib⁹. ¶ Ad terciā
respondet cōcedendo argumētū

Secūdo arguit̄ et videtur
q̄ beatus Ioh̄. nō fuerit
mortu⁹ quia in p̄senti
euāgelio scribit̄. sic volo eū ma
nere sc̄z v̄iū donec veniā sc̄z in

fine mūdi. ¶ In oppositū est qd̄
hodie in eccl̄a sancta recoliē eius
obitus. ¶ Respon̄ deo dicendum
q̄ occasione illius verbi. Sic eū
v̄lo manere quidam dixerūt. Ioh̄
nō eē mortuū sed vsq̄ ad nouis
simū diē viduū et in sepulchro
dormiente donec veniens xp̄s ex
citet eū. hoc accipiente signum
q̄ i sepulchro eius videt̄ qd̄a sca
turicio māne p̄ modū ebullitiōis
exurgere et dicit̄ hoc causari ex
anxietate eius. sed vt dicit̄ Alber
tus. hoc est fabula. Alij v̄ro eum
nō dicit̄ eē mortuū. dicit̄ eū cū
enoch et helya translātū in para
disum pugnaturū cū antichristo
et p̄ xp̄o suscipiet martiriū. nec
hoc videtur verisimile tam dilectū
sibi apostolū tam diū hoc est tan
to tempore vsq̄ ad finē mūdi su
spendere a suauisione et fructū e
alijs ap̄tis in gloria existentib⁹
et ideo cum alijs dicendum est.
q̄ beatus Ioh̄annes mortu⁹ est
sed non p̄t martiriū. et q̄ stā
tim post mortem resurrexit et cū
corpore et anima translatus sit
ad locū beatorum. et huiusmo
di rei capitur argumentum quia
in sepulchro eius corpus nō in
uenitur. sed de fundo sepulchri
manna scaturit et ebullit in fig
num eius q̄ populum dum viue
ret celesti pane p̄uit. nō em̄ vi
det̄ credibile q̄ corp⁹ tā dilecti a
postolū de⁹ sine veneracōe in celo

et in terra reliquit. et cum non inueniat ad venerandum pius est credere quod in celo beata vita et immortalitate sit constitutus. ut dicit Albertus quod vero dicit sic eum volo manere sic intelligit. i. nolo eum mori pro martirio. nolo quod persecutoris supplicium eum ab hac vita percipiat. quod et si venenum bibit non tamen nocuit donec venia ad vocandum eum ad gloriam. Unde legitur in vita sua quod in ultima senectute sua apparuit ei dominus. d. Veni dilecte mi quod tempus est ut cum fratribus tuis mecum epuletis.

In festo innocentiū ē eu. angelū
In illo tpe. Angelus apparuit in sompnis Ioseph rē. Math. 2. Circa qd pnt hęc disputari.

Primo utrum innocentes veraciter dicantur martires xpi.

Secundo utrum baptismus sanguinis suppleat defectū baptismi aque

Ad primam questionem sic proceditur et videtur quod innocentes pro christo occisi non dicantur veraciter martires christi. Primo sic. Nulla passio videtur meritoria et martirij corona digna nisi sit voluntaria. sed passio istorum innocentiū non potuit esse voluntaria cum usu rationis non haberent ergo non videntur posse dici martires. Secundo sic. Martirium est actus virtutis sed omnis actus virtutis est voluntarius. si talis non fuit in illis ut dictum est. ergo rē

Tercio sic Martir in greco dicitur testis fidei christiane. si innocentes illi non potuerunt esse testes fidei christiane cum usu liberi arbitrii non haberent. ergo martires veraciter dici non possent. In oppositum est fides etiam que colit eorum martirium tamquam verum. Respondeo dicens quod innocentes pro christo occisi fuerunt veri martires christi. Circa quod sciendum quod ad evitandum argumenta facta aliqui dixerunt quod innocentes acceleratus est miraculose usus liberi arbitrii sicut in Ioh. baptista dum adhuc existet in materno utero. ita quod etiam voluntarii passi sunt et secundum hoc veri martires fuerunt et voluntate et actu. si quod hoc per auctoritatem scripture non probatur. primo etiam dicit quod non loquendo sed moriendo confessi sunt. Ideo melius dicendum est ut dicit sanctus Thoma iuxta Augustinum quod martirij gloria quam in alijs propria voluntas meretur illi parvuli occisi pro christo per dei gratiam sunt adepti. Nam effusio sanguinis pro christo vim gerit baptismi. Unde sic pueris baptismi per gratiam baptismalem meritum christi operatur ad gloriam continentiam. Ita in occisijs propter christum meritum martirij christi operatur ad palmam martirij consequendam. Unde Augustinus in quodam sermone de ephraem quasi eos alloquens. ille deo corona dubitabat in passione pro christo quod etiam pueri baptismum perdesse non essent christi non habebatis etatem quam

impassum xpm crederetis s̄ h̄ba
tis carnē i q̄ pro xpo passuro pas
sionē sustineretis. ¶ Ad raciones
in oppositum. vna sufficit respō
sio. q̄ ille procedunt de martirio
in adultis. in q̄b⁹ ad meritū mā
tirij et corōe gte cōsecuōz requit
ppa volūtas. s̄ in puul pro cūsi o
ccāsis xpi meritū opat totū in il
lis sine vsu liberi arbitrij. et ita n̄
lō q̄ndo s̄ moriēdo testes sūt xpi

Ad secundam questio nē
sic proceditur et videtur
q̄ baptism⁹ sanguinis
nō suppleat defedū aq̄. Baptis
m⁹ em aq̄ hz efficacā ex ope ope
rato. Baptism⁹ autē sanguinis
ex opere operante vñ sine caritate
n̄ pdest vt i. cor. xij. s̄ in pueris
m̄hil hz efficacā ex ope operante
q̄ vsu liberi arbitrij nō hnt ergo
in eis baptism⁹ sanguinis non
supplet vicē baptismi aq̄. ¶ Se
cundo sic. In baptismo sangui
nis nō est nisi pena et causa. s̄ pe
na q̄nq̄ non est p̄pōtionata ad
tollendā totā penā debitā pro pe
catis nec etiā deuocio ad causam
passionis cū q̄s pro deo patiat
ad hoc sufficeret ergo baptism⁹
sanguinis nō semp totā penam
debitā pro peccātis tollit. et ita non
supplet in omnib⁹ vicē baptismi
aque. ¶ Tercō sic aliq̄ multa sūt
genera sup̄e rogacōnū sicut virgi
nitas cui dedit aureola et doctri
na et huiusmodi. s̄ hoc nō sup
plet vicē baptismi ergo nec mar

tiū vt videt. ¶ In oppositū ē qd̄
dicit Aug⁹ de beato Cipriano q̄
si qd̄ in eo purgādum erat pas
sionis false ablatū est. ergo bap
tismus sanguinis purgatomū
saliter et supplet locū baptismi
aque. ¶ Respondeo dicendum.
q̄ baptismus sanguinis q̄tum
ad id qd̄ est res tm̄ videlicet q̄n
tū ad remissionē ois culpe p̄ne
supplet locū siue vicē baptismi a
que. q̄n articl⁹ necessitatis sac
mētū excludit. Pro cui⁹ intelli
genca notandū q̄ baptism⁹ aq̄
efficaciā hz a passione xpi in q̄n
tū eam sacramentaliter representat
Baptism⁹ autē sanguinis passio
ni xpi cōformat. et ita nō sacram
tali rēp̄ntacōe. et iō in hys q̄ sac
mētalia sūt baptism⁹ sanguinis
nō supplet vicē baptismi aq̄. sic ē
imp̄ssio caracteris et hmōi s̄ i eo
qd̄ est res tm̄ supplet totaliter vi
cē baptismi aq̄. q̄ndo articl⁹
necessitatis sacramētum excludit.
sicut em̄ in baptismo aq̄ liberal
tō ab oī culpa p̄cedētē pena. ita i
baptismo sanguinis

¶ Ad raciones in oppositū
ad primam respōdetur negando
consequenciam et rāō est. quia
baptism⁹ nō hz tm̄ ex ope ope
rate s̄ hz ex imitacōe passiois xpi.
vnde de martirib⁹ dī apo. v. La
uerūt stolas suas in sanguine
agni. et iō pueri q̄uis libeꝝ arbi
trij nō habeāt si occidūtur pro
xpo in suo sanguine baptisati sal

uant. Ad secundam respondetur
negando consequentiam et ratio
est. quod licet illa pena in se conside-
rata non esset sufficiens ad liberandum
ab omni pena peccati. tamen relata
ad causam passionis accipit efficaciam
a passione casti cui aliquis per tale pe-
nam conformatur. et ex hoc ab omni
pena absolueri potest.

Ad tertiam respondetur ne-
gando consequentiam. et ratio
est quia in supererogationis seu per-
fectionis operibus non est ita expres-
sa conformitas ad passionem casti
sicut in baptismo sanguinis nec
etiam in baptismo penitentiae et ideo
non oportet quod in eis omnia peccata dimittantur.

In festo beati Thomae cantua-
riensis possunt disputari sequen-
tes questiones. Primum utrum
Thomas archiepiscopus cantuariensis
ministraverit castro rex tunc et
ecclesie sue cum scandalo regis an-
glie. Secundo utrum sanctus Tho-
mas in hac administratione sub-
eundo mortem meruit a celesti pre-
mio martiris honorem.

Ad primam questionem
sic proceditur et videtur
quod Thomas predictus non
ministraverit christum in reperiendo
res ecclesie cum scandalo regis an-
glie. Primum sic. Non ministrat ca-
stro qui operatur contra euangelium
casti. sed Math. 23. dicitur ei qui vult
tecum in iudicio contendere et tum
causam tuam tollere. dimitte ei et pal-
lum. sed hoc non fecit Thomas sed in

scandalo regis voluit res tempo-
rales ecclesie sue. ergo non. Et se-
cundo sic Thomas tenebatur ex
ordine caritatis magis diligere
salutem spiritualem proximi quam im-
peditur per scandalum quam quicquam
et temporalia bona sed id quod mi-
nus diligendum est dimittendum
est propter id quod magis est dili-
gendum. ergo Thomas non vide-
tur castro administrasse nolendo
dimittere bona temporalia ad
vitandum scandalum proximo.

Tercio in rebus temporalibus
nichil est magis necessarium quam ab-
sque abest permittendus propter
scandalum secundum illud ad cor. xiiij.
Non abest tunc perdere illum pro quo
christus mortuus est. ergo multo
magis temporalia sunt propter
scandalum dimittenda.

In oppositum est fides eccle-
sie que eius die mortis non cele-
braret nisi christo administrasset
in hoc. Respondeo dicendum quod
hinc questionis solutio procedet ex il-
la questione utrum semper bona tempo-
ralia sunt dimittenda propter scan-
dalum. Circa quam questionem sic est
distinguedum non quod bona temporalia aut
sunt nostra aut sunt nobis ad conservan-
dum pro alijs commissa. sicut bona ec-
clesie committuntur prelati et bo-
na commissa quibuscumque reipublice res-
tauribus. et talium conservatio sicut et
depositorum immunitas hijs quibus sunt
commissa ex necessitate. et de talibus est
conclusio quod non sunt dimittenda propter

scandalū sicut nec alia que sunt
de necessitate salutis. **T**ēporalia ve-
ro quā nos sum⁹ dñi dimittere tū
buendo ea si penes nos eā habe-
mus vel nō repetēdo si apud alios
sint ppter scandalū est cōclusio
si cūda; q̄ q̄nq; dimittere dēn⁹
q̄nq; nō si scādalu ex hoc oriatur
ppter ignorāciā vel infirmitate;
alioꝝ sicut est scandalū p̄fillo-
rū. tūc vel totaliter dimittenda
sūt tēporalia vel aliter sedandum
scandalū sicut p̄ aliquale amoni-
cionē oñdendo q̄ iuste petis ⁊ ip-
se retinēdo tua iniuste agit. **A**li-
q̄n scandalū nascitur ex malicia
cū est scandalū phariseoꝝ. ⁊ p-
pter eos qui sic scādala exātant
nō sunt tēporalia dimittēda. q̄a
hoc etiā nocet bono cōi. dare. n.
malis occasio rapiendi et nocēt
ipsis rapientib⁹ qui retinēdo alie-
na in peccato remanēt. ex q̄b⁹
p̄ q̄ thō. can. res ecclē sibi dñis
sas repetendo etiā cū scādalo re-
gis bene fecit. et ita in eo admis-
stravit xp̄o in repetendo etiā
res suas cum scandalō ex cōto ex
malicia regis anglie racomb⁹ su-
pra assignatis benefecit et chri-
sto admistravit. **A**d racō-
nes in oppositum. **A**d primam
respondetur q̄ p̄ceptū illud chri-
sti s̄m **A**ug. in libro de sermone
dñi in monte est intelligendum
s̄m p̄pacionē animi. ut sc̄z hō
sit paratus prius pati iniuriā vel
fraudē q̄ iudiciū subire si hoc ex-

pediat. q̄nq; tñ nō expedit. et sic
q̄ nō expediebat nō seruauit il-
lud **T**homas. **A**d secundā
respondetur negando cōsequens
iam ⁊ racō ē q̄ dimittēdo res ec-
clesie sibi cōmissas in manib⁹ ra-
ptorū hoc ueregebat nō in salutē
p̄rimoꝝ sed in dāpnacionē eoꝝ
cū qui aliena detinēdo semper in
peccato manebant.

Ad terciā respondetur negā-
do consequēciam. ⁊ racō est. q̄a
nō est d̄ intencōe ap̄li amonere
q̄ abus totaliter ppter scanda-
lū dimittat. q̄ sumere abū est d̄
necessitate. sed talis abus ē pro-
pter scandalū dimittēdus. sed
illd. i. cor. viij. nō māducaho car-
nē in etnū ne frēz meū scādali-
zē

Ad secundam questionē
sic proceditur ⁊ uidetur
q̄ subeundo mortē in p-
ter res ecclē a p̄re celesti nō me-
ruit corona martirij honorificati
Primo sic. **D**ola fides est causa
martirij dicit **A**ug. causa mar-
tirij est mori et pati pro xp̄o. sed
iste sanctus nō est mortuus pro
xp̄o s̄ p̄ repetendo bona ecclē. er-
go nō meruit a p̄re celesti corōa
martirij honorificati. **S**ecūdo
sic. **M**artir dicit q̄h testis. testi-
moniū at nō reddit nisi ueritati
nō at d̄z q̄s marar ex testimoio
c⁹ libz ueritatis s̄ solū ex testimo-
io ueritatis d̄me. a lioqn si quis
moreret pro cōfessioe ueritatis ge-
ometrice k̄ alteri⁹ scie speculatiue

esset martir qd videt iudicium s
iste scus no e mortu9 p cofessioe
veritatis diuine p3. ergo rē.
Tercio sic. Inter alia virtutum
ope. videtur paxa q ordinatur
ad bonu coe. qz bonu gēis meli9
est qm bonu hois. i. et h. si ergo
aliquid bonu est causa martirij
maxie videretur q illi martires
eēt q p defensione rei publice mo
riuntur q ecclie obseruatio nō ha
bet. nō em militū q i iusto bello
moriuntur martiria celebrantur er
go sola fides videtur eē martirij
causa. **I**n oppositum est euangeliū
hoc de martirib9 qd legitur
in hmoi sancti festiuitate qd nō
fuerit nisi martir fuisse. **R**espō
deo dicendū q ille scus subeūdo
libeter et pacēter ex caritate mor
te p defensione iurū et rerū ecclie
meruit a celesti patre corōa mar
tirij honorificari iuxta ver bū sal
uatoris in pnci euāgelio. Qui mi
hi ministraverit honorificabit eū
p me9 qui in celis ē. **N**ō cū i so
mortuo clerici requiē eternā ma
pēt et p eo missam celebrare de
fundorū subito ut aiūt angelo
rū chri astātes voces cantandū
intercipiūt martiris missam in
cipiūt. **L**ecabitur iust9 et conse
quēter dānūt et ceteri clerici p se
quūtur. **A**d rationes in opposi
tum. ad primam respōdetur ne
gando assumptū. vnde **M**at. v
dī. beati qui psecutionē pacun

tur ppter iusticiā qd pertinet ad
martirū vt glo. ibi dicit. ad iu
sticiam autē panet nō solū fides
sed etiam alie virtutes pnt esse
causa martirij. vnde beati **J**oh.
baptiste martirū i ecclia celebra
tur qui nō p negāda fide sed p
rephensione adulteri mortē su
semuit. **A**d auctoritatē **A**ug. re
spondetur q quicūqz patitur p
quocūqz bono ope faciedo vel pro
quocūqz peccato vitando ppter xp̄m
est mori et pati pro xp̄o. **A**d se
cundā respōdetur negando mi
norē. dī. in **M**at. xxij. reddite
que sūt cesaris cesari et que sūt dei
deo. bona autē ecclie dei sūt que
isti archiep̄o erāt commissa. **V**nde
moriendo pro defensione eorū. ē
testimōniū ferre veritati diuine.
p̄ terea nō est simile de vitia ab9
aliam sciētiā. qz cū ille nō p
tinet ad oculū diuinitatis. ideo
eorū cofessio nō p̄t eē causa mar
tirij causa. sed qz oīe mendaciū
peccatū est. vitatio mendaciū cō
tra quācumqz veritatē. sic mēn
tū mendaciū ē peccatū diuine le
gi cōtrariū p̄t eē causa martirij.
Ad terciā respōdetur negā
do consequentiā et ratio est qz
bonum reipublice est precipuum
bonū inter bona hūana. sed bo
nū diuinū qd est p̄a causa mar
tirij est potius qm humanum. qz
tamen bonum humanum potest
effici diuinū. si referatur i deū p̄t

esse quodcumque bonum humanum matris
causa secundum quod in deum refertur.

In festo beati siluestri est euā
gelium. Homo quidam peregre re
uertens. **Mat. xxv.** Circa quod pertinent dispu
tati sequentes questiones.

Primo ut cum beatus silue
ster quinque talenta sibi
a deo data ita lucris mul
tiplicauit ut meruit intrare in gau
dium beatitudinis eterne et videtur
quod non quia talenta ab aliquo ac
commodata lucris multiplicata
reddere videtur ad usuram pertinere. S
ed usura cum sit peccatum mortale im
pedit ad ingressum beatitudinis.

Unde in ps. Domine quis habitabit
in tabernaculo tuo. sequitur
qui per carnem non dedit ad usuram re

In oppositum est euangelium
presens quod legitur in hominibus san
cti festiuitate. **R**espondeo di
cendum quod beatus siluester ita ta
lenta sibi data lucris multiplicauit
ut in gaudium eterne beatitudi
nis intrare meruit. **P**ro quo nota
quod ista quinque talenta sibi da
ta pertinent diuina scilicet bonum nature. bonum
gracie. bonum potentie. bonum scien
tie. bonum opulencie. **I**n bonis na
ture sic profecit ut fuit corpore in
teger et hoc propter castitatem facie
angelicus. quia graciosus aspe
ctu sermone mundus. quia consilio
magnus ut de inuicta sua. **D**ecun
do in talento gracie profecit et me
rita multa cumulauit. **E**rat enim
fidei catholicus. spe pacem assequens

caritate diffusus ope sanctus. **I**n
talento potentie profecit. quod factus
diaconus tanta gracia profecit in
clero. ut omnis populus christianus
intra urbem eum sibi in presbitero
tum postularet. et tandem melchi
ade migrante omnium voce clerico
rum et laycorum concurrente factus
est summus pontifex. quod enim pro
meruit operibus declarauit. nam
ut dicitur in hystoria. **E**rat enim
piissimus et in omni sanctitate
conspiciuus. **I**tem in certo talento scilicet
scientie profecit et lucra multiplica
uit. doctrina enim cotidiana po
pulum informabat qui ad eius ser
monem confluebat in multitudine
copiosa. **I**tem cum iudeorum sapien
tibus disputauit quibus fugas
tis bapusa sunt tria milia iu
deorum. **I**tem quinto profecit ita
lento opulencie. ita enim misericors
erat ut nullus inops vidua
nullus pauper. nulla orphanus
indigens in tota urbe erat que
non haberet in scriptis. quod vidue
erant in regione. quot orphani
quot cetera sciebat et necessaria
ministrabat. **E**cce qualiter tale
ta sibi data beatus iste siluester
multiplicauit. quare merito intra
uit in gaudium domini sui.

Ad rationem in oppositum.
respondetur quod multiplicare do
na dei in eis perficiendo et accu
mulando merita apud deum non
est usura nec obuiat illud. **Luce**
ix. Ego remissem et cum usuris

erigissem illam seipsum a mutu
 aia qm vt dicit scus **Ch** qd vsu
 ra ibi methaphorice accipit p su
 per x crescentia bonoz ipualuz
 qua exigit deus volens vt bonis
 acceptis ab eo semper pficiam
 quod est ad nostram vtilitatem
 no eius.

Secundo vtrum de negligē
 cia multiplicandi talenta
 sibi data a deo merito ve
 niat quis dampnandus et videt
 qd no q negligētia nō pōt eē pec
 catū mortale. dicit em super illud
 eccl̄ vii. de negligētia purgate
 ai pauas dicit glo. qmuis oblatō
 parua sit multoz delictoz pur
 gat negligētia sed hoc nō est si
 negligētia est peccatū mōale et
 go rē. **In** oppositum est euan
 gelium pns. vbi qui neglexit cū
 talento sibi dato negotiari ope
 rando opera virtutū in beā mta
 in tenebras extriōis. **In** deo
 dicendū qd p tali negligētia mul
 tiplicandi talentū sibi datū a deo
 merito venit cōdemnandus. p
 cōclusio. nā dicit **Ch** r̄. super hūc
 passuz eterna pena pōt homo dā
 nari nō solū p peccō cōmissionis
 cōmitten x adulterium aut fur
 tum seu homicidium. verum etiā
 p peccato omissionis. vnde ait
 qd nō solū qui rapit aliena aut q
 male operatur punit vltima pe
 na sed etiā qui bona nō facit nō.

em diues ille epulo fuit damna
 tus qd raperet aliena s qd p pta
 lazaro non cōcauit. **Q**d vero ar
 guitur qd negligētia nō pōt esse
 peccatū mortale. **R**espōdetur qd
 falsum est nam dupliciter pōt cō
 tingere vt dicit sanctus **Ch** qd
 negligētia fit peccatū mortale
Uno mō ex parte eius qd pter
 mittitur per negligētia qd qui
 dē fit d necessitate salutis siue fit
 ad siue circūstantia erit pecca
 tū mortale. **A**lio modo ex parte
 cause si em volūtas in tantū fit re
 missa circa ea que sunt dei vt to
 taliter a dei caritate deficiat talis
 negligētia est peccatū mortale
 et hoc precipue contingit quando
 negligētia sequitur ex contētu
 alioquin si negligētia cōsistat
 in p̄missione alicuius ad vel
 circūstantie que nō fit de neces
 sitate salutis. nec hoc fiat ex con
 temptu sed ex aliquo defectu fer
 uoris que impediatur interdum
 per aliquod veniale peccatū tūc
 negligētia nō ē peccatum mor
 tale sed veniale.

In festo sancte agneus est eu
 angeliū. **S**imile ē regnū celorum
 rē **Matth. xxv.** Circa qd pnt di
 sputari seqntes qstiones. **P**ri
 mo vtrum btā agnes ad hoc qd
 est bona de numero prudentiam
 virginū habuit necesse in vase
 sciētie sue portā caritatis oleū

¶ Secūdo utrū beata agnes fuit
christo deipōsata

Ad primam questionem
sic proceditur et videtur
q̄ beata agnes ad hoc
q̄ esset vna de numero pruden-
tium virginū habuit necesse in
vase consciencie sue portare cari-
tatis oleum. et videtur q̄ nō.
quia tam prudētia q̄ virginitas
possunt eē in aliquo fine caritate
ergo ad eē prudentē virginem
nō est necē caritatem habere. cō-
sequētia videtur bona. antecē-
dens probatur sic. Virtutis em̄
propriū est bonum actum pro-
ducere. sed illi qui nō habēt cari-
tatem faciūt aliquos bonos a-
ctus. puta dum nudum veltiunt
famelicū pasciūt castitatem ser-
uādo. dū cōcupiscēdas cohibēt.
et iusticiā seruāt. dū iuste iudi-
cant. ergo rē. **¶** Secūdo sic. Vir-
go potest naturali cogimōne de-
um cognoscere eē sūmū bonū. er-
go naturali dilectiōne ipsū super
omnia diligere. ergo sine carita-
te potest eē prudēs virgo et ama-
re deū sup̄ omnia sine oleo carita-
tis. **¶** In oppositum est euāge-
liū presens. in quo vocantur fas-
tue virgines que nō porta bant
oleum in vasis suis cū lampadi-
bus. **¶** Respondeo dicendū
q̄ beata agnes vna de numero
prudētiū virginū necesse habu-
it portare caritatis oleum in va-

se consciencie. que cōclusio proba-
tur primo sic. Prudētia est vir-
tus directiua actū humanorū
in finem debitū. Vñ ipsa dicitur
tā a prophetis q̄ a sctis auriga
virtutū. virgines ergo ille sunt
prudētes dicēde que dirigūt ope-
ra sua et ordināt p̄cipaliter ad
gloriā dei quā est vltimus finis
noster. et ad cōsecutiōnē bean-
tudinis sue. et hoc nō potest esse
sine caritate. que vt dicit **Augu-
stinus** in libro de moribus eccle-
sie. caritas est virtus que cū no-
stra rectissima affectiō est cōiun-
git nos deo quā cum diligimus
dicit preterea apostolus. i. cor. **xiii.**
¶ Si distribuero in abos pau-
perum omnes facultates meas.
et si tradidero corpus meū ut ar-
deam. caritatem autem nō ha-
beam nihil mihi prodest ille er-
go virgines que bona opera sua
a predicto fine deuiantes vel ad
propriam gloriā fauorez homi-
num vel questum vel hmodi con-
uertunt vel ordinant merito fas-
tue dicuntur virgines p̄pter de-
fectū intencōis recte. Ad vidēdū
autē plenius neccitātē hmodi olei
scz caritatis est notandū iux̄ san-
ctum **Thomā** q̄ finis hūane vite
est felicitas. Vnde s̄m diuersas
vitas etiā diuersas felicitates di-
stinguūt que e m̄ sūt extravi-
tā quā e ad felicitatē ciuilem nō
p̄nt peruenire que atāgit sūmū

illius vite. Similit ad hoc qd ad
felicitatem contemplatiuam qs
perueniat. oportet qd illius vite
particeps fiat. Unde felicitas ad
quam homo per sua naturalia po
test peruenire est secundum vitam hu
manam et de hac philosophi sunt
locuti. Unde in primo ethicorum
dicitur beatos autem homines. si
quia nobis promittitur quedam
felicitas in qua erimus angelis
equales. ut patet Matth. xxij.
que non solum vires hominis.
sed etiam angelorum excedit qd
soli deo est naturalis. oportet ad
hoc qd ad felicitatem illam homo
perueniat qd diuine vite particeps
fiat. Illud autem quod ad alte
rum conuenire facit maxime a
micitia est. que ut dicitur ps. ix.
eth. Unde quisq; conuersatur cum
amico suo in illis que maxime di
ligit. et ideo oportet haberi qua
dam amicitiam ad deum ut sibi
coniuuermus. et hec est caritas
que est quedam amicitia homi
nis ad deum per quam homo deum
diligit et deus hominem. et sic ef
ficatur quedam associatio homini
ad deum. sicut dicitur i. Job. i.
si in luce ambulamus sicut et ip
se in luce est societatem habemus
ad inuicem. hec autem comunicatio
diuine vite facultate nature ex
cedit. sicut et felicitas ad quam
ordinatur. et ideo oportet qd per
aliquid bonum superadditum na
tura in hoc perficiatur. et hoc est ip

sa uoluntas caritatis et ita manifes
te patet necessitas olei caritatis

Ad rationes in oppositum.
ad primam respondetur negando
consequendam et ratio est. quia
licet sine caritate possit esse aliquid
actus bonus ex suo genere non tamen
perfecte bonus quod deest debita ordina
tio ad ultimum finem.

Ad secundam respondetur
negando consequendam et ratio
est quod magis necessaria est superi
or amicitia quam naturalis quod natu
rali amore amamus deum inquan
tum summum bonum est participabile
a nobis per effectus naturales
et secundum quod habemus similitu
dinem ad ipsum per bona natu
ralia. sed quia natura non potest
peruenire ad operationes eius que
sunt sua uita et sua beatitudo scilicet
uisio sue essentie. ideo etiam ad a
micitiam non pertingit que facit ami
cos coniuuere et in omnibus communicare.
et ideo oportet superaddi caritatem
per quam amicitiam habeamus et ipsum
amemus ei assimilari per participa
tionem spiritualium donorum et desi
deremus ut participabile per glo
riam ab amicis suis. et ista est amicitia
que est inter prudentes uirgines
et sponsum suum christum.

Ad secundam questionem
qua queritur utrum be
ata Agnes fuerit despo
sata christo respondetur quod sic
patet ex euangelio ubi dicitur quod

prudentes virgines intraverunt
ad nuptias cum sponso suo scilicet
christo. ¶ Preterea dicitur .ij.
corinth .x. de sponsi enim vos un-
vivo scilicet christo virginem .i. vir-
ginitatem exhibere christo.

¶ Respondeo dicendum quod cum
amor sit virtus unitiva . ut ait
Dionysius et ut dicit apostolus . qui
adheret deo per amorem unus spi-
ritus fit cum eo . inde ut dicit Bern-
ardus amor matricat animam chri-
sto . Cum autem beata agnes ac-
denissimo amore amauerit chri-
stum ipse sponsa fuit . unde ip-
sa confitetur in vita sua . d . ipsi su-
desponsata cui angeli seruiunt
Item anulo suo scilicet fidei per dile-
ctionem operantis subarravit me
et immensis momentibus ornauit
me . ubi notandum quod beata ag-
nes gloriosa effecta de hac despon-
satione . commendat multipliciter
sponsu suu . Primo a nobilitate
originis . cum ait de eo cuius mater
virgo est et pater feminam nescit
Secundo a celsitudine dignitatis
cum de eo dicit ipsi sum despon-
sata cui angeli deseruiunt . Ter-
cio a pulchritudine et speciosita-
te cum ait cuius pulchritudinem sol
et luna mirantur . Quarto a lar-
gitate muneru cum ait immensis
momentibus ornauit dexteram meam .
et collum anxit lapidibus preciosis
.i. bonis operibus per dexteram pacien-
tiam in passionibus tradidit auri-
bus meis inestimabiles margar-

itas verba scilicet diuina preciosissi-
ma ciclade . i . toga aure texta . i .
aurea caritate immensis momen-
tibus ornauit me . i . sincerissimi mo-
et castissimo amore quo ex omni
parte clausa sum Quinto commen-
dat a specialitate amoris . cum ait
signum posuit in facie mea . sig-
num quidem virginis ut nescit
illud considerans fidelitatem eius ser-
uet et sic omnis carnis delectationes
spernat . unde ait ut nullus
propter eum a matre admittat . Item
signum passionis sue ad omnia
aduersa tolleranda . et ideo ait
sanguis eius occidit genas meas
ut scilicet gene in quibus apparet vere-
cundia sic sanguine sint infuse ut
nullus de cetero rubor ibi appare-
at pro aliqua mundana confusi-
one . Sexto commendat eum ab ho-
nestate et sanctitate nuptiarum
cum ait amo christum cuius thal-
lamum intromi quem cum amauiro
casta sum . cum tetigero munda fui
cum accepit virgo sum tactus au-
tem carnis polluit . sed iste mun-
dat . ille virginis violat . Nota
bene rationem hominum quod amor unit
et extasim facit sicut dicitur . et qua-
to aliud plus nobilitati unit . ta-
to nobilitus efficit . ratio ergo om-
nium est ratio amari . quia mun-
dissimum et sanctissimum est sponsus
et ideo necesse est ut ea sponsa que
illi coniungitur munda et sancta
sit

In festo beati vincenij martiris pnt disputari sequentes questiones. **P**rimo utrum quis possit absq caritate pfecto martirio se offerre. **S**ecundo utrum beatus vincencius sic ministraueat castro forater vsq ad mortem pro eius fide certando. ut a patre celesti mereat honorificam speatli corona glorie que dicitur aureola.

Ad primam questionem scz utrum quis possit absq caritate perfecta martirio se offerre. sic proceditur et videtur q sic super illud psalmo **Jo dil xi** mandata tua sup aurum re dicit glosa. q minima caritas plus diligit dei legem q milia auri et argenti et eadem ratione q omnia temporalia sed illud quod minus diligimus exponimus pro eo q magis diligimus ergo et omnia temporalia et etiam propriam vitam potest exponere pro christo qui habet maximam caritatem. **I**n oppositum arguitur sic **Si** absq caritate perfecta posset quis se offerre martirio ergo pari ratione martirium sustinere potest absq caritate perfecta. sed hoc videtur esse falsum sicut illud **Johannis xij** maiore hac dilectione nemo habet ut animam suam ponat qis pro amaris suis. **g**o nullus absq caritate perfecta potest se ad martirium offerre.

Respōdeo iuxta sanctū Thomam. q in operibus virtutum duo sunt attendenda scz id quod fit et modus faciendi. contingit autem idem factum quod fit scdm aliquam perfectā virtutem fieri et nō solum ab habente parvam virtutem sed etiam nō habentem virtutem sicut aliquis non habens iusticiam potest facere aliquod opus iustum. sed si attendamus ad modum faciendi ille qui non habet virtutem nō potest operari sicut ille qui habet nec ille qui habet parvam sicut ille qui habet magnam q operatur faciliter et prompte ea delectabiliter. qd nō idem facit qui caret virtute vel parvam habet. sic ergo dicendum est q hoc opus quod est se offerre martirio vel etiam martirium sustinere potest facere non solum caritas perfecta sed etiam imperfecta. et qd p 19 est etiam ille qui caret caritate sicut **id i. corinth. xij**. **Si** tradidero corpus meum re sed caritas perfecta hoc facit prompte et delectabiliter sicut patet in nostro vincencio qui in tormentis hylaritatem ostendit. unde cum precipere retur ut exhiberetur tormentis. vincencius inquit hoc est quod semper optavi re. hoc autem nō potest facere caritas imperfecta et minus qui ea caret. et per hoc patet fit respōsio ad opposita.

11

Ad secundam sic procedi-
tur et videtur qd beatus
Vincentius non meruit
honorari speciali corona glorie q
dicitur aureola. Primo sic aureo-
la est premiū qd oprib⁹ superero-
gationis redditur sed mori p de-
fensione fidei fuit opus necessita-
tis non supererogationis qvot in-
quit apostolus ad ro. x. corde cre-
ditur ad iusticiam oris confessio
fit ad salutem. ergo btis Vince-
cius tunc certando p fide nō me-
ruit aureolā. **¶** Secūdo sic. om̄s
corona glorie que p̄mittit̄ oib⁹
mimistranab⁹ christo. et finali-
ter vt sit ipse in eterna beatitudi-
dine vt in p̄nti euāgelio habetur
ergo beatus Vincentius p admi-
nistracionē suam non meruit al-
iam specialem coronā q̄ aliā.

¶ Tercio sic. Cōfirmādo premi-
um eēnāle p̄missum omnibus
mimistranabus xp̄o est. ipsa bea-
tudo sed beatiudo s̄m Boeciū
est status oim bonorū aggrega-
tione perfect⁹ ergo p̄m̄ium eēnā-
le includit omne bonum quōd
habetur in patria et sic aureola ī-
cluditur in aurea et per cōsequē-
tiam nō est aliud a primo qd ē aurea

¶ In oppositum arguit̄ sic. sicut
pugne quā sequitur victoria des-
betur corona. s̄m illud. ij. thi. v.
Nō coronabitur nisi qui legitime
certauerit. ergo vbi est specia-
lis certaminis ibi debet eē

specialis corona s̄ beatus Vince-
cius administravit christo fortissi-
me pugnando vsq; ad mortem
pro fide eius vt in sua vita pa-
tet ergo sibi debetur specialis co-
rona. **¶** Respondeo d. cendum.
qd beatus Vincentius certando
pro fide christi vsq; ad mortem
non solum meruit coronā glorie
sed coronari. et etiam aureola
honorificari. **¶** Ista conclusio pa-
tet dicitur enim sic de eo in legē-
da sua egregius dei martir Vin-
centius dicitur tormentorum sup-
plicis. pro christo alacriter super-
ratis ac felix pugne agone con-
stanter expleto tandem preciosa
resolutus in mortē celo triūphās
reddidit spiritum. et voce angeli
ca dicitur ei agnosce o Vincenti
inuidissime quia pro ciuis no-
mine fideliter decertasti ipse tibi
coronam perpetuam seruat in ce-
lis. **¶** Pro qua conclusione plen⁹
intelligenda est primo notan-
dum qd distinguitur duplex pre-
mium in beatis quoddam com-
mune et essentiale quod est ipsa
beatitudo que consistit in plena
visione et fruicione diuinitatis
et dicitur hoc premium metha-
phorice corōa xl aurea. tū ex pte
meriti qd cū quadā pugna agit
militia ē em̄ hōmis super terram
Job. vii. tū etiā ex parte p̄m̄ij p
qd hō efficit̄ qdammodo particeps
diuinitatis et per cōsequens regie

prestatis **Ap. v.** fecisti nos do
nostro regnum et sacerdotes. co
rona autem est signū propriū re
gie dignitatis. **N** iud dicitur acci
dentale p̄miū qd̄ eēnciale addit̄
corone. et eadē dicit̄ h̄re corone
rationem verum quia nihil p̄t̄ su
p̄addi corone que est eēnciale p̄
mum quicumq; sic eo minus et
ideo sup̄additum premiū aureo
la nominatur. **E**t sic dicendum
est qd̄ aureola dicit̄ a liq̄d̄ aureo
sup̄additū quasi quoddam gau
diū de op̄ib; a se factis que ha
bent rationē victorie excellentis
quod est aliud gaudiū ab eo q̄
de cōiunctione ad deum gaudet̄
qd̄ gaudiū dicitur aurea. **D**ecū
do notandum qd̄ sic ut inest qd̄ a
pugna sp̄s cōtra interiores cōs
cip̄ iſcencias. **I**ta eadē inest ho
mini quedam pugna cōtra pas
siones exteriori ulatas. vnde sic
perfectissime victorie qua de cōci
piscencijs carnis triumphatur
sive virginitati debetur special̄ co
rona que aureola dicitur. **I**ta eadē
perfectissime victorie que habet̄ in
pugnacione exteriori debetur au
reola. **P**erfectissima autem victo
ria de exterioribus passiomb; cō
sideratur ex duob; **P**rimo ex ma
gnitudine passionis inter om̄es
autem passiones ulatas extri
p̄cipue locum tenet mors. **D**es
cūdo cōsideratur ex causa pugne
quādo sc̄z est pro honesta causa

que sc̄z est ipse xp̄us et hec duo
in maratio cōsiderentur quod ē
mors suscepta pro christo. **C**um
autem beatissim; vincen; h̄ac
pugnam durissimam pro christo
susceperit et pro eo mortem atro
cissimam sustinuerit. **T**enedum
est qd̄ beatus vincen; a patre
celesti sit speciali corona que di
citur aureola honorificatus. vnde
de angelus ad eum. exurge mar
tir inclite. exurge securus et al
mis ceabus nostris noster sōda
lis addere. **O**m̄iles inuidissime
fortissimorum fortior iam te ipsa
pena et aspera tormenta victorē
tremunt. **I**te exclamat prudenci
us tū solus orbis inclite sol; bra
uij dupliās palmar; tulisti tu du
as simul parasti aureas

Ad rationes in oppositum.
Ad primam responde tue negan
do consequentiam. et ratio est.
tum primo quia sustinē mortem
pro christo quantum est d̄ se est
opus superogacōnis. non enim
quilib; tenetur fidem suam cōtra
persecutore confit̄ri. sed tamē in
casu est de necessitate salutis qm̄
sc̄z aliquis a persecutore deprehē
sus de fide sua requiritur quā cō
fiteci tenetur. tum secundo. quia
nō sequitur qd̄ aureolā tūc in ta
li casu nō mereat. **A**ureola enim
nō debet r̄ op̄ri superogacōnis
in q̄tū est superogacio s̄ in q̄ tū
perfectiōne quandā habet. vnde

In conuersione sancti pauli

tali pfectione manēte etiā si n̄ sit
superogacō aliq̄s autē olā meret̄

¶ Ad secundam respondeatur
negando consequentiam et ratio
est quia licet ibi cōmunis ponat̄
remuneratio ministrantium xp̄o
nihilominus alia et alia dabit̄
specialiter aliquib⁹ ppter excellē
ciam alicuius victorie quam ipsi
specialiter habuerunt

¶ Ad terciā resp̄ōdetur negā
do consequentiam et ratio est qz
licet beatitudo includat omiā q̄
sunt necessaria ad pfectā hōmis
vitam que cōsistit in pfecta hōis
opacōe nihilominus quedā pōt
supaddi nō quasi necessaria ad
pfectā op̄ationē vt sine quib⁹
eē nō possit. sed quia hys addi
tis est beatitudo clarior vt perti
net ad bene eē beatitudinis et de
centiā quādam ipsius sicut et fe
licitas polliata cōnatur nobilitas
te vt corporis pulchritudie et hu
iusmodi sine quib⁹ tñ eē p̄tēst
vt patet primo ethicoz et hoc
modo hic

¶ In conuersione sancti pauli ē
euangelium. Dixit Symō petr⁹
ad Ihesum Matth. xix ¶ Circa
qd̄ p̄nt disputari q̄stiones seqn̄
tes. ¶ Primo vtū paul⁹ sit ses
surus cum cristo ad iudicandum
¶ Secūdo vt q̄ conuēnter iudi
cātia potestas resp̄ōdeat volun
tate paupertati. Tercō vtū p
missio que sequit̄ in euāgelio sit

cōueniēs qua dī qz omnis rē.

¶ Quarto vtū cōuersio pauli
fuit miraculosa

Hoc primam questionem
sic proceditur et videtur
qz paul⁹ n̄ sit sessurus cū
christo ad iudicandum. ¶ Primo
sic. Paulus non fuit vnus de apo
stolis quibus in hoc euangelio
loquebatur cristo dicens vos q̄
secūta estis me rē. ergo paulus
non est sessurus cum xp̄o ad iudi
candum. ¶ Secūdo sic. Iob. v.
dicit qz pater omne iudicium dē
dit filio vt rē. sed honorificentia
talis non debetur alicui alteri ni
si cristo. ergo rē. ¶ Tercio sic.
quicumqz iudicat habet auctori
tatem sup̄ illud quod iudicat.
sed ea de quibus debet eē futū
rum iudicium sunt merita et pre
mia hominū q̄ soli diuine aucto
ritati subfunt. ergo nulli compe
tat de hys iudicare

¶ In oppositum est euāgelium
p̄ns. quod ideo legitur in hac fe
stuitate. vt ostēdat qz paul⁹ in
hac dignitate fuerit par siue eq̄
lis alijs ap̄lis. ¶ Respondeo qz
paulus est vnus de sessorib⁹ cum
xp̄o ad iudicandum. de quib⁹ dī
Matth. in. Dominus ad iudiciū ve
nit cum semitibus populi sui.
Pro pleniori intellectu huius cō
clusionis est notandum iuxta sā
ctum Thomam in quarto. qz iū
dicare multipliciter dicit. ¶ P̄mo

modo aliqui dicuntur iudicare
comparacione in q̄tum ex com-
paracione eorum aliorum; aliqui
iudicandi ostenduntur sicut p̄
Matth. xij. **H**ic in morte surgēt
in iudicio. r̄c. sed sic iudicare in
iudicio commune est malorum r̄
bonorum. **A**lio modo dicit iudicare
quasi interpretative. interpreta-
mur enim aliquem facere qui fa-
cienti cōsentit. unde illi qui con-
sentiunt iudici eius sententiā
approbando iudicare dicuntur r̄
sic iudicare est omnium electōum
unde dicit **Pap. iij.** **J**udicabunt
sancti nationes. **T**ercio modo
dicitur iudicare quasi per simili-
tudinem. quia similitudinem iu-
dicis habent in q̄tum sedent in
loco eminenti sicut iudex. sic as-
sessores iudicare dicuntur. r̄ s̄m
hūc modum dicunt aliqui q̄ p̄-
fecti viri quibus potestas iudici-
aria promittitur ut in euāgelio
presenti iudicabunt sc̄z p̄ hono-
rabilem cōfessionem. quia superi-
ores ceteris apparebunt occurre-
tes christo obuiam in aera. sed
istud non videtur sufficere ad p̄-
missionem d̄ni complendā. qua
dicitur sedebitis iudicantes. vi-
detur enim iudicium concessum
sup addere. et ideo est quartus
modus iudicandi qui p̄fectis vi-
ris contingit. **P**ro quo nota q̄ cū
iudicare importet actionem in a-
lium p̄cedentem proprie loquē-
do iudicare dicitur qui sententiā

loquendo in alium profert s̄ hoc
dupliciter contingit. **U**no modo
ex propria auctoritate. et hoc est
illius qui habet in alios domi-
niū r̄ potestatem cuius regimini
subduntur q̄ iudicantur. **N**ō ei⁹
est in eos ferre sententiā. r̄ sic
iudicare solius dei est. **A**lio mo-
do iudicare est sententiā aucto-
ritate alterius latam in aliorum
noticiā ducere quod est sentē-
tiā latam pronūciare. et h̄ mo-
do perfecti viri iudicabūt quia a-
lios ducent in cognicionem di-
uine iusticie vt sciant quid d̄ eis
iuste pro meritis debeat ut ip-
sa reuelacio iusticie iudicium di-
catur. **U**nde dicit **Richardus de**
sancto victore iudices coram iu-
dicandis decretorum suorum li-
bros aperire est ad cordium suo-
rum inspectionem inferiorē quo-
rumlib; visum admittere sensū
q̄ suum in h̄is que ad iudicium
p̄tinent reuelare. **A**d rationes
in op̄posito. **A**d primā resp̄on-
detur negando consequentiā. et
ratio est q̄ p̄ illos. xij. ap̄t̄os n̄
tm̄ intelligūt illi s̄ oēs alij q̄ reli-
ctis oib; secuti sūt xp̄z s̄m p̄fecti
onē vite int̄ q̄ paul⁹ r̄ mathias
cōnuant. **A**d secundā r̄ndet q̄
auctoritas illa intelligit de iudi-
cio auctoritatis qd̄ soli xp̄o d̄bet
Ad terciā r̄ndet negando d̄nāz
q̄ loquēdo de secūdo mō iudican-
di sc̄z p̄ reuelacionē. et ratio est q̄
nō est inuēniēs aliq̄s sanctorū

alijs quedam reuelare vel p mo-
dum illuminationis sicut superio-
res angeli inferiores illuminat
vel per modum locutionis sicut
quando inferiores superioribus
loquuntur

Hec secundam questionem
sic proceditur et videtur
quod non respondeat con-
uenienter iudicialia potestas pau-
perum voluntarie. Primo sic. Po-
lum. xij. apostolis est promissum
sedebitis super sedes. xij. et er-
go cum non omnes voluntarie
pauperes sint apostoli. videtur
quod non omnibus iudicialia potes-
tas respondeat. Secundo sic.
Rarius est offerre sacrificium deo
de proprio corpore quam de exteriori-
bus rebus. sed martires et etiam
virgines offerunt de proprio
corpore sacrificium deo. voluntarie
autem pauperes de exteriori-
bus rebus. ergo sublimitas iudi-
cialis potestatis magis respon-
dere debet martiribus et virginibus
quam voluntarie pauperibus.

Tercio sic. Superiores non dicantur
ab inferioribus. sed multitudine diui-
cium virtutes erunt maioris meriti
multis pauperibus voluntarie. et
ergo voluntarie pauperes non iudica-
buntur ab alijs iudicabuntur. In op-
positum est euangelium presens ubi
dicitur. Vos qui reliquistis omnia
et cetera. ubi dicitur glo. qui reliquerunt
omnia et secuti sunt dominum huius

iudices erunt. **R**espōdeo dicen-
dum quod recte et conuenienter iu-
dicialia potestas que promittatur
in euangelio presenti respondet
voluntarie paupertati. et hoc pro-
pter tria. dicit sanctus thomas
Primo ratione congruitatis quod vo-
luntaria paupertas est eorum qui
omnibus que mundi sunt contemp-
tis soli christo inherere. et ideo non est
in eis aliquid quod eorum iudi-
cium a iusticia deflectat. Unde pro-
phetia ad iudicandum redduntur. qui
veritatem iusticie per omnibus dili-
gunt. Secundo per modum meriti quod
humiliati respondet exaltatio pro
merito. inter omnia autem que in hoc
mundo hominem de spectatu faciunt pri-
uui est paupertas. unde pauperibus
excellencia iudicialis potestatis pro-
mittatur ut sic qui se humiliat pro-
pter christum exaltetur. Tercio quia
paupertas disponit ad predictum
modum iudicandi. Ex hoc est
nim aliquis sanctorum iudica-
re dicitur ut ex dictis patet quod tunc
habebit edoctum omni diuina veritate
qua alijs potens erit manife-
stare. In progressu autem ad per-
fectionem primum quod relinquendum
occurat sunt exteriores diuicie quod
hec sunt ultimo acquisita. quod autem
est volumus in generatione est pri-
mum in descensione. Unde et inter bea-
titudines quibus est progressus ad
perfectionem prima ponitur paupertas et
sic paupertati tribuitur iudicialia potestas

inquitum est prima est dispositio ad patrem predictam. et hinc est quod non quibuscumque pauperibus etiam voluntarie reponitur patris predicta. sed iis qui relinquunt omnia sequuntur christum in perfectione vite.

Ad tertiam questionem sic proceditur et videtur quod promissio que sequitur in euangelio non sit conveniens in qua dicitur. Omnis qui reliquerit domum vel fratres vel sorores. aut patrem aut matrem aut uxorem. filios aut agros propter nomen meum centuplum accipiet in presenti vita. et vitam eternam possidebit. **Primo** sic. Qui iubet dimittere matrem vel iuberet peccatum cum lex dei iubeat honorari patris. **Deut.**

honora patrem et matrem tuam

Secundo precepit quod non dimittatur uxor nisi fornicationis causa ut patet **Matth. v.** **Tercio** ista promissio multiplicacionis istorum terrenorum videtur contradicere doctrine christi cum ait **Matth. x.** Si vis perfectus esse. vade et vende omnia que habes et sequere me. ergo videtur illud quod hic dicitur esse inconueniens dictum

In oppositum est euangelium presentis. **R**espondeo dicendum quidam fuerunt qui dixerunt quod sancti resurgent ante iudicium per mille annos et tunc christus habebit regnum completum et tunc qui dimisit domum habebit centuplum. sed ista erronea opinio est. **H**ereticorum reprobat rationem stultam

tum quod impossibile est habere centum patres nec centum matres. tum quod turpe est quod quis habeat centum uxores vnde intelligendum hoc de bonis temporalibus videtur sapere errorem machabetei qui post resurrectionem felicitatem posuit in delicijs carnalibus. et ideo est quod illud quod in euangelio ponitur est verissimum et conuenientissimum intelligendo illud quod est intelligendum scilicet quo ad spiritualia bona ut dicit **Aug.** que ponderant omni eo terreno quod dimittemus sicut centenaarius non excedit unitatem. dicit ergo centuplum accipiet. id est aliquod quod valet centuplum et multo plus et ponitur finitum pro infinito.

Ad rationes in oppositum. ad primam de parentibus respondetur quod in istis confidetur naturalis affinitas hec non est dependenda sed benefaciendum eis si indigent. Aliquando vero retrahunt a seruitio dei. unde tunc sunt sicut membrum scandalizans et tunc abscindendum est istud membrum. et ideo precepit hic relinquere.

Ad secundam respondetur idem. **Ad** tertiam respondetur quod non contradicit doctrine christi immo concordat si intelligatur sicut dictum est.

Ad quartam questionem sic proceditur et videtur quod conuersio sancti pauli non fuerit miraculosa. **Primo** sic. **I**ustificacio ipsius non est miraculosa. tum quod

Im

In festo purificationis

nō est preter spem pueniens qd
est de racōne miraculū. tū qz non
raro accidit sed frequēter et om̄i
die ergo nec cōuersio pauli cuz
iustificatio sit eiusdem racōnis
cum iustificatione alioz impio-
rum. ¶ In oppositū est qd legit̄
in legenda sanctorū. ¶ Respon-
deo dicendū qz cōuersio pauli fu-
it miraculosa. vnde hac racione
pōt̄ eius qm̄ aliozū sanctorū con-
uersio celebratur. Vñ miraculosa
dicit̄ fuisse racōe efficiētis. racōe
disponentis ⁊ paciētis. racōe effi-
cientis scz xpi qui ipsum tam su-
bito immutauit magnū quidem
et mirabile qz in actu peccandi ex-
istentem et in proposito psequē-
di. Nam ad. ix. dicit̄ paul⁹ adhuc
spitans minarū et cedis rē. dig-
natus est subito immutare. Vñ
cōtinue immutatus respōdit deo
quid me vis facere. Decido idēz
racōe disponētis scz lucis q̄ ipsū
ad cōuersionē disposuit. de qua
dicit̄ qz subito circumfulsit eū lux
de celo. fuit quidam lux subitavt
audacem terret. fuit immensa
vt supbum ad yma humilitatis
pste rneret fuit celicavt carnalē
eius intelligēciam in celestem
immutaret. Tercō fuit miracu-
losa racōe ipsius pauli in quo fa-
cta est cōuersio qui subito exce-
catus et pstratus est ⁊ mutatus
est vt dicit̄ Aug. Elifus seruiens
et factus est credens. elifus ē lu-
pus et factus est agnus. elifus

est persecutor et factus est predi-
cator. elifus est filius perditionis
et factus est vas electionis

¶ Ad racōnem in oppositū re-
spondetur negando consequend-
a. n. et racō est quia cōuersio non
raturū dicit̄ iustificationem. sed
et includit ea quib⁹ induc⁹ est
ad iustificationem que vt visum
est fuit miraculosa.

¶ In festo purificationis est euā-
gelium. In illo tempore. Postq̄
implea sunt dies purgationis
Luce. ij. Circa quod possunt di-
sputari sequentes questiones

¶ Primo vtrū cōuenienter xps
in templo fuit oblatus. ¶ Secū-
do vtrum cōuenienter brā ma-
ria mater dei purganda ad tem-
plū accessit

Hoc primam questionem
sic proceditur et videtur
qz christus nō cōueniē-
ter fuit oblatus in templo. Pri-
mo sic. dicitur em̄ Exo. xij. sancti-
fica mihi omne primogenitum
quod aperit vuluam in filiis isra-
hel. sed christus exiuit de clauso
virginis utero. et ita matris vul-
uam non aperuit. ergo ex hac le-
ge non debuit in templo offerri.
¶ Secundo sic. Illud quod est
semper p̄sens alicui nō potest ei
p̄sentari. sed xpi humanitas fu-
it deo maxime p̄sens. utpote ei
semper cōiuncta in unitate glo-

ne. ergo non oportuit qd corā do-
mino listeretur. ¶ Tercio chri-
stus est hostia pūcipalis ad quā
omnes hostie veteris legis refe-
runtur sicut figura ad veritatem
sed hostie non debet eē alia ho-
stia. ergo non fuit conueniens
vt pro cristo alia hostia offerretur.
¶ Quarto inter legales ho-
stias pūcipue fuit agnus q̄ erat
in lege sacrificium. vt habetur
Numeri. xxvij. Unde et cristus
dicitur agnus **Job. i.** Ecce agn⁹
dei. magis ergo fuit conueniens
qd pro cristo offerretur agn⁹ qm
par turturum vel duo pulli colū-
barum. ¶ In oppositum ē euāgē-
lium presens. ¶ Respondeo dis-
cendum. qd xp̄us voluit sub lege
fieri vt eos qui sub lege erant re-
dimeret. et vt iustificatio legis
in suis membris spiritaliter im-
pleretur. de prole autem nata du-
plex pceptum in lege traditur
vnum quidem generale q̄ntū ad
oēs vt scz completis dieb⁹ pu-
ficationis matris offerretur sacri-
ficium pro filio siue pro filia. vt
habetur **Leui. xij.** et hoc quidem
sacrificiū erat et ad expiationem
peccati in quo proles erat cōcep-
ta et nata. et etiā ad cōsecrationē
quādam ipsius. quia tūc primo
p̄sentabatur in templo. et ideo ali-
quid offerebatur in holocaustis
et aliquid p̄ pccō. Illud autem
pceptum erat speciale in lege
de primogenitis tam in hominis

bus q̄ in iumentis sibi em̄ dñs
deputauerat omne primogenitū
in israhel pro eo qd ad liberatio-
nem populi israhel percusserrat p̄-
mogemta egipti ab homine vsqz
ad pecus. primogenitis filiorum
israhel reseruatis. et hoc mādas-
tum p̄mitur exo. xij. in quo etiā
prefigurabatur christus qui est
primogenitus in mulas fratrib⁹
vt dicitur **Roma. viij.** quia igit̄
christus ex muliere natus erat p̄-
mogemtus et voluit fieri sub lege
hec duo luc. circa eum fuisse ob-
seruata ostendit

¶ Ad rationes in oppositum.
ad primam respōdetur negando
consequendam et racō est. quia
licet ex lege nō teneretur. voluit
tamen ex humilitate legalia ser-
uare licet non teneretur.

¶ Ad secundam respondetur
negando consequendam. et racō
est quia sicut filius dei nō p̄ter
seipsum factus est homo et circū-
cisus in carne. sed vt nos p̄ gra-
tiam faceret deos et vt spūaliter
circūdamur sic p̄ter nos fil. iē
dño vt discamus p̄sentare nos
ip̄sos. et hoc post circūcisionem
eius factum est vt ostendat ne-
minem nisi circūcisum vicij. s̄ di-
gnum eē diuinis cōsp̄edit us

¶ Ad tertiam respondetur negā-
do consequendam. et racō ē quia
christus p̄ter hoc ip̄sū voluit ho-
stias legales p̄ se offerri q̄ eāt ve-
ta hostia vt figura veritati iungē-

et p̄ veritatem figura approbaret̄
cōtra alios qui dñm legis negāt
a xp̄o fuisse in euangelio p̄dica
tū nō em̄ putandū est vt **Orige**
dicit. q̄ filiū suū bonus deus sub
lege inimici fecerit quā ipse non
dederat. ¶ Ad quartam respōde
tur negando consequentiā. et
ratio est. quia **Leu. xxij.** p̄cipi
tur vt q̄ possent agnū p̄ filio aut
filia simul et turturē siue colūbā
offerret qui vero nō sufficeret ad
offerendum agnū duos turtures
aut duos colūbe pullos offerret
dñs ergo qui cū diues esset prop
ter nos egenus factus est vt illi
us inopia diuites essemus vt di
citur. ij. corinth. viij. p̄ se paupe
rū hostiā n̄ voluit offerri sicut et
in ipsa natiuitate pannis inuol
uitur et reclinatur in p̄sepio. Ni
hilominus tamē h̄mōi aues figu
re cōgruūt. turtur em̄ quia auis
loquax p̄dicationē et cōfessionē
fidei significat. quia vero est ani
mal castum significat castitatē
quia vero est animal solitariū
significat cōtemplationem. colū
ba vero est animal mansuetū et
simplex. mansuetudinem autē
et simplicitatem significans. est
autem animal gregale vñ signi
ficat vitam adiuam. et ideo hu
iusmodi hostiā significabat p̄fe
ctionem ch̄isti et membrorū ei⁹
Vtrumq; autem animal prop̄
consuetudinem gemendi presen

tes sanctorū gemitus designat.
Ped turtur que est solitaria fig
nificat oracionū lacrimas. Colū
ba vero que est gregalis signifi
cat publicas oraciones ecclē. vtū
q; autem animal duplicatū of
fertur vt sanctitas sit nō solū in
anima sed etiā in corpore

Ad secundam questionē
sic proceditur et videtur
q; beata **M**aria nō pur
ganda ad templum accessit.
Primo sic. Purgatio enim nō vi
detur esse nisi ab immundicia sed
in beata virgine nulla fuit im
mundicia aut ex supradictis pa
ter. ergo nō debuit vt purgan
da ad templum accedere. ¶ **S**e
cundo sic **Leuitic. xij.** dicitur mu
lier si suscepto semine. p̄perit in a
sculum immūda erit septem die
bus. et ideo ei precipitur q; non
ingredietur sanctuarium donec
impleat̄ dies purgationis eius
sed beata virgo p̄perit masculū
sine vitii semine. ergo non de
buit venire ad templum purgan
da. ¶ **T**ercio sic. Purgatio
ab immundicia non fit nisi per
gradam sed sacramenta veteris
legis gradam non conferbant.
sed ipsa prius secum gracie acto
rem habebat. non ergo conueni
ens fuit vt beata virgo ad tem
plum purganda veniret. ¶ **I**n op
positum est euāgelium presens.

Respondeo dicendum. qd con-
uenienter b[eat]a maria venit pur-
ganda in templum post partum
filij sui. patet conclusio. quia si-
cut plenitudo gratie a casto dei-
uatur in matre. ita decuit ut ma-
ter humilitati filij conformaretur
humilibus enim deus dat gratias-
am. ut dicitur Jacobi iij. sicut
ergo christus licet legi non esset
obnoxius voluit tamen circumci-
sionem et alia legis onera subire
ad demonstrandum humilitatis
exemplum. Tot approbaret legem
et tot occasione iudeis tolleretur. Et
easdem rationes. voluit et matrem
suam implere legis obseruandas
quibus tamen non erat obnoxia.

Ad rationes in oppositum.
ad primam respondetur negando
consequendam et ratio est. quia
quous beata virgo nullam habe-
ret immunditiam. voluit tamen
purgacionis obseruanciam im-
plere non propter indigentiam
sed propter legis preceptum. et
ideo signanter euangelista dicit
qd completi sunt dies purgacio-
nis eius s[ecundum] legem. ipsa enim s[ecundum]
se purgacionem non indigebat.

Ad secundam respondetur
negando consequendam et ratio
est quia licet beata virgo non ob-
ligaretur ad aliud preceptum volu-
tate tamen voluit illud obserua-
re rationibus dictis.

Ad tertiam respondetur ne-

gando consequendam. et ratio
est. quia ista purgacio legis
non erat ab aliqua immundicia
culpe. sed quoad immundicia irre-
gularitatis cuiusdam.

In festo beate Agathe est eu-
angelium. Simile est regnum celorum.
Matth. xij. Circa quod potest
disputari sequens questio.

Quam agatha pro eme-
nda margarita celestis
glorie prudenter egit da-
do omnia que habuit et videtur
qd non. Beata agatha videtur in
hoc commisisse simoniam. ergo
imprudenter egit. consequentia
est bona. Ans probat. Simoniam
est voluntas emendi vel vendendi
aliquid spirituale vel spirituali
anexu s[ed] nihil magis spirituale qm
margarita celestis gl[ori]e ergo. ratio.

Decundo sicut vendere carius
rem q[uam] valeat ita emere rem vili-
us q[uam] valeat est iniustum. et pe-
consequens illicitum quia tollitur
iusticie equalitas. sed omnia que
beata agatha offerre potuit non
valent ita multum qm margari-
ta celestis. quia ut ait ap[osto]lus Ro-
m. viij. non sunt condigne passio-
nes huius temporis nec aliqua do-
na nostra vel opera ad futuram
gloriam que reuelabitur ergo im-
prudenter egit. **I**n oppositum
est euangelium in quo comedat
ita facies. **R**espondeo dicendum

q̄ beata agatha prudentissime
egit dando omnia que habuit
pro contemplatione celestis mā
gante considerata magnitudine
p̄cij rei quam emit q̄ incompre
hensibilis est. **D**icit enim macro
bius in vna epistola. **P**ruden
tia est mundum istum et omnia
que in eo sunt diuinorum contē
platione despiciere; et omnē ani
mi cogitationem in solam diuinā
nam dirigere. et **B**ernardus in
vna epistola ad Romanum. **I**n
hac vita q̄ diu durat comparati
bi illam que semper durat dum
vius in carne morere mundo
vt post mortem carnis viuere in
cipias. **N**am vt ait **A**ugustinus
libro de libero arbitrio tanta est
pulchritudo. tanta est iocūditas
ludis eterne. hec est incommutabi
lis veritas atq; sapientie. vt etiā
am si non liceret in ea amplius
manere q̄ vnus diei hora. prop
ter hec solum innumerabiles ani
mi huius vite pleni delicijs et cir
cumfluencia temporalium bono
rum recte meritoq; cōtempnerēt
Ad rationes in oppositum.
ad primam respondetur negādo
āns ad probaationem respondeēt
q̄ margarita celestis siue regnū
celorum dicitur emi dū quis dat
id qd̄ habet propter deum large
sumpto nom. ne emp̄ōnis scdm̄
qd̄ accipitur pro merito qd̄ tamē
non pertingit ad perfectam racō

nē emp̄ōnis. tum quia sicut di
ctum est nō sunt cōdigne passio
nes huius temporis nec aliqua
nostra bona vel opera ad futuraz
gloriam que reuelabitur in no
bis. vt dicitur ad roma. viij. tū
quia meritum non ficit p̄cipua
lit̄ i exteriori bono vel actu p̄ pas
sione sed in interiori affectu. et
ideo non est hic simonia.

Ad secundā patet responsio
ex dictis. quia hic non est p̄pria
racō emp̄ōnis vbi debeat seruari
equalitas iusticie. **P**ropterea racō
nō p̄cedit quādo datur licet non
equiualeat quantum petit is qui
vndit. **C**hristus autem habens
hanc margaritam celestem cum
sit pius non petit a nobis. nisi
quantum soluere possumus. **P**ro
de **A**ugustinus in persona dei lo
quens ait. **D**enale habeo qd̄ est
regnum celorum quo emit pau
peritate regnum. dolore gaudij
labore requies. ignomia gloria
morte vita. **C**um ergo beata
agatha ita negotata sit vt de
derit omnia sua deo facultates
pauperibus propter christum di
stribuendo. corpus autem suum
letat̄ p̄pter fidem christi tor
mentis exhibendo vsq; ad mor
tem. et ideo iuste meruit marga
ritam celestis glorie. de eius glo
rioso maratio. dicitur sic in eius
hystoria. agatha letissime et glo
riante ibat ad carcerem. et q̄si

In cathedra sancti petri

ad epulas inuitata. agonem sui
unomino preabus commen-
dabat. Item dicebat quintiano
nisi diligenter perfectus corpus
meum a carnificibus attractari
non potest anima mea in paradisi-
sum cum palma intrare marary

In cathedra sancti petri est eu-
angelium. Venit Ihesus in pac-
tes etc. **Matth. xvi.** Circa quod
pnt disputari sequentes questio-
nes.

Primo utrum confessio il-
la petri de christo. tu es filius dei vi-
ui primo audita sit ab ore petri.

Decundo utrum christus con-
fessionem illam petri conuenien-
ter remunerauit dicendo tu es pe-
trus etc. **T**ercio utrum sedes
petri posset de roma transferri ad
aliam prouinciam

Ad primam questionem
sic proceditur et videtur
quod illa confessio qua pe-
trus confessus est christum filium
dei viui fuerit primitus aus-
dita ab aliis quam ab ore petri. **P**ri-
mo patet Iohannis primo. ubi
nathanael inquit christo. rabi
tu es filius dei. tu rex israel. et
ergo petrus non fuit primus qui
profiteretur christum filium dei

Decundo **Matth. viij.** legitur
quod demones exeuntes de homini-
bus dixerunt christo. quid nobis
et tibi Ihesu filij dei. **T**er-
cio arguitur sic. Si discipuli an-
te non habebant fidem quod chri-
stus esset filius dei naturalis cum
hoc fuisset necessarium credere quo-
modo mittebat eos ad predica-
dum. sed hoc non videtur dicen-
dum. ergo ante professionem
petri iam credebant discipuli chri-
stum filium dei naturalem.

In oppositum arguitur ex pre-
senti euangelio in quo beatus di-
citur petrus ex tali confessione fas-
cta de qua non dixerit beatus si pmi-
tus ab aliis fuisset audita. talis enim
confessio erat beatitudine digna

Respōdeo dicendum iuxta **Cri-
sostimū et Origenē.** qui vni-
mīter videntur loqui in hac que-
stione quod ista confessio de christo
quod esset filius dei naturalis fuit a
petro primitus audita. et ideo di-
citur ei beatus es. quod scilicet confessio
vere fidei ducit ad beatitudinem.

Ad rationes in oppositum.
ad primam dicendum quod nathanael
non habuit cognitionem
de diuinitate christi nec confes-
sus est in illis verbis christum
esse filium dei naturalem sed ad
optimum. **U**nde **Crisostimus** re-
spondens ad questionem ait.
Nathanael enim non fuit bea-
tificatus a christo. sicut petrus

cum eadem verba habuerit q̄ pe-
trus dicit sic. vt de uicit sanctus
Thomas super **Jo.** quia licet ea-
dem verba ⁊ nathanael ⁊ petrus
protulerint non tamen fuit vna
intencio vtriusq̄. **P**etrus quidē
cōfessus est christum esse filium
dei verum et naturalem. vt scz sic
esset homo q̄ tamen esset verus de-
us. hic autem scz nathanael cō-
fessus est eum esse filium dei per
adopcionem. s̄m illud. ps̄. **E**go
dixi dñs est is et filij rē. et hoc pa-
tet p̄ verba sequenda. quia si in-
tellexerisset eum esse filium per na-
turam. nō dixisset tu es rex isrl̄ so-
lum sed totius mundi. hoc etiam
patet quia ad fidem petri xp̄us
mihil addit quasi perfectam exis-
sistentiam. sed ecclesiaz dixit se in
confessione illius fabricaturum
eē. sed nathanael quasi in maio-
ri parte sui confessionis deficien-
tem eleuat ad maiora. **V**nde di-
cit maiora videbis. **A**d secun-
dam respōdetur vt dicit nicola⁹
de lyra q̄ illi demones magis ex-
comedura q̄ ex certitudine dix-
erunt. quia demon ille qui temp-
tauit christum in deserto erat a-
cuciois ingenij. et tamen nō po-
tuit scire p̄ certitudinez vtrū **I**he-
sus esset ille qui erat promissus
ad salutem mundi ⁊ deiectionez
dyaboli. **A**d terciam respon-
detur q̄ a principio non predica-
bant eum eē christum. sed peni-

tenciam predicabant. **I**tem po-
test eē q̄ predicabant christum
sed non eē filium dei. quia tunc
perfectam de hoc noticiam nō ha-
lebant. cum non dum essent ca-
paces etiam recipere doctrinam
reuelandam a patre celesti vsq̄
ad tempus illud quo petro reue-
lata est. nec enim postea ai. tr̄ res-
urrectionem discipuli predica-
uerunt populo q̄ christus esset fi-
lius dei. **V**nde hic **Mat̄. xvi.**
Mandauit christus eis q̄ ne-
mini dicerent q̄ ipse esset chri-
stus ne vulgares homines qui vi-
derent eum pati tam ignomini-
ose scandalisarentur de eorum
predicatione. vt dicit nicolaus
de lyra s̄ post q̄ resurrexit a mor-
tuis habita p̄fecta victoria mor-
tus voluit publice p̄dicari

Ad secundam questionē
sic proceditur et videtur
q̄ xp̄us non cōueniēter
cōfessionē petri aūnerauit do-
tu es petrus et supra rē. et tibi
dabo claves rē. **P**rimo sic. **N**emo
remuneratur conuenienter in re-
bus que sibi non cōueniunt sed
eē fundamentum ecclesie nō cō-
uenit homini puero sed soli casto
Vnde apostolus. **i. corinth. iii.**
Fundamentum aliud nemo po-
test ponere preter id quod p̄ fixū
est quod est xp̄s. ergo rē.

Secundo sic. clavis ē ad ape-
riendū vel claudēdū s̄ hoc ē soli⁹

que cōcessa fuerit petro ex singu-
lari signorum ostensione . quia
multa signa ostendit ei dominus
quod ipse esset caput apostolorum .
Primo in pedum ablutione . quia
dicit Augustinus . antequam non pre-
cessit alius . tui maris piscatio-
ne . quia alijs apostolis dixit laxate
retia . sed petro dixit duc i al-
tum tamquam capiti . **T**ercio singu-
lari oratione . quia specialiter ro-
gantur pro fide petri **Luce . xxij .**
Ego pro te oravi ut non deficiat
fides tua . **A**d rationes in op-
positum . **A**d primam respondetur
quod aliquo modo bene convenit pe-
tro esse fundamentum ecclesie . **N**am
non solum ipse sed etiam alij a-
postoli dicuntur fundamenta . sicut
illud apo . **xxi .** **M**urus civitatis
habens fundamenta . **xij .** et i ip-
sis . **xij .** nomina apostolorum .
Pro quo notandum iuxta san-
ctum **Thomam** super eodem lo-
co quod duplex est fundamentum .
Primum quidem quod per se habet soli-
ditatem . sicut rupes aliqua super
quam edificium constituitur . et
huic fundamento christus com-
paratur . et loquitur apostolus hic
ipse enim est petra . de qua dici-
tur **Matth . vij .** **F**undata enim
erat supra firmam petram . **A**liud
autem est fundamentum quod ha-
bet soliditatem non ex se sed ex
alio solido subiecto sicut lapides
qui primo superponuntur petre
et hoc modo apostoli dicuntur esse

fundamentum ecclesie . quia ipsi primo
superedificati sunt christo per fi-
dem et caritatem . **U**nde dicit ad
ep . **ij .** superedificati super fun-
damentum apostolorum et pro-
phetarum etc . **I**nter apostolos ve-
ro singulariter petrus . tum quia
ipse primus fuit confessor huius
fidei supra quam ecclesia funda-
ta est . **T**um secundo . quia quantum
ad potestatem iuris dictionis ec-
clesie . pro ut structura ecclesie
surgit secundum diversos gradus ip-
sius potestatis . sic petrus est iste
super quem ipse christus post se
fundavit ecclesiam dando sibi
claves ecclesie faciens eum solu-
generalem vicarium super totam
ecclesiam et super omnes ecclesia-
sticos gradus in ecclesia conten-
tos . et sic ecclesia non est funda-
ta super alios apostolos quia tota
potestas ecclesie fuit petro con-
cessa . nec habet ecclesia aliquam
potestatem iuris dictionis nisi quam
christus petro concessit
Ad secundam respondetur
quod licet solius dei sit propria au-
doritatem absolueret fuit tamen pe-
trus et eorum quibus cum eo cla-
ves dedit sicut ministrorum di-
spensatores ministeriorum dei .
et ad auctoritatem inducitur . respō-
detur quia non est ad propositum
quia ibi loquitur de clausione quam
christus clausit ianua ne ali-
quis ultra in illam descendat etc . de
apertione qua paradysum aperuit

remoto impedimento natiuitate per
suam passionem hoc enim solus
erat culti qui huius generis so-
lus redemptor fuit. ¶ Ad tertiā
respondetur quod illa ratio bene pro-
bat quod directe ad remissionem cul-
pe per clauum non operatur sed bene
dispositiue

Ad tertiā questionem
sic proceditur et videtur
quod cathedra siue sedes pe-
tri sicut fuit translata de anthio-
chia in romā ita possit transferri
ad aliam regionem et urbem.

Primo sic. Petrus non fuit mino-
ris potestatis post translationem
in romam quam ante ergo eque po-
tuit successor eius qui est equa-
lis potestatis transferre de roma
ad aliam regionem sicut ante

¶ Secundo sic. Papa est episcopus
vniuersalis ecclesie que per orbem
diffunditur ergo in qualibet re-
gione potest suam cathedram in-
stituire. consequentia videtur bo-
na. ¶ Tercio sic. Papa propter

plenitudinem potestatis non ma-
gis coartatur tempore ita quod pos-
sit plus vno tempore quam alio et
plus vno loco quam alio loco ergo
non magis tenetur residere in vno
loco quam in alio. ¶ In oppositū

videtur id quod institutum est
auctoritate diuina et inspiracione
diuina non est tutum nec conue-
niens per summum pontificem mu-
tari aut aliter ordinari sed sedes
apostolica auctoritate domini fu-

it translata in romam ergo videtur
quod sine expressa auctoritate dei
non possit per summum pontificem trans-
ferri in aliam regionem. ¶ Res-
pondeo dicendum quod hic non que-
rimus de potestate absolute quod
posset fieri quia certum est quod ra-
tionabilibus causis occurrentibus
posset transferri in aliam regio-
nem sed de conuenientia siue de
congruitate et tunc videtur nobis
quod non posset et hoc multiplici ratio-
ne. Primo ratione iam dicta in ar-
guendo quia talis translatio in
romam fuit mandato et auctori-
tate domini facta et non legitur
hoc nec reuocatum nec mutatum. vnde
videtur quod translatio huiusmodi conue-
nienter fieri non posset. Secundo
sic. Quod est datum apostolis pe-
tro et paulo pro gloria et magni-
tudine sanctitatis eorum non de-
bet per aliquos summos pontifi-
ces successores eis auferri sed ma-
gis cum omni reuerentia et deuo-
tione conseruari secundum quod dicitur. ij.
q. vij. quod non sine causa factum
putemus quod petrus et paulus vna
die et eodem loco scilicet urbe roma
sub vna persecutione passi sunt
quia dies electus est eis pro me-
rito locus pro gloria et persecutione pro
virtute. Si ergo locus talis datus
est eis pro gloria scilicet quod roma et
non alibi martirio coronarent non
esset conueniens quod sedes petri a
libi transferretur. Tercio sic quod op-
tima ratione institutum est nulla

51

In festo matthie apostoli

causa videtur mutandum aut variandum sed translatio ista de antiochia in romam fuit optima ratio facta propter honorem fidei christiane et gloriam apostolice sedis et ecclesie sancti principatus. unde .ij. q. vij. beatus Augustinus in urbe roma petrus et paulus martiri pertraxerunt. qui per apostatum et caput optinebat nationum ut ubi erat caput superstitionis illic caput quiesceret sanctitatis. et ubi gentium princeps habitabat illic ecclesiarum princeps moraretur. Ad rationes in oppositum ad omnes sufficit una responsio scilicet quod verum concludit de potestate absoluta sed de conuenientia et congruitate non. vel respondetur quod potestas papae circa hoc est impedita quia translatio illa facta fuit auctoritate et precepto dei. ita quod ibi alius sine inspiratione diuina et eius auctoritate nihil posse agere in contrarium.

In festo Matthei apostoli est euangelium. Confiteor tibi pater celi etc. Matthei .xi. Circa quod pertinent disputari sequentes questiones.

Primo utrum beatus Mattheus per virtutem humilitatis meruit ut a patre celesti reuelaretur siue ostenderetur ad apostolatum assumendus.

Secundo utrum Mattheus nouit filium dei. Tercio utrum melior sit se eligendus ad dignitatem ecclesiasticam.

Ad primam questionem sic proceditur et videtur quod beatus Mattheus per virtutem humilitatis non meruit ut a patre celesti reuelaretur siue ostenderetur ad apostolatum assumendus. Primo fit. Mattheus ad apostolatum electus est per sortem. ut habetur Matthei .i. ergo non per meritum humilitatis. Secundo sic Meritum consistit in caritate ergo sanctus Mattheus non per virtutem humilitatis meruit vocari ad apostolatum. In oppositum videtur euangelium uti dicit. Confiteor tibi pater quia abscondisti haec a sapientibus et prudentibus sed superbis et reuelasti ea paruulis. id est humilibus. Prover. .xi. Ubi humilitas ibi sapientia. Mattheus interpretatur humilis et paruulus.

Respondetur dicendum quod beatus Mattheus meruit peruenire ad apostolatum per virtutem humilitatis caritate formante. Job. .xiiij. Qui humiliatus fuerit erit in gloria. et prover. .xv. gratia procedit humilitas. et Luca. .xiiij. Qui se humiliat exaltabitur et per multas alias virtutes quibus plenus fuit. Erat enim ut dicitur in historia sua de illustri persona pia oritur unde quod litteris traditus omnium in breui legis et prophetarum scientia apprehendit lasciuia quam abhorret paruulus annos mox maturitate vivebat. Informabat quod animus

eius ad virtutem ut esset ad intel-
ligenam habilis ad misericor-
diam facilis in prosperis non elat-
tus in adversis constans et in-
trepidus satagebat ut quod sensu
perceperat opere completeret fuit
in lege doctissimus corpore mun-
dus animo prudens in soluen-
dis questionibus sacre scripture
correctus in consilio providus in
seminacione expeditus

T Ad rationes in oppositum
ad primam respondetur negando
consequendam et ratio est quia
quod fors super eum caderet merito
virtutum suarum fuit nec exem-
plo ut ait **Hieronymus**. Est sor-
tibus utendum quia privilegia
paucorum communem legem non
faciunt. Preterea tunc temporis
donec veritas esset propalata li-
cuit observare sortes ut dicit **be-**
da Vera enim hostia in passione
fuit immolata sed in pentheco-
sten consumata et ideo in electio-
ne mathie sortibus usi sunt ne a
lege discrepant in qua sumus
sacerdos sorte quebatur Post
penthecosten vero iam veritate pro-
palata septem diaconos non sor-
te sed discipulorum electione a-
postolorum vero oracione et ma-
nus impositione ordinati sunt cui-
us autem fuerunt homines sorte
duo sunt modi dicendi. **Hieronymus**
et **Beda** volunt quod hec sortes ta-
les fuerint quales ille quartum in

lege etiam crederemus usus erat
Pyonius autem qui fuit pauli
discipulus irreligiosum existima-
vit hoc arbitrari asserens sibi vi-
deri quod forsilla nihil aliud fuerit
nisi quidam splendor et radius di-
vinitus super **Matthiam** emis-
sus per quem ipse ostendebatur
in apostolum assumendus

T Ad secundam respondetur
negando consequendam et ra-
tio est quia licet caritas sit prin-
cipalis radix meriti per alias ta-
men virtutes in quantum sunt infor-
mate caritate quis meretur. Un-
de **Augustinus** libro de civitate hu-
militatis passibus ad celi culmi-
na ascenditur quia deus excel-
sus non superbia sed humilitate
attingitur

H Ad secundam questionem
sic proceditur et videtur
quod sanctus **Matthias** non
novit filium dei ex presenti euan-
gelio ubi dicitur quod nemo novit fi-
lium nisi pater. **T** In oppositum
arguitur quia sanctus **Matthias**
fuit primo unus de **xxij** di-
scipulis et ita novit magistrum
suum filium dei incarnatum.

T Preterea factus apostolus du-
ctus in consilio facta longa di-
sputatione inter summum pontifi-
cem ipsum alloquentem et ipse
per legem ac prophetas ostendebat
manifeste que de christo
erant protestans se servum eius

et in ipſu credere. et ita nouit eū.
Preterea cum ſit bt̄us iam in
patria poſitus et beatitudo ſan-
ctorum conſiſtit in eius uifione
ſm illud **Jo. xvij.** hec ē uita eter-
na ut cognoscant te ſolum uerū
deum et quem miſiſti **Jeſum** cri-
ſtum. ergo multipliciter filium
dei nouit. **R**eſpondeo dicendū
q̄ poteſt diſtinguā uifio ſiue cog-
nitio dei vna eſt naturalis q̄m
homo p̄ lumen naturalis rāōnis
ex creaturis que ſunt veſtigia que-
dam dei colligit cognitionem ali-
quam de deo. de qua dicit apoſto-
lus ad ro. i. quod notum. i. quod
cognoscibile eſt de deo ab homi-
ne p̄ rationē manifeſtū eſt illis.
dñs em̄ illis oſtendit. vno mo-
do in fundendo eis lumen inter-
us p̄ quod homo cognoscit. ps.
Emitte lucem tuam et ueritatem
tuam **S**ecundo p̄ponendo ſue ſa-
pientie ſigna exteriora ſc̄z ſenſi-
biles creaturas ecā. i. **E**ffudit il-
lam ſc̄z ſapientiam ſup̄ omnia o-
pera eius. in quibus ſicut in quo-
dam libro dei cognitio legeretur
vnde ſequitur inuifibilia dei ſc̄z
unitatem dei. bonitatem ſapientiam.
potentiam et huiusmodi p̄
ea que facta ſunt ſicut enim ars
manifeſtatur per onera artificis
ita et dei ſapientia per creaturas
Sapientie. xij. **M**agnitudine
enim ſpeciei creature poterat eo-
rum creator uideri. **S**ecunda cog-

nitio ſiue uifio eſt que habetur
mediante lumine fidei intellā
et in eorum que excedunt omnē
intellectum ſed tantum habetur
reuelationem diuinam factam
per ſcripturam ſandam aut p̄ p̄-
dicationem criſti et apoſtolorum
ſuorum. ſicut ſunt q̄ deus eſt tri-
nus et unus. q̄ ſit generatio eter-
na in diuinis. et proceſſio ſpūs
ſandī q̄ filius dei ſuit incarnas-
tus. q̄ ſit futurus iudex uiuorum
et mortuorum et reliqua fidei mi-
ſteria que ut dicit apoſtolus. i.
corinth. i. nobis reuelauit deus
per ſpūm ſuum. ſpūitus enim
omnia ſcrutatur et profunda dei
et iſta uifio eſt cōmunis omni-
bus fidelibus. **T**ercia cognitio ſi-
ue uifio que dicitur beatifica ſc̄z
uifio dei per eſſentiam quia in ea
conſiſtit beatitudo omnium ſan-
ctorum. ſm illud **Jo. xvij.** hec
eſt uita eterna ut cognoscant rē
de qua dicit apoſtolus. i. cor. xij
uidemus autem nunc per ſpeci-
lum. id eſt per creaturas. in enig-
mate. id eſt obſcuro. tunc uidebi-
mus in patria facie ad facie et i.
Jo. iij. uidebimus eum ſicuti
eſt et iſta eſt cōis omnib⁹ ſadīs
Quarta uifio dei dicitur uifio p̄
cōprehensionē et iſta ſola eſt di-
uinarum perſonarū de iſta dicit
Jo. i. Deum nemo uidet unquam
ſuper quo uerbo dicit **C**riſoſtom⁹
Recipite celeſtes eſſentie. ipſe

dico cherubim et seraphim ipsum
ut est vnq̄ videre potuerunt . et
de tali visione loquitur in prese-
ti euangelio . Tūc respondetur
ad questionem q̄ beatus Ma-
thias et alij beati viderunt filiū
dei visione beatifica . et primo in
hac peregrinacone existentes vi-
derunt per fidem . non videt nec
videbit visione cōprehensiuā fili-
um dei . quia deus infinitus est .
et ita incomprehensibilis ab intel-
lectu finito . omne enim quod cō-
prehendit aliquid vel est maius
vel equale illi . nullus autem in-
tellectus creatus potest esse ma-
ior deo nec equalis . vnde a nul-
lo hoc modo creato intellectu est
visibilis . h̄mōi enim visio san-
cte trinitati propria est . nec ē cō-
tra hoc quod dicitur in presenti
euangelio . q̄ nemo nouit filium
nisi pater . quia per h̄ nisi non ex-
cludit̄ spiritus sanctus . Pro quo
notandum q̄ dictiones exclusi-
ue aliquā addūtur nominib⁹ di-
uinis essentialibus aliquando p-
sonalibus et cum adiunguntur
personalib⁹ respectu termini es-
sentialis non excludunt id quod
idem est in natura . sed potius in-
cludunt quia licet alia sit p̄sona
patris alia filij alia spiritus san-
cti tamen iste tres persone sunt
vnus deus . ita q̄ nec in deitate
nec in essēcia habent aliquam
alietatem . dictio autē exclusi-

ua solum excludit quid alietatez
importat . noticia autem absolu-
te sumpta eēncialiter accipit̄ . et
ideo cōmunis est trib⁹ . et ideo cū
dicitur q̄ nemo nouit filium nisi
pater . per h̄c dictionez exclusiuā
nisi ab hac noticia non excludit̄
spiritus sanctus . sed magis in-
cluditur . per hoc responsio fit ad
totum .

H Terciam questionem
vtrum necesse sit semp
eligere meliores ad dig-
nitatem ecclesiasticam sic proce-
ditur et videtur q̄ sic . Primo ex
electione mathie . quia licet Ios-
seph esset bonus . vnde nomina-
tur iustus tamen mathias quia
erat melior et electus . **T** Sec-
cundo sic . ex electione petri . Quis
enim petrus cui commissus erat
pastorale officium examinauit
si se diligeret plus ceteris . sed ex
hoc aliquis melior est q̄ deū pl⁹
diligit . ergo videtur q̄ ad digni-
tatem ecclesiasticam semp melior ē
eligendus . **T** Tercio arguit̄ ex
illo symachi pape vilissimus cō-
putand⁹ ē nisi sciēcia et scitate
p̄cellat qui est dignitate prestā-
tior . **T** In oppositum est de creta-
lis . d . q̄ sufficit eligere bonum .
nec oportet eligere meliorem .

T Respondeo dicendum iuxta
sanctum Thomam . q̄ aliq̄s hō
bonus vel melior altero . dicit̄ du-
pliciter . **P**no modo simpliciter .

et sic melior est qui est in caritate perfectior. **A**lio modo secundum quod et sic dicitur aliquis esse melior altero vel ad militiam vel ad magistratum vel ad placationem vel aliquid huiusmodi. qui non est melior simpliciter eo quod in singulis officiis tam spiritualibus quam temporalibus requiruntur aliquid preter bonitatem moralem ad hoc quod aliquis sit idoneus ad illud officium exercendum. **D**icendum ergo sit ista prima conclusio quod oportet eligere ad placationem vel ad quodcumque officium ecclesiasticum aliquem qui sit bonus simpliciter. eo quod per quodlibet peccatum mortale aliquis redditur indignus ad quodlibet officium spirituale exequendum. **U**nde dicit **D**ionysius in epistola ad **T**imotheum monachum loquens de sacerdote. qui non est gratia illuminatus non est sacerdos sed est inimicus dolosus delusor sui ipsius et lupo contra dominicum populum pelle omnia armatus. **S**ecunda conclusio non optime quod eligendum semper sit melior simpliciter. patet conclusio. quia possibile est quod ille qui est perfectior in caritate deficiat in multis que requiruntur ad hoc quod aliquis sit idoneus prelati que in alio qui est minoris caritatis inveniuntur ut scientia industria et potentia et huiusmodi. unde non optime si eligere meliorem simpliciter sed eum qui sit melior ad officium. **T**ercia conclusio si quis eligat eum quem reputat minus idoneum

ad tale officium peccat. patet conclusio. quia potest esse quod de duobus unus eligatur nisi propter aliquid in ipso consideratum. illud autem quod consideratur in eo qui minus est idoneus ad hoc quod magis idoneus preferatur est aliqua conditio indeliberate mouens. utpote familiaritas vel consanguinitas vel aliquid huiusmodi. non enim potest esse conditio ad idoneitatem pertinet ex quo aliter simpliciter melior reputatur et sic indeliberate mouet et in tali electione est acceptio persone que sine peccato esse non potest.

Ad rationes in oppositum. ad primam respondetur negando consequentiam nisi intelligendo de meliori ut dictum est.

Ad secundam respondeatur negando consequentiam. et ratio est quia petrus non solum pre ceteris emnebat dilectione diuina sed etiam erat idoneus ad gubernandum ecclesiam pre ceteris.

Ad tertiam respondeatur. quod auiditas illa est intelligenda quantum ad studium illius qui est in dignitate constitutus. debet enim ad hoc intendere ut talem se exhibeat ut ceteros scientia et sanctitate precellat. ut **G**regorius dicit in pastoralibus. non autem sibi imputandum est si ante prelationem excellentior non fuerit ut ex hoc debeat vilissimum reputari.

In festo beati Thome aliqui legunt euangelium. Nos estis saltem. Circa quod prout disputati sequentes questiones. Primo utrum doctoribus aureola debeat in regno celorum. Secundo utrum predicator vel doctor teneat facere quod dicitur ex prout euangelio.

Hoc primam questionem sic proceditur et videtur quod aureola non debeat doctoribus in regno celorum quod omne premium quod in futuro habebit alicui actu virtutis respondet. Sed predicare et docere non est actus alicuius virtutis. ergo doctrine vel predicacioni non debeat aureola.

Secundo sic. Predicare ex studio et doctrina proueniunt. sed ea que premiunt in futuro non sunt acquisita per humanum studium. quod naturalibus et acquisitis non meremur ergo per doctrinam et predicacionem nullus in futuro meretur aureolam.

Tercio. exaltatio in futuro erit detestatio humilitati presenti. quia qui se humiliat exaltabit. sed in docendo et predicando non est humiliatio. immo magis superbie occasio. Unde glo. dicit **Matth. iij.** quod dyabolus multos decepit honore magistrorum inflatos. **I**n oppositum est euangelium presens. qui fecerit et docuerit hic vocabitur in regno celorum. **S**ecundo est quod super illud ephesie ut sciatis que sit eminentia. dicit glo. quod ad tremendum habebunt sancti doctores ultra id

quod alij contra habebunt. **R**espondeo deo dicendum quod sicut per martirium et virginitatem aliquis perfectissima victoria optinet de carne et mundo. ita etiam perfectissima contra dyabolum obtinet. quoniam aliquis non solum dyabolo impugnantia non cedit sed etiam eum repellit non solum a se sed etiam ab alijs. hoc autem fit per predicacionem et doctrinam. et ideo predicacioni et doctrine aureola debetur. sic ut virginitati et martirio. nec est dicendum ut quidam dicunt quod debeat tamen prelati quibus competit ex officio predicare et docere. sed quibuscumque qui hunc actum exercent. plaus autem non debetur quoniam habeant officium predicandi nisi actu doceant et predicent. quia corona non debetur habitui sed actuali pugne. **S**icut illud **ij. thi. ij.** Non coronabitur nisi qui legitime certauerit. **N**otatur autem quod tria requiruntur ad hoc quod doctoribus aureola debeat. **P**rimum est quod ex parte doctrine que docetur scilicet quod sit de permanentibus ad salutem. per quam dyabolus a cordibus hominum expellatur. sicut quibusdam spiritualibus armis. de quibus dicitur **ij. corinth. x.** arma militie nostre non sunt carnalia sed spiritualia. **S**ecundo requiritur ex parte docentis quod actu doceat et predicet ut dictum est. **T**ercio requiritur ex parte finis scilicet quod doceat et predicet principaliter

→ m

ad gl'oriam dei ¶ Ad rationes
in oppositum. ad primam respō-
detur negando in noxē. Quia
em q' predicare et docere sūt ad
alicui' vtilitas scz misericordie et
inter spūales elemosinas computat
¶ Ad secundam respondetur
negando consequentiam et ratio
est q' quibus facultas predicandi et
docendi quibz ex studio pueniant
tamē vsus doctrine ex voluntate p-
cedit q' p caritatē informat a do-
isulā et sic ad ei' meritū eē pōt
¶ Ad tertiam respondetur negā-
do consequentiam et ratio ē quia
exaltatio in hac vita nō dimimus
et alteri' vite premiū. nisi ei qui
in tali exaltacōe ppriā gl'iaz quit
qui autē talē exaltacōne in vtili-
tate aliorū auertit ex ea sibi mer-
cedem acquirat

Ad secundam quēstionē
vtrū predicator vel doctor
teneat facere qd dicit pū-
mo pcedit et videt q' sic ex prese-
ti euāgelio. Quia fecerit et docue-
rit hic magn' rē. ergo vtrū q' qui
facit cōtrariū h'mōi qd p'dicat er-
rat et peccat ¶ Secūdo sic. dicit
ap'ls. i. cor. ix. Castigo corpus
meum et in seruitutē redigo. ne
forte cum alijs predicauerim ipse
reprob' efficiar ¶ Itē ad ro. ij. qui
dicit qui aliū docet seipsum non
docet ¶ Tercō sic. Predicator
euangelij tenet imitari formam
eius q' cōdidit euāgelium. s' salua

tor noster Ihesus faciebat q' pre-
dicabat. vñ de ipō dicit ad. i. Ce-
pit Ihesus facere et docere. ergo
videt q' ille qui p'dicat euāgelium
vel docet teneat facere qd p'dicat
¶ In oppositū ē qui predicat aut
docet p'fectionē quā tñ non facit
et tñ nō dicit teneat. Unde cū
secularis p'dicat p'fectionē religi-
onis et p'cedis. ergo predicator
vel doctor nō tenet semp facere
qd docet ¶ Respondeo dicendū
iuxta Alexandrū de alis in terco
sub ista cōclusionē. q' quilibet te-
net facere qd dicit s'm qd asserit
alios teneat ad faciendū qd dicit h'
tam qd asserit eē faciendū vel asse-
rit g'nalit' vel solū s'm statū g'nalē
sicut asseritur de illis q' p'tinet ad
statū salutis s'm statū sicut asse-
ritur de hys q' p'tinet ad statū per-
fectiois vtpote religiōis ad quaz
o's nō tenentur. et sic predicator
nō tenet facere qd dicit. dicit g'
q' predicator ratioe sui officij nō
tenet oia facere q' docet aut pre-
dicat. ad q' abs nō tenebatur si
em oia facit q' predicat hoc p'fecti-
onis ē nō necessitatis. si aliq' pre-
dicat ad q' abs nō tenebatur s' si
ea q' predicat ad q' abs tenebat
sic sūt p'cepta dei et ecclie et forte
aliq' alia ad q' forte toto tenebat
sic planū est q' ad ista tenet ten-
eone necessitatis. s' cū predicat
ea ad que abs nō tenebatur nō
video ratioe q're predicacōis ra-
tione ad illa teneatur tenēre ne

cessitatis. nisi in casu forte ubi non
seruaret illa esset probabilis occasio
scandali in auditoribus pro quod posset
preiudicium fieri veritati. ¶ Ad ra-
tiones in oppositum ad auctorita-
tes apostolice dico quod intelliguntur de
illis ad quod prius tenebatur. ¶ Ad
rationem de christo quod predicator de-
bet imitari formam illius qui addidit
euangelium etc. respondet quod si hoc in-
telligatur necessarium tunc verum est quod
quod ad ea que sunt necessaria ad
salutem ad alia autem non tenetur nisi
ratione scandali loquendo de tenore
necessitatis et tantum ad presens
de ista questione

¶ In festo sancti Gregorii pos-
sunt disputari sequentes questio-
nes. ¶ Primo utrum melius facit
qui consentit electioni canonice
de se facta quam qui eam recusat

¶ Secundo utrum prebentibus beati gre-
gorii fuit liberatus traianus de pe-
nis inferni. ¶ Tertio utrum stat-
im possessione papatus possidere quasi
proprias diuitias aut facultates
terrenas

Ad primam questionem
utrum melius facit qui
consentit electioni canonice
de se facte quam qui eam recusat.
et videtur quod melius faciat qui con-
sentit. dicit enim gregorius xxij. moralium
potestas cum precipitur non ex
libidine amanda est. sed quando
aliquis per canonicam electionem

episcopalem dignitatem adipe-
scitur non percipit eam ex libidine
ergo debet eam amare non er-
go debet eam recusare.

¶ In oppositum arguitur exem-
plo beati gregorii cuius festum
hodie colitur. qui multiplicat elec-
tionem de se factam recusauit.

¶ Respondeo dicendum quod ille
qui electioni canonice de se fa-
cta e consentat considerat precipue
debet quid intendit. si enim in-
tendit aliquod tempore tale puta
honoris diuitias excutere se a iu-
go religionis aut aliquod huius-
modi manifestum est quod est pra-
ua intentio. unde ponitur pro co-
clusionem quod melius faceret si non
assentiret. si autem intendit pro-
fectum ecclesie sic planius est quod est
recta intentio. Unde Augustinus
dicit. xix. de ciuitate dei in actio-
ne non amandus est honor in hac
vita siue potentia. sed opus ip-
sum si recte atque utiliter fit ut vo-
leat ad salutem subditorum. si
quia ad hoc opus maxima requi-
ritur idoneitas ad quod huma-
na fragilitas habet proprias vires suf-
ficiens non est. potest ergo aliquis
laudabiliter considerans propri-
um defectum ex humilitate officium
prelacionis recusare. sicut
Iheronimus dixit nescio loqui quia pu-
er etc. potest etiam laudabiliter
consentire ex caritate fraterna ut
salutem proximorum procuret. si-
cut **Matthaeus**. qui dixit ecce mitte me

ficut dicit **Greg.** in pastorali in
utroq; est subalter intuedū. qz
et is qui recusauit plene nō rēsi-
stit et is qui mita uoluit ante se
per altaris calculū purgatū uidet
nec autem nō purgatus adire
quisq; sacē misteria audeat aut
qz a grā eligit s; hūilitatis specie
superne disposiciōm contradi-
cat. quia ergo valde difficile est
purgatū sic quemlibet agnosce-
re prelatōis officium tūc de-
clinatur. nō tamen pertinaciter
cum ad suscipiēdum superna w-
luntas agnoscitur. ¶ Ad rāōes
in oppositum. respondet qz illud
verbū **Gregorij** deb; sic intelli-
ptās cū ex libidine non pēpitur
amanda est. sed ita ptās cū per-
cipitur nō est amāda ex libidine
subdit em sed ex longanimitate
tolletanda

Ad secundam quēstionē
sic proceditur et uidetur
qz traianus pāb; **Greg.**
nō fuerit ab inferno liberatus.
¶ Primo sic dicit **Dion.** vii. ecclē
Archie sumus sacerdos si mū-
dus nō orat et in hoc auertret a
dimo ordine et cōmentator ibidē
dicit qz peccatorib; nō orat remis-
sionē qz nō audiret p illis ergo
nō valent pces sanctorū existen-
tibus in inferno. ¶ Secundo sic
dicit bñs **Greg.** xij. moralū ea-
dem causa est ut nō oratur post
diem iudicij. pro hominib; eter-
no igne dampnatis que nūc cau-

sa est ut nō orent sancti p homi-
nibus infidelib; impijsq; defun-
ctis. ¶ Tercio sic dicit **Augu.**
qz sine fide operante per dilectio-
nem eiusq; sacramentis q de cor-
pore exeunt frustra illis hūil-
modi officia impenduntur. er-
go nō profunt preces aut suffra-
gia que fiunt pro dāpnatis. sed
traianus erat dampnatus. ergo
pces **Greg.** nō poterat eū libera-
re. ¶ In oppositū est hystoria.
Itē **Dama.** in vno sermone nar-
rat qz **Greg.** p traiano orationē
fundes audiuit vocem diuinē
sibi illatā. Vocē tuā audiui et re-
mā traiano do. Cuius rei ut **Da-**
masenus dicit in eodem sermo-
ne testis est occidens et oriēs
¶ Respondeo dicendū iuxta san-
ctum **Tho.** in. iij. qz deputati ad
infernū sunt in duplici dēa. Qui
dam sunt deputati simpliciter et
s; pntē iusticiā et s; superiores
cās et pro talib; nūq; fienda sūt
suffragia. nō ei eis pdesent pre-
ces quocūq; sanctorū. Alii sūt
deputati in inferno nō simpliciter
sed s; pntē iusticiā pprio-
rum meritorū s; autē superi-
ores causas quib; pūdebantur
ad vitam reuocandi. erat de eis
aliter disponendum. et tales vis-
dentur fuisse mēa qui fuerunt a
mortuis resuscitati quorum plu-
res constat ydolatrias et dānatos
fuisse. et talibus potuerūt preces
sanctorū suffragari. et de numero

talium credit fuisse traianum? ut proba-
biter potest estimari. ut dicit scilicet
Th. quod probatur beati greg. trianum
ad vitam fuerat reuocatus etiam ibi
gratia consecutus sit per quam remissio
nec peccatorum habuerit. et per dominum im-
munitatem a pena. **¶** Ad rationes
patet responsio. procedunt enim de
deputatis simpliciter in inferno vel
dicendum est quod aliud est resusci-
tari ad vitam presentem probatur sancto-
rum. et in hac vita consequi gratiam
per quam remittuntur ei peccata sua. et
aliud est quod dampnatis in infer-
no ibi permanentibus profuit sus-
fragia

Ad tertiam questionem
sic proceditur et videtur
quod non stet cum statu per-
fectionis papatus possidere qua-
si proprias diuitias aut facultates
terrenas. **¶** Primo sic. **¶** Episcopi in ecclesia
tenent locum apostolorum ut di-
cit glo. **Luce. x.** et habetur in **c. de**
cc. xxi. di. sed apostolis dominus pre-
cepit ut nihil proprium possiderent
sicut illud **Matth. x.** **Nolite possi-**
dere aurum nec argentum nec pe-
camiam in somis vestris. **¶** Unde et
petrus cui papa succedit pro se et
alijs apostolis dicit. **Ecce nos re-**
liquimus omnia et secuti sumus
te Matth. xvij. ergo videtur quod
papa et alij episcopi teneantur
ad huiusmodi mandati obseruandam
ut nihil proprium possideant
¶ Secundo sic. **¶** Voluntaria pau-

peritas ad perfectionem videtur
requiri. sicut illud **Matth. xix.** **¶** Si
vis perfectus esse vade et vende om-
nia que habes et da pauperibus
¶ Sed papa et episcopi assumunt
ad statum perfectionis. ergo vi-
detur quod non stet cum statu perfe-
ctionis papa aliquid quasi propri-
um possidere. **¶** Tercio sic **¶** **Hero-**
dicit ad **Neptianum.** clericos graece
latine fors appellatur et habetur
in **c. clericos. xxi. di.** propterea cleri-
ci dicuntur quia de sorte domini
sunt vel quod ipse dominus fors. id est pars
clericorum est. qui autem dominum
possidet nihil extra deum posside-
re potest. si autem aurum si argen-
tum si possessionem variam super
pellectilium habet cum istis par-
tibus non dignatur dominus fieri pars
eius. ergo videtur quod papa et episcopi
et non solum episcopi sed etiam clerici debe-
ant proprijs carere. **¶** Quarto
cristus cuius vicarius est et vices
gerit in terris papa. gessit vitam
humilem et pauperem. ita sicut
dicitur **Matth. vij.** **Filius homi-**
nis non habet tibi caput melius
ergo papa debet imitari eum. et
ita fecit petrus primus papa ab
eo institutus. qui ait aurum et ar-
gentum non est mihi. ergo videtur
repugnare statui perfectionis pa-
patus qui dicit vicariatum christi habere
in proprio diuitias et facultates
terrenas. **¶** **¶** In oppositum
arguitur. ex euangelio presenti

fic expectat ad fidelem seruum
et prudentem constitutum sup ec-
clesia habere ea quibus posset ci-
bum ministrare famile nō tantū
verbi dei aut exempli honestatis
sed etiam subsidij temporalis.

Unde cristus ter dixit petro quē
constituebat super totam ecclāz
cui succedit **Gregorius**. **Pasce**
oues meas. ad significandum
triplicem pastum sc; pastum cor-
poralem. siue subsidij temporalis
non potest facere nisi habeat de
quibus. ergo ex ipsa institucōe
christi nō repugnat statui perfe-
ctionis pape aut episcoporu ha-
bere terrena bona quibus indi-
gentibus subuenire possit de ali-
quo pastu. **¶** Secundo arguē
ex illo. **c. epi. xij. q. i.** **¶** Vbi dicit epī-
scopus de rebus pprijs vel acq-
sitis vel aliquid de ppria habeat
heredibus suis relinquat.

¶ Respondeo dicendū q nō de-
rogat statui perfectionis papa-
tus aut episcopatus possidere ali-
quid proprium vt diuicias et ter-
renas facultates. **¶** Ita conclusio
patet sic iuxta sanctū Thomam
ad ea que sunt supererogationis
nullus tenetur nisi se specialiter
ad id voto astringat. **¶** Unde **Au-**
gustinus dicit in epistola ad pau-
linū et armentariū. quia iā veni-
sti iam te astringisti. aliud tibi
facere nō licet prius quā omnes
voti reus liberū fuit q eēs inferi

or. manifestum est autem q vi-
uere absq proprio supererogacō-
nis est. non enim cadit sub pre-
cepto sed sub consilio. **¶** Unde cū
Matth. xix. dixisset dominus ado-
lescenti. si vis ad vitam ingredi
serua mādara p⁹ ea subdit sē ad-
dendo. si vis perfectus eē vade et
vende omnia tū. nō autem papa
nec alij epī in sua ordinaōe se
obligant vt absq proprio viuāt
nec etiam absq proprio viuere
ex necessitate requiritur ad pa-
storale officū ad qd se obligāt
et ideo papa nec episcopi tenen-
tur absq proprio viuere. **¶** Et per-
consequens non repugnat sta-
tui perfectionis eorum possidere
diuicias et bona temporalia.

¶ Ad rationes in oppositum.
¶ Ad primam respondetur negan-
do. q papa et episcopi alij tene-
antur illud obseruare. aut sint
obligati ad illud qd dictū fuit
apltis. **¶** Pro quo notandū q ver-
ba illa dñi pnt tripliciter intelli-
gi s̄m doctores. **¶** Uno mō mystice
vt non possideamus aurum nec
argentum. idest vt predicatorēs
nō imitānt principaliter sapien-
cie et eloquencie tēporali. vt **He-**
romim⁹. expōit. **¶** Alio mō sicut
Aug⁹. expōit in li. de consensu
euangelistaū. vt intelligat hoc
dominum non p̄cepisse s̄ magis
premittēdo dixisse permisit em-
eis vt absq argento et auro et

alijs sumptibus ad pdicandum
ret acceptum sumptus vite ab hys
quib9 pdicabant. **¶** Nō subdit dig
nus ē em opari9 cibo suo ita tam
q̄ si aliquis proprijs sumptib9 ute
retur in pdicacōe euāgelij ad su
perogantiā p̄tineret sicut paul9
de seipso dicit p̄ma ad cor. nono
Tercio mō s̄m **Crisostomū** expo
nit ut intelligat illa dñm disci
pulis p̄cepisse quātū ad illā mis
sionem qua mittebant ad pdi
candū iudeis ut per hoc exercere
tur ad cōfitendū de virtute ip̄si9
quā eis absq̄ sup̄abus p̄uideret
ex quo tamen nō obligantur ip
si vel successores eorum ut absq̄
proprijs sumptibus euange
lium predicarent. Nam de pau
lo legitur. secunda corinth. xi. q̄
ab alijs ecclesijs stipendiū acci
piebat ad predicandum corin
thijs et patet q̄ aliquid posside
bat ab alijs missum. stultum au
te. videtur dicere inquit sand9
thomas q̄ tot sancti p̄ticipes si
cut **Anathasius** **Ambrosius** **Aus**
gustinus illa p̄cepta trāsgres
si fuissent si ad ea obseruanda se
crederent obligari
¶ Ad secundam respondetur
negando consequentiam et ratio
est quia p̄fectio cristiane vite nō
cōsistit in volūtaria paup̄tate. s̄
voluntaria paup̄tas instrumēta
libre opat ad p̄fectionē vite. **¶** Nō
nō oportet q̄ ubi est maior pau

ptas ibi sit maior p̄fectio. Quā
p̄mo potest eē summa p̄fectio
cum magna opulentiā. Nā abra
ham cui dictum est **Gen. xvij.**
ambula coram me et sto perie
ctus legitur dñes fuisse. **¶** Prete
rea pro maiori claritate notādū
pro ut inquit idem sanctus thō
mas q̄ abrenunciatio propriarū
facilitatum dupliciter considerari
potest. **¶** Uno modo s̄m quod ē
actu et sic in eo non consistit eēn
cialiter p̄fectio sed est quoddā
p̄fectionis instrumentum ut
dictum est et ideo nihil prohibet
statum p̄fectionis eē sine abre
nunciacōe propriarū sicut eti
am dicendum est de alijs extrin
sicis obseruacijs. **¶** Alio mō p̄t
considerari s̄m preparacōnē ani
mi ut scz homo sit parat9 si op9
fuerit omnia dimittere. **¶** Distri
buere et hoc pertinet directe ad
p̄fectōem. **¶** Nō **Augustin9** in libro
de questionib9 euāgelij op̄ortet
filios sapientiē intelligere nō ab
scimen nec in manducando es
se iusticiam sed in equanimitas
te tolleranda inopiam. **¶** Unde et
apostolus dicit scio habundare
et penuriam pati. ad hoc autem
maxime tenentur papa et ceteri
episcopi ut omnia sua p̄ honore
dei et salute gregis sui contemp
nant cum opus fuerit vel paup̄
ribus sui gregis largiendo rapi
nam bonorum suorū cū gaudio

In festo beati benedicti

fustinēdo. que omnia adimpleta fuerunt in dicto beato Gregorio quia tante largitatis et elemosinarum extat. ut non solum presenibus sed etiam longe post in monte synai monachis necessaria ministraret. Nam omnium indigentium nomina scripta habebat et eis liberaliter subueniebat. ut plenius narratur in legenda. Unde fuit ille seruus fidelis et prudens quem posuit dominus super familiam suam in ecclesia.

In festo beati benedicti est euangelium. Nemo accendit lucernam etc. Lucae xi. Circa quod punctum disputati sequentes questiones.

Primum beatissimus benedictus lucernam accendens regule monachalis et ponens eam super candelabrum ecclesie conuenientius instituit monachos in societate uiuentes quam solitariam vitam agentes. et videtur quod non. Primo sic. Perfectior est religio agentium vitam solitariam quam in societate uiuentium. ergo conuenientius instituisse monachos agentes vitam solitariam quam in societate uiuentium. omnia est bona ans probatur per illud Augustini in libro de operibus monachorum dicentis illos sanctiores esse qui a conspectu hominum separati nulli ad se prebent accessum uiuentes in magna intentione orationum. Secundo sic. Solitudo

deseruit uite contemplatiue secundum illud Oseeij. ducam eam in solitudine et ibi loquar ad cor eius sed vita contemplatiua est perfecta. et sanctior. suauior. quam actiua ergo etc. Tercio sic. Religio desiderat quietem mentis ut impleat illud uenite et uidete quoniam inquam ego sum deus. sed vita solitaria est que maiorem prestat quietem anime. ergo etc. In oppositum arguitur ex presenti euangelio ubi dicitur. Nemo accendit lucernam et ponit eam sub modio sed super candelabrum ut qui igne dicitur lumine uideant. sed qui in se sunt uidentur in solitudine uidentur poni sub modio cum sint absconsi a conuersatione hominum et nullus illuminatur ab eis. ergo uidetur quod beatus benedictus conuenientius instituit monachos in societate uiuentes. Secundo sic dicitur etc. iij. Melius est esse duos quam unum. habent enim emolumentum societatis sue. ergo uidetur conuenientius fuisse institutum etc. Respondeo dicens quod conuenientius fecit beatus benedictus instituendo monachos in societate uiuentes quam solitariam vitam agentes. et ratio est quia religio est quedam scola in qua docetur disciplina et exercitium habet tendendi et perueniendi ad perfectionem. et quod hoc seruatur in societate uiuentium vita

autem solitaria non queritur ad
hoc. sed datur iam perfectis ac ma-
gistris qui iam non indigent do-
ceti. cum ergo beatus **Benedictus**
hoc intenderit constituere quasi
scolam discipline ubi monachi
doceantur peruenire ad perfectio-
nem sicut patet ex modo suo lo-
quendi in principio regule conue-
nientius fecit sic quam aliter. Pro quo
notandum iuxta sanctum **Thomam**
in secunda secunde quod solitu-
tudo sicut nec paupertas non est
ipsa perfectionis essentia sed per-
fectionis instrumentum. solitu-
do non est instrumentum congru-
um actioni sed contemplationi.
Sicut illud **Osee. ij.** ducam eum in
solitudine et ibi loquar ad cor
eius. Unde non congruit religio-
nibus que sunt ordinate ad ope-
ravitae actione siue corporalia siue
spiritualia. nisi forte ad tempus
exemplo christi qui ut dicitur **Luce.**
vi. Exiit in montem orare et erat
prostratus in oratione. competit au-
tem religionibus que sunt ad contem-
plationem ordinate. Consideran-
dum tamen est quod id quod est solitu-
tatum debet sibi per se sufficiens
esse hoc autem est cui nihil deest quod
pertinet ad orationem perfectam. et
ideo solitudo pertinet contempla-
ti. qui iam ad perfectum venit. quod
quidem contingit dupliciter.

¶ Uno modo ex solo diuino mu-

nere. sicut patet de **Jo. baptista**
qui fuit repletus spiritu sancto ad-
huc ex utero matris sue. Unde et
cum puer adhuc esset erat in de-
sertis ut dicitur **luce. i.** Alio mo-
do per exercitium virtuosum ad hoc
illud ad hebre. v. perfectorum est
solidus usus eorum qui pro con-
suetudine exercitatus habet sen-
sus ad discretionem boni et mali.
Ad exercitium autem huiusmodi iu-
uatur homo ex aliorum societate
dupliciter. vno modo quantum ad
intellectum ut instruat in hijs
que sunt contemplanda. vnde **He-**
romimus dicit ad rusticum mona-
chum. mihi placet ut habeas san-
ctum contubernium nec ipse do-
ceas. Secundo quantum ad affectum
ut scilicet noxie affectionis hominis
exemplo et correctione aliorum
quasi ut dicit **Gregorius.** quid valde so-
litudinis si desit solitudo cor-
dis. et ideo vita socialis necessa-
ria est ad exercitium perfectionis
solitudo autem competit iam per-
fectis. sicut ergo id quod iam per-
fectum est preeminet ei quod ad per-
fectionem exercetur. ita vita soli-
tatorum si debite assumatur pre-
eminet vite sociali. Si autem abs-
que precedenti exercitio talis vita as-
sumatur est periculosissima nisi
per diuinam gratiam suppleat quod in
alijs per exercitium acquiritur. sic patet
de beato **anthonio** et **benedicto.**

¶ Ad rationes in oppositum.
Ad primam respondeatur negando
consequentiam. quia licet sicut di-
ctum est vita solitaria si debite
assumatur preeminet vite socia-
li tamen imperfectis tendenab⁹
ad perfectionem. sicut discipul⁹ co-
uementior est vita socialis.

¶ Ad secundam respondeatur
negando consequentiam. quia licet
ipsa contemplatiua vita solitaria
sit perfectior. tamen in perfectis ess-
minus conueniens. ergo pericu-
losa ut dictum est. **¶** Ad terti-
am respondeatur. Dicimus enim ad-
minorem. in qua vita solitaria perfectis
sufficientibus pro se esset magis que-
ta et magis apta ad vacandum
diuine contemplationi. imperfectis
tamen esset inquieta et periculosa si-
cut dictum est.

Ad secundam questionem
vtrum beatus benedictus
in visione quauisit totum
mundum diuinam eentiam vidit
et videtur quod sic. Primum sic. Dicit
enim Gregorius de hac visione.
loquens anime videnti deum an-
gusta est omnis creatura. si vide-
re deum est videre diuinam eent-
ciam. ergo beatus benedictus vi-
dit diuinam eentiam. **¶** Secun-
do sic. Ibidem subdit Gregorius
quod totum mundum vidit in diui-
no lumine. sed non est aliud lus-
men dei vel claritas dei quam ipse de-
us ut idem dicit Gregorius et ha-
betur in glosa exo. xxxij. sup ill-

lud non videbit me homo et vi-
uet. ergo beatus benedictus vi-
dit deum per eentiam. **¶** In oppo-
situm est quod dicitur Job. i. Deum
nemo vidit vnquam. vbi dicit glo-
sa. quod nullus in mortali carne vi-
uens dei eentiam videre potest.

¶ Respondeo dicendum quod beatus
benedictus in illa visione non
vidit deum per eentiam que con-
clusio sic probatur. corpus corru-
pibile aggrauat animam ut di-
citur Sap. ix. Summa autem ele-
uatio mentis humane est ut ad-
dinam eentiam videam pertingat. Non
impossibile est quod mens humana
diuinam eentiam videat. ut Au-
gustinus dicit. xij. super Gene-
ad litteram nisi huic vite fundi-
tus homo intereat vel sic alienat⁹
a sensibus ut nesciat vtrum sit
in corpore an extra corpus sicut
de paulo legitur. ij. corinth. xij.
Beatus autem benedictus quando
illam visionem vidit nec huic vi-
te funditus mortuus erat nec a
corporeis sensibus alienatus ut
patet. quia dum adhuc in eavi-
sione persisteret alium ad idem
videndum vocauit ut Gregorius
refert. vnde manifestum est. quod
diuinam eentiam non vidit.

¶ Ad rationes in oppositum. ad
primam respondeatur. quod ex illis
verbis non datur intelligi quod be-
atus benedictus in visione vi-
derit deum per eentiam. sed dicit
ostendere quod quia videtur creatore

angusta est omnis creaturā. cōsequens est q̄ p̄ illustrationem diuini luminis de facili possent q̄ cumq̄ uideā. vnde subdit q̄uis parum de luce creatoris aspexit breue fuit qd̄ creatum est. et ideo nō est mirum si sanctus benedictus per lumen diuinum amplius aliud videre potuit q̄ homines communiter uideant

¶ Ad secundam respondetur q̄ lumen dei quādoq̄ dicitur ipse deus. q̄nq̄ uero aliquod lumē de creaturā a deo. s̄m̄ illud. ps̄. In lumine tuo uidebimus lumē. hic autem accipitur pro lumine deuato a deo

¶ In festo annūtiationis dñice est euangelium. Missus ē angelus rē. Lucē. i. Circa quod p̄nt disputari sequentes questiones. ¶ Primo utrum fuit necessarium annūtiari uirginī cōceptionem filij dei. ¶ Secundo utrum beate uirginī debuit fieri annūtiatio per angelum. ¶ Tercio utrum annūtiatio fuit cōuenienti ordine p̄fecta.

¶ Ad primam questionem sic proceditur et uidetur q̄ nō fuit necessarium. ¶ Primo sic. Ad hoc solum necessarium uidebat̄ annūtiatio fieri ut cōsensus uirginis habetur. sed cōsensus eius nō uidetur necessarius fuisse. quia conceptus uir-

ginis p̄monstratus fuit p̄phetia p̄destinationis ut **Isa. viij.** Ecce uirgo cōcipiet que sine nosi to completur arbitrio ut dicit quedam glo. **Matth. i.** ergo nō req̄rebat̄ alius consensus ex p̄te uirginis ratione cuius oporteret annūtiationē fieri. ¶ Secundo sic. **Beata** uirgo incarnationis fidē habebat. sed de eo q̄ quis per certitudinem credit non indiget ulterius instrui. ergo nō fuit necessarium annūtiationem beate uirginis fieri de incarnatione filij dei

¶ Tercio sic. Sicut dicit **Greg.** fides nō habet meritum cui hūana ratio prebet experimentum. s̄m̄ in collocaione angeli ad uirginē quedam p̄suasiua renūtiatio facta est. ergo meritum fidei in ipsa uel euacuauit uel diminuit. q̄rum utrumq̄ est in cōueniens. ergo rē. ¶ Quarto inter que nulla distācia est. nulla ē missio. sed inter deum et beatissimam uirginē nulla ē distācia. ergo nulla debuit interuenire missio media patet quia deus fuit cum beatissima uirgine p̄ eēnciam p̄sentē et potēciā sicut ē in creaturis ḡnāliter. et p̄ inhabitatam gratiam sicut est in sanctis specialiter. ḡ nulla missio necessaria fuit.

¶ In oppositum arguit̄ ex p̄senti euangelio. ubi dicit̄. q̄ angelus dicit ei. Ecce concipies et paries. ¶ Secundo sic. Maioris sapientiē ostensiuū est miraculū

de concepcone christi ex virgine
q̄ de concepcone Iohannis ba-
puste ex sterili. sed concepco Iohannis
per angelum prenuncia-
ta est ne fortuito et non ex dei p-
uidencia accidere putaretur. et
ergo multo amplius concepcone
christi debuit amūciāō p̄cedere
Tercio sic. Concepcone chris-
ti factum est quoddam mati-
monium per indiuisibilem con-
iunctionem diuine humane nās
sed in matrimonio requiritur cō-
sensus qui per verba nūciōrum
requiritur et consiliatur. ergo de-
cuit ut deus per angelum suum
consensum exquireret virginis
de qua humanam naturam assu-
meret in unitatem persone
Respondeo dicendum. q̄ con-
gruum et conuenientissimum fu-
it amūciare beate virgini q̄ es-
set christum conceptura. Istius
conclusionis congruitas osten-
ditur ex multis. Primo ut cōser-
naretur congruus ordo coniun-
ctiōnis filij dei ad virginem. ut
scilicet prius mens eius de ipso
instrueretur q̄ carne eum con-
ciperet. non enim decebat ut dei sa-
pientia eius vte cum inhabitaret
sine hoc q̄ mens eius cognōne
tanti misterij resplenderet. et ideo
non decuit eam ignorare quod
in ea fiebat. sed oportuit hoc si-
bi amūciare. **S**ecundo ut ipsa
futura esset certissima testis

huiusmodi iniustate concepco-
nis. vnde oportuit q̄ de tanto
misterio per amūciāōnem es-
rudiretur. **T**ercio quia deus non
diuigit coacta seruicia sed volun-
taria. ut qui obsecuntur in ipso
ministerio mererentur. **U**nde cū
beata virgo singulariter eligeretur
in dei ministerium quem vte
ro portauit. lacte aluit. decuit ut
consensus eius angelo nūciāns
te requireretur. que humiliter p̄-
bens se ad obsequium sedulam
se ac promptam obtulit dicens.
Ecce ancilla domini
Ad rationes in oppositum
ad primam respondetur negan-
do consequentiam et ad glosam
Matthei primo respondetur. q̄
ea de quibus est propheta p̄de-
stinacionis complentur sine no-
stro arbitrio causante. sed non
sine nostro arbitrio cōsente
Ad secundam respondetur
negando consequentiam et ratio
est. quia non erat determinate
cadens sub fide tempus incarna-
cionis et per quam virginē hoc
esset implendum. et ideo de hoc
instruenda erat per amūciāō-
nem incarnationem esse futura
que antiquorū fidei subiacebat
firmissima fide tenebat. sed cum
esset humilis nō tā alta de se sapi-
ebat. et ideo super hoc erat instruenda
Ad tertiam respōdetur negā-
do consequentiam. et ratio est.

quia allocutio angeli non ex ratio-
ne humana persuasit. sed ex om-
nipotentia diuina cui fides ma-
xime immititur. Dixit enim non
erit impossibile apud deum om-
ne verbum. Ad quartam respō-
detur negando consequentiam.
et ratio est. quod dicit albertus. licet
in ea habitasset per gratiam non ta-
men per corpalem presentiam ad quam
necessaria erat annunciatio rationi-
bus assignatis

Ad secundam questionem
sic proceditur et videtur
quod ista annunciatio non de-
buit fieri per angelum. Primo
sic. Supremis angelis fit reuela-
tio a deo immediate ut dicit Dy-
onysius. vii. ecclie. *Lyra*. sed mater
dei est superior omnibus angelis
ergo non debuit sibi per angelum
annunciari incarnationis miste-
rium sed immediate a deo

Secundo sic. Nullus potest an-
nunciare quod ignorat sed super-
mi angeli non plene cognoue-
runt incarnationis misterium.
ut dicit beatus Dionysius. ergo
videtur quod per nullum angelum
conuenienter potuit incarnationis
misterium annunciari. Tercio
Maiores sunt per maiores nuna-
cios annuncianda. sed misterium
incarnationis est maximum in-
ter omnia alia que per angelos
sunt hominibus nunciata. ergo
videtur quod si per aliquem angelum

annunciari debuit per aliquem
de supremo ordine debuit. non
ergo per gabrielem qui est de or-
dine penultimo. In oppositum
est euangelium presens. ubi di-
cit quod missus est angelus gabriel.

Respondeo dicendum sub
certis conclusionibus. Prima
est quod conueniens fuit matri dei
annunciari per angelum incarna-
tionis misterium et hoc conueni-
entia colligitur ex tribus. Primo
quia hoc congruebat virginitati
at enim *Ihero.* quod angelus est cog-
nata virginitas. unde decuit ut
ad virginem nunciandam angelus
mitteretur. Secundo quia per di-
citur humana ex hoc sumpsit inci-
um. quia dyabolus mulierem al-
loquutus est. unde ut dicit beda
aptum apparet humane nature
reparationis exordium ut ange-
lus mitteretur ad virginem prout
consecrandam diuino. quia pri-
ma perditionis humane causa fu-
it. cum serpens a dyabolo mitte-
batur ad mulierem spiritu superbie
deciendam. Tercio. quia ille
annunciabat qui est rex hominum et
angelorum et eius natiuitas si-
cut in salutem hominum fuit. ita
et in reparatione ruine angelice.
et ideo decuit ut tam homines quam
angeli huic misterio ministe-
rium exhiberent. Secunda con-
clusio. angelus nunciatus non fu-
it de suprema hierarchia nec de
media sed de infima. nec de primo

57

ordine eiusdem **H**ierarchie. sed
de medio qui est ordo archange-
lorum. **P**iat autē **Albertus** i lau-
dibus virginis marie q̄ nō mita-
tur angelus de maiorib⁹. sed fu-
it archangelus et hoc in honora-
tionem beatissime virginis. quia
si aliquis de superiorib⁹ mitaretur
ab illo illuminari crederetur de mi-
norib⁹. ergo mitatur ut ostendat
q̄ angelus est tantū negocij mi-
nisterialis et exterior delator. de-
us autē p̄ se ipsum est negocij in-
uentor et inspirator et mentis ad
cōsensū inclinator. **h**ec **albertus**
Tercia cōclusio cōueniens fuit
ut angelus annūcians visionē cor-
porali virgini appareret. patet cō-
clusio quia angelus annūciare ve-
nerat incarnationē filij dei. vnde
cōueniens fuit ut ad h̄mōi rei de-
lacionē inuisibilis creatura formā
assumeret in qua visibiliter appa-
reret. **T**ū secūdo q̄ sic cōgruit cer-
titudini eius q̄ annūciabant ea q̄
sūt oculis subiecta ratiōis ap̄hens-
dim⁹ q̄ ea que ymaginantur.
Ad rationes in op̄positum.
ad primam respōdetur negando
consequentiā et ratio est. quia
licet beata virgo superior esset an-
gelis q̄ntum ad dignitatem ad
quam diuinitus eligebatur. tū
quā tum ad statum p̄sentis vite
inferior erat angelis. quia etiam
ipse christus ratiōe passibilis vi-
te modicum ab angelis minoras-

tus est. ut habetur ad hebre. ij.
sed quia tamen x̄ps fuit viator
et cōp̄rensor quātum ad cogni-
tionem nō indigebat ab angelis
instrui. s̄ m̄ dei nō erat in statu
cōp̄rensorū iō de diuino miste-
rio per angelos instruēda erat.

Ad secundam respondetur
et dicitur q̄ angeli inferiores nō
penitus misterium incarnationis
ignorauerūt. sed q̄ nō totā p̄fin-
ditate. n̄ diuini consilij sup̄ salu-
tem generis humani capere pote-
rant in querebant plenus edoce-
ri. dicentis illud **Isa. liij.** Quis
est ille qui venit et cetera.

Ad terciā respondetur ne-
gando consequentiā. et ratio
est. quia nō oportet q̄ nūa⁹ eq̄
sit superioritatis sicut est res enū-
cianda. sed sufficiat q̄ sit sumus
nō simpliciter sup̄ omnes ordines
sed sum⁹ respectu angelorū. ipse
enim fuit de ordine archangelo-
rū. vnde etiā archangelorū eū
nominat. et hunc intellectū vide-
tur habere **Greg.** cum dixit q̄ su-
mū angelum venire dignum fue-
rat qui sumū omnium nuntiabat.
Unde ipse **gregorius** in om̄nia
de centū ouibus dicit q̄ archan-
geli dicuntur qui summa annūci-
ant. preterea sicut dicit **Albertus**
si de superioribus fuisset crederetur
q̄ ab eo illuminaretur r̄. ut su-
pra positum est.

Alteram questionem sic proceditur et videtur quod annuntiatio non fuerit conuenientia ordine perfecta. Dignitas enim matris dependet ex ple concepta. sed causa debet prius manifestari quam effectus. ergo primo debuit angelus virgini annuntiare conceptum prius quam eius dignitatem exprimere eam salutando.

Primo sic. Probatio autem premita debet in hijs que dubia non sunt. aut premita in hijs que dubia esse possunt. sed angelus prius mouidetur annuntiasse id de quo virgo dubitaret et dubitando quod dicitur. quomodo fiet istud. et postea probacionem adiunxit. tunc exemplo elisabeth. tum ex dei omnipotentia ergo inconuenienti ordine annuntiatio per angelum est facta.

Tercio sic. Maius non potest sufficienter probari per minus sed magis fuit virginem parere quam uulam. ergo non fuit sufficientis probatio angeli probantis conceptum virginis ex conceptu seminis.

In oppositum est quod dicitur ad Roma. xij. que a deo sunt ordinata sunt. Angelus autem missus est ad hoc quod virginem annuntiaret. ut dicitur Luce. i. ergo ordinatissime fuit annuntiatio per angelum completa.

Respondeo dicendum quod annuntiatio congruo ordine per angelum est perfecta. Tria enim intende-

bat angelus circa virginem. Primo quidem reddere mentem eius attentam ad tante rei considerationem quod fecit eam salutando quada noua et insolita salutatione in qua salutatione premitit ueritatem eius ad conceptum in eo quod dixit. Dominus tecum. Et pronunciauit honorem sequentem cum dixit. Benedicta tu in mulieribus. Secundo autem intendebat eam instruere de misterio incarnationis quod in ea erat contemplandum quod quidem fecit pronuntians conceptum et partum dicens. Ecce concipies in utero re. et ostendendo dignitatem proles concepte. cum dixit. hic erit magnus. et in demonstrando modum conceptionis cum dixit. spiritus sanctus superueniet in te. Tercio intendebat animum eius ducere ad consensum. quod quidem fecit exemplo elisabeth et ratione ex diuina potentia sumpta.

Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequentiam et ratio est. quod animo humili nihil est mirabile us quam auditus sue excellencie. Ad miratio autem maxime attentionem animi facit. et ideo angelus uolens mentem virginis attentam reddere ad auditum tante misterij ab eius laude incipit.

Ad secundam respondetur quod ratio non preedit. quia ut dicitur

Ambrosius. beata virgo nō dubi-
tauit eē faciendum sed quō si-
pisset inquirūt. sed nec si beata v-
go dubitauerit quod asserit **Au-**
gustinus. vnde in libro de que-
stionibus veteris et noui testamē-
ti **Ambrosij** **M**arie de cōceptu
possibilitatem angelus predicat
sed quia talis dubitatio magis ē
admiracōnis q̄ incredulitatis. et
ideo angelus probacione indu-
cit non ad auferendum increduli-
tatem sed remouendum etiā ei⁹
admiracionem. ¶ Ad tertiam re-
spondetur q̄ cōceptus sterilis in-
duatur nō quasi fuficiens argu-
mentum sed quasi quoddam fi-
gura. e exemplum. et ideo ad cō-
firmacionem hui⁹ exempli subdi-
tur argumentū efficac ex omni
potencia diuina.

¶ In festo beati **Ambrosij** ē euā-
gelium. **Vigilate etc. Math. xxij**
Circa qd̄ p̄nt disputari sequen-
tes questiones. ¶ Primo utrum
liceat inuētum episcopatum om-
nino refutare vel omnino remi-
tacione electioni vel prouisioni
de se fāde. ¶ Secundo utrum fi-
delis seruus et prudens quez cō-
stituit dominus super familiam
suaꝝ p̄ccet mortaliter si bona ec-
clesiasticā que procurat nō largi-
atur pauperib⁹. ¶ Tertio utrum
Ambrosius bene fecit excoꝛicando
imperatorem

Ad primam questionem
sic proceditur et videtur
q̄ nō liceat inuētum epi-
scopatum vel aliam prelatutam
omnino refutare vel remi-
tacione vel inuētum. ¶ Primo sic
Null⁹ enim p̄ccat si meliora no-
lit deserere ut minus bonis in-
teat. cum ergo amor dei p̄ueni-
neat dilectioni proximi et vita cō-
templatiua preferatur vite adis-
ue. ergo non p̄ccat ille qui tra-
sat omnino episcopatum.

¶ Secundo sic. **Dicit Gregorius**
valde difficile ē ut aliquis se pur-
gatum possit cognoscere nec de-
bet aliquis non purgatus sacra-
mētia ad. re. si ergo non senti-
at se purgatum quodcumq̄ epi-
scopale inuētum officium siue
papatus non debet illud suscipere.
¶ In oppositum videtur
ē ē euangelium presens. vbi di-
ctur. **Beatus ille seruus quem**
cum venerit dominus inueniet
sic facientem.

¶ In oppositum e etiā est il-
lud de beato **Ambrosio** cuius fe-
stum hodie colitur qui mutato
habitu a quibusdam mercatoribus
obtinuit ut in quodam do-
lio super vndrigam de vrbe duce-
retur cuius p̄ccas die noctuq̄ vi-
giles propter eum obseruabant
quī extra urbem positus siluas p̄-
cutit laubula cauernarum et qui
rens ibiq̄ tribus diebus latuit.

Verūtamēn dūm solliate que
reterit columpna lucas p̄fulgi-
da a celo dependens super locum
in quo latitabat apparuit.

Reipōdeo dicendū iuxta san-
ctum Thomam in secūda secū-
de q̄ in assumptione episcopa-
tus duo sunt considerāda. Pri-
mo quidem quid deceat hominē
apetere scdm̄ propriam volunta-
tem. Secūdo quid deceat homi-
nem facere ad voluntatem alteri-
us. quantum ergo ad propriam
volūtatē conuenit hominī cū-
cipere insistere proprie saluti
sed q̄ aliene salua intēdat hoc
conuenit hominī ex disposicōne
alterius potestatem habentis.

Unde sicut ad ordinationem vo-
luntatis pertinet q̄ aliquis pro
prio motu feratur in hoc q̄ alio-
rum gubernacioni preferatur ita
etiam ad inordinationem volun-
tatis q̄ aliquis oīno cōn̄ superio-
ris inuicō; p̄dictū gubernacōis
officiū finaliter reuēsetur prop-
ter duo. Priūdo quidem quia hoc
repugnat caritati proximorum
quorum utilitati se debet aliquis
exponere pro loco et tempore. **P**ri-
mo **Augustinus** dicit. xix. de ciuita-
te dei. q̄ negotium iustum sus-
cipiat necessitas caritatis. **S**e-
cūdo quia hoc repugnat humi-
litati per quam aliquis superio-
rum mandatis se subicit. **U**nde
Gregorius dicit in pastoralī tūc

ante dei oculos vera est humili-
tas cum ad respuendum qd̄ va-
lenter subire precipitur panax nō
est. **E**t idem videtur dicendum
de papatu. quia electio eius est
confirmatio

Ad raciones in oppositum.
ad primam respondetur negādo
consequentiā et rāō est. quia
quīs simpliciter et absolute vi-
ta contemplatiua potest sic q̄ a-
ctiua. et amor dei q̄ dilectio pro-
ximi. tamen ex alia parte bonū
multitudinis preferendum est bo-
no vniū. **U**nde **Augustinus** di-
cit in verbis p̄missis nec oīum
vestrum necessitati ecclesie p̄po-
natis. p̄sertim cum hoc ad dile-
ctionem dei pertineat q̄ aliquis
ouibus christi curam pastora-
tē impendat. vnde super illud **J**ob
ultimo. **P**asce oues meas. dicit
Augustinus. **S**ic amoris officii
um et pascere gregem dominicū
sicut fuit timoris iudicium nega-
re pastorem. similiter rāō non
procedit. quia prelati nō sic trās-
feruntur ad vitam actiuam ut cō-
templatiuam deserant. vnde **A**u-
gustinus de ciuitate dei. **Q**uod si imponatur sarana
pastoralis officij nec sic deserenda
est dilectio veritatis que in cō-
templatione habetur.

Ad secundam respondetur
negando consequentiā. nisi im-
pedimentum quod habet non

possit superior remouere sibi ut pu-
ta excoicationē aut irregularita-
tē aut ipsemet deseredo volūtātē
peccandi. si autē nō pōt tūc nō te-
nēt obedire alicui.

Ad secundam qua queri-
tur utrū fidelis seruus et
prudēs quē cōstituit do-
minus sup familiā suam. v. epus
vel p̄latus peccet mortaliter si bo-
na eccl̄astica. que pcurat nō lar-
giatur paupibus et videt q̄ sic.
dicit enim q̄ **Ambrosius** exponēs
illud luce. xij. hominis cuiusdam
diuitis vberes fructus attulit ne-
mo proprium dicat qd̄ est cōmu-
ne plus q̄ sufficiat sup̄tū violen-
ter obtentū est. et postea subdit
nec min⁹ est cū minimis habētū tol-
lere q̄ cū p̄ssis et habūdas dene-
gare indigenab⁹ sed violētē tol-
lere alienum est peccatū in orale
ergo episcopus mortalit̄ peccat
si ea que ei sup̄fluūt paupib⁹ nō
argiatur. ¶ **Secūdo** sic. sup
illud **Mat. in. Rapinā** pauperum
in domo vestra dicit glosa **Ihero.**
q̄ bona eccl̄astica sunt paupe-
rum. sed quicumq̄ id quod est
alteri sibi reseruat aut alijs dat
peccat mortaliter et tenetur ad
restitutionem. ergo si episcopi
bona eccl̄astica que eis super-
fluunt sibi retineant vel consang-
uineis vel amicis largiantur vi-
detur q̄ tenentur ad restitūcōnē
¶ **Tercio** sic. Multo magis ali-

quis potest de rebus eccl̄e e ea
que sunt sibi necessaria accipere
q̄ superflua congregare. ¶ **¶ Sed**
Iheronimus dicit in epistola ad
Uamasum papam clericos illos
conuenit eccl̄e stipendijs su-
stentari. quibus patrum vel pro-
p̄inorum nulli suffragantur.
qui autē in bonis patrum et opi-
bus sustentari possunt si qd̄ pau-
perum accipiūt sacilegiū incur-
runt. ergo multo magis ep̄i mor-
taliter peccant si ea que eis sup-
fluūt de bonis eccl̄asticis paupib⁹
b⁹ nō largiantur. ¶ In opp̄. situm
videt euangelium. vbi dicit vt det
illis in tēpore tētia mensurā. ergo
nō debet prelati qd̄ sup̄fluūt
semper dare paupibus sed p̄tē-
pore scz necessitatis et cū mens-
sura. q̄ in illis reb⁹ sunt exponen-
da sup̄flua. ¶ **¶ Sed** in oppositum
est q̄ plures ea que sup̄sūt non
largiuntur pauperib⁹ sed expēs
de re videtur laudabiliter ad red-
ditus eccl̄e am̄tandus.

¶ **¶ Respondeo** dicendum. iuxta
sanctū **Thomā** in secūda secūde
q̄ aliter est dicendū de p̄p̄sbo-
nis que episcopi p̄nt p̄ssidere et
de bonis eccl̄asticis. nam pro-
p̄riozum bonorum verum domi-
nium habent. vnde ex ipsa verū
condicione non obligantur vt
eas conferant sed possunt vel sibi
retinere vel alijs etiam pro libito
elargiri. possunt tamen in ea. et

dispensacione peccare. vel p[ro]p[ter]
ter inordinacionem affectus per
quam conuenit q[uo]d sibi plura con
ferant q[uam] oporteat etiam q[uo]d alijs
subueniant quod requirit debi
tum caritas. non tamen tene[n]t
ad restitutionem. quia huius mo
di res sunt suo domino deputate
sed ecclesiasticorum bonoru[m] s[un]t
dispensatores vel procuratores.
Dicit enim **Augustinus** ad **Ro
mansum**. Si p[er]uatum posside
mus quod nobis sufficiat. non
nulla nostra sunt sed illoru[m] quo
rum procuracionem gerimus no[n]
proprietatem nobis usurpacio
ne dampnabili vendicamus. **A**d
dispensatorem autem requiritur
bona fides ut notatur in presen
ti euangelio. cum dicitur fidelis
et prudens i[n]c. prima corinth. iij
hic iam queritur inter dispensa
tores ut fideles quis inueniatur
sunt autem bona ecclesiastica no[n]
solum usus pauperum sed etiam
ad cultum diuinum et necessita
tes ministrorum. unde dicit. xij
q. ij. de redditibus ecclesie vel ob
lationes fidelium solo episcopo
ex hys vna portio remittatur.
due ecclesiarum fabricis erogan
dum pauperum profuturum a p[ro]
bitate lib[er]o periculo sui ordinis me
rentur. vltima clericis pro sin
gulorum meritis diuidatur. si er
go distincta s[un]t bona que debentur
in usum episcopi cedere ab

hys que sunt pauperibus et mi
nistris et cultui eccl[esi]e erogan
da. et aliquid sibi retinuerit epi
scopus de hys que s[un]t pauperi
bus eroganda vel in usum mini
strorum vel in cultum diuinum
expendenda non est dubium q[uo]d
contra fidem administracionis
agat et mortaliter peccat et ad
restitutionem tenetur. de hys
autem que s[un]t specialiter suo vsui
deputata videtur esse eadem ra
tio que est de proprijs bonis ut
scilicet propter immoderatum
affectum et vsum peccet. quod si
immoderate sibi retineat et alijs
non subueniat sicut requiritur de
bitum caritas. **S**i vero non sint
predicta bona distincta eorum
distribucio fidei ei[us] attribuit et si
quidem in modico distat vel su
perabundat potest hoc fieri abs
q[ue] bone fidei detrimento. quia no[n]
potest homo in talib[us] p[er]uualiter
accipere id quod fieri oportet.
Si vero sit multus excessus non
potest latere vnde videtur bone
fidei repugnare. et ideo non est
absq[ue] aliquo peccato mortali.
Ad rationes in oppositum.
ad primam respondetur negando
consequendam et ad dictum am
brosij respondetur q[uo]d non solum
est referendum ad dispensacio
ne ecclesiasticarum reru[m] sed quoru[m]
cumq[ue] bonorum ex quibus te
netur aliquis debito caritatis p[ro]

videre necessitatem patientibus
nō p̄ testi tamē determinati quā
do sit ista necessitas que ad pec-
catum mortale obliget sicut nec
cetera particularia que in huma-
nis actibus considerantur. horū
enim determinatio relinquitur
humane prudentie.

¶ Ad secundam respondetur
negando consequentiam. et ra-
tio est quia bona eccliarū nō sūt
expendenda solum ad usus pau-
perum. sed etiam in alios usus
vt dictū ē. et ideo si de eo qd̄ vsui
ep̄i vel alicuius clerici est deputa-
tum velit aliquis sibi subtrahere
et cō sanguineis vel alijs dare nō
peccat. dummodo id faciat mo-
derate. i. dum indigeant. nō aus-
tem vt inde diacones fiant. vnde
Ambrosius li. de officiis. Est ap-
probanda liberalitas vt proxi-
mos seminis qui si egent cogno-
scas nō tamen vt illi diacones fie-
ri velis ex eo qd̄ tu potes conferre
in opibus. **¶** Ad terciam respon-
detur negando consequentiam. et
ratio est. quia nō omnia bona ec-
clesiarum. sicut dictum est sunt
pauperiō largienda nisi forte ī
periculo necessitatis in qua etiā
pro redemptione captiuorum et
alijs necessitatib⁹ pauperū vasa
cultui diuino dicata distrahunt
vt **Ambrosius** dicit. et in tali ne-
cessitate peccaret clericus si vellet
de rebus ecclie viuere dummodo

habet bona patrimonialia de
quibus viuere possit. **¶** Ad quar-
tam q̄ fuit ex parte opposita re-
spondetur qd̄ bona eccliarum vsi-
bus pauperū deseruire debet. et
ideo si quis necessitate nō immi-
nente prouidendi paup̄iō de hys
que supfluit ex p̄uēab⁹ eccliarū
possessions emat vel in thesau-
ro reponat in futurum utilitati
ecclie et necessitatib⁹ pauperum
laudabiliter facit. Si vero neces-
sitas immineat pauperibus et o-
gandi supflua cura est et inordi-
nata vt ad futurum cōseruet qd̄
dñs phibet **Matth. vi.** Nolite
solliciti eē in crastinū

Ad terciam questionem
sic proceditur et videtur
q̄ beatus **Ambrosius** nō
bene fecit excommunicādo impe-
ratorem. **¶** Prīm o sic. Regalis po-
testas nō est subdita spūali po-
te stati. ergo rē. cōnā ē bona aūs
probatū. dicit glosa. super illd̄
ps̄. Tibi soli peccauit quia rex d̄
nibus est superior. et ideo tantū
a deo qui est maior est punien-
dus si quis de populo peccauit.
deus peccauit et regi. rex vero non
habet hominem qui eius facta di-
iudicat. ergo potestas spūalis
nō potest iudicare imperatorem
vel regem. ergo **Ambrosius** non
bene fecit in excoicando impeta-
torem cū nō esset subiectus ei
¶ Secundo sic. i. **Petri. ij.** dicit

beatus petrus subditi estote omni
humane creature propter deum siue
regi tamquam precellena. ergo si rex pre-
cellit non est subiectus episcopo.
et per consequens Ambrosius non
potuit excommunicare. **T**ercio
sic. Sacerdos in veteri testamento
quod fuit figura nostri in
terrenis omnibus subiciebatur regi et
ego videtur quod est in nouo testa-
mento. **I**n oppositum est eu-
gelium presens. ubi dicitur quod si
delis seruus et prudens est con-
stitutus super familiam domini
id est prelati super ecclesiam.
sed intra ecclesiam imperatores
et reges et principes communitur
cum alijs fidelibus. ergo pos-
testas spiritualis est super omnes
terrenam. et si supra potest corri-
gere et punire. et per dominum ambrosius
bene fecit imperatorem deum offendere
et etiam excommunicare. **R**es-
pondeo dicendum quod beatus am-
brosius potuit et debuit excommuni-
care imperatorem. **P**ro prima parte
quod potuit esse. notandum quod potestas
spiritualis super eminet potestati
seculari etiam regali in duabus
scilicet dignitate et auctoritate.
Dignitate quidem quia ut ait
idem ambrosius. **di. xvi. c. duo**
sunt. **M**unus non tam preciosus est
flumbe quam regia potestate aliorum
est ordo sacerdotum. videmus enim
colla regum et principum submit-
tuntur sacerdotum et ab eis be-

nedici. **I**tem Hugo de sancto vi-
doze quanto vita spiritualium di-
gnior est quam terrenarum et spiri-
tus quam corpus tanto spiritualis
potestas terrenam potestatem et
secularem honorem et dignitatem
precellit. **S**ecundo precellit au-
daxitate. **U**nde **xxvi. di.** Constans
tinus ubi dicitur. **F**ile iudicauimus
cum omnibus satrapis no-
stis ut sicut beatus petrus in ter-
ris vicarius filij dei videtur esse
constitutus. ita principatus eius
potestatem et auctoritatem am-
plius quam terrene imperialis nostre
serenitas mansuetudo habere
videtur. unde et tenentis frenum
equi ipsius pro reuerentia petri sub-
iectionis officium illi exhibuimus
et ideo dicit hugo de sancto vi-
doze spiritualis potestas habet iu-
dicare terrenam potestatem si bo-
na non fuerit. **Q**uod vobis debuit fa-
cere patet. quia ut dicit ambrosius
imperator theodosius fecit
ocidi quinquaginta milia hominum in-
quos multi fuerunt innocentes
Unde cum imperator mediola-
num venisset et ecclesiam intrare
vellet occurrit ei ad ianuam am-
brosius eius aditum prohibuit di-
cens cur imperator post causam
tanti furoris et fauoris non agno-
scis motum tue presumptionis. sed forte
recognitionem peccati prohibet
potestas imperij docet te ut vincat
tuo potestate princeps es. o imperator

seo cōseruodum quibus ergo o
culus aspicias communis domini
templum quibus calcabis pedi-
bus sanctum pavimentum quo
modo manus extendes de quib⁹
sanguis adhuc stillat rē

¶ Ad rationes in oppositum .
ad primam respondetur negan-
do consequentiam . et ad glosaz
que dicit qd rex nō habet hominē
qui eius facta diiudicet . facien-
da est vis in hoc qd dicitur qd nō
habet hominem . spirituales em̄
potestas nō iudicat s̄m hominē
vel s̄m humanam legem sed in
quātum possidet vicem dei . sicut
dicitur apostolis **Math. x.** qui
vos audit me audit . et sic dicit
apostolus . ij. corinth. vii. p̄ christo
legatione fugimur . r̄ s̄m p̄tatez
ad vim iudicam spūalem nō corpo-
ralem sicut dicitur . ij. canticorū .
sepamo . **Q** regnum est exercē-
re corporalem penam sacerdotauz
spūtalem inferre vindictam . si-
cut enim iudex terrenus nō sine
causa gladium portat . sicut dicitur .
Roma. xiiij. ita nō sine causa
claves ecclesie sacerdotes accipi-
unt . ille portat gladium ad vim
iudicam malefactorum ad laudez
vero bonorum . isti claves habēt
ad exclusionem excommunican-
dorum et reconciliaationem peni-
tendum . expone . ergo a deo tan-
tum rex est puniendus supple ma-
teriali pena . et it̄m cū dicitur nō
habet hominem qui eius facta

diiudicet supple ad corporale pe-
nam inferendam . hęc s̄m alexan-
dram de alis . Nos dicemus qd
glosa loquitur pro tempore dice-
dum in q nō erat data potestas
spiritualis que data est in nouo
testō . illo enim tēpore in tempo-
ralibus subiecta erat potestas
spūalis terrene potestati ut it̄a
dicitur . ¶ Ad secundam de ca-
nomca pctā respōdetur negādo
consequentiam et ratio est . quia
cum dicitur qd rex precellit intel-
ligitur in suo ordine respectu ter-
rene potestatis in regno non in
comparacione spirituales .

¶ Ad terciam respondetur ne-
gando consequentiam et ratio ē
quia scdm statum veteris legis
sacerdotalis potestas erat regali
inferior sed nō scdm statū no-
uū testamenti . Sacerdotium em̄
veteris testamenti carnale erat
et per carnalem propagacionem
succedebat quū esset ordinatū
ad diuinum obsequium scz diu-
nū cultū et figure spirituales sa-
cerdotij noui testamenti . qd nō
est per successionē carnalē prop-
terea in illa parte in qua carna-
le erat et terrenum subiectū erat
terrene potestati scz regali sic au-
tē nō est in nouo

¶ In festo beati vincenij . mas-
sista in theologia est euangeliū
Nemo accendit . rē . luce . xi .
Circa quod possunt disputari se-
quentes questiones .

Primo vtz doctus religiosus
de ordine mendicantiū cū pfecti
onis statu possit gradū magistra
lem suscipere. **¶** Decidovtū p t
scid tempus aduētus chasti ad
iudiciū.

Ad primam questionem
vtz doctus religiosus de
ordine mendicantiū cū p
fectionis statu possit gradū magi
strale suscipere videt q nō possit
¶ **Matth. xxi.** dñs phibuit vt dis
cipuli nō vocentur magistri. d
ws autē nolite vocari rabi. vnus
enim est magister vester. q̄ vi
detur phiberi etiam eē. **¶** Decū
do sic. status pfectionis religiosi
stat in paupertate et humilitate.
sed status magistralis importat
honoris statum. vt hxc glo. ma
thei. iiii. ergo rē. **¶** In oppositū
est q̄ sanctus vincencius xpi cō
fessor de ordine p̄dicatorū gradū
suscepit magistralem sine dispē
dio status sue pfectionis. ita s̄
ctus **Thomas** et multi alij. **¶** De
cūdo arguitur ex presenti euāge
lio scz vbi dicitur q̄ nemo accen
dit lucernā et ponit sub modio
sed sup candelabrum. sed doctus
religiosus est sicut lucerna incen
sa ad illuminandum alios. ergo
non sub modio sed candelabrum
ecclesie est ponendus magistrati
honore decoratus vt qui ingredi
untur per eius magistratū lu

men videant. **¶** Respondet di
cendum q̄ sicut tangit sand⁹ tho
mas in libro quem fecit cōtra im
pugnantes religionem quidam
dixerunt christum de vitādo ma
gisterium dedisse consiliū et es
se supererogationis opus. quia
religiosi tenentur ad illa que sūt
supererogationis concludebant
ex hoc religiosos cum pfectio
nis statu non posse suscipere gra
dum magistralem. quorum opi
nio multipliciter ostenditur fal
sa et erronea. **¶** Primo quia qua
tuor precipui doctores ecclesie fu
erunt religiosi. sicut patet de **Au
gustino** **Iheronimo** **Gregorio** et
Ambrosio. **¶** Decūdo quia falsum
est q̄ vitādo magistratū cadit sub
consilio vel precepto. cui promit
tatur singulare premium doctorū
b⁹ sicut et expositōub⁹ sacre scrip
ture p̄mittit singulare p̄miū. sic
virginibus et martiribus sicut
ergo inconueniens esset dicere
q̄ vitare virginitatem vel marti
rium caderet sub consilio. sic est
inconueniens dicere q̄ vitare ma
gisteriū cadat sub consilio vel p̄
cepto. **¶** Tercio sic non potest dari
p̄ceptum vel cōsiliū de eo quod
contrariatur precepto vel cōsilio
sed docere cadit sub precepto vel
consilio. vt patet **¶** **Matth. v. la**
mo. **¶** Cunctes docete omnes gens
tes rē. ad **Galathas** secundo.
¶ Si preoccupatus quis fuerit in

aliquo delicto uos qui spiritaliter
estis instruite illum in spiritu bo
nitatis . ergo in nō docendo non
potest eē consiliū . Quarto . q̄
consilia sunt primo p̄ apostolos
obseruata . sed ipsi magistrū
et doctoratum non uitarunt . Vi
dit enim paulus . i . ad thi . ij . veri
tatem dico nō mentior doctor gen
cium in fide et ueritate . Quinto
dato q̄ sub cōsilio caderet uitate
magisterium . nō tamen sequit̄
q̄ ad hoc omnes religiosi tenent̄
tur . non enim omnes qui perfe
ctionis statum profitentur ad o
mnia tenentur consilia . sed tantū
ad ea que ex uoto se obligāt . Vi
tendum est igitur q̄ religiosi ma
gis q̄ alij seculares tenendo eorū
perfectionis statum p̄nt magi
sterij gradum suscipere .

Ad rationes in oppositum .
Ad primā respondetur negando
consequentiā . et rāō est . quia
licet christus prohibuerat omni
bus ambiciōem magisterij et ho
noris . nō tamen actū magiste
rij . Unde apostolus . i . thi . ij . w
rat se doctorem . dicens ueritate
dico nō mentior doctor gentium
in fide et ueritate . Secūdo respō
detur q̄ intelligitur eē prohibi
tum s̄m qd̄ quis dicatur prin
cipalis magister . quia solus deus
est principalis magister qui do
cet om̄em sciētiā . et qui illu
minat om̄em hominem . homo

potest dici magister p̄cipaliter
et minus principaliter qui tantū
docet exterius aliqua prop̄rens
do ex quibus formantur fantas
mata debita a quibus intelled⁹
agens facilius abstahit speez
intelligibilem sicut in sanacōne
hominis natura tantum agit p̄
cipaliter . medicus uero ea admi
nistrat ex quibus natura uiuaf
Ad secundam respōdetur ne
gando cōniam . et rāō est . quia nō
interdicit religionis honor q̄ de
bet spiritibus bonis . sed solū
ille qui cōsistit in reb⁹ mūdānis .
abs cum honor debeat sacerdoti
et prelature . nec ad sacerdotium
nec ad prelaturā assumi possent
nō ergo phibet honor magistra
lis cathedre sed ambicio

Ad secundam questionē
utrum potest sciri tem
pus aduentus christi ad
iudicium sic proceditur et uidet̄
q̄ sic . Primo sic . Dicit em̄ s̄cti
p̄res expectabāt primum aduentū
ita nos secundum expectamus .
sed s̄cti patres sciuerunt tem
pus aduentus primi sicut per nu
merum ebdomedarū que de
scribūtur Danielis nono . Ergo
uidetur q̄ et nobis est possibile
scire tempus secundi aduentus
determinati . **S**ecūdo sic . Per
signa deuenimus in cogitōem
signatrum . sed de iudicio multa

signa describuntur. ergo in cogni-
tionem illius temporis possumus
deuenire. **Tercio** sic **hinc** **Lug-**
in fine de ciuitate dei. sexta etas
currit ab aduentu xpi vsq; ad finem
mundi. sed sciri pot quatuor prece-
dentes etates durauerunt. ergo sciri
pot quomodo ista etas durare debe-
at per comparationem ad alias

Quarto sic. **Ragnu** et pat-
ru diuturnu et breue relative di-
cuntur de vno per comparationem ad
aliud. sed tempus illud quod est ab
aduentu christi vsq; ad finem mu-
di dicitur esse breue. ut patet. i. cor.
vii. tempus breue est et in eodem
decimo nos sumus in quo fines secu-
lorum deueniunt. et. i. **ioh. viij.**
Novissima hora est. ergo hoc dicitur
per comparationem ad tem-
pus precedens. ergo saltem hoc
videtur sciri posse quod multo breui-
us est tempus ab aduentu christi
vsq; ad finem mundi quam a prin-
cipio mundi vsq; ad christum. hoc
argumentum quod magister **hinc** cen-
auscius festum hodie agitur vi-
debat asserere. **In** opposi-
tum est illud quod dicitur **Mat-**
thi. xiiij. de die et illa hora nemo
scit nec angeli celorum. **Secun-**
do sic. si deberet aliquibus reuelari
precipue reuelatum fuisset que re-
tibus apostolis qui doctores totius
mundi instituebantur. sed
eis de finali aduentu domini que-
rentibus responsum est. non est

vestrum nosce tempora vel momen-
ta que pater posuit in sua pote-
state. ergo multo minus est ali-
quid reuelatum. **Respondeo** dicen-
dum sub ista conclusionem quod tem-
pus determinatum futuri iudicii
non potest cognosci ab aliquo pu-
ro homine. a solo enim deo et ho-
mine christo cognoscitur. **Pro-**
batur enim ista conclusio iuxta
sanctum **Thomam** in questionibus
de potentia dei. quia duplex
est modus quo possumus cogno-
scere futura scilicet per cognitionem
naturalem. et per reuelationem
Naturali quidem cognitione co-
gnosci non potest determinate
fines mundi quia eius non est
alia causa nisi voluntas diuina
quam quidem causam naturali cog-
nitione cognoscere non possumus
per reuelationem autem licet sci-
ri posset si deus vellet reuelare. non
tamen congruum esset quod reue-
laretur nisi homini christo. et
hoc. quia finis mundi non erit
nisi completo numero electorum. cu-
ius completio est quedam execu-
tio totius diuine predestinatio-
nis. **Unde** non competit reuelatio-
nem fieri de fine mundi nisi ei
cui sit reuelatio de tota prede-
stinatione diuina scilicet homi-
ni christo per quem tota diui-
na predestinatio totius huma-
ni generis quodammodo imple-
tur. **Unde** dicitur **Iohannis. vij.**

pater diligit filium et omnia de
monstrat ei que ipse fecit.

¶ Ad rationes in oppositum.
ad primam respondetur negando
consequenciam et ratio est. quia
non est simile de primo aduentu
et secundo. quia primus aduentus
cristi nobis parabat viam ad me
rendum per fidem et alias virtutes
et ideo ex parte nostra requirebatur
primi aduentus noticia. ut cre
dendo in eum qui venerat et per
eius gratiam mereri possumus. In
secundo autem aduentu premia
reddentur pro meritis. et sic ex
parte nostra non requiritur quid agamus
aut quid cognoscamus sed quod
recipiamus. **¶** Non oportet cog
noscentem determinate tempus illius aduentus
¶ Ad secundam respondetur
negando consequenciam. et ra
tio est quia illa signa posita sunt
ad manifestandum quod quicquid mun
dus finietur non autem ad ma
nifestandum determinatum tem
pus quando finietur. **¶** Nonne au
tem inter illa signa aliqua que quasi
a mundi exordio fuerunt sicut quod
furret gens contra gentem et quod
terremotus erunt per loca. sed in
stante mundi fine hec habundantius
eveniunt. que autem sit illa
mensura horum signorum que
ante finem mundi erit manife
stum nobis esse non potest.

¶ Ad tertiam respondeatur negando
et ratio est quia sicut dicit **Aug.**
libro lxxix. quod ultima etas mun

di comparatur ultime etati homi
nis que de determinato numero
annorum non diffinitur sicut alie
etates diffiniuntur. sed quando
et tantum durat quantum om
nes alie vel etiam amplius. **¶** Non
de etiam ista ultima etas non po
tuit determinari numero annorum gra
tionum numero diffinita.

¶ Ad quartam respondetur ne
gando consequenciam. et ratio est
quia ex hoc quod dicitur novissima ho
ra vel ex similibus locutionibus
que in scriptura dicuntur non videtur
aliqua determinata quantitas
temporis sciri non enim illa sunt
dicta ad significandum brevem
horam ipsius temporis. sed ad si
gnificandum statum mundi qui
est quasi novissima etas qui quan
to tempore durat non est diffini
tum. non enim legi euangelice a
lius status succedet que ad pro
phetam adduxit sicut ipsa succedit
legi veteri et lex vetus legi nature
¶ Ad ultimam respondetur quod ma
gister sanctus vincendus non as
serbat determinate finem mun
di. sed verisimiliter propter scele
ra multa regnancia in mundo et
propter frequencia signa asserbat
breuiter esse.

¶ In festo marci euangeliste
est euangelium. **Ego sum vitis
vera etc. Job xv.** Circa quod prout di
sputat sequentes questiones

¶ Primum quis fidelis po
tuerit fructum aliquem afferre

in presenti vita nisi in christo vi-
te vera manserit per fidem et cari-
tatem non fictam. ¶ Secundo
vtrum beatus marcus conueni-
ter inter euangelistas figura le-
onis sit designatus. ¶ Tercio
vtrum licitum fuit sancto mar-
co sibi amputare digitum ut sacer-
doas indignus haberetur

Hoc primam questionem
vtrum aliquis fidelis po-
tuit fructum aliquem af-
ferre in presenti vita nisi in christo
vite vera manserit per fidem
caritate non ficta. sic proceditur
et videtur quod sic. Primo quia mul-
ti qui non manent in christo per
caritatem faciunt aliquos bonos
actus qui sunt boni fructus. dum
nudum vestiunt famelicum pa-
scunt ieiunant et orationes faci-
unt. ergo etc. ¶ Secundo multi
qui non manent per caritatem in
christo docendo et predicando fa-
ciunt multiplicem fructum in con-
uersione fidelium et patet. ergo
etc. ¶ Tercio sic. Omnis scola
docet quod opera extra caritatem ad
multa valent et videntur mereri
aliquid saltem bona temporalia
quia sicut se habet pena ad ma-
lum actum. ita se habet premium
ad bonum. Sed nullum malum
factum apud deum iustum iudi-
cem est impunitum. ergo nec ali-
quod bonum inremuneratum.
ergo non manens in christo per ca-

ritatem aliquid meretur per bo-
na que facit. ergo etc. ¶ In op-
positum est euangelium presens
¶ Respondeo dicendum quod christus
ad ostendendum quod necesse
est manere in eo per fidem et cari-
tatem ad hoc ut quis valeat fru-
ctificare opera meritoria vite eter-
ne comparat se christus per simi-
litudinem vite et fideles palmiti-
bus. dicendo. Ego sum vitis vera
et vos palmites. quasi dicendo.
talis est comparatio vestra ad me
quale palmitum ad vite. de qui-
bus palmitibus dicitur in ps.
Extendit palmites suas usque ad
mare. Dicitur autem christus vi-
tis non solum quia est fons huius-
modi et virtutis ad fructificandum
sed etiam ut dicit Albertus super
Iob. quia ministrat humorem
eterni et spiritualis gaudij. qui
cor letificat. qui bone spei libere
reddit. qui seculi tusticiam pellit
qui in ebriando secularium obli-
uisci facit. qui calorem caritatis
insudat. ¶ Dicendum est ergo quod
palmes non potest facere fructum
nisi manserit in vite. eo quod fonte
humoris destitutus est. sic nec al-
iquis fidelis potest spiritaliter
fructificare nisi manserit in christo
humorem gratie suscipiens
ab ipso. qui vero manet in eo per
caritatem. hic fert fructum mul-
tum. Dicit autem sanctus Tho-
mas super Iob. quod triplicem fru-
ctum fert in vita ista. Primum est

f

leomis sit designatus. et videtur
q̄ nō. quia beatus marcus ut di
citur in vita sua fuit humilimus
et mitis. sed hec nō cōueniunt le
oni q̄ superbus et ferox dicit̄. et
ergo nō conuenienter per leonem
designatur. ¶ **S**ecundo beatus
marcus scripsit de omnib⁹ factis
christi de quib⁹ alii euangeliste
ergo nō magis debuit designari
per leonem q̄ per aquilam vel ho
minem vel bouem. ¶ **I**n oppositū
est illud ezec̄. i. facies leonis a
dextis ipsius quatuor. ¶ **R**e
spondeo dicendum q̄ bt̄s mar
cus cōuenienter designatus et fi
guratus est per leonem. ¶ **P**ro quo
notandum q̄ per quatuor facies
quas vidit ezec̄iel propheta in
animatiuo designatur quatuor
euangeliste siue quatuor euāge
lia ab eis descripta d̄ dño nostro
iesu christo. et sicut in facie ho
minis designat̄ euangeliū **M**at
th̄i sic in facie leonis designatur
euangeliū marci. ¶ **C**irca quod
considerandum q̄ licet marcus
de omnibus christi factis scripsit
sicut et alij. tamen specialiter ver
satur et immoratur circa resurre
ctionem et regnum christi quod
assecutus est in sua benedicta re
surrectione s̄m qd̄ dixit aposto
lis immediate post resurrectionē
suam. **M**at̄. xviii. Data ē mi
hi omnis potestas in celo et i ter
ra. Quod quidem regnum p̄ leo

nem conuenienter designatur q̄
est rex animalium. ut dicit **P**a.
libro ethimologiarum. xij. et idē
materia circa quam specialiter
moratur euangeliū marci de
signat̄ in nomine leonis. ¶ **E**t hoc
propter tria que in resurrectione
christi reperuntur et proprietatib⁹
leonis assimilantur. Primum ē
resurrectionis efficiens principū
qd̄ in alijs hominibus est extrin
secum. sed in christo fuit intrin
secum. ut scdm̄ quod ipse dicit
Ioh̄. x. potestatem habeo ponendi
animam meam et iterū sumē
di eam quā propria virtute surre
xit et similiter huiusmodi in p̄
prietate leonis reperitur. dormit
enim oculis apertis ut dicit **P**a.
dorus ubi supra licet autem caro
christi in sepulchro dormierit p̄
veram mortem et anime separa
tionem. tamen diuinitas utriq̄
cōiuncta vigilabat s̄m qd̄ dicit
Cantico. vii. Ego dormio et cor
meum vigilat proprietate et vir
tute huiusmodi diuinitatis sic
vigilantis surrexit a somno mor
tis. ¶ **U**nde potest exprimi quod dē
Ier̄. iij. ascendit leo in cubi
suo. quia christus quī est leo de
tribu iuda de sepulchro ascendit
virtute pp̄ria. ¶ **S**ecundo assimula
tur leoni p̄pter tempus et modū
q̄ resurrectio christi facta ē post
triduū. qd̄ tamen accipit̄ p̄ sino
dochen. ita similiter leo natus de

nouo tribus diebus dicitur dormire
in phidorum ubi supra et post ea
strenu et rugitu patris excitat.
sic christus post triduum dormi-
tionis in sepulchro virtute dei pa-
tris fuit excitatus a mortis somno
non sicut quod dicit ad. iij. hunc deus
scitavit a mortuis re. et ideo de
hoc potest exponi illud Gen. xliij
cattulus leonis iuda. et sequitur
requiescens ac cubuisti ut leo scilicet
in sepulchro et subditur quis sci-
scitabit eum de somno mortis post
triduum ad quod potest responsus
dei deus pater. ut patet ex pre-
dictis. Tercio assimulatur resur-
rectio leonis propter affectum im-
petium. quia licet christus ante
resurrectionem humilis et subie-
ctus. apparuit tamen in resurre-
ctione sua dominum omnium ob-
tinuit sicut quod dicit apostolus ad
phi. ij. humiliavit semetipsum
factus obediens usque ad mortem
mortem autem crucis. propter quod
et deus exaltavit eum et dona-
vit illi nomen quod est super omne no-
men ut in nomine ihesu omne
genus flectatur celestium terrestrium
um et infernorum re. In leone iue-
nitur huiusmodi similitudo in quod
tum est rex animalium ut predi-
ctum est. et hoc est quod dicit apo-
stolus vij. vincat leo de tribu iuda. quia
per suam benedictam passionem
et resurrectionem subiecit sibi om-
nem creaturam.

Ad rationes in oppositum.
ad primam respondetur negando
consequendam et ratio est. quia
hic non accipitur causa significa-
tionis seu figurationis ex parte
condicionis persone designate per
leonem sed ex parte materie scri-
pte siue de qua loquitur in euan-
gelio principaliter siue specialiter.
Ad secundam patet responsio
ad idem quia consequentia non
valet quia licet euangelium mar-
ci de omnibus factis christi lo-
quitur tamen specialiter versa-
tur circa resurrectionem christi et
regnum eius.

Ad tertiam questionem
qua queritur utrum li-
ctum fuit sancto marco
amputare digitum ut sacerdotio
indignus haberetur. et videtur
quod sic. Primo sic. Ex historia sua
in qua legitur quod sic fecit et tamen
non reprobatur de hoc. Secundo
sic. Occidere seipsum est ma-
gis quam mutilare. Sampson autem
se interfecit ut habetur iudici
xvi. et tamen numeratur inter san-
ctos ad heb. xi. ergo licitum est mu-
tilare seipsum propter aliquam cau-
sam. Tercio sic. Numerus boni
non est contempnendum propter con-
servacionem maioris boni sicut
ad conservacionem vite aliquis prodat
merces in manu sed virtus castita-
tis est maius bonum quam membrum cor-
porale. ergo licite potest aliquis sibi

scindere vitia ppter a seua conē
castitatis. ¶ In oppo situm argu
iatur p illud quod di. lu. Si quis
amputauerit sibi vitia clerici
nō fiat. quia homicida sui est.
¶ Respondeo quelibet pars cor
poris ordina r ad totum cuius
pars est. et ideo de ipsa ce. man
dum est pcut respicit bonum to
cius corporis. et ulterius respicit
bonum hominis et cōmunitatis
quia sicut pars corporis ordina
tur ad totū corpus sic corpus ad
hominem cuius pars est. ¶ Vn
homo ad totam cōmunitatē. ¶ Igi
tur si membrum aliquod sit no
ciū corpori vtpote ppter aliquā
egritudinem vel turpitudinem ē
alioā in mēbrorum corruptiū
tunc est conclusio prima q licite
potest abscindi ne inficiat alia
membra. et hoc ab eo cuius est si
habeat artem medicandi vel ab
alio de volūrate eius. quia cui
bet commissā est cura salutis sui
corporis. sicut et homicida et rap
tor p iudicem licite occiditur. et
a cōmunitate hominum abscidit
in q̄tum eius vita esset in nocu
mentū cōmunitatis. quia iudici
bus cōmittitur salus cōmunita
tis. ¶ Si autem membrum sit sanū
tūc est secunda conclusio q re
gulaciter nō est licitum alicui se
ipsum mutilare. et hoc probatur
sic. Primo quia homo naturali
ter amat seipsum et p dñs om̄a

que sunt de integritate ipsius. ¶
¶ Secundo mutare seipsum est contra
caritatem quā quilibet tenet ha
bere ad seipsum. ¶ Secūdo sic. ho
mo similiter est pars cōmunita
tis. ergo inferre sibi nocumen
tum per mutilacionem est agere
contra cōmune bonum. ¶ Tercō
deus est institutor nature institu
endo membra eius. et ideo mū
lans seipsum agit contra deum.
¶ Tercia cōclusio q in casu licitū
est. videlicet ex p̄cepto dei oc
culto quod dicit institū spūs
sancti. patet cōtra. ¶ Quia deus
ē auctor nature et dñs viter mor
tis humane et p cōsequens om̄ū
membroꝝ. et ideo p̄cipit
hominem sibi auferre vita. vel mē
brum aliquod non solum licitū
sed etiam debitum est hoc fieri. ¶
¶ hoc modo dicit sanctus Thomas
in secunda secunde. q. cxxxvij.
ar. ij. q. credibile est. q. bñs mā
cus hoc q. digitum sibi amputa
uit ex institū spūs sancti se cō
fine quo non licet alicui sibi mā
nus micere. hoc modo idem scūs
Thō. ponit in secūda secūde. q.
lxvij. ar. vij. ¶ Dicit Au. 9. i. de ci
uitate dei q. nō samp aliter
excusatur q. seipsum cum hosti
bus ruina domus oppressit nisi
quia latenter spiritus sanctus
hoc iusserat. qui per illū miracu
sa faciebat et eādeꝝ racōne affig
nat de quibusdam scis feminis

f. m.

q̄ tpe p̄secūōis seip̄sas occidēt
de quibus ecclesia memoriam fa
cit. ¶ Ad rationes in contrarium
Ad primam de sancto marco. Et
de Sampson patet responsio ex
dictis. ¶ Ad tertiam respōdet
negādo consequentiam. et ratio
est. quia illud assumptum in ma
iori ut dicit sanctus tho. est int̄l
ligendum q̄ndo aliter p̄uideri
non potest. quia saluti sp̄ituali
semper potest aliter subueniri q̄
per mēbrū p̄scisionem quia pe
ccatum subiacet voluntati et iō in
nullo casu licet mēbrum abscin
dere propter quodcumq̄ peccatū
uitandum vnde crisostomus. ex
ponēs illud mathei. xix. sunt eu
nuchi qui seip̄sos castrauerunt
propter regnum celorum non di
cit membrorū abscisione. sed ma
lorum cogitationum int̄tempō
one maledictionem est obnoxius. q̄
membrum ascindit et ei que ho
madarum sunt talis p̄sumit.
¶ In festo beati petri marti
ris de ordine predicatorum est e
uāgelium. Si quis vult post me
rē. mathie xvi. Circa quod pos
sunt disputari sequentes questi
ones. ¶ Primo vtrum ad conse
cucionem eterne beatitudinis sit
necesse abnegare semetipsum et
tollere crucem suam et sequi chi
stum. ¶ Secundo vtrum bea
tus petrus martir dicatur tripli
ci aureola dotatus

Ad primā questionē vtrū
ad cōsecūōēz et eterne be
atitudinis sit necesse abnega
re semetipsum et tollere crucē suā
et sequi christum et videtur q̄ nō
¶ Primo sic ad consecucionem vite
eterne necesse homo debet dili
gere semetipsum ergo nō abne
gare. consequentia videtur bona
quia ista duo videtur esse cōtra
ria. ¶ Ans est manifestum. quoniam
si diligere proximum cadat sub p̄
cepto et illum diligere de deo sicut
meipsum. ergo sub p̄cepto ca
dit ut quis seipsum ex caritate
diligat. ¶ Secundo sic dicitur ad
ephe. nemo vnquā carnem suā
odio habuit. nā hō naturalit̄ di
ligit vitā suā cōgale. ergo ad cō
secūōēz eterne vite nō est neces
sariū abnegare seipsum. ¶ Tertio
sic. ¶ Mat̄. xi. dicit. Jugū meū
suaue est et on⁹ meū leue. Et hoc
nō videt̄ stare cū hoc q̄ oportet
at sumere crucē ad cōsecūōēz vi
te eterne. ¶ In oppositum est eu
angelium p̄ns. ¶ Respondeo dice
dū q̄ vera est sententia dñi. tra
em sūt ut dicit Cris. ad eūdē p̄
xpm. ¶ Primū est abnegāō sui ip
sius s̄m p̄tē sensibue. i. volupta
tū carnaliū et t̄p̄taliū abnegā
tio. ¶ Secūdu ē crucis suscipiō. ¶ Ter
ciū ē imitāō. ¶ Primū notat̄ cū d̄t
Si quis vult p̄ me venire abn̄get
semetipsum. et dicit Cris. q̄ loq̄
tur p̄ sibi. i. dicit ut si habens fi
liū et videres eū male tractari si nō

curares tu abnegares. sic si vis
sequi passionem dñi oportet
q̄ abneges te. idest p̄ nihilo res-
pates. ps̄. **F**actus sum sicut ho-
mo nō audiens et nō habens in
ore suo redarguōnes. **D**ecūdū
est ibi. et tollat crucem suam. i.
paratus sit in animo pati crucē
siue mori morē acerbissima et
turpissima propter christū vt ip-
se pro te fecit s̄m illud morte tur-
pissima cōdemnemus eū. **N**ō ho-
mo debet eē paratus pati quācū-
q̄ mortem propter deū. **T**ercū
tangitur ibi et sequat̄ me et ad
hoc christus rationem inducens
s̄bit. **Q**uā em̄ voluerit animam
suam saluā facere p̄dat eam. hoc
autem potest dupliciter intelli-
gi p̄dere em̄ potest habere duplicē
significatiōē. **U**no modo idem
est q̄ amittere. et in isto sensu
p̄dat eam subintelligendum est
in alia vita. quasi diceret. quā vo-
luerit animā suā saluā facere. i.
delicijs et voluptatibus occupare
in hac vita quā hoc est vitam
suam saluare s̄m opimōnē car-
naliū. et talis p̄dat eam in alia vi-
ta q̄ obligat eam ad penam in-
ferni. **A**lio mō p̄dere idē est q̄ de-
struere. et tunc cū dicit̄ p̄dat eam
subintelligit̄ in hac vita. et ē sen-
sus quā voluerit animā suā saluā
facere q̄tū ad meritū vitē eterne
ip̄ se perdet eā. i. destruet corpus
laborū. et passiōib⁹ exp̄nēdo
ex quibus sequit̄ sepacio anime

a corpore et hoc est animā p̄dere
s̄m estimatiōem falsam carnali-
um licet sit saluare eā s̄m veritas-
tem. et s̄m hūcolamū sensū. se-
quitur. **Q**uā autem p̄diderit ani-
mā suā p̄pter me. i. p̄pter deum
mortē sustinēdo ip̄e inueniet eā
in beatitudine deo fruendo

¶ **A**d ratiōnes in oppositum.
ad primam respondetur negan-
do cōsequentiā. quā abnega-
re seip̄sū s̄m exteriorē siue sensibi-
lem naturam nō obtemperādo
in hys que repugnant ratiōi nō
est cōtrarium ei quod est dilige-
re seip̄sū. vt est p̄ceptū q̄ intel-
ligitur sc̄dm naturam ratiōalem
vt scilicet homo velit sibi bona q̄
pertinent ad perfectiōem ratiō-
nis. amare autem seip̄sū sc̄dm
naturam sensibilem sibi obtem-
perandū non est. vere amare seip̄-
sū ex caritate propter quod di-
ligere seip̄sū sc̄dm naturam ex-
teriorē in hys que repugnant
ratiōi est vituperabile. **U**nde. ij.
thi. iij. dicitur. q̄ in nouissimis
diebus instabūt tempora pericu-
losa. et erunt homines amantes
seip̄sōs. sed in hys in quib⁹ na-
tura exterior interiori concordat
est laudabile. **U**nde hoc est abne-
gare semetip̄sū. idest affectū
humanum non sequi. sed refre-
nare et subiugare ratiōi

¶ **A**d secundam respondetur
negando consequentiā. et ra-
tio est. quā non dicimus q̄ ad

f. 107

consecutionē vite eterne debet
nos interficere vt destruat⁹ na-
tura. quia nemo carne suā od. o
habuit ad eph. vij. sed abnega-
mus nos scz sensibile naturā in
hys que repugnāt et contrariatur
racōni. vel qz retardāt nos a se-
cutione bonorū spūaliū refrene-
mus et humiliemus racōni sicut
dicit apłs. i. corinth. xix. Casti-
go corpus meū et in hūilitate redi-
go rē. Ad terciā respondet re-
negādo consequētiā et racō est
quia lex chřsti dicitur iugū sua-
ue et onus leue diligētib⁹ quā
vt dicit Aug. Amor omnia leuia
facit et amanti nihil est difficile.
nec hoc repugnat ei qz homo ai-
mo fit paratus suscipere mortē p-
pter chřstū si fuerit expediens
vel crux dē ibi mortificatio car-
nis de qz apłs ad gal. vij. qui sūt
chřsti sūt. i. qui spm dei hnt car-
nem suam crucifixerūt cum vicijs
et concupiscencijs suis passio-
bus quib⁹ anima inclinatur ad
peccandum. et quia tales ad hęc
opera mouentur ex deuocōne ad
chřstū crucifixū. sō signanter
dicit apostolus crucifixerunt. i.
crucifixo se cōformauerūt
affigendo carnem suā. Unde ad
Galathas secundo. dicit aposto-
lus vt deo viuam chřsto cruci-
fixus sum cruci.

Ad secundam quēstionē
qz beat⁹ pet⁹ martir di-

cit triplici aureola decoratus. qz
go. quia pđicator siue doctoz qz
martir. Queritur vt rū iste tres
aureole in beato petro martire fu-
erunt equales et videtur qz non
quia aureola virginitatis vide-
tur esse maior inter alias. Dicit
em̄ Cyprianus de virginibus lo-
quens quilibet sit portio gre-
gis chřsti. **Secundo** alijs vis-
detur qz aureola martirij sit ma-
ior. et hoc dicit beda. **Respon-**
deo dicendū qz tres aureole i bto
petro nō fuerunt eqles. et qz sim-
pliciter loquēdo aureola debita.
quia martir excellētiōr ceteris.
Pro qz notandū iuxta sc̄m Ch.
in iij. di. xix. qz p̄eminētia aus-
tere ad aureolam dupliciter po-
test attendi. **Primo** ex parte pu-
gne vt dicat aureola p̄ciōr que
fordiori pugne debet. et per hunc
modum aureola martirum alijs
aureolis supereminet quodam
modo aureola virginum. **Alio**
modo pugna martirum est for-
dior scilicet seipsum et uehementi-
us affligens. s̄ pugna carnis ē
periculōsiōr inq̄tū est diuturnior
et magis nob̄ imminet euāgio
Secundo ex parte eorū de quib⁹
est pugna et sic aureola doctoz
inter omnes est p̄ciōr quia huius-
modi pugna uersatur circa ope-
ra intelligibilia. alie uero pugne
circa sensibiles passiones emnē-
tia qz attēditur ex parte pugne ē

aurolis essentialior. quia aureola
simpliciter rationem respicit vi
dorem et pugnam. difficultas etiam
pugne que attendit ex parte
ipsius pugne est potior quam illa que
attendit ex parte nostri inquit est
nobis viamior. et ideo simpliciter
loquendo aureola martium inter
omnes est potior. et ideo dicit **Ma**
thxi. v. quod in octava beatitudinis me
riti. que ad martires pertinet scilicet be
ati qui persecutionem patientur om
nes alii perficiuntur propter hoc etiam
etiam in connumeracione sanctorum
martires doctoribus et virginibus
precedunt. sed quantum ad alia
quod nihil prohibet alias aureo
las excellentiores esse et propter hoc per
sponso ad obiecta

In festo apostolorum philippi
et iacobi est euangelium. In illo te
pore dixit **re. Non** turbet cor ve
strum **Job. xii.** sunt disputari se
quentes questiones **Primo**
utrum explicitate credere mysterium
inacionis christi sit de neces
sitate salutis **Secundo** utrum
credere explicitate trinitatem diuin
arum personarum sit de necessita
te salutis **Tercio** utrum potest
cognoscere diuinarum personarum
non cognita alia

Ad primam questionem
sic proceditur et videtur
quod explicitate credere myste
rium inacionis christi sit de
necessitate salutis **Primo** sic.
Non enim tenet homo credere ea

que angeli ignorant. quia expli
cacio fidei fit per reuelacionem diuin
am que peruenit ad homines medi
antibus angelis. ut dicit **Dyo. iij.**
celestis **Hierarchie.** sed angeli mys
terium inacionis ignorant
uerunt. ut videtur dicitur **Dyo. ex.**
ponens illud **Pla. liij.** quis est qui
venit de edom ergo angeli non te
nebant de hoc habere fidem explicitam
Secundo sic. **Dicit** dicit
Dyo. ix. ce. He. **Mula** etiam de
gentibus ante aduentum christi
saluati sunt. sed illi non habebant
fidem explicitam de redemptore quia
reuelacio eis non erat facta. ergo.
re. Tercio sic. **Aduentus** rede
pcionis non est de dictamine legis
naturalis. sed qui erant in lege
naturali saluabantur implentes
ea que sunt de dictamine legis na
turalis. ergo **re. Sed** in oppo
sitiu est euangelium in quo christus
reprehendendo **Thoma** dicentem do
mine nescimus quouadis. et vi
am quomodo scire possumus. ibi respō
dens ait. ego sum via et nemo ve
nit ad patrem nisi per me scilicet in me
credendo et mea opera imitatio in
quo tangit mysterium inacionis
Racione sic. **Illud** proprie
per se pertinet ad obiectum fidei per
quod homo beatitudinem consequitur.
via autem hominibus venienti
ad beatitudinem est mysterium in
acionis et passionis christi. de
em ad. in. non est aliud nomen da
tum hominibus in quo oportet nos

saluus fieri. ergo necessarium erat
ad salutem habere fidem misterij in
carnationis ad quam fidem diuer-
simode se habet genus humanum
in diuersa tempora. In primo enim
statu ante peccatum non oportebat
ab aliquo homine habere fidem expli-
citam de incarnationis misterio in
quod ordinabat ad liberationem a
peccato. **I**sta conclusio patet. quia
in ordine seruitus erat inducta et sus-
tinebat hanc fidem explicitam in cog-
nitione dei. ut scilicet homo crederet quod de-
us ei prouideret in eis que neces-
saria essent ei ad salutem. **I**n secun-
do autem statu post peccatum ante
aduentum christi quidam habebant
fidem explicitam de redemptore quibus
reuelatio facta erat qui maiores
dicebant quidam ut minores fidem
implicitam habebant in fide maiorum
vnde eis sacramentum redemptionis sub
signis sacrificiorum proponebat. **I**n
statu enim post aduentum christi quod iam
misterium redemptionis impletum erat
corpore et visibiliter et predicatum
tamen omnes tam maiores quam minores
tenebant ad explicitam credendum. primum
que quodammodo ad ea que coiter in ec-
clesia solemniter et publice pro-
ponuntur sicut sunt articuli incarnatio-
nis alias autem subales considera-
tiones circa incarnationis articu-
los tenent aliquam magis vel mi-
nus explicitam credere secundum quod con-
uenit statui et officio vniuscuiusque.
Ad rationes in oppositum.
ad primam respondetur quod angeli

participis de incarnationis misere-
rio edocui sunt quod homines ut dicit
Do. c. in. ce. **I**ere. quod tamen ad ipsam
substantiam eius quod credendum est
quod non oportum ad omnes articu-
los substantias omnium articulorum qual-
postea rebus euementibus cog-
nouerunt. **A**d secundam respon-
detur quod ratio non precedit. **T**u pri-
mo quod multas gentibus reuelatio
facta fuit sicut patet per ea que per
dixerunt. **N**am **J**ob dicitur. **xix.** **D**eo
quod redemptor meus uiuit. **D**ibili-
ta enim pronuntiant aliqua de christo
ut **Aug**9 dicit. tamen secundo quia
si aliqui saluati sunt quibus non erat
facta reuelatio non fuerunt sal-
uati absque fide mediatoris quia
et si non habuerunt fidem explicam
tam habuerunt implicitam in diu-
na prouidentia credentes deum esse
liberatore hominum secundum modos si-
bi placitos. et secundum quod aliquibus ve-
ritatem cognoscentibus ipse reue-
lasset secundum illud **J**ob. **xxxvii.** qui
docet nos super iumenta terre.
Ad tertiam respondetur negan-
do consequentiam et ratio est. quod
quod ad cognitionem misterij in
carnationis non sufficeret per se
natura sufficiebat tamen cum lege
scripta ante legem uero adiuta per
gratiam.
Ad secundam questionem
sic proceditur et uidetur
quod credere explicitam tim-
tatem diuinam personam non
sit de necessitate salutis. **P**ro sic

ideo non fuit positū miserū trā
mraas manifeste in veteri testa
mento sed velate vt sapiētes cre
dere possent

Terciam questionem
sic proceditur et videtur
q̄ vna p̄sonarū p̄t cog
nosci alia non cognita. Primo sic
Essencia diuinitatis potest cogno
sci nō cognita distinctione perso
narū sicut cognoscebāt phi. et
ergo etiam vna persona alia nō co
gnita. ¶ Secundo sic. Discipuli
habebant noticiam de xp̄o. et tñ
nō habebāt de patrē. Vñ dicit phi
lippus ostende nobis patrē et tñ
fiat nobis. ¶ Tercō sic. diuine
persone hñt distinctos articulos
et p̄t dñs distinctas cognitiōes
ergo vna potest cognosci alia nō
cognita. ¶ In oppositū est euan
gelium p̄ns. vbi xp̄c ait. Si cog
no uiseras me et patrē meū vtiq̄
cognouissetis et infra. tāto tēpe
vobiscū sū et nō cognouistis me
philippe qui videt me videt et pa
trē meū. quō tu dicis ostēde nob
patrē. nō credis q̄ ego in patrē et
patrē in me est. ¶ Respondeo
dicendum q̄ quia verba h̄mōdi
euangeliū sūt aliqua obscura sūt
aliq̄ notāda pro eius intelligen
cia. Primo notandū q̄ s̄m Aug.
inter discipulos aliqui erāt q̄ ea
am xp̄m s̄m qd̄ erat verbū dei co
gnoscebāt. quorum vnus erat pe
trus qui dixit. tu es xp̄c fili⁹ dei

viuū. **Matth. xvi.** Alij erāt q̄ eū
nō cognoscebant inter q̄s erat
philippus. q̄tū ad p̄mos dixit q̄
ego vado vobis scitis. q̄tū vero ad
secundos dixit non cognouistis
me. Secūdo notandū q̄ xp̄c dū
ph̄litter cognosci poterat. vel s̄m
humanam naturā et sic oēs scie
bant. et q̄tū ad hoc dixi quo ego
vado vobis scitis q̄ vado ad patrē
quem scitis per me vobis manife
statū via autē per quā vado ego
sum quā scitis. Secūdo p̄t cog
nosci s̄m diuinam naturā et s̄m
hanc dicit et nō cognouistis me
Tercō notandū q̄ nō est incoue
niens q̄ vnū et idē sciri et igno
rari diuersimode p̄t. cognitiō em̄
humana procedit de imperfecto
ad perfectū vt habet p̄mo phi.
et ideo illud qd̄ sciri in generali
et cōfuse bene ignorat in particu
lari et determinate sic erat in p̄
posito. q̄ christi doctrina in quo
dā generali et cōfuso accepta erat
et sic dicit christus eos scire de
terminate autē et perfecte adhuc
nesciebant et sic tho. negauit se
scire p̄t qd̄ xp̄c explicat magis
in particulari. ego sū via s̄m hu
manitate q̄ illa que gessit in hu
manitate sūt via perducēs nos
ad gloriā et sic vtriq̄ dixit vtr̄
dicit **Albertus** Ep̄us em̄ dixerat
q̄ se quā via erat nouerant Tho
mas autem negat q̄ licet cristū
nouerat tamē de xp̄o sub intēcōe

• vie dubitabat et querit sicut q̄
noscit xpm nō oportet q̄ cogno
scat eum sub forma venēas. sic
ergo dicit nescimus quo vadis.
quia licet q̄ ad patris beatus
dñe vadis. nō tamē scim⁹ p̄m
sub racōe termini siue finis vie
tue. et ideo nescimus quo vadis
dicit **Ihesus**. ecce illuminatō du
bitatōis. ego sum via veritas et
vita. via per me ut certū ex eplū
virtuti transitus ego sum veritas
id est doctrina in qua non deuiat
ego sum vita quo ad vnitatē in
qua quicumq̄ per me vivit i se
piternum vivit. hoc intēdit lra
ut dicit **Albertus** q̄ sit via cōve
nienter pbat dicens. Nemo ven
it ad p̄m nisi p̄ me ducentēz si
cut via ducit q̄ nec ad cogitatio
nem p̄tis venit nisi p̄ me **Ioh.**
p̄mo. vngentus qui est in finu
patris ipse enarrabit et dās cer
tam terminū vie demonstratio
nem subiungit dicens. Si cog
novissetis me scdm diuinitatem
quā in operib⁹ et operū eoz co
gnoscere facile potuissetis et p̄m
meum qui vn⁹ in deitate mecum
est cognovissetis vtiq̄ quia nra
opera indiuisa sunt sicut indiu
sa est virtus et substantiā q̄ ope
ramur ammodo cognoscetis eū
accepto spiritu sancto post resur
rectionem et ascensionem meaz
qui reuelabit vobis omnia que
dixi vobis **Ioh. xvi.** Cum venes

et paracletus quem ego misit
et ille docebit vobis omnia que
ut vidistis eum quia vidēdo me
in quo est diuina natura que est
idē q̄ p̄ vidistis eū q̄ em misit
me mecum ē **Ioh. viij.** consequen
ter sequitur dubitatio philippi
que oritur ex p̄cedenti quasi di
ceret ex quo dicit patrem eē deū
ad quem vadis et in quo est ter
minus nostre beatitudinis. ostē
de nobis patrem et sufficit nob̄
ac si dicat et si nihil ultra querit
hoc dixit philippus. quia patre
in racōne patris non nouit licet
in racōne dei. **Philippus** enim
vidis fuit. ut dicit **Albertus**. q̄
licet cognouit deū in racōne dei
nō tamen cognouit sub dis. in
dione personarū et indigebat il
luminatōne ampliori et ulā xp̄c
sicut doctor prius exhibet dicēdo
philippum redarguendo. tanto
tempore vobiscum sum ostēdēs
vobis viam et patris operatōne
et virtutem et substantiam. et
per illa non cognovistis me. ac
si diceret mirum est valde. quia
qui videt me videt et patre me
um scz fm diuinitatem. et ideo
mirum q̄ hoc totiens a me audi
tum non cognovistis. **Surgit**
questio que est quare tāto tēpore
perfecte non cognouerunt chri
stum. **Respondetur** iuxta **Alber
tum** super **Ioh.** q̄ ideo q̄a oculi
eorum tenebāt velamine carnis

et infirmitatis christi quo semper cogebantur dubitare. quia et petrus aliquando se confitebatur et pro alijs dicens. tu es christus filius dei uiu. **Matth. xvi.** Tamen iterum propter infirmitatem carnis reassorbent ad fidei modicitatem. et propter illam carnis assumptam infirmitatem. semper patrem meliorem filio credebant. et ideo ut dicit glosa nec filium perfecte cognouerunt. quia non omni natura filius est equalis patri. et ideo qui patrem filio meliorem credit. nec filium cognouit esse filium per naturam et ideo philippus reprehensione dignus fuit quod non cognouit. philippe qui uidit me per opera esse deum uidet patrem quia deus incommunicabile est nomen et natura nulli nisi unum secundum substantiam conueniens. et ideo qui cognouit diuinitatem in filio cognouit eam et in patre. quia pater et filius unum sunt in natura. et ideo recta consequentia qui uidit filium distincta cognitione uidit et patrem. quomodo tu dicis in quantum apostolus electus tot doctrinis imbutus tot reuelationibus illuminatus cum sis unus de illis qui beatus dixit **Matth. xiii.** uobis datum est nosse misterium regni celorum dicit ostende nobis patrem. cum totiens tibi pater in demonstrationibus operum ostensus sit **Iob. xvij.** **Pater** manifestauit nomen tuum

hominibus quos dedisti mihi. non credis quia ego in patre et pater in me est quasi diceret hoc nomen est consequenter prehabitis illuminationis subiungit perfectam rationem dicens uerba que ego loquor que tantum habent effectum quod quicquid dico statim fit. quod non conuenit nisi uobis ad utilitatem uestram a me ipso non loquor priuate quod sic effectum non haberent. pater autem in me manens per substantiam ipse ut actor facit opera in me. sicut enim indiuisa est natura. sic indiuisa est operatio **Iob. v.** Opera que ego facio non creditis quia tu non loqueris tantum pro te sed pro omnibus alijs. quia ego in patre et pater in me est. quasi diceret. mirum est si hoc post tanta opera uisa non creditis. alioquin supple si simpliciter non creditis sine alio inducente uos ad fidem propter opera ipsa credite. loquitur omnibus apostolis. quia illa sufficienter uos ad fidem inducunt. **Istis** sic expeditis pro intelligenda sana euangelij pro responsione ad formam questionis est notandum quod triplex diuinitas que uidetur deus a nobis. una est que perficitur lumine naturalis rationis. que per effectum dei qui sunt quedam vestigia surgit ad notitiam aliqualem dei. sicut de sapientia xiiij. a magnitudine speciei creature poterat eorum creator uideri

et ad rōi inuisibilia dei p ea que
facta intellecta cōspiciūt. ⁊ de ta
li v. sione ē cōclusio q̄ de 9 p̄tvi
dei nō intellecta dīstīnctōe p̄so
narum sicut p̄hi et iudei dicunt
habere noticiam dei scz q̄ sit ⁊ q̄
sit vnus ⁊ q̄ sit bonus ⁊ q̄ sit po
tēssimus ⁊ h̄mōi. **C**um autē oēs
effectus dei respiciūt potētiā et
bonitātē dei que omnia p̄tinent
ad eēndam diuinam nō ducunt
in cognitiōe dīstīnctiōis alicu
ius p̄sonarū. **S**ecūda visio est q̄
homo dicit vidēre aliqua que sūt
supra intellectum humanū que
lumine fidei et reuelaciōis dñi nū
Resur̄pi p̄ sp̄m p̄ficiūt in nobis ⁊
ista cognitiō aliquā p̄ successiōe
tempōis creuit sicut dicit **Greg.**
q̄ s̄m incrementū t̄pm creuit sci
entiā sanctorū pat̄rū. et aliquan
do h̄c contingit vt dicit sanctus
Thomas ex impotētia ad oēdē n
dū quā a principio totū capere nō
p̄nt. **V**nde oportet humanū intel
lectum assuefieri ad ea que fidei
sunt p̄pter qd̄ dominus discipulū
dixit. multa habeo vobis dicere
que non potestis portare mō. **L**
vij. h̄c manifeste habem⁹ in eu
angelio **Ioh.** nam in p̄senti euā
gelio reprehendūtur ap̄stoli. q̄
nō cognouerūt diuinitātē ch̄i
sti nec patrem sicut visum est in
fra. rāmen. cap̄o. xvij. augmen
tata fide illoꝝ d̄t x̄ps de eis nūc
cognouerunt omnia que dedisti

mibi abste sūt. i. a te procedētia
quia verba que dedisti mibi ab i
stana concep̄tiōis quo repletus
fui omni cognitiōe veritatis dedi
eis interius et extrinsece docendo
et ipsi acceperunt doctrinam ch̄i
sti recipiendo. et cognouerunt p̄
doctrinam ch̄i sti et p̄ miracula ⁊
q̄ h̄mōi cognitiō fuit fidei iō sub
ditur et crediderunt vere. id est fir
miter ⁊ stabiliter quia tu me mi
sisti. et de tali cognitiōe fuit con
clusio secūda q̄ cognitiōe si
dei p̄fecta non potest quis vidēre
vnā personam alia nō visa. pa
tet conclusio ex dicitis x̄pi dicens
tis. si cognouissetis me p̄fecta
fidei cognitiōe cognoscendo i me
diuinitatez credendo me nō solū
hominem sed verum deū vtiq̄ et
patrem cognouissetis qui vnus
in diuinitate est mecum **T**ercia
visio dei est v. sio intuitiua q̄ be
at̄ vident deū de qua d̄t **Ioh. xvij**
h̄c est vita eterna vt cognoscāt
te solū deum et quem misisti **I**
h̄c sūt ch̄istum. et de tali est conclusio
tercia. q̄ est impossibile vidēre in
diuinis vna persona alia nō vi
sa. p̄ cōclusio ex p̄senti euāgelio
ait em̄ ch̄istus qui vidit me vi
det et patrem meū **R**atiōe p̄bat̄
sic **I**n persona diuina nō intelli
gimus nisi substantiā siue natu
ram que vna est simp̄tissima ē
trium personarū. nec potest vide
ri in vna persona quā eadē videat̄

in alia. Deinde intelligimus relationem sed relatiua sunt similitudinali intelligentia. ita vnum est in intellectu alterius. ut pater dicitur filij pater. et filius patris filius. ergo impossibile est visione aperta que est visio per essentiam cognoscere vnā personam alia non cognita.

¶ Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur quod ratio procedit de prima cognitione naturali quia tali non cognoscitur distinctio personarum in diuisis. ¶ Ad secundam respondetur quod cognitio discipulorum ad minus Thome et philippi fuit imperfecta cognitio. et ideo merito reprehensi fuerunt a christo.

¶ Ad tertiam respondetur negando consequentiam et ratio est. quod non omnes articuli sunt sic distincti ut in eis non implicetur cognitio plurium personarum ut cum dicitur. Credo in deum patrem omnipotentem. iam intelligitur cum patre filius. Item cum dicitur. Et Iesum filium eius implicatur due persone. qui conceptus est de spiritu sancto. Ecce implicatur due persone. et ita ratio non procedit. tum etiam quia licet in articulo vno non fiat mentio nisi de vna persona non sequitur quod perfecta cognitio fidei possit cognoscere vna persona alia non cognita quia si de patre habeo perfectam fidem. oportet quod cognoscam de

eo quod genuit filium ab eterno et ab eo filio processerit spiritus sanctus et sic de alijs

¶ In festo inuentionis sancte crucis est euangelium. Erat homo ex phariseis etc. Iob. iij. Circa quod potest disputari sequentes questiones. ¶ Primo utrum fuerit conueniens comparatio cum dicitur sic. ¶ Moyses exaltauit serpentem in deserto. ita oportet exaltare filium hominis. ¶ Deinde utrum sit verum quod nemo ascendit in celum nisi qui descendit de celo filius qui est in terra.

¶ Tercio utrum crux christi sit adoranda adoratione latrice

Ad primam questionem sic proceditur et videtur quod non fuerit conueniens comparatio cum dicitur sicut moyses exaltauit serpentem in deserto. ita exaltari oportet filium hominis. ¶ Primo sic. Christus fuit absque omni peccato innocentissimus. et ideo dicitur est agnus sine macula flos campi et lilium. etc. Canticum. ij. Serpens est autem naturaliter venenosus ergo non videtur ex parte ista conueniens comparatio inter comparabilia semper requiritur aliquo proportio aut analogia. ¶ Secundo idem arguitur sic. Christus exaltatus est procurantibus iudeis ex malicia eorum. serpens exaltatus per moysen ex mandato domini

Tercio ex pte effectus. quia
aspectus serpentis saluabat a mor-
te corporali tantum. filius homi-
nis exaltatione a morte anime et
restituit vite eterne. **I**n oppo-
situm est euangelium. **R**espō-
deo dicendum qd conueniens fu-
it comparatio illa christus enim
illam fecit. ergo fuit conueniens
Unde nota qd sicut habetur **Nu-**
meri. xxi. populo iudeorum mur-
murante contra dñm et dicente
nauseat anima nostra sup isto
alio leuissimo misit dominus in
visionem serpentis. et postmodū
concurrente populo ad moysen
et ipso clamante ad dominū mā-
dauit dominus in remedium fie-
ri serpentem eneam. quod quidē
fuit in remedium cōtra illos ser-
pentes. **N**am percussis a serpenti-
bus aspicientes eum sanabantur
et in signum passionis domini
ce quia sicut aspectus serpentis
sanabat a morte corporali. sic p̄-
mo multo magis fides **I**esu xpi
crucifixi sanaret a morte spiritus
ali et restitueret vite eterne. voluit
autem mori exaltatus. **P**rimo ut
purgaret celestia. iam enim per
sanctitatem sue conuersationis
purgauerat terram restabat p̄
mortem purgare aera. **C**ol. iii.
Pacificans p̄ sanguinem suū
que in celis que in terris. **D**ecū-
do ut triumpharet de demonib⁹
quia in aere bellum preparat ad
ep̄. iij. scdm principm aeris.

Tercio ut corda nostra ad se tra-
heret **Iob. xij.** Ego si exaltatus
fuerō omnia traham ad me

Ad rationes in oppositum.
ad primā dicendū qd serpens il-
le quem exaltauit moyses cū esset
eneus venenum non habuit. sed
figura fuit serpentis venenosi. sic
christus non habuit peccatū qd
est venenum. sed habuit simili-
tudinem veneni. id est peccati ex
carne passibili **Roma. viij.** **M**i-
sit deus filium suum in similitu-
dinem carnis peccati et sic conue-
niens fuit comparatio serpentis
ad christum in hoc

Ad secundam respondetur
negando consequentiam. quia
solum facta est comparatio ratione
dicta et ratione effectus sequentis

Ad tertiam respondetur negā-
do consequentiam. nec oportet qd
inter similia sit omnimoda simili-
tudo quia iam non eēt similia
sed eadem. corporalia enim bene
sunt figurā siue signa spirituali-
um ita est hic nam sicut fructus
figuratis serpentis erat qd quicū-
q; respiciebant serpentem eneū
liberabātur a veneno et preserua-
bant vite. ita hic qui respicit filium
hominis exaltatum. id est qui
credit christo crucifixo liberatur
a veneno peccati et p̄seruabatur ad
vitā eternam

Ad secundam questionē
sic proceditur et videtur
qd nō sit verum qd nemo

ascendit in celum nisi qui descendit de celo filius hominis qui est in celo. **P**rimo sic. **I**psse filius hominis non descendit de celo. ergo illud non est verum. **N**am patet antecedens probatur aut descendit secundum diuinam naturam aut secundum humanam non secundum diuinam. quia diuine non conuenit descendere de celo motu locali. quia sic non remaneret in celo. nihil enim localiter motum remanet. unde descendit non etiam descendit secundum humanam naturam. patet quia non descendit secundum corpus sicut hereticus valentianus dixit quod christus corpus de celo detulisset et transisset per virginem nihil ex ea accipiens sicut aqua per fistulam quod est contra apostolum ad Romanos primo quod factus est ex semine dauid secundum carnem nec etiam descendit secundum animam. quia sic esset error origenis. qui dixit animam creatam cum angelis et verborum et postmodum de celo descendisse assumendo carnem de virgine sed hoc repugnat catholice fidei que animas ante corpus existisse dicit. non ergo christus secundum humanam naturam descendit de celo. **S**ecundo sic. ad eph. iij. christus ascendens in celum captiuam duxit captiuitatem. id est sanctos presbiteros quos de limbo eduxerat duxit in celum. et tamen isti nunquam descenderunt de celo. ergo

alii ascendunt in celum. quia nunquam descenderunt de celo. **T**ercio idem patet de paulo raptum in tertium celum qui postquam fuerat et de sanctis omnibus qui ascendunt in celum secundum illud. **h**. corinth. vj. domum habemus non manu factam in celis etc.

In oppositum est euangelium presbiteris. **R**espondeo dicendum quod verum est quod dicitur a christo qui cum sit veritas. **I**oh. amicus quod et **I**oh. amicus. deo quarto. mentari non potest breuis sensus illius verbi christi est. quod filius hominis id est christus et membra sua qui sunt omnes fideles iusti ascendunt in celum. qui idem filius secundum diuinam naturam descendit de celo. **P**ro quo notandum quod cum in christo sit unum suppositum vel una personae vel personarum duarum naturarum diuine scilicet et humane. ex quacumque earum hoc suppositum nominetur poterunt et attribui et diuina et humana possumus enim dicere quod filius hominis creauit stellas et quod filius dei crucifixus est non secundum diuinam naturam sed secundum humanam. filius autem hominis creauit stellas secundum diuinam naturam. ita ut de his que de christo dicuntur non sit attendenda distinctio quantum ad eum de quo dicuntur. sed indifferenter et diuina et humana dicuntur de deo et homine. **S**

ut fiat distinctio q̄tū ad id s̄m
qd̄ dicit̄ q̄ dīna dicit̄ur de xp̄o
s̄m dīnā naturā. hūana vero
s̄m hūanā naturā descēdere d̄ ce
līs dicit̄ de filio hoīs nō s̄m hūa
nā naturā sed s̄m dīnā s̄m quā
cōuenit ei an̄ incarnacōez fuisse
dī aut̄ descendere nō motu locali
sicut argutū est nec sicut desinēt
eē sursum in celo. sed q̄ assumpfit
naturā que est deorsum et nō ad
designandū q̄ descendit nō mo
tu locali sed assumpcōne nature
inferioris humane dicit̄ q̄ descē
dit filius hominis. i. inq̄tū est fa
ctus filius hominis. Secūdo notā
dū q̄ p̄sona christi aliq̄n accipi
tur cum p̄scisioe pro solo capite
quē ad modū dicit̄ **Joh̄.** qui de
sursum est super omnes est. ali
q̄n p̄ toto corpore siue pro capite
inq̄tū sunt ei membra v̄nita. v̄
delicet omnes fideles existentes
in caritate. et hoc modo accipiē
hic **Joh̄. iij.** cū dicit̄. nemo ascen
dit in celū r̄c. **Unde Auḡ.** in libro
de baptis̄mo puulorū in v̄nitate
eius. om̄es immutandi leuandi
q̄ concurrūt. ut ille qui descen
dit sit ille qui ascendit nō aliud
se deputans q̄ corpus nostrum
ut de ipso et ec̄ia v̄rius dicatur
erūt duo in carne nō ergo se
quūtur solus christus ascēdit nō
ergo nos ascendemus. q̄ sicut
dicit̄ glo. nō ascendūt in celū ni
si sint membra coherencia illi qui
est v̄na p̄sona homo r̄ dei filius.

¶ Ad rācōnes in oppositum.
Ad primā respondetur negando
an̄s. et ad p̄bacōnē respōdetur
q̄ descendit s̄m dīnā naturā
eo modo quo dictum est. s̄m ve
ro humanā naturā non descēdit
sicut bene argutum est. vel p̄t̄ di
ci q̄ s̄m corpus descendit de celo
ut **hilarius** dicit. nō q̄ materia
corporis christi de celo descendit
sed quia virtus formatiua eius
de celo fuit. **Unde Auḡ.** ad orosi
um dicit. celestem dicit̄ christum
quia nō est humano cōceptus ē
semine. et hoc modo exponit **hy
larius** ut dicit̄ sanctus **Thomas.**

¶ Ad secundam respondetur
q̄ sancti patres ascendentes cū
christo fuerunt et sunt membra
eius ideo cum ipso qui fuit in ce
lo ascenderunt ut dictum est.

¶ Ad tertiam eādē est respon
sio. p̄pter hoc enim filius dei d̄ ce
lis descendit ut nos faciendo mē
bra sua ad ascensum celorū nos
prepararet. nūc quidem ipse tan
dem vero in re ad ep̄h. ij. qui res
uscitauit nos et cōscendere nos
fecit in celestibus

¶ Ad tertiam questionem
sic proceditur et videtur
q̄ crucis non sit adorāda
adorācōne latie. **Primo** sic. **Nul
lus pius filius** veneratur contus
meliam patris. puta flagellum
quo flagellatus est vel lignum
quo fuit suspēsus sed magis ab

horret. **I**ps autē in ligno crucis
ob probissimā mortē passiōe in
illud **Cap. ij.** morte turpissima
cōdēpnem⁹ eū ergo fideles non
dnt crucē venerari s̄ magis abhor
rere. **¶** Secūdo sic. Humanitas
xp̄i adoratur adoracōne latrē in
q̄ntū est vnica filio dei in p̄sonā
quod de cruce dici nō p̄test. er
go crux xp̄i nō est ad randa ado
racione latrē. **¶** Tercio sic crux
cristi fuit instrumentū passiōis
ita et multa alia. puta clauis lan
cea et corona sp̄maz sed istis nō
exhibem⁹ cultū latrē. ergo vide
tur q̄ nec crux cristi sit exhiben
dus. **¶** Quarto maiore affinita
tem habet beata virgo ad xp̄m
q̄ crux. sed beata virgo non ado
ratur latrē. ergo multo minus
crux. **¶** In opp. situm arguitur
sic. reliquie aliorū sanctorū vene
rantur eadē veneracōne qua et
ipsi. sed crux cristi est de reliquijs
cristi. ergo adorabitur eadē ado
racione qua crist⁹ scz latrē.
¶ Respondeo dicendū q̄ honor
et reuerencia nō debet nisi racōna
li creature aut sensibili. In sensi
bili autē nō debet nisi racōe natū
re racōnalis. et hoc duplicat. **¶** No
modo inq̄ntum rēp̄sentat naturā
racōnalē. **¶** Alio modo inquantum
ei quocumq̄ modo cōiungit. **¶** P̄
mo modo cōsueuerunt homines
adorare regis ymaginem. **¶** Secun
do modo eius vestimentuz. **¶** vtrū

q̄ autem venerātur homines ea
dem veneracōne qua venerant et
regem. **¶** Si ergo loquimur de ip̄
sa cruce in qua christus crucifixus
est vtroq̄ modo est a nobis
veneranda. **¶** No scz modo inq̄n
tum rēp̄sentat nobis figuram
et crist⁹ extēsi in ea. **¶** Alio modo
ex contactu ad membra christi et
hoc q̄ eius sanguine est p̄fusa
vnde vtroq̄ modo adoratur eadē
adoracione cum christo scz adora
cione latrē. et p̄pter hoc etiā cru
cem alloquimur et deprecamur
quasi ipsum crucifixum. dicētes
¶ Crux aue spes vnica hoc passio
nis tempore auge p̄ijs iusticiāz
et isq̄ dona veniam. **¶** Si vero loqui
mur de effigie crucis cristi in alia
materia. puta lapidis vel ligni
vel auri vel argēti. sic veneramur
cruces tantum vt ymaginem sc̄i
licet adoracione latrē.
¶ Ad raciones in oppositū
ad p̄imam respondetur negādo
consequenciam et racō est. quia
in cruce christi licet quantum ad
opinionem vel intencōnē infides
tum consideratur obprobrium
christi. quantum tamen ad effe
ctum nostre salutis consideratur
virtus diuina qua xp̄c de hosti
bus triumphauit. **¶** Collo. secundo
et ideo dicit ap̄stolus. i. cor. i.
verbum crucis p̄cuntibus qui
dem stulticia est h̄is autem qui
salui sunt virtus dei est.

Ad secundam respondetur
negando consequentiam. et ra-
tio est quod licet crux christi non fue-
rit unita verbo dei in persona fu-
it tamen ei unita aliquo alio mo-
do scilicet per representationem et con-
tractum et hac sola ratione exhibe-
tur ei reuerentia.

Ad tertiam respondetur nega-
do consequentiam et ratio est. quod
alia ratio est de cruce et alijs in-
strumentis. quia licet quantum ad ra-
tionem contractus membrorum christi
adoramus etiam non solum cruce sed etiam
omnia que sunt christi. ut lancea
clauis et vestimenta. ista tamen non
representant ymaginem christi.
sicut crux que dicitur signum filij
hominis quod apparebit in celo
Matth. xxiii. et inde est quod yma-
gine christi ueneramus non ymaginem
clauorum vel quorumcumque aliorum.

Ad quartam respondetur ne-
gando consequentiam et ratio est
quia crux christi est ymago christi
non autem beata uirgo. Preterea
crux pro ut in se consideratur
non est capax honoris cum sit res in-
sensibilis. sed beata uirgo est sim-
seipsam capax uenerationis et ideo
non est similis ratio.

In festo beati Iohannis ante portam
latinam possunt disputari sequen-
tes questiones. **P**rimo utrum
beatus Iohannes supra pedes domini
in reuolubens tantum inde sapientie
fluxit ut in figura aquile me-
ruit inter euangelistas designari

Secundo utrum beatus Iohannes
inter marcos debeat
connumerari

Ad primam sic proceditur
et uidetur quod non debuit
figure aquile designari
sed hominis aliorum est visio intel-
lectualis quam sensibilis. ergo bea-
tus Iohannes quanto altius de diuini-
s erat locutus conuenientius
uenerat figurandus figura na-
ture rationalis puta hominis quam
aquile qui intellectu et ratione ca-
ret. **I**n oppositum est illud **Exe-**
plum. aquila erat desuper ipsorum
quatuor. **R**espondeo quod beatus
Iohannes meruit inter omnes
euangelistas conuenientius fi-
gura aquile designari. ratio est si-
cut supra cum de beato marco fi-
eret disputatio dictum est euange-
liste sortiti sunt figuras secundum ma-
terias de quibus specialiter lo-
cuti sunt in euangelis. ut figu-
ratio beati Matthei. est facta in
facie hominis quia principaliter
describit facta ipsius hu-
manitatis casti. **M**arcus uero de-
scriptio in facie leonis quia prin-
cipaliter describit ipsius christi
regnum. **D**escriptio **Luce** desig-
natur in facie bouis. qui est ani-
mal ymolaticum. quia principaliter
describit ipsius christi sacerdotium.
Ita descriptio beati Iohannis. co-
nuenienter designatur in facie a-
quile quia principaliter describit

611

in chasto excellenciā diuine na-
ture et ideo quia latissima ē con-
templatus in euāgelio suo conue-
nienter per aquilam ē designatus
Fuit enim bñ proprietatis que aq̄le
ēē dicuntur. Dicitur primo q̄ aq̄la
acutē videt ita vt eadē solē in
tota in reuerberata acie oculi aspi-
cere dicatur. propter q̄d visus a-
cumē aquila ab acumine nomē
accipiens vocatur. Et insuper cū
pulli sui sint sic probare dicit. cū
ei de ouīs egressi iā per naturam
coadunatos habēt oculos quibz
bet pullorum ad totam solis vi-
dendam disponit et cuiuscumqz
oculos lacrimā cōspexit illū ab-
iāt. et quē illorum pati solē irre-
uerberata pupilla deprehenderit
hūt tam q̄ suū fouet et nutrit ita
beatus Jo. irreuerberato sole ad
lumē verbi q̄d **Cap. viij.** candor
lucis eterne dicit se cōuertit et he-
reticos hoc lumē aspicere nō va-
lētes de mōdo ecclē abiciūt sicut fes-
at de obiomnis qui tempore suo
fuerūt dicētes xpm eē hominem
putum **Catholicos** vero hoc lumē
intuētes sincera fide in ecclē mōdo
sua doctrina fouet et nutrit. et iō
bene dicitur de eo **Ezech. i.** facies
aquile desuper eorum quatuor.
Alij enim euāgeliste humanita-
tē dñi nostri **Ihesu xpi** describūt
parū se ad diuinitatē eius eleuā-
tes. **Hic** autem ad eterna diuini-
tatis se attollit. et parū de natū

tate humana se intromittit. **Cre-**
m. Facies aquile extēta desuper
erat. bene certe extēta desuper
erat. quia dicit **Augustinus.** Di-
paulo alaus intonasset totus
mundus non intellexisset. et ideo
dicitur d̄ eo in prosa de ipso tam
implenda q̄ impleta numq̄m vi-
dit tot secreta puerus homo puerus
us. **Secunda** proprietatis aquile
que conuenit beato **Iohanni** est
q̄ alte volat. quod vt dicit in ce-
lesti ierarchia **dyomisius** altitudi-
lum significat diuine cōtempla-
tionis. non enim **Job.** diuina de-
scribit per creata visibilia in quibz
dei inuenitur vestigium nec
describit diuina per creata inuisibi-
lia in quibz diuina resulant q̄si
per speculum. nec describit diuina
per emigmata occultā in quibz
diuina latēt allegorice per se-
cretum. sed describit ea per ipsum
lumen diuinum. et ideo altissime
volauit. **Unde apoc. viij.** audi-
ui vocem vniū aquile volantis per
mediū celi vniū enim hec aquila
auditur per mediū celi volare
vestigium in infimis non tāgen-
et in medijs creaturis spirituali-
bus speculum et emigmata tran-
scendens. et vsqz ad mediū ce-
li tantus se attollens quando
medie in trinitate persone hoc
est verbi describit proprietatem
et diuinitatem. **Job** tercio **Ad**
preceptum euolabitur aquila

et in arduis ponet nidum suum
hanc enim eleuacionem intelle-
ctus facere non potuit nisi solus de-
us nec quod in arduissimis sic nidum
poneret intellectus. Unde in pro-
sa dicitur de i. so. volat auis sine
meta quo nec vates nec prophete
rae volauit ala. Tercia proprie-
tas aquile quod in interceptis et in
lois inaccessis indifacat quod
soli ioh. competit. precepta enim
significat alta diuinitatis et perso-
nalis proprietates que precepta non
in se sed quia accessus ad ea per
viam rationis appropriatus est. quod ratio
non potest ad illa. et ideo in acces-
sa dicitur ps. Mirabilis facta
est scientia tua ex me confortata est
et non potero ad eam. **Ioh.** in impre-
ruptis siliab. morat ac in acces-
sis cupit inde contemplant escas
et de longe oculi eius prospiciunt
ab altissimis enim thesauris rudis
intellectus ad que ratio non potest
tingere et solida diuinitatis que
sunt quasi refectioles delectabi-
les conspiciunt et de longe super tem-
pus ad eternitatem oculi mentis
eius prospiciunt. et hoc significat per
hoc quod **Ioh. xx.** recubuit in cena se-
patus domini. Unde flueta euangelij
vterius ceteris potauit. ibi enim
nidum posuit ioh. in quo erat om-
nes thesauri sapientie et scientie ab-
scondita et sic patet quod conuenien-
ter beatus iohannes ratione sapientie
que de patre domini potauit aquam

le figure descriptus est

Ad rationes in oppositum.
ex dictis patet responsio

Hec secundam questionem
sic proceditur et videtur
quod beatus ioh. euangelis-
ta sit inter martires numeran-
dus licet in pace vitam finiret
Primo ex illo **Marc. ij.** Calicem
quidem meum bibetis hoc est di-
ctum iacobo et ioh. ergo sicut iac-
obus connumeratur inter mar-
tires. ita etiam beatus iohannes
connumerabitur. Secundo sic di-
cit beatus **Jeromimus** in sermo-
ne de assumptione recte dixerim
quod dei genitrix virgo et martyr fu-
it quia in pace vitam finiret.
ergo idem potest dici de beato Jo-
hanne. Tercio sic **Martini-**
um est fortitudinis actus ad for-
titudinem autem pertinet non so-
lum mortem non formidare sed nec
alias aduersitates. ut **Aug.** di-
cit in vi. musice. multe sunt alie
aduersitates preter mortem quas
aliqui possunt sustinere pro fide
christi sicut carcerem exilium fla-
gella et huiusmodi. vnde et bea-
ti **Marcelli** martirium celebra-
tur qui tamen fuit in carcere mor-
tuis. sed beatus **Iohannes** m-
tas huiusmodi aduersitates sus-
tinuit pro christo. fuit flagel-
latus cum alijs ap-
latis fuit vne-
no potatus. fuit in feruentis olei

§ m

de lio missus . fuit in exiliū depor-
tatus . ergo deberet inter mar-
tes cōnumerari . ¶ In opposita
videt eē euangelii p̄sens . vbi
christus dicit petro . tu seq̄re me
scz p̄viā martirij de **Joh.** vto dī-
xit sic eū volo manere scz sine fal-
ce martirij volo eū manere .

¶ Respondeo dicendum q̄ bea-
tus **Joh.** apud homines non nu-
meratur inter martires . Ratio ē
quia ad rationē p̄fectā martirij
requiritur q̄ aliquis mortem sus-
sineat . quod patet sic . ¶ Martirij
dicitur testis fidei christiane per
quā nobis inuisibilia pro inuisi-
bilibus cōtempnēda p̄ponuntur
ad martiriū ergo p̄tinet vt ho-
mo testificetur fide se ope ostens-
dens cūda p̄sencia cōtempnere
vt ad futura r̄ inuisibilia bona p̄-
ueniat . q̄ diu autem hominū res
manet vita corporalis nōdum o-
pere se ostendat temporalia cun-
da despiciere . Consueuerunt em̄
homines et consanguineos et o-
nia bona possessa cōtempnere . et
etiam dolores corporis pati vt vi-
tam cōseruent . et ita ad p̄fectam
rationē martirij requiritur q̄ ali-
quis mortem susceperit . vñ max-
imus in quodam libro de sermo-
ne dicit de martire q̄ vicit pro fi-
de moriēdo qui vicitur sine fi-
de viuendo . ¶ Distinguit autem
beatus **Bernardus** in sermone
de innocentibus triplicē sc̄p̄ eam

martirij . d . habem⁹ in beato **Stephano**
martyri simul et operis vo-
luntatem . habem⁹ solam volun-
tam in beato **Io.** . Dolum in be-
atis innocentibus opus . Viderunt
omnes h̄i salutaris calicē . aut
corpore simul et sp̄ū aut solo sp̄i-
ritu aut corpore solo . Sic ergo
Stephanus martir apud homi-
nes cuius voluntaria passio eui-
deatur apparuit in eo . sic **Iohan-**
nes apud angelos martir . quib-
us tamq̄ spiritalibus creatu-
ris spiritalia eius deuotionis si-
gna innotuerunt r̄ . Et propter
hoc diximus q̄ **Joh.** apud homi-
nes non est numerandus inter
martires . ¶ Ad rationē in opposi-
tum ad p̄mā respondetur q̄ be-
atus **Joh.** cū multas passiones
sustinuerit . calicē passionis bi-
bit . licet nō sicut beatus **Jacob⁹**
qui gladio fuit occisus . et ille est
inter martires cōnumeratus .
non autem **Joh.** qui sine gladio
vitam in pace finiuit . ¶ Ad secu-
dam dicit sc̄s **Thomas** . q̄ tales
auctoritates loquunt de marti-
rio p̄ quādam similitudinē et nō de
martino proprie dicto .

¶ Ad terciā respondetur ne-
gando consequentiā . et ratio
est quia fortitudo p̄ncipalit̄ con-
sistit circa pericula mortis . circa a-
lia autem cōsequēter . et ideo nec
martiriū proprie dicitur p̄ sola
tolletāna carceris aut exilij vel ra-

pina diuidatū nisi forte fm qd
ex hys sequit̄ mors sic bto mar
cello conuenit

In festo beati Barnabe apli
est euāgelū. Hoc est scriptū rō.
Joh. xv. Circa quod pnt̄ dispus
tari sequētes questiones.

Primo utz̄ maiore dilectōne
potest quis habere q̄ mori p̄ ami
cis. **S**ecundo utz̄ b̄tis Barna
bas moriē x̄ p̄ xp̄o fecerit actum
maxime p̄fectionis

Ad primam questionem
sic proceditur et videtur
q̄ maiorem dilectionē
potest quis habere q̄ mori p̄ ami
cis. **P**rimo sic. **M**aiore dilectio
nis signum est q̄ quis animam
suam ponat p̄o inimicis suis q̄
pro amias. patet cum ibi sit ma
ior difficultas que p̄tinet ad vir
tutez̄ que est circa difficile q̄m cir
ca dilectionē proximī. **S**ecun
do sic ad roma. v. dicitur. **C**om
mendat deus suam caritatem in
nobis. r̄. i. ostēdit se nos max
ime diligere q̄ cum adhuc esse
mus peccatores et p̄ consequens
impij et inimici passus est p̄ no
bis. ergo et cetera.

In oppositum est euāgelū in
quo christus loquitur. **R**es
pondeo dicendum q̄ verum est
qd̄ xp̄s d̄t q̄ in ordine diligibitū
q̄tuor ordinata sūt scz̄ deus. ani

ma nostra et anima proximī et
corpus p̄prium nostrū et idō cū
caritas sit ordinata pro ipso deo
quā est p̄imum et proximum di
ligibile ex caritate debet alia tria
exponi sicut minus p̄ maiori. ita
q̄ nos ipsos scz̄ animā et corp̄
et proximos dare debemus. pro
anima vero propria debet proxi
mus et proprium corpus cōtem
ni pro salute anime proximī de
bet vita corporalis exponi. et idō
cum vita corporalis sit passimū
quod post animam habemus
ideo passimum est ipsam expo
nere propter proximum et maxi
mū dilectionis signum. et sic pa
tet conclusio. **A**d rationes in
oppositum ad primam responde
tur negando assumptum. **N**am
dilectio amia fm se considerata
est feruētiore et melior q̄m dilectio
inimici. et ad probationem dici
mus q̄ plus facit ad rationē me
riti virtutis bonum q̄m difficile
unde nō oportet q̄ omne quod
est difficilius sit magis merituū
sed q̄ est difficili⁹ etiā sit meli⁹.
Ad secundam respondetur
vno modo q̄ per illud idō osten
ditur contrarium. **t**um primo q̄
christus non posuit animam su
am pro nobis inimicis ut inimici
remaneremus sed ut amicos
efficeret. **t**um secundo. quā ipse
mortuus est pro amias qui licet
non essent amia quasi amantes

erant tamen amici ut amici. vel
dicendum ut dicit **Albertus** s^m
Aug. q^d amicus hic dicitur q^d ha-
bilitate et habitu amicus est et
qui est amicus actu et sic castus
nō est mortuus nisi pro amicis.
quia etiā qui inimicus est actu
habilitate est amicus sicut pau-
lus ante q^d cōuerteretur

Ad secundam questionē
sic proceditur et videtur
q^d **Barnabas** moriēdo
p^{ro} christo nō fecit actū maxime p^{er}
fectionis. **Primo** sic. martirium
non est actus maxime p^{er}fectionis
ergo rē. aⁿs probatur sic illud
emm ad p^{er}fectionem vite vi-
detur pertinere quod cadet sub
consilio quod scz non est de neces-
sitate salutis. sed martirium est
de necessitate salutis. Et em apo-
stolus ad **Rom.** corde credit ad
iusticiam. ore autem cōfessio fit
ad salutem. **¶** **Secūdo** sic. ad
maio^{rem} p^{er}fectionem pertinere
videtur q^d aliquis det animam
suam quod fit per obedientiam
q^d q^d do det propriū corpus q^d
fit per martirium. **¶** **Uñ Greg.** de
ultimo moralium q^d obedientia
cunctis victimis preponit. ergo
mori pro christo nō est act^{us} max-
ime p^{er}fectionis. **¶** **Tercō** sic.
melius eē videtur alijs prodesse
q^d seipsum in bono cōseruare. q^d
bonum gentis melius est q^m bo-

num vnius s^m p^{er} m. i. ethi. sed
ille qui martirium suscipit sibi
soli prodest. ille aut^{em} qui docet
proficit multis. g^o actus docendi
et gubernandi subditos est p^{er}fe-
ctior q^d actus martirij. **¶** **In op^{er}**
positum est euangelium presens
quia ubi est maior actus dilecti-
onis ibi est actus maioris p^{er}fe-
ctionis. quia p^{er}fectio in caritate
fundatur sed maiorē dilectio-
nem nemo habet q^d qui ponit a-
nimam suam pro amicis. ergo
multo magis qui ponit pro chri-
sto. **¶** **Secūdo** **Aug.** in libro de
sancta trinitate p^{er}fert martiriū
virginitati que ad p^{er}fectionem
pertinet ergo videtur martirium
maxime ad p^{er}fectionem p^{er}tinere
et ita patz q^d beatus **Barnabas**
moriēdo pro x^po actum maxie
p^{er}fectionis fecit. **¶** **Respon-**
deo dicendum q^d beatus **Barna-**
bas moriēdo pro christo ex car-
itate fecit actum maxime p^{er}fe-
ctionis. **¶** **Pro** quo sciendum est
quando martirium fit actus ma-
xime p^{er}fectionis et quando nō
Pro quo notandum q^d de act^u
virtutis dupliciter loqui possu-
mus. **¶** **Uno** modo s^m speciem ip-
sius act^{us} p^{ro}ut comparatur ad
virtutem p^{ri}ma^m elicentem ipz
et sic nō p^ot eē q^d martiriū quod
consistit in debita tollerātia moral^{is}
fit p^{er}fectissimū inter cōs virtū-
tis actus. quia tollerare mortem

fit p̄fectissimū inter omnes vir-
tutes actus quia tollerare mortē
non est laudabile s̄m se sed so-
lum s̄m quod ordinatur ad ali-
quod bonum quod cōsistit in a-
ctu virtutis. puta ad fidem ⁊ dile-
ctionem dei vnde ille actus virtu-
tis cum sit finis melior est. Alio
modo potest cōsiderari actus vir-
tutis s̄m qd cōpatur ad primum
motuum qd est amor caritatis.
et ex hac pte precipue aliquis a-
ctus habet qd ad p̄fectionē vite
p̄tineat. quia vt ap̄stolus dicit
1o 2. in. caritas est vinculum per-
fectionis. martirū autē inter o-
nes virtuosos ad⁹ maxime de-
mōstrat p̄fectionē n caritatis. qz
tanto ostenditur aliquis amare
aliquam rem q̄nto pro eā tē ma-
gis amatam cōtēmpnit et tē na-
gis odiosam elegit pati. manife-
stum est autē qz inter alia bona
p̄sentis vite maxime amat ho-
mo ipsam vitā. ⁊ cōtrario ma-
xime odit ipsam mortē et p̄cipue
cum doloribus corporaliū tormen-
torum quorū motu. etiam bruta
animalia a maximis voluptatibus
abstinentur. vt dicit **Aug⁹. li. 1.**
lxxxiij. q. et ex hoc patet qz marti-
rium inter ceteros actus huma-
nos est p̄fectior s̄m suum gen⁹
quasi maxime caritatis signum.
s̄m illud p̄ntis euāgelij. maiorē
caritatē nemo habet ⁊c. beatus
autē barnabas pro fide xp̄i mor-

tuus est. erat enim vt dicit ad-
xi. vir bonus et plenus spiritu s̄n-
cto et fide. vnde non dubiū quin
opus maxime p̄fectionis fecit
mortem suscipiendo pro cr̄isto.

¶ Ad rationes in oppositum.
ad primam respōdetur negando
consequentiā et ratio est. quia
nullus est actus sub consilio ca-
dens qui in aliquo euēti non ca-
dit sub p̄cepto. quasi de necessi-
tate salutis existens. vt **Aug⁹.**
dicit in libro de adulteris coniu-
gij. et ideo non est contra p̄fe-
ctionem martirij si in aliquo ca-
su sit de necessitate salutis. est
enim aliquis casus in quo mar-
tirium p̄ferre non est de necessi-
tate salutis. puta cum ex zelo fi-
dei et caritate fraterna multo-
ens leguntur sancti martires sp̄o-
te se obtulisse martirio qz autem
dicitur prima **1o 2. in.** Nos debe-
mus pro fratribus nostris ani-
mas ponere ⁊ similia p̄cepta s̄m
p̄paratō; animi sūt intelligēda

¶ Ad secundam respondeatur
negando consequentiā et ratio
est quia martirium completiō
id quod summum esse potest in
obediētiā vt scilicet aliquis sit
obediens vsqz ad mortē. vnde
patet qz martirū s̄m se ē p̄fecti-
us qz obediētiā absolute dicta

¶ Ad tertiam respōdetur qz illa
ratio procedit de martirio s̄m p̄-
p̄uā sp̄z ad⁹ ex qz n̄ hz excellētiā

inter omnes actus virtutū . sicut
nec foratudo est excellētiōe nō
omnes virtutes

In festo beati **Joh** . baptiste
ē euāgelū Elizabeth impletū est
tps rē **Luce** . i . Circa qd pnt di
sputari sequentes questiones

Primo utrum cōueniēter im
positum est ei nomen **Joh** .

Decūdo utrum sit verū qd mē na
tos mulierū nō sit maior io . bap
tista . **T**ercō utrum sit in vtero
mātis sanctificatus

Hoc primam questionem
sic proceditur et videtur
q nō cōueniēter im
positum sit **Joh** i hoc nomē **Johā**
nes . **P**rimo sic . In veteri testa
mento inueniuntur alia nomia
imposita per spiritum sanctum lo
quentem per prophetas et nomē
angeli . **Malachie** . ij . Ecce ego
mitto āgelū meū q pparabit vi
am rē . Item nomē voīs clamā
tis rē vt **Isa** . xl . Ego vox clamā
tis in deserto . Item nomē lucife
ri eo qd fuit termin⁹ noctis et inī
cium lucis gracie . ergo cum parē
tes non se conformant scriptūre
sanctę aliud nomen pnūciantes
q spiritus sanctus per prophetas
imposuit . videntur errasse et in
cōueniēter nomen **Joh** . impo
suisse . **D**ecūdo sic istud nomē **Joh**
hannes graciā signat . vnde int̄
pretat̄ dñi graciā . sed graciā non
est facta per eum qd non erat ille
lux **Jo** . i . sed per christū qui erat

lux vera illuminās omnē hominē
est facta . **U**nde **ioh** . euangelisti a
ait . **G**raciā et vitā p̄ **J**esu christū
Jo . i . **T**ercio **Johannes** non
fuit graciā ergo nomen hoc non
cōueniēter videtur sibi impo
situm . quia interpretatio vocabu
li nō consonat rei . an̄s patet quo
miam talia nomina in absi rādo
vt graciā . bonitas et sapiētia et
hmoi non pnt dici nisi de eo qui
per eēnciam est talis qui sol⁹ est
deus . alij vero qui nō per eēnciaz
sed participatiue habēt tales p̄
prietates non dicūt̄ abstractiue
graciā bonitas rē . sed cōcretiue
gracijs bonus sapiens . ergo vi
detur qd nō cōueniēter nomē
Joh . sit impo tū **ioh** . an̄i baptiste
In orōfitū est euāgelium p̄
sens **R**espondeo dicendum qd
cōueniēter nomen **Joh** . impo
situm est **Joh** . baptiste probat̄ .
quia hoc impositum mandato ā
geli gabrielis apparēas **Z**achar
ie in templo et dicentis . **D**e tis
meas **Z**acharia quoniam exau
dita est oratio tua et vxor tua eli
zabet pariet tibi filium et vocab
nomen eius **Johannes** . **P**bi no
tandum qd nomina debent pro
prietatibus respōdere . et hoc pa
tet in nominib⁹ generū i spede
tū put dicitur . iij . metha . rādo
em̄ quam signat nomē est dif
finitio que designat propriāz rei
naturam . nomina autem singu
laria hominū semp imponūt̄ ab

aliqua proprietate eius cui nom
imponit vel a tempore sicut im
nuntur nomina aliquorū sanctoꝝ
hys qui in eoz festis nascuntur
vel a cognacōe sicut filio impo
tur nomē patris vel alicuius de
cognacōe eius sic p̄p̄m̄ quā
Joh. de quo sermo volebāt eum
nomine nominate patris sui za
chariam nos autē **Johannē** q̄a
nullus erat in cognacōe sua q̄
vocaretur hoc nomine vt dicitur
in presenti euāgelio. Nomina au
tem que imponuntur diuinitus a
licuqb⁹ semp significāt aliquod
gratuitum donum eius diuinit⁹
datum sicut gen̄. xxviii. dicitur.
Abrahę vocaberis **abrahā**. q̄a pa
trem multarū gentium constitui
te quia igitur beato **Jo.** dñs col
laturus erat munus gracie multi
plex. ideo cōuenienter impositū
est ei nomen **Joh.** angelo p̄ nū
ciate patri suo. habuit autē bea
tus **Joh.** multiplex mun⁹ gr̄e. Pri
mo in cōceptōe. q̄ in utero fuit
sanctificatus. vnde fuit repletus
sp̄itu sancto ex utero m̄ris sue.
Lucē. i. secundo q̄ sanct⁹ nascit⁹
tū q̄ sterilis parit. tū q̄ p̄ū loq̄lā
restituūt. vnde **Ambrosius** resp̄i
cūte **Johannē** q̄ trauisim sit ei⁹ vo
cabulo. cuius nūcupacō reddidit
muto vocem patri pietatem po
pulo sacerdotem. **P**rimo enim
erat tacens lingua. sterilis filio
p̄iuatus officio. vbi **Johannes**

nascitur fit repente pater p̄ph̄e
ta loquere vsum recipit. prolem
affectio recipit. sacerdotem fun
ctio recognoscit. **N**atiuitas enim
Johannis multa miraculoꝝ sub
limitate refulsit quia nimirū vt
dicit **Beda** decebat vt ille qui
inter natos mulierum maior nes
mo surrexit in ipso mox ortu vir
tutis iubate claresceret. **H**abuit
tercio munus gracie in cōuersad
one cuius tanta sanctitas fuit q̄
vt inquit **Criso.** omnū vitā cul
pabilem faceret apparere vnde te
stimonio domini. int̄ natos mus
lierum nō surrexit maior **Johan**
ne baptista. **Matth.** xi. Quarto
habuit mun⁹ gr̄e i cognacōe qm̄
nō p̄ph̄a sed pl⁹ q̄ p̄ph̄eta dñi te
stimonio fuit. **Matth.** vnde dō
Quinto habuit mun⁹ gr̄e in p̄
dicacōe. Vnde ait. ego vox clamā
tis in deserto parate viā dñi d̄ cu
ius p̄dicacōis fructu dicit **Mat.**
xi. multos filioꝝ israel cōuertit
ad dñm deū ipsoꝝ et ipse p̄ces
det ante illum in sp̄ū et virtute
believt cōuertat corda pat̄ꝝ in
filios et incredulos ad prudenci
am iustorum et parate domino
plebe m̄ p̄fectam. **S**exto habuit
mun⁹ gr̄e in officioꝝ excellencia
fuit em̄ baptista saluatoris. p̄ce
co iudicis p̄cursor regis. **S**eptio
habuit mun⁹ gr̄e in egressu hui⁹
vite. q̄ egreditur cum gloriosa
palmā mart̄ij. **M**erito ḡ r̄acōs

tantoum numerum gratie conuenientissime nominatus est Iohannes

Ad rationes in oppositum ad primam respondetur quod ratio non procedit quia patet Ioh. precipiente angelo domini imposuerunt sibi hoc nomen Ioh. nec est mirum quod unus et idem propter diuersas virtutes in eo existentes recipiat nomina varia **A**d secundam respondetur negando etiam quod non dicit Ioh. quasi per ipsum gratia facta sit sed quod ipse multiplici gratia a deo donatus est. **A**d tertiam eodem modo respondetur negando consequentiam et ratio est quia Ioh. interpretatur dominum gratiam vel in quo est gratia. et per hoc vere conuenit ei Ioh. nomen quod multiplex dei gratia in eo fuit.

Potest etiam secundo dici quod Ioh. dicitur sit gratia eo quod tota eius natura absorpta est in gratiam sicut sol dicitur lux Gen. i. dixit deus fiat lux. et sicut homo carnalis dicitur caro et spiritualis spiritus Ioh. iij. sic iste non solum gratiosus sed etiam gratia nominatur quia quasi superabundans naturam totam absorpsisse videtur ut ex vita admirabili sua patet.

Ad secundam questionem sic proceditur et videtur quod non sit verum quod inter natos mulierum non sit maior Ioh. baptista. Primo sic. Christus est natus de muliere iuxta illud apostoli ad gal. iij. natum ex muliere factum sub lege. et tamen est

maior Ioh. baptista. **R**espondeo ad hoc dicit de eo quod non sum dignus corrigiam soluere calciamenti eius.

Secundo sic de prophetis et patriarchis qui nati sunt de mulieribus quibus Ioh. non videtur fuisse maior. Nam de abraham dicit Aug. quod celibatus Ioh. non profert coniugio abraham. **T**ercio arguitur de apostolis qui dicitur ut dicitur ad rom. viij. primicias spiritus habentes. et ita pre omnibus post christum et matrem eius plenitudinem spiritus sancti habuisse creduntur. **I**n oppositum est verbum christi Math. xi.

Respondeo dicendum est quod verbum christi sit verissimum.

Ad rationes in oppositum ad primam respondetur quod Christus ab illa vniuersalitate excluditur quod non de muliere sed de virgine natus est. vnde signanter dicit inter natos mulierum non surrexit re. quod mulier contra corruptionem sonat. sed femina sexum vnde si alicubi reperitur christus dicitur filius mulieris. ut in Ioh. mulier ecce filius tuus et in apostolo ubi supra sexum nominat non corruptionem. **A**d secundam arguitur quod ut dicit Ihero. cum saluator noster dicit quod inter natos mulierum non surrexit maior Ioh. baptista non eum pro tollit prophetis et patriarchis ac ceteris hominibus sed alios Ioh. adque uauit. vnde non sequitur ut ait si alij maiores non sunt. ergo ipse maior est alijs.

Ped **Criso.** dicit q̄ maior ē alijs
sed licet apud angelos istud ar
gumētum valet nemo isto inter
angelos maior. ergo iste maior
omnibus nō tamen valet inter
homines. et racō ē q̄ inter hoīes
nō ē ordo s̄m naturā sed solū s̄m
gradiam. Inter angelos autem
s̄m naturā. Preterea si dicat̄ ma
ior omnib⁹ patrib⁹ veteris testa
mēa non est inconueniens. ille
enim maior et excellēti⁹ ē qui
ad maius officiū assumptus ē
Abraham em̄ maior ē inter p̄s
quā ad probacionē fidei ē assu
ptus. **Moses** vero quā ad offi
ciū p̄phetie habetur **Deuto.**
vlamo. **Mo** surrexit maior p̄phē
ta in israel sicut **Moses** omnes
istos p̄cursores domini excellit in
multa excellētia. quā ad maius
officiū est assumptus **Luce. i.**
erit magnus corā dño. vel potest
sic distinguī. q̄ aliquis pot̄ dici
maior dupliciter vel q̄ntū ad me
ritum et sic multi patriarche p̄nt
fuisse maiores aliquib⁹ noui tes
ta. nēta sicut dicit **Aug⁹.** q̄ celi
batus **Job.** nō p̄fert cōiugio ab̄
te et intelligēdum ē quo ad me
ritum q̄ pot̄ d̄t scūs **Tho. in. ij. ij.**
q̄ xv. quā **Abrahā** habuit ani
mū sic dispositū vt paratus esset
virginitatem seruare si esset tem
pus cōgruum ex quo meritum cō
tinēae cōiugatis in ipso equatur
merito cōtinēae virginalis in **Jo**

hame respectu p̄mij substantia
lis nō resp̄cū p̄mij accidentalis
hęc scūs **Tho.** ubi supra **Alio** mō
potest dici maior s̄m statum ad
statum. sicut virgines meliores
sūt cōiugatis hoc modo nō semp̄
tamē merito. ita q̄ quilibet vir
go melior sit quot̄bet cōiugato
aut cōiugata. sic **Job.** omnibus
maior fuit patrib⁹ veteris testa
mēa. **Ad** terciam dicens dūm
videt̄ q̄ quilibet ap̄s s̄m statū
fuit maior **Job.** baptista vt vide
tur dicere **Criso.** et videt̄ nob̄ q̄
ita sit dicendum s̄m illd̄ aposto
li quod in arguendo inductū est
ad **Roma. viij.** q̄ erant haben
tes p̄micias spūs sancti. quod
sc̄z sicut expōit sanct⁹ **thomas**
sp̄ritum sanctum et tempore p̄
ius et ceteris habūdancius ap̄i
habuerunt ex quo patet inquit
sanctus **thomas** q̄ ap̄i sūt om
nibus alijs sanctis quacūq̄ pro
gatiua p̄fulgeant siue virginita
tis siue doct̄ine siue martirij p̄
ferendi tanq̄ habūdancius sp̄m
sc̄m habēt. **Sed** p̄t aliq̄s q̄re
nūq̄d p̄t q̄s conari q̄ h̄eat eq̄lem
caritatē ap̄is **R̄ndit** scūs **tho.** di
cēdū q̄ caritas hoīs nō ē a se ipso
s̄ ex grā dei q̄ datur vnicuiq̄ s̄m
mēsuram donacōis xpi vt d̄r ad
ep̄s. iij. vnicuiq̄ at̄ dat̄ grā p̄
porcionata ad id ad qd̄ eligit sic
hoīi xpi data ē excellētissima ḡ
tia. quā ad hoc est electus vt ei⁹

natura in unitate persone diuine
assumeretur et post eum habuit
maxime plenitudinem gratie be
ata **M**aria que ad hoc est electa
ut esset mater christi inter ceteros
autem ad maiorem dignitatem
sunt electi apostoli ut scz imme
diate ab ipso christo accipentes
alijs tradiderunt ea que p̄tinēt
ad salutem et sic in eis ec̄a quo
dammodo fundaret̄. sc̄dm illud
ap̄o xxvij. **M**urus habebat fū
damenta. xij. et nomina aposto
lorum in eis erant scripta. et ido
dicitur. i. corinth̄. xii. deus posu
it in ec̄a. primo quidem aposto
los. et iō deus eis habūdandōe
gratiam pre ceteris tribuit. **H**ec
sanctus **Th̄o.** et sic p̄ nūc de ista
questione.

Ad terciam questionem
sic proceditur et videtur
q̄ beatus **Joh̄.** non fue
rit sanctificatus in utero matris
Primo sic. ut dicit **Aug⁹.** in epi
stola ad dardanū et yfidorū. **H**e
generatio dici nō potest in eū in
quem nō precessit generacō. sed
per gratiam gratum facientez fit
homo filius dei ⁊ regeneratur ḡ
nec nō potest homo sanctificari an
teq̄ nascat̄ ex utero et p̄ dñs **Jo.**
non fuit sanctificatus in utero
Secundo sic. Dicit peccatum
actuale cōtrahit̄ ex actu. ita pec
catum origiale cōtrahitur ex ori
gine sed peccatum actuale nō po
test remitti q̄d̄m homo stat in

actu peccandi. ergo nec origina
le peccatum potest remitti in pu
ero in materno utero existenti q̄
adhuc actu autē ē in origine ex
istens. **T**ercio sic **M^{at}h̄. iij.** su
per illo verbo **Joh̄.** ad christum
ego a te debeo baptisari. **D**e glo.
id est a peccato originali mūda ri
ergo videtur q̄ nō fuerit in ute
ro sanctificatus. **I**n oppositum
est **Luce i.** ubi dicit̄ de **Jo.** q̄ spi
ritu sancto replebit̄ ex utero ma
tris sue. **R**espōdeo dicendum
q̄ beatus **Joh̄.** fuerit in utero ma
tris sue sanctificatus. **P**atet ista
cōclusio adhuc de nullo sancto
celebrat̄ ec̄a festum natiuitatis
sed celebrat̄ natiuitatem **Jo.** er
go tunc nascens sanctus erat er
go in utero sanctificatus fuit.

Circa quā cōclusionem notādū
q̄ sicut deus non alligauit potē
tiam suam rebus naturalibus ut
non possit preter eas operari cū
uoluerit q̄ in miraculosis actib⁹
facit. ita nō alligauit virtutē suā
sacramentis vel non possit sine sa
cramentorum ministris aliq̄ez
sanctificare. et ideo aliquos p̄ter
legem communem quasi miracu
lose in matris uteris sanctifi
casse legitur illos precipue q̄ im
media a⁹ ordinabantur ad eius
sanctissimā concep̄tōnem. et ido
mater sanctificata credit̄ ⁊ **Joh̄.**
baptista qui ei in utero existenti
testimonium dedit et **Ille.** qui
ipsi⁹ cōcep̄tōne patrisimo e. p̄sse

predixit nouum inquit faciet do-
minus super terram mulier cir-
cundabit uirum **Here xxx.** ita ta-
men q̄ in istis sanctificatis s̄m
gradus propinquitatis ad chris-
tum sit gradus sanctificacōnis

¶ Ad raciones in oppositum
ad primam respondetur negādo
consequenciam et racō est quia
regeneratio spiritalis presuppo-
nit generacionem naturalem si
bi correspondentem et ideo rege-
neratio spiritalis que fit per mi-
nistrium hominū in baptismo
presupponit natiuitatem ex ute-
ro q̄ h̄o in noticiam et societatem
hominum prodit. Sed regenera-
tio que fit diuinitus p̄supponit
de necessitate natiuitatem in utero
q̄ homo a deo creatus format⁹ ē

¶ Ad secundam respondetur
negando consequenciam et ra-
tio est quia iam formato puerpe-
no anima rationali infusa puer
nō accipit a matre nisi nutrimē-
tum. peccatum autem in origina-
le non contrahitur p̄ actum nu-
tritiue sed generatiue et ideo nō
est actum contrahendo origina-
le nisi in ipsa infusione anime et
p̄pter hoc nihil p̄hibet puerum
in statu illo post infusionez a pec-
cato originali mundari.

¶ Ad terciam respondetur ne-
gōdo consequendam et racō est quia
illa uerba dixit Ioh̄. non q̄ habe-
ret originale peccatū eo q̄ fuerat
in utero matris sanctificatus s̄

loquebatur in persona generis
humani. quia ante aduentū cr̄i-
sti licet aliqui essent aliquo mo-
do mundati q̄ntū ad inflectionem
plone per circumcisionem vel sā-
ctificationem ut Ioh̄. sed q̄ntum
ad culpam et inflectionem totius
humane nature nullus munda-
tus erat ante passionem christi.
vel aliter didi p̄t q̄ hoc dixit. ego
a te deo baptisari. q̄ sanctificati
in utero indigent baptismo xp̄i
ut recipiant caracterem qui re-
cipitur in baptismo quo configu-
rentur christo

¶ In festo Ioh̄. et pauli est euā-
gelium **Cauete a fermento r̄c.**
Luce. xij. Circa quod p̄nt dispu-
tari sequentes questiones.

¶ Primo utrum ypocrisis sit pec-
catum mortale. **¶** Secūdo utrum
timere eos qui occidunt corpus
sit peccatū mortale

Ad primam questionem
sic proceditur et uidetur
q̄ ypocrisis semp sit pec-
catum mortale. Primo. ex euan-
gelio presenti in quo ait. caue-
te a fermento phariseorum quod
est ypocrisis quod manifeste in-
nuat eē peccatum mortale.

¶ Secūdo sic dicit **Leu. Vsa.**
xij. in glo. q̄ in p̄paracōe duorū
malorum leuius est apte pecca-
re q̄ sanctitatem simulare. ergo
r̄c. **Tercō** sic. **Greg. xxxi.** mora-
lium q̄ ypocrīte ex malicia pec-
cant sed hoc est grauissimum q̄d

B₁

ptinet ad peccatū in spm scm. g.
ypocrita semp mortaliter peccat.
¶ Quarto sic nullus mereſ itā
dei et exclusionē a viſiōe dei. miſi
ppter peccatū mortale ſ p ypocti
ſim aliquis mereſ itā dei. ſm illd
Iob .xxxvi. ſimulatores ⁊ calidi
puocat itā dei excludit etiā ypo
crita a viſiōe dei. ſm illd **Iob xliij**
Nō venit in cōſpctū eius omis ypo
crita. ergo ypoctiſis ſemp eſt pec
catū mortale. **¶** In oppoſitū ypo
ctiſis eſt mendaciū opis cū ſit ſi
mulatio quēdā. ſ nō omē mēda
ciū eſt peccatū mortale. ergo nec
omis ypoctiſis. **¶** Rñdēō dicēdū
p cōcluſione q ypoctiſis non eſt
ſp peccatū mortale ſ cñq ſic qñ
q nō. **¶** Pro quo notandū iux ſcm
Tho. q in ypoctiſi ſūt duo ſc3 de
fectus ſanctitatis et ſimulacō uli
us. ſi g ypoctita dicat ille cuius
intencō eſt ad vtrūq; vt ſc3 aliqſ
nō curet ſanctitatē nō habē ſ ſo
lū ſanctus apparere ſicut cōſuevit
accipi in ſacra ſcriptura. ſic mani
feſtū ē q eſt peccatū mortale nul
lus em puaſ totaliter ſanctitate
miſi p peccatū mortale. ſi autē di
catur ypoctita ille quā intēdit ſi
mulatē ſanctitatē a q defict p pec
catū mortale tūc quīs ſit in pec
cato mortali ex quo puaſ ſanctita
te vite. nō tamē ſemp ipſa ſimul
lacio eſt ei peccatū mortale ſ qñ
doq; veniale qd discernendū eſt
ex fine. qz ſi repugnat caritati di
vel pximi erit peccatū mortale.

puta ſi ſimulat ſanctitatē vt ſal
iam doctunā diſſeminet vt erat
ypocriſis phariſeōū a qua ypocti
ſi dicit dēmn⁹ eē cauendū vel vt
adipiſcatur ecclāſtica dignitatē
mōign⁹ aut quecunq; alia bona
temporalia in quib⁹ ſine cōſtituit
¶ Sexto ſims intētus non repug
nat caritati ē peccatū veniale. pu
ta cū aliquis in ipſa ſitōe delectā
de quo pphs dicit. iij. ethi. qz ma
gis videtur van⁹ q mal⁹. ea em
eſt racō de mendaciō ⁊ ſimulacō. cō
tingit em qñdoq; q aliqſ ſimu
lat pfectionē ſanctitatis q nō eſt
de neceſſitate ſalutis ⁊ talis ſimul
lacio nec ſemp eſt peccatū mortale
nec ſemp eſt cū peccato mortali
ſic p3 reſpōſio ad obiecta

Ad ſecundam queſtionē
ſic proceditur ⁊ videtur
q timere eos q occidūt
corpus nō ſit peccatū mortale.
¶ Primo ſic. timor nō eſt peccatū
ergo ⁊ c. cōſe qñcia ē bona. ante
cedēs pbaſ. timor ē paſſio qdaz
ſ paſſionib⁹ nec laudamur nec
vitupamur. vt dicit. ij. eth. cū igit
omē peccm ſit vitupabile videt q
timor nō ſit peccm. **¶** Secūdo ſic
Nihil qd naturalitē eſt in homine
eſt peccatū. qz peccatū ē cōtra na
turam vt **Dama.** dicit in. ij. li. ſ
timē ē hōmī naturale vt. ij. eth.
habet. ergo amor nō ē peccatū.
¶ Tercō ſic. timor eſt in irascibi
li que eſt pars ſenſibilitatis ſ in

sensibilitate est tantū peccatū ve
niale. ergo timor nō est peccatū.
¶ Quarto sic. Peccatum nō so
lū retrahit a pfectione sed a pre
cepto. s̄ timor nō retrahit a p̄cep
to s̄ solū a pfectione ut videt dice
re glo. Deut. xx. g. timor nō ē pe
ccatū mortale. **¶** In oī ositū est
euangelium plens. Nolite time
re eos qui occidunt corpus sicut
ppter timorem mortis homo de
clinet a veritate. **¶** Decimo sic. p
solo peccato mortali debet pena
inferni. sed pena inferni debet i
midis s̄m illud ap. xxi. timidis
et incredulis et extractis rē ps
erit in stangno ignis quod ē pe
na inferni. ergo talis timor est
peccatum mortale. **¶** Respondet
dicendum sub certis cōclusioni
bus. Prima est q̄ timor aliqñ ē
peccatū aliqñ nō. Pro cu. 9. c. lū
sionis noticia est notandū q̄ ali
quid dicit eē peccatū in actib⁹ hu
manis ppter inordinatōnē nam
bonum humani act⁹ in ordine q̄
dā existit. Est hic debitis ordo
ut appetitus regimini rāōis sub
dat. rāō autē dicit aliqua esse
fugiēda et aliq̄ eē psequēda r̄ in
terfugiēda. quedā dicitat magis
eē fugiēda q̄ alia et similit̄ inē
psequēda. quedā dicitat magis
eē psequēda q̄ alia et q̄ntū est
bonū psequendū tantum aliud
eius oppositū fugiendū inde ē q̄
rāō dicitat quedam bona magis
eē psequenda q̄ quedam ma

la eē fugiēda. quādo ergo appe
titus fugit ea que rāō dicitat eē
sustinenda ne deficiat ab alijs q̄
magis psequi debet timor inor
dinatus est. et habet rāōnem
peccati. quādo vero appetitus a
mendo refugit id quod est s̄m rā
ōnem fugiendū appetitus non
est inordinatus nec peccatum.
¶ Secunda conclusio q̄ timor ta
lis inordinatus quandoq̄ ē mor
tale et quandoq̄ veniale peccatū
¶ Pro quo notandum q̄ quando
inordinatio timoris consistit in
solo appetitu sensitivo non sup
uemente consensu rāōnis appe
titus. sic non potest eē peccatum
mortale sed solum veniale. quan
do vero inordinatio timoris pue
nit vsq̄ ad appetitum rāōnalez
quī dicitur voluntas que ex libe
ro arbitrio refugit aliqñ n̄ s̄m
rāōnem. talis inordinatio timo
ris quādoq̄ est peccatum morta
le quādoq̄ veniale. si enim quis
propter amorem quo refugit pe
riculum mortis vel quodcumq̄ a
liud temporale malum sic dispo
situs est ut fugiat aliqñ p̄
hibitum vel p̄termittat aliqñ
quod sit p̄ceptum in lege diu
ina talis timor est peccatum mor
tale et talis timor occidēdū cor
pora remouet a sc̄is in euāgelio
cū dicit. Nolite timere eos q̄ occi
dūt corp⁹ ppter nullū em̄ piculū
mortis debet p̄termittre fidem
xpi. aut aliqñ qd̄ in lege diuina

11

pceptū est abs inordinatio timor
is erit veniale. ¶ Ad rationes in
oppositū. ad primā respōdet q̄ ti
mor cōter dictū s̄m suā racōz im
portat vniuersalit̄ fugā. vñ q̄ tum
ad hoc nō in portat racōz malū vel
bonū ⁊ s̄c̄r̄ ē de quibz alia passioe
et iō p̄hs d̄t q̄ passioes nō sunt
laudabiles nec vitupabiles q̄ sc̄z
nec laudant̄ nec vitupant̄ q̄ ira
sc̄at̄ vel timēt. s̄ qui circa hoc aut
ordinate aut inordinate se h̄nt.

¶ Ad secundam respondetur
q̄ mala quibz homo resistere nō po
test et ex quorū sustinētia nichil
boni puenit hōmī racō dicat fug
gienda eē. et iō timor talū nō ē
peccatū. ¶ Ad terciā respōdetur
q̄ nō est ad ppositū. q̄ racō illa
pcedit de timore s̄m qd̄ consistit in
sensibilitate. ¶ Ad quartā respō
detur q̄ glo. illa loq̄tur de timoē
reuocāte hōmīe ab eo qd̄ nō est
de nccitate pcepti s̄ de p̄fediōe cō
filij. talis autē timor nō est pec
catum mortale s̄ q̄ndoz veniale
q̄ndoz aut nō ē peccatū puta cū
aliqs hz racōnabile cāz timoris.

¶ In festo ap̄li petri ē euāgelij
Dixit Ihs simoni petro ⁊ c. Job.
vlamo. Circa qd̄ possunt dispu
tari seq̄ntes questioes. ¶ Primo
vtrū petrus a xp̄o constitutus sit ca
put ecclesie. ¶ Secūdo vtrū pe
trus p̄tate clauū potuit peccā re
mittere. ¶ Tercio vtrū petrus

p̄tate clauū potuit indulgentiaz
largiū debitarū penarū.

Ad primam questionem
sic proceditur et videtur
q̄ petrus constitutus nō
sit caput ecclesie. Primo sic. Hoc
nō potuit petro cōpetere. ergo rē
assumptū p̄bo. caput insunt sen
sum et motū in mēbra. s̄ influere
sensum et motum qui est p̄ grāz
quam dare nō potuit petrus nec
quis q̄ homo inq̄ntuz hō ergo rē

¶ Secūdo vtrū corporis nō ē nisi
vnum caput. sed xp̄s est caput
ecclesie. s̄m illud ad eph. i. ip̄suz
dedit sc̄z d̄ min⁹ p̄tate caput su
per om̄ez ecclesiā. ¶ Tercio sic
Capitis nō videtur eē aliud ca
put sed petri caput erat xp̄s ⁊ o
mū aliorum apostolorū. ḡ ip̄e
petrus nō fuit caput constitutus
a xp̄o. ¶ In oppositū est illud Jo.
q̄ xp̄s ait petro. tu vocaberis ces
phas qd̄ inter̄tatur caput. ce
phali enim grece caput sonat la
tine patet etiā ex p̄senti euange
lio. vbi dicitur. tu es petrus ⁊ su
per hanc rē. et iterum tibi dato
clauis rē. ¶ Respondeo dicen
dum. q̄ christus Iesus ascensu
rus in celum et p̄senciam por
talem abstracturus a nobis ec
clesiā suā durāissimā nolens in
absencia sua desolatam sine gu
bernatore relinquere elegit Pe
trum apostolum qui totus

ecclesie sue caput et gubernator
existeret. Unde beatus Anacle-
tus in .c. sacro sancta .di. xxij. di-
at inter apostolos quedam fuit
discratio potestatis et licet om-
nes apostoli essent petro tamen
a domino commissum est et ipsi
inter se hōpsum voluerunt ut
reliquis omnibus preesset apo-
stolus et cephas. idest caput et pū-
cipū teneret apostolatus et Leo
papa in sermone tercio ordina-
tione sue dicit sic ad ppositū de
toto mundo petrus vnus eligitur
quā et vniuersarū genūm vo-
cacioni et omnibus apostolis cū
disq̄ ecclē principibus prepona-
tur vt quīs in populo dei multi
sunt sacerdotes multiq̄ pastores
omnes tamen proprie regat pe-
trus quos principaliter regit cri-
stus sic ergo in vno scz petro cri-
stus posuit totius ecclē principa-
tum. fecit autem hoc christus p-
pter quatuor. Primo ppter pul-
chritudinē et speciositatē pūcipa-
tus ecclēstici. nam inter omnes
species principatus quā Aristo-
vij. ethi. .i. in politi. Et aust. me-
lius eē dicitur regnum vbi solus
vnus principaliter regit. nulli em̄
dubium esse debet. arguit scūs
Thomas quā regimen ecclē sit
optime ordinatum vt pote p euz
dispositum p quem reges regnāt
et legum cōditores iusta decer-
nūt. optimū autem regimē mul-
titudinis est q̄ regatur per vnū

quod patet ex fine regis si ē pax
Pax enim enim et vnitas subdi-
torū est finis regentis vnitas
autem causa cōgruens ē vnus
q̄ plures. manifestum est ergo
q̄ regimen ecclē sic est dispositū
q̄ vnus prefit omnib⁹ hęc ille.
Secundo dico q̄ ideo christus in
vno scz petro posuit totius ecclē
sic pūcipatum ad ostendendā
vnitatem ecclē et scilicet mata vitan-
da. Unde Cipri. in .c. loquit̄ do-
minus. xxij. q. i. ego dico tibi q̄
tu es Petrus et sup̄ vnū ecclē
edificauit et quīs apostolis om-
nibus post resurrectionem suam
pātem potestatem tribuit tamē
vt vnitate manifestaret vnitatis
eius origīe ab vno incipēte sua
auctoritate disposuit et in glosa
Matth. xvi. sup̄ illud tibi dabo
claves Et Haban⁹ hāc pātē
soli petro cōcessit. q̄ oportuit eē
vnū xp̄i vicariū ad quē diuersa
mēbra ecclē recurret si forte in-
ter se dissentat̄ ne si diuersa fo-
rent capita in ecclē vnitatis vin-
cula rumpat̄. Tercio ppter vnā
fontalitatē fluētis pātis. i. vnus
fons vna origo pātis in ecclē
est. vnā ecclē romana. oēs fūda-
uit dignitates ecclē vt in .c. oēs
xxij. di. ita ipsa debuit eē fons et
origo totius ecclēstice pātis. vnus
Cipri. in .c. loquit̄ xxiii. q. i. ne
mo fraternitatē fallat. nemo si-
dei veritatē p̄fida p̄uaticōe cor-
rūpat. qm̄ mula radij sunt. sed

511

vnū lumen et ramū arboris mul-
ta sūt sed robur vnū radice tenaci
fundatū et quō de fonte vno cū
plnām de fluūt vntas tñ serua-
tur in origine vt et scz vnū ca-
put est et vna origo et vna ma-
copiose fecunditatis. et leo papa
de hac fōtali origine sic in bmoē
ij. ordinacōis sue ait. **O** magnū
et mirabile hūc vico dilectissimi
cōsoriū sue potēte tubuit diuī
na dignatio et si quid cū eo cōe-
ceteris voluit eē pīncipib⁹ nūq̄
mī p̄ ipsū dedit quicquid alijs nō
negauit. et iō solus petrus voca-
tus est in plenitudine p̄tatis vt
in. c. dudū. ij. q. vi. q. cogno-
scens beatus arū⁹ p̄archa in li-
bro thesaurorū inquit vt mēbra
moueam⁹ in capite nō ap̄lica
trono comacini pontifice a quo
nostrum est querere. quid eridē
quid tenere quid fugere deamus
ipsū venerātes. ipsū rogātes p̄
omnib⁹. qm̄ ip̄s solus est re-
prehendere. corrigere. et statuere
et disponere et ligare et soluē lo-
co illius qui ipsum edificauit. et
nulli alijs qd̄ suū ē plenū. sed ip̄i
soli dedit cui om̄es iure diuino
caput inclināt et p̄ matres mūdi
tq̄ ip̄i **I**esu xp̄o obediūt. **Q**uō
modo posuit ecclē p̄ncipatum.
scz in petro p̄pter ecclē firmitatē
et p̄p̄tuitatē in. tum quia vbi nō
est gubernator corrūet populū
Prouer. xi. tū quia omne regnū
in se diuisum desolabitur et ideo

xp̄s ait petro. tu es petrus et sup-
hanc petram edificabo et cūq̄ me-
am et p̄cte inferi non p̄uale-
bunt aduersus eam. super quo
verbo dicit **C**risostimus. vide q̄
hiter reducit christus petru ad ex-
celiam de ip̄o intelligendam. il-
la enim se ei daturum promittit
que sunt propria solius dei scilicet
peccata soluere et ecclēiā immu-
tabilem facere inter tot p̄secu-
tionū et temptacionū p̄cellas.

Nunc ad rationes in oppositū
ad p̄nam respondetur negādo
assumptū. ad p̄bacionem respon-
detur q̄ caput in alia mēbra du-
p̄liater influat. **V**no modo quo-
dam intrinseco influxu p̄t mo-
tis siue vis motiua et sensitiua
a capite deriuatur ad alia mem-
bra. **A**lio modo s̄m exteriorē quā-
dam gubernacionē scz s̄m visu⁹
et alios qui in capite radicantur
dirigitur homo in exterioribus
actibus eē caput ecclēie s̄m in
exteriorē influxum non conuenit
alicui homini nisi xp̄o. quia influ-
rus ule gr̄e est. q̄tū at ad exte-
riorem gubernacionem potest nom̄
capitis alijs conuenire. vñ amos
vi. dicit optimates capita popu-
lorum et hoc modo beatus petrus
caput ecclēie fuit a christo con-
stitutus. cum ei oues gubernan-
das commendauit. d. **P**etre pa-
sce oues meas. **J**ohannis. xx. et
sic de alijs successorib⁹ dicit dū ē.
Ad secūda respōdet negādo

assumptum. solum enim videtur
verum in corpore naturali. sed in
corpore per similitudinem dicto.
scz in aliqua multitudine or-
dinata pnt ee plura capita ordi-
nata. tamen et subalternata scz
vnum pnapale et aliud vicem
gerens illius. sic in ecclia caput e
christus pnapale propria aucto-
ritate et potestate. papa enim et
alii prelati tamq vicem gerentes
fm illud. ij. corinth. ij. et ego q
dem donavi si quid donavi prop-
ter vos in persona christi. et. ij. cor.
v. legacoem fungim et tamq deo
exortante per nos. Ad tertiaz
respondetur q assumptu no est
verum nisi in capite naturali. et
ratio est quia corpus humanum
non est pars alterius sed corp9
similitudinarie dictum. i. aliena
ta multitudo ordinata ptest esse
pars alterius mltitudinis. sicut
multitudo domestica est ps mul-
titudinis ciuicis. et ideo pater fa-
milias qu est ps multitudinis
domestice habet super se caput
et ordem ciuitatis et per huc mo-
dum nihil prohibet christum ee
caput petri et petru ecclia sub eo in-
feriorem

Ad secundam questionem
sic proceditur et videtur
q petrus potestate clauu
um potuit peccata remittere. Pri-
mo sic ex psenti euangelio. vbi
dicit. tibi dabo clauis regni celo-
rum et quodcumq ligaueris etc

super quo dicit Criso. q deus p-
mittit se daturum petro que fut
ppria solius dei scz peccata solue-
re. **S**ecundo ex illo Job. xxij.
vbi dicit christus apostolis quo-
rum remisistis peccata remittun-
tur eis ergo etc. **T**ercio sic. In
pma dat gra ad remissionem pec-
cu sed hmoi dispesator sacramen-
ti est sacerdos ex vi clauu. ergo
cum gra non apponatur peccato
ex pte pene sed ex parte culpe.
ergo videtur q petrus et quilibz
sacerdos ad remissionem culpe
opetur ex vi clauu. **I**n oppo-
sitiu arguitur sic. Pars potestatis
e interu9 baptizare et a culpa ab-
soluere. sed deus non debuit po-
testatem interu9 baptisandi as-
licui comunicare nec comunica-
uit ne spes poneretur in homine
ergo pari ratione nec potestates
absoluendi ab actuali mortali pec-
cato. **S**ecundo sic. Nullo mo fit
remissio culpe nisi per gram. sed
gram dare est potestate infinite. er-
go pte clauu petrus no remis-
sit culpa siue peccata. **R**espon-
deo dicendū q petrus et quilibz
sacerdos pte clauu aliquo mo
scz sacramentalit et ministerialit
remittit culpa cofereudo sacrm pe-
nitentie. **P**ro quo notadu q super
hoc capitulo fuerunt duo errores.
Omnis est qui tangit in glo. q q
dam usurpauerunt sibi tantum
ex hoc q possent omnes quos
vellent absoluere et introducere

§

in regnum celorum. sed non potest stare quia solius dei est mutare voluntates. Alius error est quod sacerdos non absoluet. sed ligatum ostendit esse absolutum siue denudat. si hoc non potest stare. quod derogat virtuti et dignitati sacramentorum noue legis. quod sacramenta noue legis efficiunt quod figurant sed non sacramenta veteris legis. et ideo si nihil aliud esset penitentia non esset sacramentum noue legis. Alij dicunt quod in peccato sunt tria. culpa. reatus pene eterne ab hys duobus absoluitur homo per se per contritionem. sed quando homo ab hys absolutus est remanet obligatus ad penam temporalem. sed quod homo non sufficit ideo dantur clauis. quod minuunt aliquid de ista pena et ligant ad aliquam penam. **I**ste est modus dicendi non placet etiam nobis. quia penitentia est sacramentum noue gratie quod dat gratiam sed gratia non ordinatur contra penam sed contra culpam. unde dicendum est quod sicut in sacramento baptismi aqua baptismatis habet virtutem spirituales instrumentalem secundum quam mundat a culpa secundum illud **Aug.** que est virtus aque ut corpus tangat et cor abluat. sic dico quod in sacerdote est quidam vis spiritualis instrumentalis a qua dicuntur ministri et sic ministri aliter operantur remissionem peccati sicut aqua baptismi ita baptisimus et sacramentum penitentiae conueniunt quodammodo in effectu sed

in hoc differunt quod sacramentum penitentiae eo quod habet actus suscipiens quasi materiales non potest dari nisi adultis in quibus requiritur praeparatio ad suscipiendum effectum sacramentorum sed baptismus quandoque datur adultis et etiam pueris et aliis rationabilibus et ideo per baptismum datur gratia et remissio peccatorum pueris sine aliquo sui praeparatione precedente. nisi adultas in quibus praeparatur praeparatio remouens fictionem que quidem praeparatio quandoque praedicat sufficiens ad gratiae susceptionem ante quam baptismus actu praeparatur sed non ante verum baptismum nisi tempore plate veritatis quandoque talis praeparatio tempore non praedicat sed est simul cum baptismi susceptione. et tunc per baptismi susceptionem gratia remissionis culpe confertur. sed per penitentiae sacramentum nunquam datur gratia nisi praeparatio sit vel prius fuerit. unde virtus clauis operatur ad culpe remissionem vel in voto existens. quia non erit contritus nisi habeat in voto siue proposito se subici discretioni et iudicio sacerdotis vel etiam in actu existens sicut et aqua baptismi. si sicut baptismum non agit ut principale agens sed ut instrumentum non quidem contingens ad ipsam gratiae susceptionem causandam etiam instrumentaliter. sed disponens ad gratiam per quam fit remissio culpe. ita est de peccato

te clauū vñ so:9 de9 remittit p
se culpā et virtute eius agit in
strumentaliter et bapasm9 vt in
strumentū inanimatū et sacerdos
vt instrumentū animatū qd dicit
seruus fm phm. viij. et hi. et ido
sacerdos agit vt minister non sic
causans sed sicut disponens ad
eam. vnde si ante absolutionem
nō fuisset aliquis p fecte disposit9
ad grām suscipiendam in ipsa
cōfessione absolutione sacramē
tali gratia; consequeretur si obi
cem nō poneret. ¶ Ad rationes
in oppositū. vna est responsio
ex dictis. qd petrus nec quicunq;
sacerdos alius receperūt clauē
vt peccata p̄ria virtute remitt
tant. quia hoc est solius dei. sed
bene receperunt potestatem in cla
uibus ministerialiter siue instru
mentaliter opandi conferēdo sac
ramenta ad remissionem culpe
vt dictū est

Ad tertiam questionem
sic proceditur et videtur
qd Petrus nec successor
eius p clauū potestatem non
possit de penis satisfactorijs in
dulgenciam facere. Primo sic. su
p illud. ij. thi. ij. dicitur. qd nega
te seipsum non potest. dicit glos
sa. qd taceret si dicta sua non im
pleret. ergo necesse est qd domi
nus dicta sua impleat sed ipse
dixit Deuto. xxv. fm mensurā

debiti est plagā in modus. er
go necesse est ita peccatorem pu
niā sicut meruit. ergo non potest
pāpa nec alius aliquid remitte
re nec relaxare. ¶ Secundo sic in
ferior non potest absoluere a pe
na ad quam ligat superior. sed
deus remittendo culpam ligat
ad aliquotam penam tempora
lem. vt dicit Hugo de sando vi
dore. ergo null9 homo potest ab
soluere a pena illa aliquid dimit
tendo. ¶ Tertio sic. ad potesta
tem excellentie ptinet vt sine sa
cramentis esse deus sacramentorū
tradatur. sed nullus habet pote
statem excellentie in sacramētis
nisi christus. cum ergo satisfac
tio sit ps sacramenti penitencie
opans ad remissionem pene de
bitae. videtur qd nullus homo pu
tus possit dimittere debitum pe
ne sine satisfactione. et p conse
quens Petrus non potuit pte
state clauū facere hui9 remis
sionis. ¶ In oppositū est euango
liū p̄sens ibi. quodcuq; solueris
sup terram etc. ¶ Secundo sic apo
stolus. ij. corinth. ij. nam et ego
si quid vobis donauī in p̄sona cri
sti glosa. ac si xp̄us donasset sed
christus poterat relaxare absq; o
mni satisfactione penam peccati.
vt patet Iob. viij. de muliere adul
tera g. et Paulus potuit. ergo
Petrus et nunc ip̄s qui non est
minoris ptatis qd Paulus fuit.
¶ Respondeo dicēdū qd Petrus et

nūc successores p̄tate clauū pos-
teūt et p̄nt indulgēcias et relax-
aciones facere penarū debeatūm
pro peccatis. patet ista cōclusio
sic. Ecclesia general nō p̄t errare
q̄ ille qui in omnib⁹ exauditus
est p̄ sua reuerentiā dixit petro
sup cuius cōfessione ecclā fundatā
ta est. ego p̄ te rogauī petre ut
nō deficiat fides tua **Lu. xxii.** sed
ecclā generales indulgēcias ap-
pbat. ergo cōclusio vera. Pro cui-
us ampliori intellectu est notā-
dum q̄ licet ab omnib⁹ cōcedat̄
indulgēcias posse fieri p̄ papam
et p̄latos ecclē. nihilomin⁹ diuisi-
diuersimode loquūt̄. quidā em̄
distinguentes forū dei et forū
ecclē. dicūt q̄ non valēt in foro
dei ita q̄ nō valent ab absoluen-
dum a reatu pene quam quis in
purgatorio p̄m iudiciū dei mere-
t̄ sed valent quo ad forū ecclē. q̄
soluūt ab obligatiōe qua sacer-
dos obligauit penitentē ad pe-
nam aliquā vel ad quā ordinat̄
ex statutis canonū. dicunt ita q̄
sacri canones p̄ mortalib⁹ pecca-
tis graues et diuturnas p̄nas
taxāt ut p̄ uno mōti pccō septē
mū vel amplius. sed q̄ graui⁹ ē
q̄ pena adeo grauis est q̄ vix
aut nūq̄ possit quis facere. et pau-
ci inueniūt̄ qui vellēt et ab ab-
soluōne obligatiōis ad hmōi
penas dicunt indulgēcias va-
lere hęc opinio non est vera. tū p̄
mo quia est exp̄sse cōtra p̄uilegi-

um petro dātum ut quod in ter-
ra remitteret et in celo remittere-
tur. **¶** Unde remissio que fit ad forū
ecclesie valet etiam quo ad forū
dei. tum secūdo. quia ecclesia hu-
ius modi indulgēcias faciēns
magis damificaret q̄ adiuua-
ret quia remitteret ad grauiōres
penas scz purgatorij absoluēdo
a penitentijs inuēdis. **¶** Et ideo
aliter dicendum est q̄ indulgē-
cie valent et quantum ad forū
ecclesie et etiam quantum ad iudi-
cium dei ad remissionem pene re-
sidue post contritiōnem et abso-
lutionem siue sit inuēta siue nō.
¶ Ratio autem quare valere pos-
sunt iste indulgēcie est veritas
corporeis iusticiā in qua multi in
operibus penitēcie superogauerunt
ad mensuram debitōū suo-
rum et multas etiam tribulatiō-
nes iniuste sustinuerunt patienter
per quas multitudo penarū
p̄ poterat expiari si eis deleerentur
quorum meritōrum tanta est co-
pia q̄ omnem penam debitam
nūc uentab⁹ excedūt et p̄cipue
p̄pter meritum christi qd̄ et si in
sacramentis operat̄ nō tamē ef-
ficacia ip̄ius in sacramentis includi-
tur. s̄ sua infinitate efficaciam sacra-
mentōrum excedit. manifestū est aut̄
q̄ nō p̄ alio satisfacere p̄t s̄c̄d̄
aut̄ in quib⁹ superabundācia ope-
rū satisfactoris inueniūt̄ non des-
terminate pro isto qui remissio-
ne indiget hmōi opa fecerit als

absq; omni indulgētia remissio
nē cōsequerent. sed cōter p tota
ecclā vt apłs dicit se implere ea
que defunt passiōi xp̄i in corpo
re suo quod ē de ecclesia ad quā
scr̄abit. ij. cor. i. 7 sic predicta me
rita sunt cōia totius ecclesie. ea
autm que cōmunia muladimis
alicuius distribuuntur simul de
multitudine sm arbitrium eius
quā multitudine p̄est. vnde si
aut aliquis cōsequeretur remissi
onem p̄ne si alius pro eo satisfe
cisset ita si ei satisfactio aliter
si per eum qui potest distribuā.
Ad hoc q; bene distribuuntur res
quāntur tria. auctoritas ex p̄te
te dantis. ex p̄te recipientis ca
ritas. ex p̄te cause pietas q; p̄p̄e
dit honoz dei et p̄ximū utilitatē

¶ Ad rationes in oppositum.
ad p̄imam respondetur negādo
consequētiā et rāō est. quia
remissio que p indulgēdas fit n̄
tollit q̄ntitatem p̄ne ad culpam
q; p culpa vnus aliq; sponte pe
nam sustinuit vt dictum est.

¶ Ad secundam respondetur
negando consequētiā. quia
inferior dādo indulgēdas nō
absoluit simpliciter a debito pe
ne quo ligatus fuit p̄ superiorem
sed dat vnde debitum soluat vñ
de nō absoluit oīno de cōdonādo
s; p̄ eo soluendo de thesauro ecclē

¶ Ad terciā respondetur ne
gando consequētiā. et rāō

est quia effectus sacramentalis
absolucōis est diminucō tra
tus et hic effectus nō induc̄t p̄
indulgēdas. sed pro eo faciens
indulgēdas soluit penam quā
debebat de ecclesie bonis cōmu
nibus siue de thesauro ecclesie vt
ex dictis patet

¶ In festo cōmemoracōis san
cti pauli est euāgelium. Dixit pe
trus ad Ihesū Matth. xvij. p̄nc
disputata sequentes questiones

¶ P̄mo vtrum paulus in rap
tu videat diuinam eēnciā.

¶ Secūdo vtrum paulus in rap
tu ignorauerit an eius aīa a corpore
fuit sepata.

Ad p̄imam questionem
sic proceditur et videtur
q; paulus in raptu non
videt diuinam eēnciā. P̄mo
sic dicitur exo. xxxij. non videbit
me homo et viuet glo. q; diu hic
mortaliter viuunt vident p̄ qual
dam ymagines deus potest. sed
per ipsam nature sue sp̄ciem nō
potest sed paulus in raptu viue
bat vita humana. ergo ipse in il
lo raptu non vidit diuinam eēnciā.
¶ Secūdo sic. Sicut em̄
de paulo legitur q; est raptus vs
q; ad terciū celū. ita etiā de petro
legitur aduūm. x. q; cecidit sup
eum mentis excessus. sed petrus
in suo excessu nō vidit dei eēnciā
sed quandam ymaginariā
visionē. ergo videt q; nec paulus

vidit dei eēndam. ¶ Tercio vi-
sio dei facit hominē beatū. s̄ pau-
lus in illo raptu nō fuit beatus
alioquin ad vite huius miseriaz
nūq̄ rediisset sed corpus eius fuis-
set per redūdancā ab anima glo-
rificatū. sicut eēt in sanctis post
resurrectionem quod patz eē fal-
sum. ergo paulus nō vidit diuī-
nā eēndam. ¶ Quarto sic fides
et spes simul eē non pnt cum vis-
sione diuine eēndie vt habetur i
corinth̄. xij. sed paulus in statu
illo habuit fidem et spem ergo
nō vidit diuinam eēndam

¶ In oppositum est q̄ Aug. de
terminat in libro de videndo deū
ad paulinū q̄ ipsa dei eēndia a
quibusdam videri potuit in hac
vita positis. sicut in Moysē et
paulo qui raptus audiuit ines-
fabilia verba que non licet homi-
ni loqui. ¶ Respondeo dicendū
q̄ licet quidam dixerunt q̄ pau-
lus in raptu dei eēndiam non vi-
dit sed quandam resplendentem
claritatis ipsius. tamen nob̄ vi-
detur dicendum q̄ paulus vidit
diuinam eēndiaz in raptu. et hoc
expresse dicit Aug. in libro de vi-
dendo deum. et sup̄ Gen. xij. ad
lram. hec etiā ipsa verba ap̄li
designāt cum ait et audiui ines-
fabilia verba que non licet homi-
ni loqui. h̄mōi autem videntur
ea que pertinent ad visionē bea-
torum que excedit statum vie.
s̄m illud Ps̄a. lxxiij. Oculus nō

vidit nec auris audiuit deus ab-
ste que preparasti diligentibz te

¶ Ad rationes in oppositum.
ad primam respondetur q̄ illud
non est intelligendum q̄ vidēs
deum per eēndiam omnino d̄ cor-
pore exeat sed qd̄ ab actu sensu
um abstrahat. q̄ q̄n̄ intellcū vi-
atous eleuat miraculose ad vi-
dendum per eēndiam non potest
simul eē in actu visionis vie qua
anima naturaliter sensibilia per-
cipit. et ideo oportet in illo sta-
tu animam videntis omnino ab
actu sensuum abstrahi. et ideo di-
cit Aug. xij. sup̄ Gen̄. ad lram
q̄ nemo deum per eēndiam vide-
ri potest nisi ab hac vita qd̄dam
modo motiatur si nō omnino ex-
iens de corpore siue auersus. et a-
lienatus a sensibz carnalibz et si-
milit̄ dicit in libro de videndo de-
um et sic non est contrariū ei qd̄
inductū est Exodi. xxxij. non vi-
debit me h̄o et viuet. Unde Gr̄.
ibidem dicit in glo. a quibusdam
hac carne viuētibz s̄ i estimabi-
li v̄tute crescentibz p̄t eterni dei
claritas videri nō tam videbit eū
h̄o et viuet. q̄ qui sapiētiā q̄ de-
e videt huic mūdo fūdat̄ in cor̄e

¶ Ad secundam respondetur
negando consequentiam. et ra-
tio est q̄a non est simile de vno
et de alio. Pro quo notandū q̄
mens humana diuinitus capi-
tur ad contemplandam verita-
tem diuinam tripliciter. ¶ Uno

modo ut cōtempletur eā p̄ sit itū:
dines q̄sdam ymaginarias et ta
lis fuit excessus qui cecidit sup̄ er
petrūm. **A**lio mō ut cōtempleat
veritatem dūmā p̄ intelligibiles
effectus sicut fuit excessus dauid
dicētis. ego dixi in excessu meo o
nis homo mēdax. **T**ercio ut con
templetur eam in sua eēndia. et
talīs fuit raptus pauli et eam
moysi et satis congruenter. **N**az
sicut moyses fuit primus doctor
iudeorū ita paulus fuit primus
doctor gentiū. **A**d terciā respō
detur negando cōsequēdā. **V**is
amus enim q̄ licet paulus in il
lo raptu non fuerit beatus simpli
titer. fuit tamē s̄m quid btūs q̄
in quodam transitu et ita vidit
dūmā eēndiam in quodā tran
situ. **P**ro quo notādum q̄ dūm
na eēndia vidēt ab intellectu cre
ato non potest nisi per lumē glo
rie. qd̄ tamē dupliciter participa
ri potest. **U**no modo per modum
forme immanentis et sic beatos
facit sanctos in patria. **A**lio mo
do per modum cuiusdam passio
nis transeuntis. et hoc modo lu
men illud fuit in paulo quādo ra
ptus fuit vnde ex tali visione nō
fuit simpliater beatus vt fieri re
dundantia ad corpus sed solum
s̄m quid. **A**d quartā respōdet
negādo consequēdā. et ratio
est quia paulus in raptu nō fuit
beatus habitualiter sed solum

habuit actum beatorum. conse
quens est vt simul tunc in eo nō
fuerit actus fidei. fuit tamē in eo si
mul fidei habitus

Ad secundam questionē
sic proceditur et videtur
q̄ paulus nō ignorauit
rit an anima eius fuerit a corpo
re separata. **P**rimo sic ipse ap̄s
dicit. ij. corin. xij. **V**idit hominem
in christo raptum vsq̄ ad terciū
celum. sed homo nominat com
positum ex corpore et anima. rap
tus autem differt a morte. vide
tur ergo q̄ ipse sciuerit animaz
non fuisse per mortem a corpore
separatā. **S**ecundo sic. ex eis
dem dictis apostoli ipse paulus
sciuit quomodo raptus fuit quia
in terciū celum. ergo ex hoc vt
videtur sciuit vtrum fuerit i cor
pore vel non. quia sciuit terciū
celum esse aliquid corporum cō
sequens est q̄ sciuerit animam
suam a corpore separatam. quia
visio rei corporee non potest fieri
nisi per corpus. ergo videtur q̄
nō ignorauerit an anima fuerit
a corpore separata. **T**ercio sic
dicit **A**ugustinus. xij. sup̄ **Gen.**
ad litteram q̄ paulus in raptu
vidit illa visione deum quā vide
runt sancti in patria. sed sancti
ex hoc ipso qd̄ viderunt deū sciuit
an aie eorū sint a corpib⁹ separte

ergo et paulus hoc sciuit.

In oppositum est dictum ipsi
us apostoli dicentis. ij. corinth.
xj. siue in corpore siue extra cor
p⁹ nescio deus scit. **R**espōdeo
hic sunt varii modi dicēdi quos
enarrare inutile esset. et ideo di
missis illis dicendū est vt scūs
Thomas in secūda secūde. q⁹ as
postolus nesciuit vtrum eius ani
ma fuerit a corpore sepāta. **I**ta
cōclusio videt^r auctoritate **A**ugu
stini. xj. super Gen. ad lram post
longam inquisitionem conclu
dens dicit. restat ergo fortasse
vt hoc ipsum ignorasse eū intel
ligam⁹ vtrum qm̄ in terciū celuz
raptus est in corpore fuit anima
quō est anima in corpore cū corpore
vnuere dicit^r siue euigilantis siue
dormientis siue in extasi a se sibi⁹

Ad rationes in oppositum.
Ad primā respondetur negando
consequentiā. et ratio est. quia
per sinodothen qm̄q⁹ pars homi
nis homo nominat. et p̄cipue a
nima q̄ est p̄s hōis eminentiōe.

Ad secundam respondetur
negando consequentiā. et ra
tio est quia apostolus sciuit il
lud celum esse corporeum. et ra
men hoc poterat fieri per intelle
ctum eius eciam si anima eius
non esset a corpore separata.

Ad terciam respondetur negā
do consequentiā et ratio est. q⁹

visio pauli in raptu nō fuit oīno
similis visioni beatorū. vñ fuit
q̄tū ad aliquid similes visioni be
atorū scz q̄tū ad id quod vide
batur et q̄tū ad aliquid dissimi
lis scz quātum ad modū vidēdi
quia nō ita p̄fecte vidit sicut san
cti qui sunt in patria. **I**n Aug. 9.
dicit xj. super Gen. ad lram ap̄to
arrepto a carnalib⁹ sensibus in
tercium celum hoc defuit ad p̄les
nam p̄fectā cognitiōne re⁹ que
angelis inest siue in corpore siue
extra corpus esset nesciebat hoc
vt q̄ n̄ deest cū corruptibile hoc
indueat incorruptionem.

In festo visitatiōnis b̄te **M**a
rie virginis est euāgelium **C**ru
gens **M**aria r̄c. **L**uce. i. p̄nt di
sputatū sequētes questiones.

Primo vtrum b̄tis **I**oh̄. in vte
ro existens exultauit ad presen
tiā d̄m. **D**ecūdo vtrum beata
virgo audita exultatiōe elizabet
cōuenienter in gratiaz actionē
cantauit. **M**agnificat anima
mea dominū.

Ad primam questionem
vtrum beatus **I**oh̄. in vte
ro existens exultauit ad
p̄sentiam d̄m. et videtur q⁹ non
quia exultatio nō est in homine
sine vsu ratiōis. sed beatus **I**oh̄.
in vtero matris clausus non ha
bebat vsu ratiōis nec vsu li
beti arbitrij. ergo nō exultauit.

Decūdo si dicitur q⁹ fuit ei da
ctus r̄ accelerat⁹ vsus ratiōis cōn

cū donā dei sint sine peccō nō au-
ferantur absq̄ culpa ⁊ sic uel uisus
raōis nō fuisse sibi sublati qd̄
nō est uerū q̄ post nō habuit. g.
⁊ c. **T**ercio dicit Aug. in epla
ad Thardanū q̄ illud qd̄ dictum
est sc̄z q̄ exultauit nō est. q̄ cre-
didit infās. cū ergo motus fidei
p̄ius sit inter motus uirtutum.
videtur q̄ nō habet actū alicui⁹
uirtutis. et hoc nō p̄pter defectū
gracie ergo p̄pter defectū liberi
arbitrii. **I**n oppositum est eu-
angelii. **R**espōdeo dicendum
q̄ Aug. ambigue loquit̄ in ista
materia ideo diuersimode quidā
senserūt hoc. fuerūt em̄ qui dixē-
rūt Ioh̄ nō habuisse motum libe-
ri arbitrii nec exultationē illam
fuisse ab eo sed magis in eo. nō
per naturā sed supra naturā sic
alina balaam locuta est ⁊ h̄mōi
nō intellexit. sic dicūt Ioh̄. mo-
tum fuisse a sp̄u sancto ad aduē-
tum et illum motū fuisse ad mo-
dū exultāis. nō q̄ ipse perape-
ret sed q̄ uolebat domin⁹ mater
mōri pueri dominū peraperet
et m̄z eius ut hoc esset futur⁹ p̄-
sagiū. fuerūt alij qui dixerūt et
melius ut dicit sc̄s **L**u. q̄ Ioh̄.
nō dū natus habuit usū liberi ar-
bitrii ad illud momentū et illu-
strationē sp̄s sancti per quā co-
gnouit dominū presentē et gau-
sus est. et ita nobis uidetur dice-
dum. quā in euangelio dicitur
exultauit infans q̄ non p̄ se ita

bene verificari s̄m p̄mū modū di-
cendi et illd̄ qd̄ in impno ei⁹ cā-
tat. uetis obstruso positus cubi-
li seferas regē thalamo manētē

Ad rationes in op̄ positum ⁊
ad primā respōdetur negando
minorē. **D**icim⁹ em̄ q̄ accelerat⁹
fuit eius usus rāōis

Ad secundam respōdetur
q̄ rāō nō procedit q̄ nō ē inco-
ueniēs si postea sit subtrahus. si-
cut et grāa quādoq̄ ad hōrā siue
ad momentū datur secus autē de
grāa gratū faciēte que nō subtra-
hitur sine culpa. **A**d terciā re-
spōdetur q̄ Aug. sicut dictū ē am-
bigue loquitur in hac materia
illud em̄ dictū esse s̄m primū mo-
dū dicendi

Ad secundam quēstionē
utrum b̄ta uirgo audis-
ta exultacōe elizabet̄ cō-
ueniēter in grāa actōne cātauit
Magnificat anima mea ⁊ mi-
nū r̄c. et uidetur q̄ nō p̄mo ex
tempore q̄ non debuit statim re-
spondere grās de beneficio. quia
dicit **V**eneta in .iij. de beneficijs
q̄ qui festinat reddere beneficiū
nō habet animū grati hominis
sed debitoris. **S**ecūdo arguit̄
de causa assignata meriti quam
assignauit sue exaltacōis cum
ait. q̄ humilitati m̄ respexit an-
ille sue nō uidetur cōuenienter
dictū nō humilitas sed caritas
ponitur radix meriti. i. corin. xij.

caritatem autem non habuero.
Tertio ex modo exhibendi gra-
tias scilicet cantando. unde canticum
dicitur beate virginis. sic nihil
debemus accipere in cultum diuinum
in hiis ea que nobis auctoritate scrip-
ture sancte traduntur sed aposto-
lus dicit ad cor. iij. docentes et
mouentes nosmetipsos. in psal-
mis. et ymnis et canticis spiritu-
alibus. ergo non debuit canticum
corporali. sed spiritali. **I**n op-
positum est euangelium. **R**e-
spo deo dicendum sub aliquibus
conclusionibus. Prima est quod om-
nis qui beneficium recipit tenetur
ad gratias reddendas. **I**sta con-
clusio patet. **P**rimo ex illo ap-
t. ad cor. ultimo. **I**n omnibus gra-
tias agite. **R**atione sic. **O**mnis ef-
fectus naturaliter ad suam causam
conuertitur. manifestum est
autem quod omnis benefactor in quo
tunc homini est causa beneficii. et
ideo naturalis ordo requirit ut
ille qui suscepit beneficium per gra-
tiam recompensationem con-
uertatur ad benefactorem. bene-
factori autem in quantum homini de-
betur honore et reuerentia eo quod
habet rationem principii. **U**nde
Augustinus contra Iulianum cum
non ad suum actorem referuntur
bona hominis ipsi male utentes
efficiuntur iniusti. et ideo beata
virgo conuenienter fecit conuer-
ti ad eum gratias ei referendo de
beneficiis susceptis. **S**ecunda con-

clusio beneficiatus melius facit
statim gratias benefactori age-
do quam differendo. patet conclusio
primo ex illo **B**ernardo super Cantica.
Disce in referendo gratias non esse
tardus aut segnis discere ad fini-
gula dona gratias agere diligen-
ter. **R**atione sic probatur. quia
optimum aliquod bonum fit ex ma-
iori seruo tunc est laudabilis si ex
maiori seruo videtur. procedit quod ho-
mo nullas moeras adhibeat in
faciendo quod debet. ergo lauda-
bilis est quod homo statim gratias
reddat. et ita fecit beata vir-
go. audita exaltatione sua in can-
ticum prout gratiarum actio.
Tercia conclusio quod licet caritas
sit radix meriti humilitas tamen
inter alias virtutes fuit dispo-
sitiva ad conceptionem filii dei et
ad exaltationem spirituales iux-
ta illud qui se humiliat exalta-
bitur non quia ipsa sola mereatur
sed quia eius est proprium con-
tempnere sublimitatem terrenam.
Unde **B**ernardus in sermone de
incarnatione domini inter gratias
beate virginis magna est hu-
militas et mansuetudo. et sicut
elacio mater est presumptionis.
sic humilitas mansuetudinis.
nec in solo quidem silentio com-
mendatur eius humilitas. sed
resonat in sermone. audierat enim
quod nasceretur ex te sanctum vo-
cabitur filius dei. nihil respondit
se esse nisi anallam idem mirabatur

Elizabeth personam beate virginis
 vementis ad se. unde inquit. vñ
 hoc mihi vt veniat mater domi-
 ni ad me. commendabat salutā-
 tis vocem. beatificat fidem. sed
 deuota humilitas nihil reputa-
 bat sibi in deum omnia benefi-
 cia que in ea laudabatur refere-
 bat. tu inquit magnificas mēz
 domini sed magnificat aīa mea
 dominum voce mea perhibes ex-
 ultasse infantem in gaudio. s̄ ex-
 ultauit spūs meus in deo saluta-
 ti meo. et ideo sapienter et conue-
 nienter beata virgo inquit. quia
 respexit deus humilitati in anal-
 le sue. ecce em̄ ex hoc brām me di-
 cent omnes generationes. **B**ern-
 arduus. Generatōnes vtiq; celi et
 terre omnes angeli et omnes ele-
 dei angelicaruū nanq; generatō-
 num numerus p̄ gentium meuz
 reintegrabitur et hominum gene-
 ratio in adam maledicta p̄ bene-
 dictum fructum ventris mei ad
 eternam benedictionem et gene-
 rabitur. merito ergo te dominā
 beatam dicent omnes genera-
 aones. quia omnibus generatō-
 nibus veram et eternam beatur-
 dinem genuisti.

Ad rationes in oppositum.
Ad primā respondetur negando
 consequentiam ad dictum senes-
 ce dicendum. **B**eneca loquitur quā-
 do donum est exhibendum. tunc
 enim expectari debet tempus quo
 retributio sit benefactori optis

ma **A**d secundam patet respō-
 o ex didis in tercia cōclusionē.

Ad terciā respondetur negā-
 do cōsequentiā et ad dictū apo-
 stoli respondetur q̄ canica spūi-
 tualia p̄nt dici non solum ea que
 interiorius canūtur in spū sed etiā
 ea que exteriorius ore cantatur in
 q̄ntū p̄ hmoi cantica spūal̄ deuo-
 tio puocatur

In festo beate **M**arie magda-
 lene ē euangelii. In illo tpe co-
 gabat **I**hesum quidam rē **L**uce
vii. Circa quod p̄nt disputari se-
 quentes questiones. **P**rimo
 vtrum ista mulier de qua hic in
 euangelio fit mentio fuerit **M**aria
 magdalena soror lazari.

Secundo vtrum **M**aria ma-
 gdalena aut quis alius potuerit
 sine penitētia cōsequi remissionē
 peccatorū

Ad primam questionem
 vtrum illa mulier de qua
 dicitur in euangelio q̄
 lacrimis cepit rigare pedes et ca-
 pulis suis tergere rē. fuerit ma-
 ria magdalena que fuit soror la-
 zari et marthe. **D**icendum q̄
 circa hoc sandi variē loquuntur.
 nam origen̄ et **C**riso. vt dicit **A**l-
 bertus magnus sup lucam dicūt
 aliam fuisse. mariam magdale-
 nam dicunt virginem fuisse et sic
 permansisse nec probabile est q̄
 tāta peccatrix cum domino tāta
 habuisset familiaritatē. dicūt et
 ipsa corporaliter fuisse obfessam

71

a demonibus . dicit et insup q
nō tāti ista peccatrix de qua nūc
in euāgelio pedes dñi vixit . sed
et illa r forte plures alie que seq
bātur eū qñ in hospicijs curā ei⁹
egerūt et sibi lassos pedes laue
rūt ut picipes eēnt laborum pe
dū eius . ideo puluere secū tulert
Hic verot **Greg.** et **Beda** et **Au**
gustin⁹ de cōsensu euangelista
rum dicit cōtrariū . dicunt em q
sit magdalena soror rē . accipie
tes hoc ex illo **Ioh.** xi . **M**aria āt
erat que vixit dñm vnguento
et extersit capillis . cuius frater
lazarus infirmabat et ex illo **Lu**
ce. viij . **M**aria magdalena de q
demonia eiecerat qd **Greg.** expla
nat de eadem et hoc tenet roma
na ecclā . vnde in officiō suo ita cā
catatur **M**aria soror lazari q
tot dimisit crimina ab ipsa fauce
tartari . rē . dicit ergo q duplid
ter vixit pedes dñi . Primo hic
et ista ex cōtridione . **S**ecūda ex
deuocōe de quo **Ioh.** xi .

Ad secundam questionē
sic proceditur et videtur
q beata **M**aria magda
lena cōsecuta sit remissionē peccō
rū sine pñā . **P**rimo sic . **D**ñs di
cit de ea remittuntur tibi peccata
multa qm dilexit multum . nō est
locutus de pñā . sed fuisse si fuisse
necessaria . ergo rē . **S**ecūdo
sic . **N**ō est minor virtus dei circa
adultos q̄ circa pueros . sed pue
ris peccā dimittit sine pñā ergo

ecclā adultis . **T**ercō de virtute
suam nō alligauit sacramēns . s
penitētia ē quoddā sacramētū
ergo virtute diuina pnt peccata
dimitti . **Q**uarto maior ē mi
sericordia dei q̄ misericordia ho
minis . s homo interdū remittit
offensā suā homini ecclā nō peni
tenti . vnde ip̄e dñs mādat **Ma**
th. v . **D**iligite inimicos vestros
tenete facite hijs qui oderūt vos .
ergo multo magis deus dimittit
offensā suam hominib⁹ nō peni
tentib⁹ . **I**n oppositū est il
lud luce . viij . si penitētia nō ege
rūt omnes simul pibitis .

Respondeo dicendum s̄ dua
bus cōclusionib⁹ . **P**rima est q
Maria magdalena nō est cōse
cuta remissionē peccatorū sine pe
nitētia que est virtus . patet cō
clusio qm nō est possibile pecca
tum aduale mortale sine tali pe
nitētia remitti . cum em pecca
tum sit dei offensā eo modo deus
peccatum remittit quo remittit
offensam in se cōmissam . offens
sa autē directe opponitur gr̄e ex
hoc enim dicitur aliquis alicui eē
offensus q̄ repulit eū a gr̄a sua .
hoc autē interest inter gr̄az dei r
gr̄az hois . quia gr̄a hominis non
causat s̄ p̄supponit bonitātē vtrā
vel appertētē in hoie gr̄atō s̄ gr̄a
dei causat bonitatem in homine
gr̄atō eo q̄ bonā volūtas dei que
in nomine gr̄ae intelligitur est
causa boni creati . **V**nde potest

regno suo sedere vn⁹ a dexte r
ali⁹ a sinistris. **I**sta q. expedita ē
sup̄ dñica xvij. post trinitate. s
nūc potuerūt hęc disputari. **P**ri
mouitq. cōueniēter dicat de bto
Jacobo q. sit lux et dec⁹ hyspāie
Dico vtz oret in celo p oib⁹
q ei⁹ visitat sepulchry siue locum

Ad primā sic pcedit et vi
det q. nō cōueniēter di
cat lux et decus hyspāie
Primo sic. eē lucē soli deo xp̄v̄
cōuenire. vnde de **J**o. baptista q.
nemo intr̄ natos mulierū maior
fuerit. **M**atth. xi. dī. **J**o. i. **N**ō
erat ille lux. ergo nec beatus **J**a
cob⁹ nō p̄t dici lux et iuscūq.

Pecūdo sic. **E**t tūc **J**acob⁹ nō
dedit hyspāie lum. ē nature nec
lumē grē. nec daturus ē lumē glē
q. istud soli⁹ dei ē rē. **I**n oppo
sitū ē qd̄ eccl̄a cancat. **R**espon
deo dicēdū cōueniēter dī bea
tus **J**acob⁹ lux hyspāie et dec⁹
lux qd̄ rācōe illuminacōis de dñi
ne fidei q. rācōe dixit xp̄us ap̄lis
estis lux mūdi singularit̄ beatus
Jacob⁹ **P**ri⁹ p̄sonalit̄ et p̄p̄ dī
scipulos suos q̄s ibi grā p̄dicādi
reliq̄t illuminarūt terrā hyspāie
lumine doctrine et exēplo sādita
tis vt hystoria sua testat̄ et tādē
miraculoꝝ multitudine visa que
bt̄is **J**acob⁹ virtute dīma op̄ra
batur. regina hyspāie stupens
credidit et xp̄iana effecta ē et oīa
q. p̄serunt sui discipuli tribuit

et paladū scō **J**acobo in eccl̄a. de
dicans magnifice ipsū dotauit q.
tandem in bonis opib⁹ vitā fin
uit. itavt facto cōputo sicut bea
tus **J**acob⁹ fuit p̄m⁹ inter ap̄los
q. martiriū p̄ xp̄o suscepit. ita re
gnū hyspāie videtur int̄ om̄ia
regna p̄ fidei lumē et xp̄ianitas
titulū suscepisse sicut basilē
dū cū anglis de excellēda reg
noꝝ altitabatur fuit ostensum
et p̄batū. **B**ene at̄ dī eccl̄a decus
hyspāie q. tanto ap̄lo dotata ē
rācōe tam de ymūso cōbe xp̄iano
rū. q. in numeꝝ p̄p̄i cōtinue cō
fluūt beneficia a dō meritis ap̄li
spectātes. decus eccl̄a ē hyspāie
p̄pter hoc q. tam glōsios ap̄s in
singularē patronū eidē datus est
p̄terra decus hyspāie ē p̄t̄ im
mēitate. miraculorum que i ste
sāctus continue op̄atur

Ad raciones in oppositū.
ad primā respondetur q. eē lu
cē que tribuat lumen nature aut
gracie causaliter nō cōuenit nisi
cristo qui est lux que illuminat
omnē hominē veniētē in hūc mū
dū. s. eē lucēis q. diffūdat lumē
doctrine bene cōuenit alijs vnde
eccl̄e doctōib⁹ dicitur. vs estis
lux mundi q̄ndo dicitur q. **J**oh.
nō erat lux. respondetur q. du
plex est lux vna quidem prima
q. est fons lucis et illūmās nō il
lūmata et hęc ē lux q. ē xp̄c. et est
alia lux illūmās tam illūmata

a prima luce. et hec est lux perfectorum
vivorum ad eph. v. in terra quos lu-
ceas sicut luminaria prima est su-
pernaturalis et lux per eternitatem et
de hac dicitur. non erat ille lux sed
Joh. Joh. i.

Ad secundam questionem
forte melius est prima.
utrum beatus Jacobus possit
invenire orationibus suis omnes inter-
pellantes eum et videtur quod non. Primo
sic. Beatus Jacobus perfecte suam
voluntatem deo conformans ut non
vult nisi quod deus vult sed illud
quod vult semper impletur. ergo frustra
pro interpellantibus orat.

¶ Secundo sic. anima beati Jacobi
non est Jacobus. si ergo anima sua
pro interpellantibus oraret quod divi
est separata a corpore non deberet
quis interpellare eum ad orandum
sed animam eius cuius contrarius fa-
at etiam.

¶ Tertio sic. Quicumque
oratur pro alio alteri meretur. sancti
qui sunt in patria non sunt
in statu merendi. ergo nec in sta-
tu orandi. ergo non.

¶ In oppositum est quod continue dicimus sancte
Jacobe ora pro nobis. **¶** Respondeo
deus dicendum quod quidam hereti-
ci fuerunt qui dixerunt quod sancti
non possunt nos invenire suis orationibus.
quia unusquisque recepit secundum
ea que gessit. sed hoc est contra arti-
culum fidei qui est sanctorum com-
munio que per caritatem fit et ideo
cum in sanctis qui sunt in patria
sit perfectissima caritas operatur eis

pro nobis orare non tamen sic quin
omnia eis ad votum succedunt et
ideo ponitur conclusio talis quod beatus
Jacobus inveniat suis orationibus ceteris
interpellantibus eum debito modo et tan-
to magis quanto est perfectioris carita-
tis quanto est deo diviniore tanto eius
orationes sunt magis efficaces. habet
enim hoc divinus ordo ut ex superi-
ori excellentia in inferiora descendit
sicut ex claritate solis in aerem.

¶ Ad rationes in oppositum.
¶ Ad primam respondetur negando
consequendam. et ratio est. quia
sancti impetrant id quod deus vult fieri
per orationes eorum et hoc patet quod est
in materia eorum orationibus implendum secundum
dei voluntatem.

¶ Ad secundam respondetur
negando consequendam. et ra-
tio est quod sancti hic vivunt et merentur
ut pro nobis orarent et ideo eos inuo-
camus nominibus quibus hic vocabantur.
quibus etiam nobis magis innotescunt
et iterum propter fidem referunt ad
nos insinuanda. sicut legitur **Exo.**
ij. ego sum deus abraham. et ideo opti-
me dicitur sancte Jacobe ora pro nobis.

¶ Ad tertiam respondetur negando
consequendam et ratio est quod
aliud est in preteritis et aliud mereri
et ideo sancti et si non possunt mereri quia
sunt ex stativitate possunt tamen nobis suis
orationibus impetrare et sic beatus Ja-
cobus cuius preteritis testimonium
est immensitas. in miraculorum que
sunt quasi omni die preteritis suis
sanctis

J^m

In festo beati dñi institutio
ris ordiis pdicati est euāgelii.
Dos estis sal terre. rē. **Rat. v.**
pnt disputari sequentes qstiones
Priū vtz beatus dñicus cōue
niēter religionē instituit ad pdi
cādū vel cōfessōes audiendū. **S**e
cūdo vtz bñs dñicus cōueniēter
instituit religionē q̄ itā studio
institueret

Hoc p̄mā questionem
sic proceditur et videtur
q̄ bñs dñicus nō debue
rit institui religionē aliquā ad p̄
dicandū vel cōfessōes audiendū
Primo sic. n̄ il cōueniēter insti
tuit ad id qd nō cōpetit ei facere
sed religiosi h̄c nō cōpetit p̄dica
re a cōfessōes audire. dñi em̄. i. q.
i. mō actōz vita s̄b iēctōis h̄z ver
bū et disciplinat⁹ nō ducēdi vel p̄
fidei vel pascēdi alios et eadē rō
v̄r eē de alijs religiosi ergo in cō
ueniēter beatus dñicus instituit
religionē siue ordinē ad p̄dicandū

Secūdo sic. in cōueniēs eē v̄r
q̄ auctoritas p̄dicādi et cōfessō
nes audiēdi in finit̄s h̄ib⁹ cōica
tur. s̄ nō ē certis iuris eoz q̄ in
religiōe recipiunt. ḡ v̄r in cōueni
ens talē religionem instituisse

Tercō sic. institutio ecclē d̄z se
q̄ instituit cōz xp̄i s̄ xp̄s p̄mo misit
ad p̄dicandū ap̄los. xij. vt h̄c
lu. ix. et p̄ ea misit. lxxij. discipu
los vt p̄z lu. x. et sic glō. d̄t ibidē
apl̄oz formā tenēt ep̄i. lxxij. di

scipuloz minores p̄bri sc̄z curati
ergo p̄t illos nō debuit aliqua
alia religio institui ad p̄dicandū
vel cōfessōes audiendū. **I**n oppo
sitū est euāgelii vbi d̄r. v̄s estis
lux mūdi sc̄z p̄ illūmācōnez fidei

Respondeo dicendum s̄b dua
b⁹ cōclusionib⁹. **P**rima ē. ueniēs
fuit vt aliq̄ religio institueret ad
p̄dicandū et cōfessōes salutāes
audiendū. **I**sta cōclusio p̄batur
sic. q̄ si cōueniēter religio aliqua
institui potuit ad op̄avitē ad iue
n̄m qd ordinat ad utilitatē p̄xi
rū et ad obsequiū dei et cōserua
cionē dñi cultus cū at magis p̄
curetur utilitas p̄xiōz p̄ ea q̄ p̄ti
nēt ad sp̄uālē aīe salutē q̄ p̄ ea q̄
p̄tinēt ad s̄bueniēdū cōz ali n̄cā
tā cōueniēter instituitur religio
ad p̄dicandū cū hoc magis p̄ti
neat ad obsequiū dei cui nulluz
sacrificiū ē magis acceptū q̄ zel⁹
aiāz vt **Greg.** d̄t sup̄ ezech. ma
ius etiā ē sp̄uāl̄ib⁹ armis d̄ erro
res hereticoz et tēptacōes demo
nū fideles defendere q̄ corp̄alib⁹
armis populū fidelē tueri. et ideo
cōueniēs est ad p̄dicandū et ad
alia que p̄tinēt ad salutē aiāz a
liquā religionē institui. **S**ecūda
cōclusio cōueniēter fecit beatus
dñicus p̄curādo apud sedem apo
stolicā q̄ talē religio institueret
tū p̄pter multitudinem fidelium
et raritatem personaz sufficētiū
ad docendum populos fideles et

fide catholica contra hereticos de se
dendū. vñ de bto dīco cātat do-
ctinā euāgelicā spetgēs p ordi-
cardinē pestē fugat hereticā no-
uū pducens ordmē. q̄ aut̄ hec
pcuracō instōis h̄mōi religionis
fuerit necēria et deo accepta p̄z
ex eo q̄ invita bea dīna legit. r
quā cum p̄d. d̄is de causis motis
santo animarū zelo iuxta ad cāsi-
liū generale lateranē. et a sū-
mo p̄ntifice **I**mo cōdo cōdo dice-
ret p̄dicatōi et etiā cōfirmatōi si-
bi suis q̄ successōibus impetra-
ret q̄ p̄ntifex cū aliquā lū se dif-
ficilem exhiberet nocte quadam
idē p̄ntifex vidit in sompnis q̄
lateranē. etiā grauē subito tu-
nā minaret q̄ cū tremēs nitre-
retur vidit ex aduerso q̄ vir dei
dīcus occurrebat t̄ ueris suppo-
sitis totā illā casurā fusi ētabat.
euigilans aut̄ et uisionē intelli-
gens peticōnez uiri dei alacriter
acceptauit cōtās ut ad fr̄es suos
rediēs regulā aliquā p̄batā sibi
eligerent r sic ad ipsum rediens
cōfirmacōnē ad libitū reportaret
Petū interea **I**mo cōdo defūcto
a successōe suo honore q̄ p̄stū-
lauerat impetrauit
Ad rationes in oppositum.
ad primā respondeat negādo
minorē qm̄ licet p̄a auctoritate
nō cōueniat cōpetat aucte pape ā
p̄latoy **A**d p̄bacōnē aut̄ resp̄d̄
det q̄ nihil p̄bat. q̄ q̄ aliq̄s re-
ligiosus auctoritate p̄latoy p̄dis

et audiat cōfessiones aut faciat
h̄mōi nō suggredi ē disciplinat⁹
vel subiectōis gradū qui cōpetat
religiosis. vel p̄t dia q̄ nō est
idē de monachis et de istis ali-
os. q̄ monachi non habent ex
istituōe sua h̄ys actib⁹ curā dāē
religiosi vō p̄dicatōes in sua insti-
tuōne sūt h̄ys actib⁹ mancipati
Ad secundam respondeat
negando consequentiā. et ra-
tio est. q̄ a p̄latis nō cōcedit̄ tali-
b⁹ religiosis ut quilibet indiffere-
ter possit p̄dicare vel cōfessiones au-
dire sed s̄m moderacōnē eorū q̄
h̄mōi religionib⁹ p̄ficiūt vel s̄dm
taxacōnē ipsoy p̄latoy.
Ad terciā respondeat negā-
do consequentiā r ratio est tum
quā formam. lxxij. discipuloy
nō solū tenēt p̄bitari curā. sed
quācūq̄ alij minoris ordinis quī
ep̄is in eorū officio subseruiunt
tū secūdo. q̄ nō legit q̄. lxxij. di-
scipulū aliquas determinatas p̄-
uicias assignaret sed q̄ mitte-
bat eos an̄ facē suā in oēs ciu-
tatē et locū quo erat ipse ventu-
turus. tū tercio. q̄ oportū fuit
ut p̄ter ordinatōes p̄latoy alii as-
sumerētur ad h̄mōi officia p̄ter
multitudinē fidelis ppli et diffi-
cultatē inueniēdi sufficētes p̄so-
nas distribuēdas singulē pleb. b⁹
sic r religioes ad militādū necē
fuit institui p̄ defectū secularū
p̄ncipū ad resistēdū infidelib⁹ in
aliquibus terris.

J m

Ad secundam questionem sic proceditur et videtur quod beatus dominicus non conuenienter instituit ut in religione sua litterarum studio insistere. Primo sic dicitur enim in psalmo quod cum non cognouit litterarum introitus impotentias dominus dicit glossa ibi virtute christianam sicut perfectio christiane virtutis maxime videtur ad religiosos pertinere. ergo et non est studium litterarum insistere. **S**ecundo dicitur quod est dissensio inter litterarum non competit religiosis quod in unitate pacis congregantur sicut studium dissensionem inducit. unde Hieronymus super epistolam ad titum dicit. antequam dei insisteret studia in religione fieret et diceret in prophetis ego sum paulus etc. ergo videtur quod nulla religio deberet institui ad studium. **T**ertio sic professio christiana differt a professione gentium sicut apud gentes aliqui prophetiam pretebantur et nunc aliqui seculares dicuntur aliqui scientiarum professores. non ergo religiosi debent studium litterarum. **I**n oppositum est illud Hieronymus in epistola ad paulum monachum inuitare eum ad adiscendum in statu monastico dicens. discite in domo vestra quod scientia nobis seueretur in celis et infra quicquid queritis tecum scire conabor. **R**espondeo dicitur quod conuenienter beatus dominicus instituit in religione sua ut litterarum studio insistere. **I**sta conclusio patet satis ex precedenti questione quod illa principalia ad quod ordinatur religio pre-

dicatores sicut predicare et alia huiusmodi non possunt conuenienter sine studio proprio litterarum fieri. unde notandum quod studium litterarum competit religioni tripliciter. **P**rimo quod quantum ad id quod est proprium vite et ministerii latue ad quam studium litterarum dupliciter adiuvat. uno modo directe ad contemplandum divina illuminando seque intellectum unde in laudem viri in scripturis in psalmo. **I**n lege domini meditabitur die ac nocte. **A**lio modo studium adiuvat contra ministerii latuam vitam in directe remouendo contra in placis pericula seque errores qui in contemplatione diuinorum frequenter accidunt hiis qui scripturas ignorant sicut in collationibus patrum legitur quod abbas serapion per se simpliciter in errore antequam per prophetiam. id est eorum qui dicunt deum habere humanam formam arbitrantur unde dicit Gregorius in vi. moralium quod nonnulli dum plus excipiunt contemplando quam capiunt usque aduersa dogmata erumpunt et dum veritatem discipuli humiliter negligunt magistri errorum fiunt. **S**ecundo necessarium est studium litterarum religioni in utilitate ad predicandum et ad confessiones audiendum et alia huiusmodi exequendum. unde apostolus thimothee epistolam ad corinthios officium huiusmodi aduersus pernitentem amplectentem eum qui secundum doctrinam est fidelem sermoneque ut potens sit exorare in doctrina sana et eos qui contradicunt argu-

ere. nec obstat q̄ apli absq̄ stu-
dio litterarum ad predicandum
sunt missi. quare dicit **Ihero.**
in epistola ad paulinum quicq̄d
abys exercitatio ⁊ cotidiana in le-
ge meditatio tribuere solet. uis
ip̄s sanctus suzgerbat. **Ter-**
tio studium litterarum religioni
congruit quātum ad id qd̄ ē om-
ni religioni commune. valet quā-
dem ad vitandā carnis lasciuia;
vnde **Ihero.** ad rusticum mona-
chum. ama scripturarum studia
et carnis delicias non amabis va-
let etiam ad auferendū cupidita-
tem diuidiarum ut **Papi.** v. diui-
cias nihil eē dixi in compaciōe il-
lius. valet etiam ad obediēcie
documentum vnde **Aug.** in libro
de op̄tib⁹ monachorum. que est
ista pueritas lectiōi noli obte-
perare dū vult ei vacare vnde ma-
nifestum ē q̄ conuenienter b̄tis
d̄m̄ instituit ut in religiōe sua
litterarum studio n̄ s̄isteretur

Ad rationes in oppositu. m.
ad primam respondetur negādo
consequendam et ad pbacionē
respondet q̄ glo. illa exponit de
littera veteris legis. de qua apls
dicit. ij. cor̄n. ij. littera occidit.
vnde nō cognoscere litteraturam
est nō approbare litteralem disci-
plinam ⁊ ceteras carnales ob-
uancias **Ad** secundam respon-
detur negādo consequendam.
et ratio est quia assumptum non

est semp̄ verum. studium in ad-
sciētiā ordinatur. si autem sci-
ētia est sine caritate inflat ⁊ per-
consequens dissensioem fact. q̄
inter sup̄bos semp̄ sunt iurgia.
Proverb. xij. sed quando est cū
caritate edificat et concordiam
parit. quod vero induatur de **Ly-**
comino. respōdet q̄ nō loq̄tur de
studijs litterarum. quia contradices
ret sibi. sed loq̄tur de studijs
dissensioem que p̄ hereticos ⁊ scis-
maticos intrauerunt in religiōe
christiana.

Ad terciam respondetur ne-
gando consequendam. et ratio ē
quia p̄hi profitebantur studio
litterarum quantum ad secula-
res doctrinas sed religiosi com-
parit principaliter in̄ndere stu-
dio litterarum pertinentium ad
doctrinam que b̄m pietatem ē ut
d̄ thi. i. alijs aut̄ doctrinis inten-
dere nō p̄net ad religiosos quoz
totavita diuinis obsequijs man-
cipatur nisi quantū ordinantur
ad sacra doctrinam

In festo sancti **Laurentij** est eu-
angelium. **Nisi granum r̄e. Jo.**
xj. Circa qd̄ possunt disputari se-
quētes questionēs

Quā **Laurentius** haben-
do odio animam suam
in hoc mundo custodiuit
illam in vitam eternam et videt
q̄ nō. **P̄tio** sic **Obs̄eruantia** mā-
datoꝝ dei ē via ad assec̄tioꝝ vite

eternae iuxta illud **Matth. xix.**
Divis ad vitam ingredi serua man-
data regni. ergo transgressio manda-
torum dei est via perditionis eternae
sed obire animam suam in hoc mun-
do est contra mandatum dei quo pre-
cipitur ut post deum primum diligamus
animam nostram. ut dicit **Aug. i. de**
doctrina christiana. ergo **Laureus**
odio habendo animam suam ma-
gis est dicendus perdidisse eam quam
custodiuisse in vitam eternam.
¶ Secundo sic **Ille** dicit odire ani-
mam suam qui diligit iniquitatem. iuxta
illud psalmi. **Qui diligit iniquitatem**
odit animam. sed diligentes iniqui-
tatem excluduntur a regno celorum. er-
go nullus odiedo animam suam
custodit eam. **¶** Tertio dicit apostolus
ad **ephe. v.** **Nemo** carnem suam
unquam odio habuit potest. quia id quod
prohibetur conseruamus diligimus. sed
quilibet nutrit et fouet carnem su-
am propter conseruationem. ergo vi-
detur quod beatus **Laureus** animam
suam aut carnem suam odiedo non
meueat vitam eternam. **¶** In op-
posito est euangelium presens
¶ Respondeo dicendum quod omnis homo
animam suam amat. sed quidam sim-
pliciter et quidam secundum quod. **Amare enim**
aliquem est velle ei bonum. ille ergo ani-
mam suam amat qui vult ei bonum
quod ergo vult anime sue id quod est simpliciter
bonum amat eam simpliciter. qui vero
vult ei aliquid particulare bonum a-
mat eam secundum quod. bona autem ani-
me simpliciter sunt illa quibus anima fit

bona scilicet secundum bonum quod est deus. cui
vult ergo anime sue bonum diu-
inum et spirituale simpliciter amat eam
quod autem vult ei bona terrena. puta
diuitias honores et voluptates
scilicet amat eam secundum quod presens. **Qui**
diligit iniquitatem odit animam su-
am. potest ergo habere vitam quam dicit
qui diligit animam suam scilicet. du-
pliciter intelligi vno modo sic amat
scilicet simpliciter ad bona eterna perdet
eam. id est exponit eam morti propter
christum. sed hic non videtur verus sen-
sus. et ideo dicitur sic. qui amat a-
nimam suam scilicet secundum quod scilicet ad bo-
na terrena et temporalia perdet eam
scilicet simpliciter. **Matth. xix.** quod profit
hominem si inuenerit mundum lucre
anime aut sue detinet. non patietur
et iste intellectus consonat littere sequen-
ti quam ait qui odit animam suam in hoc
mundo. id est qui denegat bona presen-
cia anime sue et sustinet propter deum
quod videtur mala in hoc mundo in vitam
eternam custodit eam. **Matth.**
v. **Beati** qui persecutionem patientur
propter iustitiam quam regnum. **Attende**
dicit scilicet **Chrysostomus** super **Iob.** quod illud
quod de grano frumenta dicitur est con-
paratur huic sententiae. nam sicut christus
missus est in mundum quasi quoddam se-
men ad fructificandum. ita quicquid
nobis temporaliter datur a deo non con-
fertur nobis ut fructus. sed ut
per illud ad fructum eterne re-
munerationis perueniamus. vi-
ta autem nostra est quoddam tem-
porale donum a deo nobis collatum

qui ergo omnia pro christo exponit
multum fructum affert. hoc ergo est quod
odit animam suam. qui vitam suam ex-
ponit et seminat pro christo in vi-
ta et eternam custodit eam per se. Cutes
ibat et stebant mittentes semina
sua. venientes autem veniet cum exul-
tatione portantes manipulos suos
os et sibi quod divitias suas et alia
bona que hoc exponit pro christo et com-
municat alijs in vita eterna cu-
stodit. ij. cor. ix. qui seminat in
benedictionibus de benedictionibus
metet. et ita quia beatus Lau-
rencius animam suam odio in hoc
mundo habuit eam pro christo atrocissimis
tormentis usque ad mortem expo-
nendo in vitam eternam eam cum
multa gloria custodit fruendo ipsa
divinitate. quod etiam ecclesie thesau-
ros custodie sue a beato sixto cre-
ditos sapienter pauperibus distribu-
it iusticia eius maerit in seculum seculi.

Ad rationes in oppositum.
ad primam respondetur negando
consequenciam et ratio est. quia
amare animam suam hinc seipsum
quod ad bona temporalia et terrena ne-
glectis bonis spiritualibus non
cadit sub precepto

Ad secundam respondetur
negando consequenciam et ratio
est quod non loquimur de illo odio sed
de oratio. quod enim diligit iniquitates
odit animam suam ad bona spiri-
talia et divina. quod parat eam eterna
beatitudine que paratur diligenti.

beatus deus. qui vero vitam suam in hoc
mundo refrenando eam sub iugo ra-
tionis submittat eam laboribus ieiunij
vigilijs et exponit eam pro christo ta-
lis dicit diligere eam que ad divina et
spiritualia et odio habere que ad bona ter-
rena et temporales delectationes que
ei denegat et interdicit. Ad ter-
ciam respondetur quod ratio dupliciter
potest considerari scilicet in se. et sic non
habetur odio sed naturaliter quilibet ap-
petit eam esse et fouet ut arguitur
esse. Alio modo potest considerari in quantum
est alicuius impeditiva quod voluntas
et sic odio habetur quodammodo
per accidens

Secundo videtur martirium beati
Laurentij fuerit adus
maxime virtutis et forti-
tudinis et videtur quod non sed magis
videtur quod fuerit adus fidei. dicit
enim Maximus in quodam sermone
maxime martirij fides catholica est in qua
illustrares ad lethe suo sanguine sub-
scripserunt. et de beato Laurentio dicit
Ambrosius. dum fide sua persecutoris
flammas vivit ostendit nobis per ignem
fidei gehene incendia superare.
ergo videtur quod martirium potius dicitur
sit adus fidei quam fortitudinis. De
cundo sic. Martirium videtur quod po-
tissime sit adus virtutis que facit
ipsi martirium merito. sed ista est
caritas secundum illud prima corin. xij.
si tradidero corpus meum ut ardeam
caritate non habero nihil michi

patet. ergo martiriū **L**aurēcij
magis dicendū est actus carita-
tis q̄ copiosa fuit in eo s̄m illud
Ambro. Illuminauit mūdū pla-
ne **L**aurēcius ea luce qua ipse
succēss̄ ē et p̄ flāmas q̄s ipse p̄tulit
omnia ch̄stianorū corda cale-
fecit. ¶ **T**ercio **A**ugu. dicit in q̄
dam sermone facile est martirez
celebrādo venerari magnū fidem
eius et paciēciā imitari. sed in
inono actu virtutis p̄cipue lau-
dabilis redditur virtus cuius ē
actus. ergo martirium magis de-
bet dici actus paciēcie q̄ fortitu-
dinis. ¶ **I**n oppositū est q̄ **Cip.**
dicit in epistola ad martires. **O**
beati martires quib⁹ vos laudi-
b⁹ predicē. o milites forasissimi vo-
bur corporis nostri quo precomio
vobis explicem sed quilibet lau-
datur de virtute cuius adum ex-
ercet. ergo martirium est actus
fortitudinis et de beato lauren-
cio loquēs **A**ugu. dicit **A**d erudiendū
nulloꝝ validior ē forma q̄ mar-
tirium eloquēcia plus est ope do-
cere q̄ voce et infra in quo excels-
lentissimo genere doctrine b̄tis
laurenus m̄tir q̄ glorioſa pol-
leat dignitate. etiam persecuto-
res ipsius sentire p̄tuerūt quā il-
lius mirabilis animi fortitudo nō
solum nō credere sed alios exem-
plo sue tolerantie roborare ē di-
cendus. ¶ **R**espondeo dicendū
q̄ martirium **L**aurēcij et alio-
rum martirum est actus virtutis

fortitudinis. **P**atet cōclusio **P**ri-
mo ex illo qd̄ cantat eccl̄a de eis
fortes facti sūt in bello. **F**acōne
ostendit sic **A**d fortitudinem per-
tinet vt cōfirmet hominē in bono
virtutis contra pericula et maxi-
me pericula mortis et maxime
eius qui est in bello. manifestū
est autem q̄ in martirio homo
firmiter confirmatur in bono
virtutis dum fidem et iusticiam
nō deserit p̄pter imminētia pe-
ricula mortis. et ita patet cōclu-
sio. ¶ **A**d rāones in oppositū.
ad primam respondetur q̄ in ac-
tu fortitudinis duo sūt confide-
randa quorū vnū est bonum in q̄
fortes firmantur et hoc est fortitu-
dinis finis. **A**liud est ipsa firmi-
tas qua quis nō cedit contrarijs
p̄hibētib⁹ ab illo bono. et in hoc
consistit ēē fortitudinis. sicut at
fortitudo cuius firmat animam
hominis in iusticia hūana prop-
ter eius p̄seruationē mortis peri-
cula sustinē. ita etiā fortitudo ḡti-
ta firmat animum hominis in
bono iusticie dei quod est per fi-
dem **I**esu christi. vt dicitur ad
Roma. iij. et sic martirium com-
paratur ad fidem sicut ad finem
in quo aliquis firmatur ad for-
titudinē sicut ad habitū eliciētē
¶ **A**d secundam respondetur
q̄ martirium bene est actus cari-
tatis vt imperantis sed est for-
titudinis vt elicientis et tamq̄
ē virtutē martiriū manifestat

quod autem sit meritum hoc habet ex caritate sicut et quilibet virtutis actus et ideo sine caritate nihil valet

Ad tertiam respondetur negando consequendam. licet enim paucitas comedatur in martiribus tamen ipsum martirium principaliter actus est ipsius fortitudinis

In festo assumptionis beate marie evangelium Intrauit Iesus etc. Lucæ x. Circa quod possunt disputari sequentes questionibus. **P**rimo vita actiua sit potior et nobilior quam contemplatiua. **S**ecundo utrum beata maria optimam partem elegit. **T**ertio utrum beata maria in corpore et anima assumpta est in celum

Ad primam sic proceditur et videtur quod vita actiua potior sit siue nobilior quam contemplatiua. **P**rimo sic. **V**ita actiua pertinet ad maiores scilicet prelatos qui sunt in honore et potestate constituti. ergo potior quam contemplatiua consequentia patet ex illo Aristotele. **S**ecundo sic. in omnibus actibus et potentibus imperialis est nobilior hijs qui imperat. sicut militaris tamquam potior precipit frangit. sed vita actiua pertinet de hijs qui ad contemplatiua pertinet. secundum philosophum in ethicis. ergo actiua vita nobilior est quam contem

platiua. **T**ercio sic. nullus debet abstrahi a nobiliori ut amplius dicitur minus nobile. si a statu vite contemplatiue receditur sepe ad statum vite actiue. ergo etc. **I**n oppositum est euangelium presens. ubi dicitur quod optima parte elegit sibi maria. **R**espondeo dicendum quod vita contemplatiua simpliciter melior est potior et nobilior quam actiua. quam conclusionem probat philosophus in ethicis. viij. capitulum quod deducit sanctus Thomas in secunda secunde. **A**lbertus vero magnus super Lucam complectens omnia dicit sic vita contemplatiua profertur actiue unitate puritate eternitate firmitate delectatione. unitate quod circumstantiis puritate quod non soordatur puluere veniali. eternitate quod hic et in patria permanet in eternum. firmitate quod est in luce quod non fallit fallacia errorum. delectatione quod consolatione spiritus sancti iugiter oblectat animum

Ad rationes in oppositum. ad primam respondetur quod ad platonem non solum pertinet vita actiua sed etiam contemplatiua debet enim esse excellentes. unde Gregorius dicit in pastoralis. sit rector actiue parvus et precibus contemplatiue suspensus. **A**d secundam respondetur negando minorem quia vita actiua non directe precipit vite contemplatiue. sed disponendo ad vitam contemplatiuam precipit

quedā opavite adīue i q̄ magis
seruire videt̄ conti m̄platiue.

Ad t̄raam respondetur negā
do consequentiā et ad p̄batio
nē respōdet̄ q̄ vita cōtēplatiua
intermittit̄ aliq̄n̄ p̄t̄ adīuā nō
semp̄ sed ad tempus racōe vtili
tatis nō racōe dignitatis.

Ad secundam questionē
sic proceditur et videtur
q̄ b̄t̄a maria opt̄mā p̄tē
elegit eligēdo cōtēplatiuā et
videt̄ q̄ nō illd̄ videt̄ magis eli
gendum quod ē maioris meri
ti q̄ tale deducit ad maiorē glo
riā s̄ vita adīua videt̄ maioris
meriti q̄ cōtēplatiua ergo ipsa
erat pot̄ eligēda d̄na p̄z q̄ sicut
meritū d̄i resp̄cū mercedis mer
ces em̄ debet labori s̄ vite adīue
attribuit̄ labor cōtēplatiue v̄to q̄
es ergo adīua ē maioris meriti
cōtēplatiua. **I**n oppositū ē euāge
liū p̄ns. **D**ecūdo ex eodē argu
mēto arguit̄ sic cōtēplatiua ē ma
ioris meriti q̄ adīua. ḡo f̄eligen
da est d̄na ē bona. āns p̄z. **D**t em̄
Greḡ. vi. moralium maḡ fuit adī
ue vite merita s̄ cōtēplatiue pot̄
ora. **R**acōe sic racō meriti ē caritas
caritas autēz cōsistit in dilectiōe
dei et p̄ximī. s̄ diligēdeū s̄m se ē
magis meritorū q̄ diligēde p̄ximū
ḡo illd̄ qd̄ d̄recti9 p̄tinet ad dile
ctiōnē dei magis est meritorū ex
suo ḡnē q̄ id qd̄ d̄recte ad dilā
ōnē p̄ximī. s̄ vita cōtēplatiua
d̄recte et immediate p̄tinet ad d̄i

lectiōnē dei. **A**dīua d̄recti9 ad
dilectiōnē p̄ximī. ergo ex suo ge
nere cōtēplatiua ē maioris me
riti q̄ adīua. **R**espōdeo dicen
dū iux̄ l̄bertū sup̄ lucā q̄ hoc
verbū maria r̄c̄. **D**uenit beate vir
gini p̄l9 omnib9. scz in bono em̄
corp̄is et in bono aīe et in bono
meriti et in bono ḡle optimā p̄tē
elegit in bono corp̄is virginita
tis elegit pudorem et cum hoc ele
git m̄tis secūditatem. et ideo nec
p̄mā simile visa ē nec habere se
quētem. vnde **Exo. iij.** **P**er rubū
ardentem significat̄. **I**n bono
autē anime elegit optimā par
tem. **H**abet em̄ splendore diuine
lucis in intellcū et non deest sibi
virtutis fructus in opere. **vñ Pla.
xi.** per virgā cōtēplatiue virtutis
vbi requirit̄ sp̄s alm9 significa
tur in bono meriti hoc ē in opere
suo hūit oēz adīue vite p̄p̄tate
et oēz cōtēplatiue puritate. **n**ihil
h3 de defectu vtriusq̄ vñ significat̄
nūi xvij. per virgā aatō q̄ viruit
frondit̄ floruit et amigdalu d̄
bum fructificauit. viruit virtute
frondit̄ benedictione. floruit ḡ
uidatione cordis quo nos cepit
et corp̄is quo filiū verbū incar
natū suscepit. fructificauit i par
tu abū salutare p̄ducens. **I**n bo
no autē ḡle optimam partem
elegit pars enim bona scola cor
p̄is pars melior scola aīe opti
ma consortiū imperij et regis nū
in imperatoria maiestate dicēte

scriptura .iii. **R.** .ij. q̄ positus est
thronus m̄s regis iuxta thronū
regis .pete ḡ m̄ qd̄ vis . nec em̄
est fas aliqd̄ tibi denegare . hęc
optima ps̄ ordinata ē vt castro-
rum acies qm̄ oim̄ celestiū agmi-
nū splendoris exp̄sit **Apoca. xij.**
corona .xij. stellarū in capite ei⁹
hęc ē nouē ordinū angeloz̄ ⁊ tri-
um statiuū scōz̄ cōiugū virginuz̄
viduaz̄ vel triū aureolas portan-
tium doctoz̄ q̄ ap̄los de cur̄ vir-
ginū q̄ flos virginū fuit matiuū
cū ammā gladi⁹ filij sui tran-
siit .ix. etiā ordinū gēaz̄ habuit
ipsa em̄ custodiā ⁊ habuit angelo-
rū secreta cōsilia archangeloz̄
iuxta decreta principū seu ritas
tes cōtra maliciā exhibuit pr̄-
tium cōterendo caput dr̄acomis in
numerabile vel in terminabile v̄-
tutē in miraculis oñdit virtutū
alacritudinē nō declinabū ostēdit
dñacōnū q̄etm̄ in receptōe sessi-
onis f̄buit thronoz̄ . alacritudinē
sciētiē et cōtemplatiōis cheu-
bin trāscēdit et affectōe caritat̄
incēdiū . seraphim sup̄auit h̄is
xij. stellis cōsōata decorat̄ hęc **Al-**
bertus **¶** Ad ratiōnē in oppositū
respōdet̄ negādo cōsequenciā . et
racō est q̄ licet labor exterior ope-
ret̄ ad augmentū p̄mij accidentāl̄
augmentum tamen p̄mij eēnā-
lis consistit principāl̄ in caritate
⁊ maxime dilectiōis dñe sicut
dictum est

Ad tertiā sic p̄cedit et videt̄
q̄ b̄ta maria nō sit assump-
ta r̄e **¶** primo sic . resurrectiōis tē-
pus om̄ū differt̄ vsq̄ ad finē mū-
di vt sit simul om̄ū resurrectiō di-
uina ordinacōe . ergo corp⁹ b̄te
marie nōdū resurrexit ⁊ p̄ dñs nō
est assumpta cū corpe in celū dñā
vt vera an̄sp̄ p̄ illd̄ **Iob. xiiij.** h̄p̄
cū dormierit nō resurget donec a-
terat̄ celū nec euigilabit vt sur-
gat de sono suo et loq̄t̄ de som-
no mortis . ergo vsq̄ ad finē mū-
di q̄ndo celū ateret̄ resurrectiō ho-
minū differt̄ **¶** In oppositū ē fidel̄
q̄i v̄bis etiā dicit em̄ scūs **Chy-**
in . iij. di. xliij. q̄ pie credit̄ de
b̄ta virgine et **Io. euāg.** q̄ resurre-
ctiō eoz̄ nō ē delata vsq̄ ad finē
mūdi **¶** Respondeo dicendū q̄
b̄ta virgo in aia ⁊ corpe assump-
ta ē in celū **¶** Ita conclusio p̄ nā p̄
vniūsam ecclesiā fide pia suscep-
ta ē quā q̄dam scōz̄ nō asserunt
s̄ etiā aptis racōib⁹ p̄bare mitūē
beatis **¶** hęc in h̄is q̄ cū xp̄o fue-
re iūt̄ p̄petuā resurrectiōnē iaz̄
eē cōpletā nō nulli credūt custō-
dem virginis in gloriā car-
ne gaudere cū xp̄o nec nō de b̄ta
maria factā ambigimus **¶** Itē **Au-**
gu⁹ . idē affirmat et trib⁹ racōi-
b⁹ p̄bat̄ . p̄ma q̄dē sumit̄ ex car-
nis xp̄i et virginis unitate **¶** Arguit̄
sic putredo ⁊ vermis hūane eb-
p̄brū cōditōis a quo obprobriū
cū **Ihs** alien⁹ sit maxie natura
exapit̄ q̄ **Ihs** de ea assumpsisse

probat. **S**ecundo sic. sumitur
ex corporis dignitate sic thronus
dei thalamus domini celi taber-
naculum dignum est ibi esse ubi
ipse est tam preciosum thesaurum
dignius est celum seruire quam ter-
ra. **T**ercia ratio sumitur ex virgi-
nalis puritatis integritate. ait ei
sic. letare maria leticia ineffabili
corpore et anima in christo filio
proprio per proprium filium nec
sequi debet corruptionis erump-
na quam nullus secuta est filium
patiendo integritatis corruptio.
ut sit semper incorrupta quam ta-
ta perfudit gratia uiuentis que om-
nium integram perfectamque ge-
nuit vitam sit cum illo quem suo
genuit utero. sit apud illum illa
que genuit fouit et aluit illum ma-
ria dei genitrix ministris et serui-
trix de qua quia sentire aliter non
audeo aliud dicere non presumo.
Bernardus etiam ratio cinatur
ad idem sic. **S**i sanctorum corpora
sublimium. puta petri et pauli tam
gloriosa venerabilia reddidit et
honore tam mirifico sublimauit
ut ipsis deputetur locus eorum
ueneracione congruus. si igitur mo-
do corpus super terram esse dicatur
cum nec deuota frequentat uisi-
tatione fidelium nec eidem locus
deputetur honoris mirum uide-
retur christus honorem materni
corporis contempnissse cum tamen
super terram alia sanctorum cor-
pora sic honorauit. **A**d argu-

mentum in oppositum dicendum
est quod ratio procedit ubi non ob-
uiat privilegium alicui datum sic
fuit beate uirgini et beato Ioh.
euangelista.

In festo beati Bernardi est
euangelium. **N**emo accendit re-
Lucæ xi. potest disputari sequens
questio.

Utrum possit in dilectione
dei haberi respectus ad
aliquam mercedem rui-
detur quod non ex presenti euange-
lio. quia iam oculus non est sim-
plex nisi ad aliud habere respectus
quod ad deum. **S**ecundo sic.
Ioh. x. **M**ercenarius uenit ut
sed mercenarius est cui merce-
dem querit. ergo dilectio dei ex
caritate non admittat respectu
mercedis. **T**ercio sic. **M**er-
ces est finis eorum que propter
mercedem fiunt sed finis diligere
magis quam ea que sunt ad finem.
si ergo deus propter aliquam mer-
cedem diligeretur aliquid aliud
magis diligeretur deo quod est
contra rationem caritatis.

In oppositum est quod dicit
glosa **M**atth. i. **Q**uia spes gene-
rat caritatem sed spes est expectatio
mercedis. ergo caritas potest esse
cum intuitu mercedis. **P**reter-
ea ad hebr. xi. dicitur de sanctis
patribus. **A**spiciebant in remunera-
tionem sed constat quod ipsi dili-
gebant deum ex caritate. ergo
dilectio dei ex caritate compatitur

intuitum mercedis. **R**espon-
deo dicendum iuxta sanctum Tho-
mam in .iij. q. merces dicitur p-
miū quod quis ex labore vel ope-
re aliquo meret. **P**remium autē
est qd alicui in bonum eius red-
ditur. unde merces in quantum
hmoī importat aliquod retribibile
per amorem ad id cui merces red-
ditur. mercedem autem aliquis
propter seipsum amat. non ta-
men est de ratione mercedis qd fit
intentionis finis. quia plerum-
q; aliquis mercedem ex opere nō
querit cui merces datur. ea autē
que propter se aliquis diligit vel
sunt pfectionis eius formaliter
sicut sanitas virtus operatio dis-
lectiois vel hmoī. vel sunt effe-
ctiva vel cōsecutiva vel cōservati-
ua. **H**orum autem contritionem
prohibitiva. unde si aliq; amat
aliquid extra seipsum illud potest
diu merces in quantum ex eo aliqd
in ipso relinquatur vel servat de
ratione autem amicitie est qd a-
micus sui gratia diligitur. unde
amicus non habet in amicitiam
rationem mercedis proprie loquē-
do quia ea que ex amico nobis fi-
unt rationem mercedis habere pos-
sunt sicut dilectiones et volunta-
tes quas ex ipso amicus conse-
quitur ratione quorum ipse amicus
potest diu merces. q. causaliter
sicut dicitur merces nostra ratione
eorum que ex ipso nobis sunt. pa-
tet ergo qd ponere mercedem ali-

quem finem amoris ex pte amia-
tie est contra rationem amicitie.
Unde caritas per hunc modū o-
culum ad mercedem habere nō po-
test. hoc enim est deum non po-
nere vltimum finem. sed bona q
ex ipso consequuntur. quia ponere
mercedem est finem amoris ex
p- amāis non tamen vltimum
vt si ipse amor est quedam ope-
ratio amāis non est contra rati-
onem amicitie. quia ipsa amoris
operatio cum sit qdā acade-
non dicitur amari nisi ppter su-
um subiectum. **I**tem inter ea que
aliquis propter se diligit potest
eē cōdo salua amicitia. unde et ip-
sam operatione amoris p- em a-
mare non obstante amicitia pro-
pter aliquā aliud erit tamen cō-
tra rationem virtutis si virtutis
operatio propter aliquā aliud vir-
tute inferioris et ius sunt tempora-
lia bona diligitur. **P**atet ergo
qd habens caritatem non potest
habere oculum ad mercedem vt
ponat aliqd quod cumq; finez
amari se; dei. hoc enim est cōtra
rationem caritatis vt est amicitia
quedam. nec iterum vt ponat a-
liqd temporale bonum finem ip-
sius amoris. quia hoc est contra
rationem caritatis vt est virtus
potest tamen habere oculum ad
mercedem vt ponat beatitudinē
creatam finem amoris non autē
finem amari. hoc enim nec est cō-
tra rationem amicitie nec cōtra

21

ratio virtutis cum beatitudo virtutis
sit finis. ¶ Ad rationes in opposi-
tū ad primā rādet negādo anāz r
ad pbacōz respōdet q̄ ocul⁹ nō
est simplex si resp̄cūs h̄rēt ad p̄-
miū tanq̄ finē ip̄si⁹ amati scz dei
s̄ ut dictū ē nō h̄rēt resp̄cūs ad p̄-
miū qd̄ sit finis amati s̄ qd̄ finis
seruicij vel amoris

¶ Ad secundam respondeat
negando consequentiam r rācō
ē. q̄ mercenari⁹ d̄r ibi q̄ op⁹ s̄ ūa
le p̄t mercedē t̄gales exercet et
tatis vitupat. ¶ Ad t̄rciā p̄z rā
si op̄ ea q̄ dicta sūt ad p̄mā

¶ In festo sancti Aug. ē euange-
liū. Vos estis sal terre r̄c̄. Nat. v.
Circa qd̄ p̄nt d̄ sputari sequē-
tes questiones. Primo utrum
status p̄latōz q̄ faciūt et docent
sit maior q̄ sit in ecclā dei. De-
cū. v̄tū p̄latū q̄ nō facit qd̄ do-
cēt sit in statu p̄fectōis

Ad primā sic p̄cedit r̄ vide-
tur q̄ status p̄latōz ecclā
q̄ faciūt r̄ docēt non sit
maior q̄ sit in ecclā dei. P̄mo sic.
Dicit math. xix. si vis p̄fect⁹ esse
vade et v̄de omnia q̄ habes et da
paup̄ib⁹. h̄c faciūt religiosi non
ad hoc tenēt ep̄i. D̄ em̄. xij. q. i.
ep̄i de reb⁹ p̄p̄is vel acq̄sitis vel q̄c
qd̄ de p̄p̄o habēt heredib⁹ suis re-
linquāt. ḡ v̄t q̄ religiosoz stas-
tus sit maior. ¶ Decūdo p̄fectō p̄-
apali⁹ consistit in dilectione dei

qm̄ in dilectione p̄ximī s̄ stas-
tus religiosoz directe ordinatur
ad dilectionē dei et ex dei seruicō
et famulatu nominatur vt d̄ vi-
scā. Hierar. status autem ep̄cū
videt̄ ordinari ad duē dōz p̄xi-
mī cuius cure sup̄m̄ tendūt. ḡ idēz
qd̄ p̄ius. ¶ Tercio status religi-
oioz ordinatur ad vitam cōtem-
platiuāz que p̄ior est q̄ ad iua-
ad quā ordinatur status ep̄cūz
ergo idem quod p̄i⁹. ¶ In oppo-
sitū est euāgelii qui fecerit et do-
cuerit hic magnus vocabit̄. r̄c̄.

¶ Decūdo sic. Nullo licet a ma-
iori statu ad minorem trāfire. h̄
em̄ est r̄tro respicere. s̄ potest a-
liquis de statu religiōis in statu
ep̄alem trāfire. D̄ em̄. xvij. q. i.
q̄ sacra ordinacō de mōachō ep̄z
facit. ergo status p̄latōz ma-
ior et p̄fectior ē q̄ religiosoz r̄ p̄-
cūis oīm alioz. ¶ H̄c s̄ ōdeo dice-
dū q̄ status p̄latōz sit maior
q̄ aliquis ali⁹ in ecclesia. p̄bat̄
ista cōclusio p̄mo ex illo euange-
lii p̄ntis in quo xp̄stus p̄latos
alloquēs dixit. vos estis sal ter-
re vos estis lux mūdi p̄z ecclā ex il-
lo Aug. lxvij. di. e. quoz. vbi
vocat eos patres et p̄ncips ecclē
rācōe sic respectu religiosoz sicut
Aug. xij. sup̄ Gen. ad l̄rām semp̄
agēs p̄stānd⁹ est p̄acētē. in ge-
nere autem p̄fectōis ep̄scopi
s̄n. Dyom. v. c. ecc. H̄c se ha-
bent vt p̄fectiores. ¶ Religiosi

autē vt perfecti quocūq; vnū ptinē
ad actionem alterū ad passionē
ergo status epōꝝ maior et potior
est statui religiosorum.

Ad rationes in oppositum.
Ad primā respondeatur negando
consequendam. Pro quo notā
dum iuxta sanctum Thomā. q̄
abrenūciacō ppriū facultatū du
plex considerari potest. vno mo
do fm̄ quod est in actu et sic i ea
nō cōsistit eēncialiter pfectio sed
est q̄ddam pfectionis instrumē
tum et ideo nihil p̄hibet statū
pfectionis eē sine abrenūciacōne
ppriocōꝝ. Alio modo potest cō
siderari fm̄ pp̄arationem animi
vt scz homo sit paratus si opus
fuerit omnia dimittere vel distri
buere et hoc ptinet directe ad per
fectionem. n. vnde Auḡ in libro de
cōsensu euāgelistarum opoert
omnes filios sapiencie intellige
re nō in abstinento nec in man
ducano eē iusticiam sed in equa
nimitate tollerandi inopiā. vnde
de et apostolus dicit scio habun
dare et penuriam pati. ad hoc au
tem maxime tenentur episcopi
et omnia sua p̄ honore dei et sa
lute sue gregis largiendo vel rapi
dio sustinendo.

Ad secundam respondeatur
negando minore si intelligat tā
tū qm̄ prelati vtriq; dilectio scz
dei et pximi intēdūt p̄mo q̄ intē
dāt dilectōi pximoy puenit ex

abūdācia dilectōis dīne. hoc au
tē est maioris dilectōis signū vt
p̄pter amcū eā aly seruiat q̄ m
etiam si soli amico vellet seruire.
Ad terciā respōdetur q̄ prela
tus nō solū ordīnat ad vitā acti
uam sed etiā ad cōtemplatiuam
de q̄ debet haurire qd̄ in actiua i
fuit. vñ Greḡ dicit in pastora
li sit presul in actōe p̄p̄u p̄
cūctis cōtēplacōe suspēsus rē.

Hec secundam quēstionē
sic proceditur et videtur
q̄ prelati doctes et non
factes nō sit in statu pfectionis.
Primo sic qui nō ē in grā nō ē in
statu grē. ergo pari rācōe qui nō
ē pfect⁹ cui⁹ modi ē prelati qui
docet bona et nō facit. ḡ talis nō
ē in statu pfectionis. **S**ecundo
sic q̄ ē in statu seruitutis p̄cā nō
videt eē in statu pfectionis. s̄ ma
li prelati sūt in statu p̄uitutis pec
cati. **Ioh̄. viij. q̄** facit peccatū ser
uus ē p̄cā. ḡ repugnat q̄ sint in
statu pfectionis. **I**n oppositū
est q̄ multi prelati sūt q̄ grā et ca
ritate carēt in q̄b⁹ cōsistit imper
fectio et tñ sūt in statu prelacōis
q̄ dicit statū pfectionis. ḡ rē.

Hūdeo dicēdū sub vna cōclu
sioe tali q̄ nec omnis perfectus
ē in statu pfectionis nec oīs qui
stat in statu pfectionis ē p̄fect⁹
et ista cōclusio sic ondīe va iux
scm̄ Tho. stat⁹ p̄e ptinet ad adū
non libtatis et p̄uitutis sp̄ūalis
libertas at̄ aut p̄uit⁹ p̄t in hōis

Li.

attendit dupliciter. vno modo secundum
quod interior agitur. alio modo secundum
quod exterior agitur. et quod dicitur. **R.**
xvi. homines videt ea que patent
sed deus intuetur cor. **I**nde est quod secundum
interiore hominis dispositionem accipi-
tur condicio spiritualis status in homine
per comparationem ad iudicium
diuinum secundum autem ea que exterior
aguntur accipitur spiritualis status in homine
per operationem ad ecclesiam. et sic de
statibus non loquimur per ut scilicet ex
diuersitate statusum quedam ec-
clesie pulchritudo confurgit. est
autem considerandum quod quantum
ad hominem ad hoc quod aliquis a-
dipiscatur statum libertatis vel
seruitutis requiritur quidem pri-
mo aliqua obligatio vel alligatio
non enim ex eo quod aliquis seruit
alicui efficitur seruus. quia etiam
liberi seruiunt ex hoc quod aliquis
desinit seruire efficitur liber sicut
patet de seruis fugitiuis. sed ille
est proprie seruus qui obligatur ad
seruendum et ille est liber qui a
seruitute absoluitur. **S**ecundo re-
quiritur quod obligatio predicta cum
aliqua sollempnitate fiat. sicut ce-
tera que inter homines obtinent
perpetuam firmitatem quedam
solempnitas adhibetur. sic igitur
et in statu perfectionis proprie debet
esse aliquis non ex hoc quod habet
actum dilectionis perfecte. sed ex
hoc quod obligat se perpetuo cum a-
liqua sollempnitate ad ea que sunt

perfectionis constat etiam quod aliqui
se obligant qui non seruant et a-
liqui implent ad quod se non ob-
ligauerunt ut patet **Matth. ii.**
de duobus fratribus quorum vnus
dicenti operare in vinea respondit
nolo et postea abiit. **A**lter autem
rudes ait eo et non iuit. et ideo in
hoc prohibet aliquos esse perfectos
qui non sunt in statu perfectionis
et aliquos esse in statu perfectionis
qui non sunt perfecti.

Ad rationes in oppositum.
vna responsio sufficit quod proce-
dunt quantum ad interiorum statusum
non autem quantum ad exteriorum
de quo est sermo.

In festo sancti Bartholomei
est euangelium. **H**oc est preceptum
re. **I**ob. v. potest disputari sequens
questio

Primo videtur beatus **B**ar-
tholomeus et alij apostoli pu-
tauerunt dici amicum dei. et
videtur quod non. **P**rimo sic. amicitia
est relatio pitatis sed deus mul-
to superiorem est homine. ergo ho-
minis ad deum non est amicitia.
Secundo sic. Caritas non est
amicitia. ergo qui ex caritate dili-
git deum non debet dici habere amicitiam
ad deum. **a**n s. probatur sic. ni-
hil est ita proprium amicitie sicut con-
uiuere amico. ut propheta dicit. **viij.**

ethi s̄ caritas est hominis ad de-
um ad quem non est cū homine
conuersatio . ergo caritas talis
non est amicitia . **T**ercio sic
Peuitus et amicitia nō videtur
ante se comparari . unde dicit dñs
non dicam vobis seruos sed ami-
cos . sed beatus Bartholomeus
et alij apostoli sancti semper ma-
nent sub seruitute dei . unde qui
libet eorū dicit ps̄ . ego seruus tuus
et filius anallē tue . ergo videtur
q̄ non sunt dicendi amici dei .
Quarto ex argumento chri-
sti q̄ dicit . vobis dixi amicos . q̄ om-
nia que audiui a patre meo nota
fecit vobis . Arguitur sic . christus
non fecit eis omnia nota que au-
diuit a patre suo vt patet . nō em̄
eēt capaces tante sapientiē q̄n-
tum suscepit filius a patre . et
ergo semper serui et nō amici sunt
dicendi . **I**n oppositum est eu-
angelium presens et de b̄to Bar-
tholomeo dicit in hystoria cum
quereret p̄dolum quis esset Bartho-
lomeus . respondit . amicus dei ē .
Respondeo dicendum q̄ bea-
tus Bartholomeus vere dicitur
amicus dei est et alij apostoli . cō-
clusio patet ex verbo cristi dicitur
nō dicam vobis seruos sed amicos
et iterum vobis amici mei estis si fe-
ceatis que precepit vobis . **R**atiōne
sic . quia dilexerūt deum ex carita-
te . sed caritas est quedam ami-
cicia . **P**ro quo notandum q̄ s̄m
p̄m̄ vij . ethi . nō quilibet amice

h̄z ratiōne amicitie . s̄ amice qui ē
cum beniuolentia q̄n sc̄z sic ama-
mus aliquem vt ei bonū velimus
si autem rebus amatis nō bonū
velimus . sed ipsum eorum bo-
nū velimus nobis dicim⁹ ama-
re vinum vel equū vel aliud h̄mōi
nō est amore amicitie sed cuius-
dam concupiscentiē rādiculū em̄
est dicere q̄ aliqui habent ami-
ciciam ad vinum vel equum . sed
nec beniuolentia sufficit ad ratiō-
nem amicitie sed requirit̄ quedā
mutua amatio . quia amicus est
amico amicus . talis autem mu-
tua beniuolentia fundatur super
aliquā communicatiōne . cum igitur
fit aliqua communicatiō ho-
minis ad deum s̄m qd̄ suam bea-
titudinem nobis communicat su-
per hac cōmunicatiōe oportet aliquā
amiciciā fundari de qua quidem
cōmunicatiōe dicit . i . corinth . x .
fidelis deus per quez vocati estis
in societatem filij eius . amor at
super hac communicatiōe funda-
ta ē caritas vñ manifestū ē q̄ ca-
ritas amicitia qd̄a ē hoīs ad deū
per quā homo deū diligit . et deus
hominem et sic efficitur quedā as-
sociatiō hominis ad deum vt di-
citur . i . iob . i . si in luce ambulam⁹
sic et ipse in luce est . societate h̄e-
mus ad inuicē et ita beatus Bar-
tholomeus ambulās in luce gr̄e
dicitur est amicus et omnes alij
sancti de quib⁹ dicit in psal . Mis-
eris honorati sūt amici tui deus .

Handwritten signature or mark at the bottom right of the page.

Ad rationes in oppositum.
ad primam respondetur negando
consequendam et ratio est. quia
amicicia non requirit equalitatem
sive paritatem equitatis sive equa-
litatem proportionis. ut si unus
amicus sit ad alterum secundum suam propor-
tionem. ut dicitur. viij. ethi.

Ad secundam respondetur
negando assumptum. ad probationem
negatur in hoc et est ratio quod du-
plex est hominis vita. una qui-
dem est exterior secundum naturam sen-
sibilem et corporalem et secundum hanc
vitam non est conversatio vel conversatio
cum deo et angelis. Alia est vi-
ta spiritualis secundum mentem et secundum
hanc vitam est nobis conversatio
cum deo et angelis. in presenti qui-
dem statu imperfecto. unde dicitur
phil. iij. nostra conversatio in ce-
lis est. Infra conversatio perficitur in pa-
tria quando servi eius servient domino et
videbunt faciem eius. ut dicitur apoc.
vi. et ideo hic est caritas imper-
fecta sed perficitur in patria.

Ad tertiam respondetur ne-
gando consequendam. et ad pro-
bationem respondetur quod intelli-
gitur de servitute servili quia si timore
servili sunt subiecti. talis timor
expellit ab animo caritatem. timor
vero filiali semper sancti permanet
secundum illud psalmi. Timor domini
sanctus permanet in seculo seculi
et ista modo sancti dicuntur servi.
w. i. Paulus servus Iesu Christi

Ad quartam respondetur quod illud
omnino quecumque audiui a patre
meo non est intelligendum de om-
nibus simpliciter et absolute. quod
istud erat impossibile ut argutum
est. sed intelligendum est de omni-
bus pertinentibus ad eorum statum
cuiusmodi sunt illa que pertinent
ad eorum salutem et fidei et mor-
tali predicationem et etiam guber-
nationem.

In festo decollationis beati
Iohannis baptiste est euangelium. In il-
lo tempore. Misit herodes rex Mar-
tyri. ut dicitur. et discipuli sequentes que-
sierunt. **P**rimo utrum beatus
Iohannes. moriens ex hoc quod dicebat
herodi. non licet tibi habere uxorem
fratris tui. verus martyr sit colen-
dus. **D**ecimo utrum iuramentum
quod herodes prestavit saltem puelle
excusare potuit herodem a peccato
mortis Iohannis baptiste.

Ad primam questionem
sic proceditur et videtur
quod tractatus Iohannis. moriens
ex hoc quod dicebat herodi. non licet
tibi habere uxorem fratris tui ve-
rus martyr sit recolendus et videtur
quod non. quia videtur quod sola fides
sit causa martirij. **P**robat sic dicitur
i. petri. iij. nemo vestrum patat
quasi homicida aut fur aut ali-
quid huiusmodi. si autem ut christianus non
evalescat glorificet deum iuste nomine
sive ex hoc dicitur aliquis christiana quod tenet fide

xpi ergo sola fides xpi dat pacē
tibus martirij gloria. ¶ In oppo-
situm est euangeliū presens.
et fides vniuersalis ecclie. ¶ Res-
pondeo dicendum qd bñs Jo.
pro reprehensione adulterij mor-
tem sustinens verus martyr fuit
et vt martyr est venerand⁹. ¶ Ita
conclusio declaratur sic. iuxta scā
ctum Thomam martires dicun-
tur quasi testes qui scilicet corpo-
ralibus suis passionib⁹ vsq; ad
mortem testimonium exhibēt
veritati non cuiuscūq; sed verita-
ti que s̄m pietate. n̄ per christum
nobis innotuit. vnde etiam mar-
tires christi dicuntur quasi testi-
es ipsius. huiusmodi autem est ve-
ritas fidei. et ideo martirij causa
est fidei veritas. sed ad fidei ver-
tatem non solum pertinet ipsa
credulitas cordis. s̄ etiam exte-
rius testificatio que quidē fit nō soluz
per verba quibus aliquis confi-
tetur fidem. sed et per facta quā-
bus fidem se habere ostēdit s̄m
illud Jacobi. n̄ ego oñdā tibi
ex operibus fidem meam. vnde et
de quibusdam dicitur Jacobi p̄-
mo. Confitentur se nosse deum fa-
ctis autem negant. et ideo om-
nium virtutum opera scdm qd re-
feruntur in deum sunt quedam
protestationes per quas nobis
innotescit qd deus huiusmodi o-
pera a nob̄ requirit et nos p̄ eis
remunerat et s̄m hoc possunt esse

martirij causa s̄m quod videm⁹
qd beati Johānis baptiste mar-
tiritum in ecclesia celebratur quā
non pro neganda fide s̄ pro re-
prehensione adulterij mortem si sti-
nuit. ¶ Ad rationem in oppositū
respondetur. Dicimus enim qd
verum est quod dicitur in mino-
ri. qd christianus dicitur quā chri-
sti est. sed aliquis dicitur eē chri-
sti non solum ex eo qd habet fidē
christi. sed etiam ex eo qd spiritu
christi ad opera virtuosā proce-
dit. scdm illud Ro. na. viij. si q̄s
spiritum christi nō habet hīc nō
est eius. et etiam ex hoc qd ad imi-
tationem christi moritur s̄m illud
Gal. v. qui culti sunt carnes su-
am crucifixerunt cum vicijs et cō-
cupiscentijs. et ideo vt christia-
nus patitur non solum quā pati-
tur pro fidei confessione que fit
per verba sed etiam quā patitur
pro quocūq; opere faciendo vel
pro quocūq; peccato vitando p̄-
pter xpm. qd totū hoc pertinet ad fi-
dei protestationem.

Ad secundam questionē
vtrum iuramentū licet
incautum quod herodes
prestitit saltāi puelle excusare
potuit herodem a peccato moras
Jo. baptiste videt qd sic. Iura-
mentū incautum dicit quod vergit
in exitum malum vel minus bo-
num. sed tale obligat. patet. qd

26

tale fuit iuramentū qđ Iosue iurā
uit gabaonitis pacē et qđ nō occi
deret eos Iosue. ix. et tñ pceptū
dei erat in cōtrariū. pceptat em
deus qđ occideret omnes habita
tores rē. sicut habetur Deut. vi.
et obseruauit Iosue iuramentum
credens se obligatum. vnde **Ambrosius**
libro de officiis. xxij. q. iij. loquens de iuramento Iosue
dicit sic. **Ihesus** tñ pacem quam
dederat reuocandam non censu
it. quia firmata erat sacramenti
religione nedum alienam p̄fidiā
redargueret suam fidem solueret
soluisset ergo suam fidem si nec
tenuisset quod iurauerat. simili
ter ergo videtur qđ herodis iu
rans se daturum puelle quicquid
peteret obligabatur ad soluen
dum quod iurauerat licet esset cō
tra pceptum dei sicut fuit illud
quod fecit Iosue. ¶ In oppositū
est canon **Psideri** xxij. q. iij. In
malis promissis rescinde fidem.
in turpi voto muta decretum qđ
incaute uouisti non impleas. im
pia est ergo promissio que sceler
e adimpletur nō obligat se nec
tale iuramentum excusat a pecca
to perpetuo. ¶ Respondeo dicē
dum qđ iuramentum herodis nō
excusauit eum a nece beati Johā
nis. ut ostendit **Augustinus**. op
time in sermone huius festiuita
tis. Pro quo notandum iuxta sã
ctum **Thomam** in. iij. q. duplex

est iuramentum unum assertoriū
et aliud promissoriū. Promissoriū
iuramentū est de eo qđ in futurū
a iurante faciendum expectat vel
p se vel per alium. Assertoriū uero
est qđ sit p cōfirmationem uerita
tis etiā p̄ius et p̄terite et etiā ip
sius causā nō scim⁹. in iuramen
to autem assertorio est vna tantū
obligatio scz qua quis obligatur
ad peccatū. si ueritas suo iurame
to desit. In iuramento autē prom
sorio est duplex obligatio. vna
qua quis obligatur ad facien
dum hoc qđ iuramento promissit
alia qua obligatur ad peccatum
si nō fecerit. Hys igitur uisib sciē
dum qđ sicut non omnis assertio
est dignā ut iuramento firmet.
ita nec omnis promissio sed illa tan
tum que ad utilitatem aliquam
pertinet vnde si promissio que est d
aliquo qđ salutem impediāt siue
sit cōtrarium salutis. siue ut p̄fe
cte in salutem iuramento firme
tur et hoc ipso iuramentum effid
tur indebitum quasi actus cadēs
super indebitam materiam. vñ
de obligat secunda obligatio
que est ad peccatū nec remanz ei
uirtus obligandi prima obliga
tione ad faciendum. Prima em
obligatio est ad vitandum secū
dam obligationem. vnde iurā
mentum qđ de necessitate ad pec
catum obligat ipso facto ab alia
obligatione euacuatur. et ideo

licet iuramentum herodis qd da-
ret puella saltanti qd peteret po-
tuisset ee a prinape licitum intel-
lecta debita condicione scz si pe-
teret qd dare deceret impleo ta-
men iuramenti fuit illicita. et ideo
non obligabatur in aliquo. unde
de **Ambrosius** libro de officijs est
contra officium non numq̄ pro-
missam soluere sacramentum. si-
cut herodes qui necem **Iob**. pre-
stolauit ne promissum negaret.
Ad rationem in oppositum res-
pondetur negando consequen-
tiam. et ratio est quia iuramen-
tum **Iosue** non erat de eo qd fm
se esset illicitum. sicut est adulter-
ium homicidium et similia. s de
eo quod factum erat illicitum. qz
prohibitum. unde in hoc sufficie-
bat seruare intentionem prohibi-
tentis. et ideo ut dicit **Ambrosius**
libro d' officijs multauit eos me-
liori morte scz obsequio ministe-
rij diuini ut esset clemencior sente-
tia sed diuturna et sic quodam-
modo occisi sunt morte legali q̄ e-
seruitus

In festo natiuitatis beate vir-
ginis est euangelium. **Liber** ge-
neracionis **rc. Math. i.** Circa
quod pnt disputari sequentes q̄s-
tiones. **Primo** utrum xps de-
scendit scdm carnem de semine
dauid. **Secundo** utrum beata
maria fuerit sanctificata ante na-

tiuitatem ex utero. **Tercio** utrum
beata virgo p sanctificationem
obauerit gracie plenitudinem
sive pfectionem

Ad primam sic procedit
et videtur qd chustus no
descendit fm carnem de
semine dauid. **Primo** sic. **mathe-**
us in presenti euangelio. **Liber**
generacionis. geneologiam xpi
texens eam ad **Ioseph** pduxit.
Ioseph autem non fuit pat̄ chri-
sti. non ergo videtur qd chustus
de semine dauid descendit licz
Ioseph sic. **Secundo** sic. **Arto**
fuit de tribu leui ut patet exo.
vi. maria autem mater casti co-
gnata dicitur **Elizabet** que est fi-
lia **Arto**. ut patet **Luce. i.** cum
ergo dauid de tribu iuda fuerit
ut patet **math. i.** videtur qd xps
de semine dauid rō. descendit
Tercio sic **Ihere. xij.** dicitur d'
Iechonia scribevirum istum ste-
rilem. nec enim erit de semine
vir qui sedeat super solum da-
uid. sed de christo dicitur **Psalm.**
nono. super solum dauid sede-
bit. ergo christus non fuit de se-
mine **Iechonie**. nec per conseqns
de semine dauid. quia **matheus**
a dauid per **Iechoniam** seriem
generacionis perducit
In oppositum est euangelium
presens. **Liber** generacionis et
cetera. **Respondeo** dicen-
dum qd xps fm carnem descendit

de semine dauid. **I**sta conclusio patet per apostolum ad rom. qui de christo loquens ait qui factus est ex semine dauid secundum carnem. **P**ro quo notandum quod specialiter christus dicitur filius esse abraham et dauid ut patet in principio euangelij cuius est multiplex ratio prima quod ad hos specialis de christo re promissio facta est. **D**icitur enim ab abrahe **Gen. xij.** Bene dicentur in te omnes generationes quod apud de christo exponit ad **Gal. iij.** **A**brahe dicitur fuit re promissiones et semini eius non dicit ex seminibus quasi in mulus sed quasi in vino et semini tuo quod est christus. **A**d dauid autem dicitur est de fructu ventris tui ponam super sedem tuam. unde et populi iudeorum ut regem honorifice suscipientes christum dicebant **Mat. xxi.** **O** sanna filio dauid. **S**ecunda ratio est. quia christus futurus erat rex et propheta et sacerdos. **A**braham autem in sacerdos fuit dum impleuit officium sacerdotis offerendo hostiam domino. unde dominus ad eum **Gen. xv.** fume tibi vaccam triennem etc. fuit etiam propheta secundum illud quod dicitur **Gen. xx.** propheta est et orabit pro te. **D**avid autem rex fuit et propheta. **T**ercia ratio est quia in abraham primo incepit circumcisio in dauid autem maxime manifesta est dei electio secundum illud **pm. x. xij.** **Q**uesiuit sibi

dominus vicum iuxta cor suum et idem utriusque filius christus conuenientissime ut ostendatur esse in salute circumcisio et electio in gentium. **A**d rationes in oppositum. ad primam respondetur negando consequentiam et ratio est. quia ut dicit **Aug.** cum euangelista mattheo dicat. virum **M**arie **J**oseph esse et christi matrem virginem esse christum ex seie **D**avid quod restat nisi credere et **M**ariam non fuisse extraneam a generatione **D**avid et eam **J**oseph coniugem non frustra appellatam propter animorum confederationem quous ei non fuerit commixtus et **Jeromimus** super **M**atheum dicit ex nomine tui bu fuit **J**oseph et **M**aria. unde etiam secundum legem eaz accipere cogebatur ut propinquam propter quod et simul censentur in bethleem quasi de una stirpe generati. **A**d secundam respondetur iuxta sententiam **Aug.** contra faustum quod si **J**oachim pater **M**arie de stirpe aaron fuit et faustus per quasdam scripturas apocryphas assererat credendum est quod mater **J**oachim fuit de stirpe dauid et sic in christo fuerunt iuncte regium genus et sacerdotale ut dicit **Gregorius nazarenus** christus qui rex est et sacerdos ab utroque nasceretur secundum carnem. **A**d tertiam respondetur negando consequentiam et ratio est quia per illam auctoritatem prophetam

sicut **Ambrosius** dicit super **Iu-**
cam non negant ex semine **Jo-**
achim posteros nascituros. et ideo
christus de semine eius est. non
enim seculari honore regnavit ip-
se enim dixit regnum meum non
est de hoc mundo.

Ad secundam questionem
sic proceditur et videtur
quod beata **Maria** non fu-
erit sanctificata ante natiuitatem
ex utero. **Primo** sic dicit apostolus
prima corinthios. decimo quinto
non potest quod spirituale est. sed
quod animale deinde quod spirituale
est. sed per gratiam sanctificata
nascitur homo spiritua liter in fili-
um dei. **Secundo** illud **Ioh. i.** ex deo na-
ti sunt. natiuitas autem ex utero
est natiuitas animalis non ergo
beata virgo prius fuit sanctifica-
ta quam ex utero nasceretur. **Secun-**
do. Dicit dicit **Augustinus** ad
Dardanum sanctificatio qua ef-
ficimur templum dei non nisi re-
natorum est. nemo enim renasci-
tur nisi prius nascatur. ergo bea-
ta virgo non fuit prius sanctifi-
cata quam ex utero nasceretur.

Tercio sic. Dicit **Hieronymus**
non mihi credas si aliquid tibi
dixero quod ex veteri et nouo testa-
mento haberi non possit. sed de
sanctificatione beate **Mariæ** in
utero nihil habetur in aliquo tes-
tamentorum. ergo non est cre-

endum eam fuisse sanctificatam.
In oppositum est quod eccle-
sia celebrat natiuitatem beate vir-
ginis non autem celebratur fe-
stum in ecclesia. nisi pro aliquo
sancto. ergo beata **Maria** fuit
in sua natiuitate sancta fuit er-
go in utero sanctificata. **Re-**
spondeo dicendum iuxta sanctum
Thomam in tertia parte de san-
ctificatione beate **Mariæ** scilicet quod
fuerit sanctificata in utero nihil
in scriptura canonica traditur quod
nec etiam de eius natiuitate me-
tionem facit. sed sicut beatus **Au-**
gustinus de assumptione ipsius
virginis rationabiliter argumē-
tatur quod cum corpus eius assumpta sit
in celum quod tamen scriptura non
tradit. ita rationabiliter argu-
mentari possumus quod fuerit san-
ctificata in utero. rationabiliter
enim creditur quod illa que genuit
vniuersum a patre plenam gratiam
et veritatis per omnibus aliis ma-
iora gratie privilegia accepit. **Unde**
legitur **Iu. i.** quod angelus ei dixit.
Aue gratia plena. **Inuenimus**
autem quibusdam aliis hoc privi-
legium esse concessum ut in utero
sanctificarentur. sicut **Isa. i.** dicitur
est. antequam exires de vulua san-
ctificauit te. et sicut **Jo. baptista**
de quo dicitur **Luce. i.** quod spiritu
sancto replebitur ex utero ma-
tris sue. unde rationabiliter credi-
tur quod beata virgo sanctificata

fueit ante q̄ ex vtero nasceretur
unde beatus **Bernardus** in ma-
trianali officio in suo sermone q̄
legitur istam rāōnem complec-
tens. ita ait beatam virginem o-
m̄modis constat ab originali cō-
tagio prius q̄ nasceretur eē muni-
datam q̄ nimirum pietas chri-
stiana credere prohibet vel min⁹
a **There** in vtero sanctificata; vel
non magis a **Ioh̄**. s̄ ū sancto re-
pletam nec vno festiuis laudi-
bus nascens honorari si nō san-
cta nasceretur. Est itaq̄ virgo res
gia veris honorum titulis cumu-
lata que p̄cul dubio sancta fuit
ante q̄ nata ego puto q̄ copiosi-
or sanctificacōnis benedictio in
ipsa q̄m in alijs sanctis ab vtero
sanctificata descenderet que non
solum ip̄sum ortus sanctificauit
sed vitam eius ab omni peccato
deinceps immunem conseruaret
qd̄ alteri nemini in natis mulie-
rum credit eē donatū hęc **Bern̄**.
Ad rāōnes in oꝝpositum.
ad p̄imam respondetur. q̄ etiā
in b̄ta virgine prius fuit anima
le et post id qd̄ est sp̄uale. q̄ pri⁹
fuit s̄m carnē cōcepta et postea
s̄m sp̄itum sanctificata.
Ad secundam respondetur
q̄ **Auḡ**. loquitur de regeneratio-
ne que fit s̄m legem commueuz
s̄m quā p̄ sacramēta nō regene-
rantur aliqui nisi prius nati. sed
deus huic legi sacramentorū po-
tēndam suam non alligauit. q̄n

aliquibus ex speciali p̄uilegio
graciam suam conferre possit an-
te q̄ nascantur ex vtero.

Ad terciam respondetur q̄ q̄
uis sanctificacō beate virginis in
vtero expresse in scriptura veteris
et noui testamenti non legatur
tamen pro certo haberi potest ex
h̄ijs que ibi leguntur. si em̄ **Ioh̄**.
et **Ioh̄**. sanctificati sunt qui xpm̄
p̄nūciauerūt multo magis beata
virgo que x̄p̄s genuit. vñ nō fal-
litur eccl̄a scm̄ reputans sue nati-
tatis diem vt inquit **Bern̄**.

Ad terciam questionem
sic proceditur et videtur
q̄ b̄ta virgo p̄ sanctifica-
tionem in vtero nō obtinuerit ḡ-
cie plenitudinē. **P̄imo** sic. **Hoc**
em̄ videt̄ p̄tinere ad p̄uilegiū
x̄pi. s̄m illud **Ioh̄**. i. vidim⁹ eū
quasi vni genitū a patre plenuz
gracia et veritate. sed ea q̄ sūt p̄-
pria ch̄risti nō sūt alijs attribu-
enda. ergo beata virgo plenitu-
dinē gr̄e nō accepit in sanctifica-
tione. **Secūdo** sic. ei qd̄ est ple-
nū et p̄fectū nō restat aliud ad-
dendum. quā p̄fectū est cui mi-
h̄i deest vt dicit̄. iij. phi. postmo-
dum post q̄ nata est additacōnez
gr̄e suscepit q̄n xpm̄ cōcepit. di-
ctū em̄ ē ei. sp̄s sanctus superue-
niet in te r̄e. **Iterū** q̄n in gloriā
est assumpta. ergo videt̄ q̄ non
habuerit. i. p̄ma sua sanctificacōne
plenitudinē gr̄a. **Tercō** de⁹

non factū aliquid frustra. frustra
autem habuit aliquas gratias
cum earum vsum nunquā exercu-
it non enim legitur eam docuisse
quod est actus sapientie aut mira-
cula fecisse quod est actus gratie gr-
tis date. non ergo habuit pleni-
tudinem gratiarum in sanctifica-
tione sua prima. ¶ In oppositū
est quod angelus ad eā dixit. Ave
gratia plena quod exponēs Iero in
sermōe de assumptōe dicit bene
gratia plena que ceteris p ptes
prestatur. ¶ Ratione vero se totam si-
mul infudit gratie plenitudo.
¶ Respondeo dicendum quod beata
virgo in sua sanctificatione rece-
pit siue obtinuit gratie plenti-
tudinem. ¶ Ista cōclusio ostenditur
iuxta sanctum Thomā q̄to ali-
quid magis appropinquat p̄nci-
picio in quolibet genere t̄to ma-
gis p̄cipiat effectum illius p̄nci-
p̄i. unde dicit Opom. iiii. celes-
stis Hierarchie quod angeli deo pro-
p̄inquoeres magis p̄cipiant de
bonis diuinis q̄m homines. x̄ps
autem p̄ncipium gratie s̄m di-
uinitatem quasi auctoritate
s̄m humanitatem ministrat aliis
unde et Iob. i. dicitur. Gratia et
veritas per Ihesum x̄pm facta est
beata autem virgo maria p̄p̄in-
quissima christo fuit s̄m huma-
nitatem. quia ex ea accepit hu-
manam naturam. et ideo p̄ce ce-
teris maiorē debuit a x̄po plenis

tudine gr̄e obtinē. et ita obtinuit
¶ Ad rationes in oppositū.
ad primam responderetur negādo
consequentiā et ratio est quia
alia et alia est plenitudo gr̄e x̄pi
et beate marie. ¶ Pro quo notādū
quod unicuique a deo datur gra s̄m
hoc ad quod eligit. et quod x̄ps in q̄n-
tū homo fuit p̄destinatus et ele-
ctus ut esset p̄destinatus filius
dei in virtute sanctificacōnis hoc
fuit p̄p̄m sibi ut haberet talem
plenitudinē gratie quod redūderet
in omnes s̄m quod dicit Jo. i. de ple-
nitudine eius omnes accepimus
sed beata virgo maria tantā gra-
tie obtinuit plenitudinē ut esset
p̄p̄inquissima auctori gratie. ita quod
eum qui est plenus omni gratia
in se reciperet et eum pariendo quod
animodo gratiā ad omnes derua-
ret. ¶ Ad secundā respōdetur negan-
do consequentiā. et ratio est quod
multiplex est perfectio gratie. si-
cut enim in naturalibus. ¶ Primo
enim est perfectio dispositiōis puta
cū materia est perfecte ad formā
disposita. ¶ Secundo est perfectio
forme que est p̄ciō natura et ip-
se calor perfectior ē q̄ p̄uenit ex for-
ma ignis. quod ille ad formā dispo-
nebat. ¶ Tercō autē ē perfectio fi-
nis sicut cū ignis habet perfectis-
sime suas qualitates cū ad locū
suū peruenerit. et similiter in bea-
ta virgine fuit triplex perfectio
gr̄e ut ait sanctus Tho. Prima

quā q̄stio dispositā p̄ quā redde-
bat ydonea ad hoc q̄ esset m̄r chri-
sti et hoc fuit p̄fectio sanctificacō-
nis. **S**ecūda autem p̄fectio gra-
cie fuit in beata virgine ex p̄fecta
filij dei in eius vtro incarnati.
Tercia autem p̄fectio est finis
quem h̄z in gloria q̄ autē secun-
da p̄fectio sit p̄ior q̄ prima et
tercia q̄m secūda patet quidem
vno modo per liberaconem a ma-
lo. nam primo in sua sanctifica-
cone fuit liberata a peccato origi-
nali. **S**ecundo in concepcone filij fu-
it totaliter mūdāta a fomite. **T**er-
cio vero in glorificatione fuit libe-
rata etia; ab om̄i miseria alio mo-
do per ordinem ad bonum. nam
primo in sua sanctificacōe ad p̄ta
est inclinante eam ad bonum.
In concepcone autē filij dei firma-
ta est ei gr̄a confirmās eam in bo-
no in sui vero glorificacōe confir-
mata eius gr̄a perficiens eam in
fruitione omnis boni. **A**d tercia-
m respōdet negando cose q̄nā
vñ dicimus cum scō **Thō** q̄ non
est dubitandum quā t̄ā virgo
acceperit excellēter etia; donum.
sapiēcie et gr̄am virtutum p̄p̄he-
cie sicut habuit christus nō tam
acceperit ut haberet oēs v̄sus eaz
et similia gr̄arū sicut habuit
christus. **S**im q̄d cōueniebat con-
dicioni ipsius. habuit em̄ v̄sum
sapiēcie in cōtemplando. **S**im illud
Luce .ij. **M**aria autē cōseruabat
omnia verba h̄c cōferēs in corde

suo nō autem habuit v̄sum sapi-
encie q̄tum ad docendū eo quia
nō cōueniebat sexui muliebri.
Sim illud .ij. **thi** .ij. docere autem
mulieri nō p̄mitto miraculoū
autē v̄sus sibi nō cōp̄tebat dum
v̄uieret. quia tūc tēporis cōfirmā-
da erat doctrina christi miraculū
et ideo soli christo et ei⁹ discipulū
qui erant hauii doctrine christi
sibi cōueniebat miracula facere p̄-
pter q̄d etia; de **Joh** baptista di-
cit **Joh** .x. q̄ signū nullū fecit ut
sc̄z oēs in christū intenderēt v̄sū
autem p̄p̄hecie habuit ut patz
in cāico q̄d fecit. **M**agnificat a-
nima mea dñm **Exaltacionis**
In festo exaltacionis s̄cte cru-
cis est euangelium. **I**n illo tēp-
ore dixit **I**hesus turbis rē nūc
iudicium est rē. **C**irca quod pos-
sunt disputati sequentes questi-
ones. **P**rimo vtrum cōueniēs
fuit ut christus in cruce exalta-
tus moreretur pro nobis. **S**ecundo
vtrum sit verū q̄ christus
exaltatus omnia traxit ad se.
Tercio vtrum christus per ex-
altacionem crucis que proprie est
humiliacio meruit exaltacionez
sui.

Ad primam questionem
vide i die parasceue ubi
est disputata plene

Ad secundam questionē
sic proceditur et videtur
q̄ christus exaltatus in

cruce non traxit omnia ad se
Primo sic. Non omnes conuersi
sunt ad fidem christi post exalta
tionem suam ut patet. quoniam
multa sunt infideles. ergo rē.

Secundo sic. Per exaltationē
christi in cruce non est eiect⁹ dy
abolus. quoniam ita nunc sicut
ante. et temptat homines quo
ad animas et vexat quo ad cor
pus. **T**ercio sic. Per passi
onem christi non sumus liberati
a peccato. ergo per exaltationem
suam non sumus trahi ad q. suz
consequenda videtur bona ante
cedens probatur sic. nullus po
test liberari a peccato quod nodū
commisit. sed qd in posterū est
commisurus. cum ergo multa
peccata post exaltationem sint
commissa et continue committū
tur. ergo rē cetera

In oppositum est euāgelium
presens. **R**espondeo dicendū
q. hoc quod christus dixit. si ex
altatus fuero omnia traham ad
me est verissimū bene intellectū
et est iste intellectus quod ex a
more ostenso in cruce ad genus
humanum habuit vim attracti
uam omnium mentium trahit.
ergo omnia ex caritate ad seip
sum **L**ibere xxxi. in caritate perpe
tua dilexi te. ideo attraxi te mise
rans in hoc actu maxime apparet
caritas dei ad homines inquan
tum pro ipsis mou dignatus est

Roma. v. commendat deus scilicet
et caritatem suam in nobis quo
niam cum adhuc peccatores esse
mus christus pro nobis mortu⁹
est. et in hoc compleuit q. spon
sa peccat. **C**ā. i. trahere me post te et
curreremus in odorem unguento
rum tuorum. unde **B**ernard⁹ su
per cantica super omnia amabū
te mihi reddit calix quem bibisti
o bone ihesu opus nostre redem
ptionis. nihil aliat blandius. ni
hil exigit utilius. nihil affectat
vehementius

Ad rationes in oppositum.
ad primam respondetur ne zā do
consequendam et ratio est. quia
textus non dicit traham omnes
sed omnia scz genera hominu m
scz gentes iudeos seruos et libe
ros mares et feminas. vel omnia
id est omnia predestinata omnes
isti finaliter trahentur. **A**d se
cundam respondetur q. assump
tū falsū est. q. euāgelium ē in oppo
sitū ubi xpūs sic ait. **D**uceps h⁹
mūdi eiciet foras. ad pbationez
respondetur q. ptās demonis i du
ob⁹ consistit in impugnando et de
tinendo deuictos. ex eo autem q.
quis impugnatur nondum ser
uus factus est. sed ex eo q. vid⁹
est tot patet. ij. **P**etri. ij. **D**euict
rat autem dyabolus totum ge
nus humanum in primis paren
tibus et eis dominabitur dū eos
ad hoc km. suum rotam dedux

erat ut nullus paradysi ianuam
intret de uicerat unum quem
quod singulariter dum eum ad pec-
catum inclinat. quia qui facit pec-
catum seruus est peccati. potest
ergo dyaboli quam uoluntas
deanet christus per passionem
sua amouit quantum ad sufficien-
tiam quam non quantum ad efficien-
tiam nisi in illis qui uim passio-
nis sufficiunt per fidem et carita-
tem et sacramenta et per hoc dicitur
dominium dyaboli euacuasse
se. sed potestatem qua impug-
nat non ex toto euacuauit sed de-
bilitauit dum ipsum hostem ui-
dit. et dum hominibus auxilia me-
ta ad resistendum tribuit. sicut
sacramenta et alia hominibus.

Ad tertiam respondetur nega-
do assumptum. quia christus non
liberauit a peccatis causaliter. i.
instituit causam nostre libera-
tionis ex qua possent quecumque
peccata quantumcumque remittantur
preterita vel presensia vel futura
sicut si medicus facit medicina;
ex qua possint quicumque morbo-
si sanari et eam in futurum.

Ad tertiam questionem
sic proceditur et uidetur
quod per exaltationem crucis
christus non meruit exaltationem
Primo sic. Ex hoc quod humana na-
tura assumpta fuit exaltata est et
nomen deitatis sibi debetur sed as-
sumptio non meruit. ergo nec ex-
altationem. **S**ecundo sic. No-

men quod est super omne nomen.
est nomen in quo omne genu flex-
atur sed hoc est nomen ihesu ut
dicitur phil. ij. cum ergo hoc nomen
non meruerit. sed ante concep-
tionem sibi impositum fuerit. ui-
detur quod non meruerit nomen quod
est super omne nomen. **S**ecundo di-
catur quod meruerit quantum ad ma-
nifestationem contra ante eam hoc
manifestum erat. unde demones
eum professi erant et pueri et pro-
phete pre-dixerunt. ergo hoc ipse
non meruit. **T**ercio. Meritum
ordinatur ad premium sed face-
re aliquid propter estimationem
hominum pertinet ad manam glo-
riam que in christo non fuit. ergo
exaltationem quantum ad manife-
stationem hominum non meruit.

In oppositum est illud **Luce xiiij**
qui se humiliat exaltabit. Item
illud phil. ij. factus est obediens us-
que ad mortem. sequitur propter quod
et deus exaltauit illum etc.

Respondeo dicendum quod christus
per exaltationem crucis que
fuit humiliatio magna; meruit
exaltationem apud homines. Pro-
 cuius conclusionis ampliori no-
ticia notandum quod aliqui sunt de se-
si ad beatitudinis sicut de tres ani-
me et corporis aliquid autem quod
est de bene esse ipse fuit manife-
statio beatitudinis ad alios in qua
etiam gloria consistit. quia glo-
ria est clara cum laude notitia.
glo. **Joh. ultimo.** sicut eam phis

diat qd de bene ee ipsi felicitas
est vt felix etiam post mortem vi
uat in memorijs hominum quia
ergo in casto debuit ee comple
tissima beatitudo Ideo non solu
in seipso beatus factus est. sed
etiam ad perfectionem beatu
dimis sue etiam sua beatitudo a
lijs ostensa fuit. et fm hoc dicit
suam exaltationem meruisse.
Que quidem exaltatio in tribus
consistit scz in noticia nominis
fm quod dicitur nome sup om
ne nomen accepisse. quia nome
de re noticiam facit. Item in reue
rentia corporis qtu ad genu flex
ionem. Item in confessione oris
et hoc est qd dicit apb et om
nis lingua confiteatur ic.

Ad rationes in oppositum.
Ad primam respondetur negando
consequendam. et ratio est. quia
quus fuerit exaltatus ab imo
sue concepcionis. no tamen sua
exaltatio fuit tunc manifesta.
sed post resurrectionem quia an
te non est sic nota diuinitas et
res in sacra scriptura tunc dicitur
fieri quando innotescit. unde cu
diat apostolus donauit ex pte
id est fecit manifestum mundo.
quia hoc nomen haberet.

Ad secundam respondetur
q nomen quod est sup omne
nomen ee dicitur vel qtu ad id
a quo nomen imponit et sic no
men ihesus abs christus. qvta
q imponit ex vnione humane

nature ad diuinam. quia fm hoc
vnitus dicit qd deo est vnitus et
fm hoc etiam a pctatis saluos po
test facere vel quantum ad id cui i
ponitur et sic hoc nomen de se su
pra omne nomen. quia imponit
sibi fm diuinam naturam et hcc
omnia quus fuerint in eo fm vi
veritatem a principio sue conce
pcionis non tamen erant in noti
cia hominum. **A**d confirmacio
nem respondetur negando conse
quendam. et ratio est. quia ante
resurrectionem est manifesta cu
sti exaltatio no tamen omnibus
sed paucis et etiam no p r certi
tudinem. sed p r quandam con
iecturam. sicut de monibus et ali
quibus iudeis. sed post resurre
ctionem alitudo toti mundo notu
it p certitudinem fidei.

Ad tertiam respondetur nega
do consequendam et ratio est q
meritum no fit propter p r emuz
nisi ad quod ordinatur principa
liter. hoc autem est illud quod e
de substantia beatitudinis unde
etiam quus honore ciuilis sit quo
premiat virtus ciuilis. tamen ci
ues non operant p r p r illu ho
nozem virtutis opera. sed p r p r
bonum ipsius virtutis.

In festo sancti Mathei apo
stoli est euangelium. Cum tran
siret ihesus ic. Luce. ix. **C**irca
quod pnt disputari sequentes q
siones. **P**rimo vtrum matheus
euangelista conuenienter inter

alios euangelistas designat in fi-
gura hominis. **¶** Secundo utrum
conuersio et sequela mathei fuit
miraculosa. **¶** Tercio utrum
matheus fuit immediate de theo-
loneo vocatus siue assumptus ad
apostolatam.

Ad primam questionem
sic proceditur et videtur
quod beatus matheus non
conuenienter inter alios euan-
gelistas designatus est in figu-
ra hominis. Primo sic. **¶** Mathe-
us non est locutus sapiens aut
nobilis quam ceteri euangeliste.
quia eodem spiritu intuitu edocati sunt.
ergo non videtur conuenienter quod
ipse plus designatur figura ratio-
nalis animalis quam alij.

¶ In oppositum est propheta
ezechiele qui designat eum sic.
Ezech. primo. ¶ Respondeo di-
cendum quod conuenienter beatus
matheus describitur in figura ho-
minis. **¶** Vbi notandum quod per fa-
cies quatuor quas vidit ezechiel
in animali uno designatur qua-
tuor euangeliste seu quatuor eu-
angelia ab eis descripta de domi-
no nostro **Iesu christo. ¶** Facies
autem designentur secundum materi-
am principalem cuiuslibet euan-

gelij. quia licet quodlibet euan-
gelium loquatur de omnibus. que
a deo loquuntur quodlibet ta-
men principaliter respiciat unam
determinatam materiam. unde
sicut in facie aquile euangelium
Iohannis. quod describit predi-
cacionem diuinitatis. **¶** In facie
bouis euangelium **Iu. quod des-**
cribit sacerdotium. ¶ In facie leo-
nis euangelium **Marti**. quod
describit regnum. **¶** Ita in facie ho-
minis designatur euangelium ma-
thei. quia principaliter de christi
humanitate tractat designatur
etiam matheus per faciem homi-
nis. quia homo est animal ratio-
nale mansuetum et ciuile. sic ma-
theus vixit racionabiliter man-
suetus et ciuiler non ciuilitate po-
litica sed ciuilitate quam efficiunt
tur ciues sanctorum et domesti-
ci dei super edificati super funda-
mentum apostolorum et propheta-
rum secundum quod dicit apostolus
ad ephesios secundo.

¶ Ad rationem in oppositum
respondetur negando consequen-
tiam. quia alia ratione designa-
tur in figura hominis matheus
quam sit illa. non enim quia ratio-
nabilis. quia omnes sapientissime
locuti sunt. sed ratione materie
de qua principaliter in euangelio
suo loquitur.

Ad secundam questionē
sic proceditur et videtur
quod eius cōuersio nō fue-
rit miraculosa. **P**rimo sic. Ipse
Matheus nō videtur aliud egis-
se cum a christo fuit vocatus quā
alii apostoli audiuit vocem casti-
vocantis et secutus est. ita fece-
runt alii. sed aliorum cōuersio-
nes non dicuntur miraculose. er-
go nec mathei. **S**ecundo sic.
Si miraculosa fuisset eius cō-
uersio celebraretur. sicut celebra-
tio sancti pauli que mirabilis fu-
it. sed ista non celebratur. ergo
non videtur dicenda miraculosa.
In oppositum videtur dicere
glosa. quedā quod ideo inter mira-
cula narrat eius cōuersio. quia
videbatur miraculosa. **R**espō-
deo dicendum quod cōuersio Ma-
thæi fuit mirabilis ex multiplici
parte. **P**rimo ex parte christi vocā-
tus. quod christus vocauit eū ad huc
a malis non desistentem. quod oc-
cupatū in theoloneo vocauit ad
gratiam. et hoc ideo ut nullus de-
speraret. **i. cor. i.** vocat ea que non
sunt ut ea que sūt. **i. ioh. iiii.** in
hoc est caritas nō quia nos dile-
ximus deum. sed quā ipse prior
dilexit nos. **et c.** **S**ecundo mira-
bit ex parte vocati quomō ita su-
bito ad vnicū verbum secutus
est christum sine viso miraculo a-
liquo. et hoc mirū quā dicit
heronimus. Fulgor quidā ma-

iestatis diuinitatis in ipso cri-
sti facie relucebat cuius virtute
omnes ad ipsum trahebantur. si-
cut ferrum ab adamante ps. di-
xit et facta sunt. **T**ertio fuit mi-
ra ex parte officij de quo vocatus
est. nā vocatus est de theoloneo
sicut petrus de piscacone. et sicut
Calost. sicut piscatore nihil eua-
lius. sic theolony officio nihil est
detentius et periculosius. quia ta-
le officium vix aut nunquā sine pe-
cato exerceri potest. sicut dicit be-
atus **Gregorius**

Ad rationes in oppositum.
ad primam respōdetur quod assu-
ptum est falsum ut patet ex ca-
pitulo **ioh. x.** quā ad verbū **ioh.**
baptiste dicentis. **Ecce agn⁹ dei**
Andreas et ioh. secuti sunt xpm
et postea andreas vocauit petrum
dicens. **Inuenimus messiam.** et
sic de aliquibus nullum istorum
precessit in uocatione **Mathei.**
nisi verbum christi. **sequere me.**

Ad secundam respondetur
negando consequentiam. et ra-
tio est. quia non est simile de cō-
uersione mathei et pauli. tū pri-
mo. quia matheus nō seruebat
cōtra eccliam sicut paulus. et ideo
etiam propter maximam leticiā
quam habuit de eius cōuersione
ne ecclesia celebrat de ea. tū se-
cundo quia matheus vocatus est
a christo ante quā celos ascenderet
paulus postea

etiam aliqui repente assumuntur
ad regnum. vel ab ipsa puertia
sicut salomon et iozias reges iu
da. vel etiam ex ultimo statu sicut
saul et eca. vi. dicitur. **Q** de car
cere cathenisq; interdum quis
ad regnū egreditur. **H**ic mō pos
t est dicitur summum scdm compa
rationem graduum quibus per
ficiatur perfectio omnis hominis et
sic intelligit **Gregorius** q; nemo
repente fit summus. **D**icit enim
Augustinus super canonica **Jo**
q; caritas non morit nascitur p
fecta est. nam ut perficiatur na
scitur cum fuerit nata nutritur.
cum fuerit nutrita roboratur. cum
fuerit roborata perficitur

In festo sancti **Michaelis**
est euangelium. **I**n illo tempore
Accesserunt discipuli rē **Matth.**
xviii. **C**irca quod possunt dispu
tari sequentes questiones

Primo utrum angeli sint a deo
custodie hominum deputati.

Secundo utrum angeli p
executionem ministerij a contem
platione diuina retardentur.

Tercio utrum angeli ad custo
diam hominum deputati quan
doq; relinquunt homines quib;
ad custodiam deputantur

Ad primam questionem
sic proceditur et videtur
q; angeli nō sunt depu
tati custodie hominum. **P**rimo

sic deus est custos hominū **Job**
vi. sufficientissimus per seipsum
ergo nullum alium ad custodia
hominum deputauit. **S**ecundo
sic. Custodia et conseruatio ho
minum est per gratiam. sed grā
tiam deus anime immediate in
fundit et non per angelos. ergo
rē. **T**ercio custos ponitur ali
cui aut propter imbecillitatem
ut uiuetur et defendatur aut p
pter ignorantiam ut insinuetur
sed homo potest per se cognosce
re ea que sunt sibi facienda per le
gem naturalem corde impressa
et potest etiam exequi per arbi
trij libertatem. et 3o videtur q;
custodia angelica nō indigeat.

Quarto custodis est retrahere
custoditum ab hys que sunt si
bi nocua. sed angeli non retra
hant homines a peccatis cū mul
tociens in peccata precipitati vide
amus. ergo videtur q; angeli ho
minum custodes non sint.

In oppositum est euangelium
presens in quo dicitur q; ange
li eorum scilicet custodes. quia
aliter non sunt hominum.

Secundo est illud psal. ange
lis suis deus mandauit de te rē.

Respondeo dicendum q; ange
li deputati sunt ex diuina p
uidencia ad custodiam hominum.
patet prima conclusio. quia de
us p
uicior est ad miserendum
qm ad puniendum. sed deus

211

hominibus dedit demones ad ex-
ecutionem ut habet ad eph. v. la.
non est nobis colluctatio etc. er-
gouidetur quod multo fortius dedit
angelos ad custodiendum. **De**
cundo sic. **Secundum Leonem** in li. de co-
se. deus providentiam suam quam
de omnibus rebus habet media-
tibus quibus causis exequitur quod
uis autem deus omnium provi-
dentiam habet speciali tamen mo-
do substantie rationales sue pro-
videntiae subduntur in quantum alio-
ri modo pre ceteris finem diuine
bonitatis nate sunt consequi et p-
aliud principium quod est volun-
tas. quia ergo inter deum et ho-
mines media est natura angelica
et secundum legem sapientie sue hoc est
ordinatum ut inferioribus per su-
periora provideatur. ideo ipsi an-
geli exequuntur diuinam provide-
ntiam circa salutem hominum ad-
iuuando ad tendendum in finem
et liberandum ab hijs que pro-
cessum in finem impediunt et hec
executio diuine providentiae per an-
gelos de hominibus vocatur cus-
todia angelorum.

Ad rationes in oppositum.
ad primam respondetur negando
consequenciam et ratio est quia
deus est custos primus et princi-
palis apud quem summa provi-
dentia residet. nec est propter ip-
sius insufficienciam quod suam pro-
videntiam de hominibus per ange-

los exequatur. sed tum propter ce-
ditatem sue sapientie. tum quod con-
gruit angelis ut scilicet eis hec digni-
tas non negetur quod sint duces ho-
minum in reductionis et in hoc de-
um quodam modo imitentur in quo-
tum cooperantur deo in reductio-
ne hominum in finem. **Item** quod
congruit hominibus qui sunt in
gradu imperfectioris que puericie
apostolus comparat. i. cor. xij. unde
eis custodes tanquam pueris desig-
natur donec veniente quod perfectum est
evacuetur quod ex parte est.

Ad secundam respondetur
negando consequenciam et ratio
est. quia conservatio que fit a deo
sicut a principali agente est infun-
dendo gratiam. sed custodia an-
gelorum non est per infusione gratie
sed eorum est preparare homi-
nes ad susceptionem gratie per il-
luminaciones et alia hominum p-
tinentia ad eorum custodiam.

Ad tertiam respondetur ne-
gando consequenciam. et ratio est
quia lumen naturalis cognoscibilis
in homine est imperfectum et pre-
cipue ad dirigendum in illa que
naturam excedunt potestates etiam
liberi arbitrii eius potest ad malum
inclinare multis occasio. **ibid.** et ideo
prouidet deus hoc. **ibid.** angelorum per fidium.

Ad quartam respondetur
negando consequenciam et ratio
est quod sicut providentiae diuine est
sic impedire mala ut tamen saluetur

nature condido. ita etiam et an-
gelorum custodie et ideo ad an-
ge'os nō pertinet q' homines cu-
stodiendo ad virtutem cogant et
avicijs retrahāt. q' sic p'iet li-
berū arbitriū. et racō mea

Ad secundam quēstionē
sic proceditur et videtur
q' angeli per executionē
ministerij circa hominum custō-
diam a contemplatione diuina
retardentur. **P**rimo sic. Angelus
in ministerio existēs dixit **Tho-**
bie. xij. Tempus est q' reuertat
ad eum quā me misit. sed non re-
uertatur nisi p' contemplationem
ergo videtur q' p' ministerium
a contemplatione dei abcesserat.
Secundo sic. vna potentia fi-
nita non potest simul in plures o-
peraciones esse. sed potentia āge-
li est finita. ergo videtur q' non
possit simul contemplari et mini-
strare. **T**ercio sic. intellectus cre-
atus nō potest simul plura intel-
ligere. sed quādo ministrant an-
geli intellectu considerāt ea que
agunt. ergo videtur q' tunc diui-
na simul contemplari nō possunt.
In oppositū est euāgelium
p'ntes in quo dicitur q' angeli
eorum semper vident faciem pa-
tris. ergo p' ministerium a con-
templatione et visione faciei dei
nō retardantur. **R**espondeo
dicendum q' angeli per executionē

nem ministerij a contemplatio-
ne nō retardantur. **I**stacōclusio
patet. **P**rimo p' illud **Gregorij** q'
ait. **P**ic ad exteriora p'cedunt q'
ab intimis numq' recedant. **I**te
secundo sic **Beatitudo** angel. rū
nō minuitur ex eorum ministe-
rio. sed eorum beatitudo tota est
in contemplatione diuinitas.
ergo in nullo per ministerij eo-
rum cōtemplatio retardatur.

Ad racōnes in oppositū.
ad primam respondetur ne-
gando consequentiam et racō est. quia
angelus dicitur discedere a deo
nō p' intermissionem cōtempla-
tionis aut p' locum. quia intra
deum circunt. quocumq' mitā-
tur vt dicit **Beda** eo q' deus et bi-
q' est sed p' hoc q' ab inuisibili-
tate recedens visibilis apparet si-
cut filius exiit a patre et venit
in mundum visibilis hominibus
factus **Iob. xvi.** et similiter d. cū
tur reuerti ad deum quādo d. po-
sit visibili specie in p'ximā inui-
sibilitate deo simile reuertitur.

Ad secundam respondetur
negando consequentiam. et ra-
tio est quia cōtemplatio angelo-
rum magis se habet p' modum
receptōnis q' actionis. et sicut lu-
na simul recipit lumen a sole et il-
luminat inferiora corpora. Ita et
angeli simul illuminantur in di-
uina contemplatione et illumināt
inferiores vel ministrāt circa eos

phibet et aliqd bonū pmoueret
Ad rationes in oppositū
ad primam respōdetur qd illd in
trahitur ex angeloz discedena
um ab homine peccatore in hora
mortis. vel dicendum qd dereli-
queant fm quid vt dictum est
sicut etiam deus

Ad secundam respōdetur
negando consequentiam et ratio
est quia licet angel⁹ presens nō
sit ex actione tamen relinquit in
homine forme impressionez et di-
spōsitionem bonam in homine si-
cut apparet in motibus violenti-
bus et ita qmuis non semper sit
presens potest custodire inqrituz
effect⁹ eius manz p actionē suā
vt ptz qn aliqs deuote orat ad
plures dies manet in deuotione

Ad tertiam respōdetur ne-
gando consequentiam et ratio ē
tum quā null⁹ in statuōie adeo
est obstinatus qui possit per peni-
tendam conuerti vnde nō est de
eo desperandum. tum secundo qd
et si angelus sciret eum presenti-
z posset tamē multa mala in eo im-
pedire. sicut de antixpo dicit qd eā
am habebit angelū custodē

In festo beati Hieronimi ē eu-
angelium. Nemo accendit rē.
Luce. xi. Circa quod pnt dispu-
tari sequentes questiones

Primo vtrum lucerna incen-
sa Hiero. i. doctrina meruerit sup
candelabū ecclē pom. **S**ecunda

do vtrum Hieronimus fuerit car-
dinalis.

Ad primam vtrū lucerna
accēsa Hiero. i. doctrina
meruerit sup candelabū
ecclē pom et videtur qd non quia
eius doctrina in aliquib⁹ nō fuit
bona nec tenetur. ergo rē. assum-
ptum patet in materia bigamie
de qua in. c. aturius. di. xxvi.

Item in materia legalium de qua
ad gal. ii. **L**u. v. **I**n oppositū
est euangeliz presens vbi dicit
qd nemo accendit lucernam rē.

Respōdeo dicendum qd do-
ctrina beati Hieronimi pō meri-
to est sup candelabrum posita. i.
accepta laudata et per eāz vni-
uersalem approbata in. c. si a ro-
mana ecclesia. di. xxv. huius au-
tem approbationis causa fuit mlti-
plex. **P**rimo quia eius doctrina
fuit sana et pulchra. vnde Hiero-
nim⁹ interpretatur visio pulchri-
tudinis. eius enim doctrina nil
continet nisi pulchrum et ab om-
ni macula falsitatis erroris alie-
num. vnde Aug. de eo ait Hiero.
presbiter greco latino et hebreo
eloquio eruditus in locis sanctis
at in litteris sanctis vsqz ad de-
crepitanam vixit etatem cuius no-
bilitas eloqui ab oriente in occi-
dentem instar solis lampas re-
splenduit. **I**tem secūdo qd incensa
fuit ardore caritatis ad utilitatez
ecclesie. vnde psp er in suis coro-
nicis de eo sic ait Hiero. presbiter

in bethleem toto iam mūdo cla-
 rus habitabat. egregio ingenio
 et studio vniuersae ecclie seruatus
 Tertio quia eius interpretatio
 melior est habita. vñ **Ph.** sic ait
Hierom⁹ triū linguarū extitit ex-
 ptus cuius interpretatio ceteris
 ante fertur. qm̄ et verborū tenaci-
 or est et p̄spicitate sciencie cla-
 rior atq; vtpote a christiano int̄-
 pretato reuoluit. Quarto q; eius
 doctrina est plena omnium religio-
 ne et sanctitate. vñ **Deueris** ita
 dicit **Hierom⁹** p̄ fidei mētū do-
 temq; virtutū nō solū latinis at-
 q; grecis sed etiam in hebreis lū-
 instructus est. vt se ei in omni
 sciencia nemo audeat comparare.
 Quinto q; erat armatura fortis
 contra hereticos. vnde **Deueris**
 de eo dicit **Hierom⁹** erat iuxta iū-
 gis aduersus malos pugna p̄petuū
 q; certamē oderant eum heretici
 quia eos impugnare nō desinit.
¶ Ad rationem in oppositū respō-
 detur negādo cōsequentiā et ra-
 tio est quia varietas opinōis in-
 ter doctores in hīs que ad fidei
 nō p̄tinet nō obuiat quā ei⁹ do-
 ctina in hīs que fidei et morum
 sunt sup ecclie candelabrū ponan-
 tur

Ad secundam questionē
 sic proceditur et videtur
 q; b̄tis **Hierom⁹** nō fuerit
 cardinalis. quia dicit **Huguo** et
 multi alij q; **Hierom⁹** nō fuerit car-

dinalis. **¶** In oppositū arguē
 ex multis. Primo ex hystoria h. a.
 que cantat p̄ vniuersam eccliam
 et acceptat et recipit ab omnib⁹
 ecclesijs in qua sic habet cū an-
 noxi est. xxxix. romane ecclie car-
 dinalis p̄sbiter ordinatus ē nō ē
 autē dubiū quā hystoria ista p̄-
 ferenda sit aucte dā **Huguo** cōm-
¶ Secūdo idē arguit ex cōmōis
 vbi legit q; fuerit ordiat⁹ in car-
 dinalem a **Liberio** papa sub titu-
 lo s̄c̄e anastasię. Itē **Ioh. an.** in ie-
 romimiana in .ij. p̄te. c. ij. **¶** Ter-
 cio colligit ex p̄dicis. cōmūne
 enim p̄ omnē christianā regionē
 depingit **Hieromim⁹** cum carol-
 lo cardinalat⁹. **¶** Quarto arguē
 ex .c. ecclia. xvi. q. vbi ait **Hiero-**
mmus ecclia senatum habet vbi
 dicit archidiaconus hoc quidā
 intelligit ecclesia romana que
 dicitur habere senatū. i. collegiū
 cardinalium qd dicitur habere
 auctoritatem senatorū. ar. xcix.
 di. constantinus et hanc sententiā
 tenet innocen. extra de re iudi-
 cum te. cum autem verbum illud
 fuerit beati **Iero.** et dicat ita
 nos senatum habemus videtur
 clarum q; cōmūneret se in nu-
 mero cardinaliū. **¶** Quinto h^o videt^r
 hū clarissimū cū ab omnibus vi-
 deatur et confiteatur ordinat⁹
 p̄sbiter ecclie. v. p̄sbiteriaut
 ecclie. v. sūt p̄tū cardiales vt
 videt^r colligi ex .c. constantin⁹.
 vbi ait iherat⁹ reuerendissimus

cleras sancte romane ecclie seru-
entibus illud culme singulis pœ
et p̄ excellentis h̄re scim⁹ rē. ubi
cla ussime p̄z nomine reuerendis
sumorum intellexisse dños cardi-
nales qđ nomē nō conuenit nisi
vitis constitutis in dignitate ut
pater in .c. in noie dñi .di. xxij.
Item in .c. nullam .n. q. iij. sup
glo. de clerics romane ecclie idez
videatur colligi nō respondemus
varijs quorundam argumentis
qui nō ob aliud **I**tem. cardinale
negasse videt. nisi quia in eorum
codicibus non legerunt. aut q̄a
stulti sunt. ut q̄ **V**irgili⁹ aut **C**u-
li⁹ non dixit aut proprio sēsu vi-
sum non fuerit nullius auctorita-
tis eē putent.

In festo beati **F**rancisci est euā-
gelii. **C**ōfiteor rē. **M**atth. xi.
Circa qđ p̄nt disputari sequētes
questiones **P**rimo utrum con-
ueniens fuerit secreta fidei nō re-
uelari sapientib⁹ et prudentibus
et reuelari paruulis. **S**ecundo
utrum beatus **F**ranciscus fuit de
numero paruulorum quib⁹ reue-
lata sunt secreta celestia

Ad primam questionem
sic proceditur et videtur
qđ nō fuit conueniens se-
creta fidei nō reuelari sapientib⁹
et prudentib⁹ et reuelari paruul⁹
Primo sic. illis sunt reuelāda se-
creta fidei in quib⁹ magis fructi-
ficari p̄nt. sicut semen meli⁹ se-

minatur in terra culta et bene p̄-
parata. sed magis hoc fit cum sa-
pientibus et prudentib⁹ secreta
reuelantur q̄ cum paruulis reue-
lantur. scribitur enim **P**rou. i.
audiens sapiens sapiend⁹ erit
ergo secreta conuenient⁹ reuelā-
tur sapientib⁹ q̄ paruulis simpli-
cibus **S**ecundo sic. **M**inisteria
fidei absconduntur a sapienti-
bus nō erūt sapiētes culpandi si
ea non credūt. fides enim ex audi-
tu est ad cor. **T**ercio quid est
qđ gratias reddit qđ hec a sapie-
tibus sint absconsa q̄ videt̄ gau-
dere de cecitate illorum et querit̄
causa diuisionis hominum

In oppositum est euāgelium
Respōdeo hie videndū est q̄
sint isti sapiētes quib⁹ absconsa
sunt ministeria xpi et qui paru-
li quib⁹ reuelata sunt. **P**rimo em̄
sapientes quib⁹ absconsa fuerūt
ministeria christi sunt p̄pter
superbie tumiditatem in sapien-
tia humana confidentib⁹ et isti
fuerunt sapientes in oculis suis
de quibus **A**ug. dicit qđ illi p̄ci-
piū genūm p̄hi qui per illa que
facta sunt cognoscere potuerunt
tamen quia sine custo p̄hi facti
sunt eo qđ nec eum venturum p̄-
phetas nec venisse ap̄lis credide-
unt tumidi eorum superbia ob-
scuratū est insipens cor eorū di-
cētēs em̄ se esse sapientes stulti
facti sunt. ut dicitur ad **R**oma.
primo. **P**aruuli quibus reuelata

ministra dei fuerunt ab illis p̄i
scatores qui facti sunt doctores
orbis et lux. vnde apostolus des
pecta namq; elegit vt forcia que
q; confundat. vnde **Augustinus**
exponit paruulis. idest. humili
bus non de se presumentibus.

¶ Secundo absconsa sunt fidei
ministra sapientibus pharise
is p̄pter fidei incredulitate. quia
nec ipsi voluerunt credere in chri
stum nec alios credere permise
runt. vnde eis dictum est **Luce**
xi. De vobis phariseis et legis pe
ritis qui tulistis clauem sciencie
scripturas loquentes de chasto
falsis interpretacionibus corru
pentes ipsi non introitis credens
do in christum et eis qui intelli
geret prohibuistis. paruuli vero
quibus reuelata secreta fidei sunt
homines simplices parua de se
senaentes. vnde dominus. nisi
conuerfi fueritis et efficiamini si
cut paruulus iste non intrabitis
in regnum celorum. **Mat. xvij.**

¶ Tercio absconsa sunt ministe
ria fidei sapientibus sapientia mu
dana et prudentibus prudentia
carnis propter eorum vanita
tem. quia quous multa eorum vis
deatur multa scire de deo et mori
bus et virtutibus hominum. ta
men quia christum non consti
tuunt sibi finem nec eorum sapi
entiam ordinant ad dei laudem
tatur. quia in maluolam ani

mam non introbit sapientia nec
habitabit in corpore subdito pec
cais vt dicitur sapientie. i. Paruu
ti autem econtra quibus reuelas
tur celestia sacramenta sunt hus
miles. quia vbi humilitas ibi sa
pientia **Proverb. xi.** vnde ibi ex
ponit glosa de humilibus qui in
simplicitate querunt & minum.

¶ Ad raciones in oppositam.
¶ Ad primam respondeatur negando
consequendam. et ratio est. quia
paruuli non habentes aliquod
impedimentum erant abiles ad
receptionem influxus diuine sas
pientie q̄ sapientis illi de quib9
dictum est. qui aut p̄pter tu
miditatem animi aut propter i
credulitatem cordis. aut p̄pter
vanitatem carnalis amoris erant
indispositi ad reuelacionem cele
stis sapientie suscipiendam.

¶ Ad secundam respondeatur
negando consequendam. et ra
tio est quia q̄ nō credant a sp̄a
eorum est qui ponunt obieq̄ gra
cie diuine per quam voluntas ho
minis preparatur ad hoc qd̄ ele
netur in ea que sunt supra terra

¶ Ad terciam respondeatur q̄ nō
ideo xpc̄ gr̄as refert p̄u. q̄ gau
deat de caritate eoru sed iudicio
dei qui ita sapienter ordinauit.
et cum q̄ritur causa hui9 dubita
cionis et diuersitatis. constat q̄
ex parte credendum fuit eorum
humilitas que ad sapientiam di
spont vt dicitur p̄u. xi. vbi humilitas

ibi sapientia. ex pte nō credentiū
fuit eoz supbia que ē intellectus
excecatua. sed ex pte dei causa
fuit sua simplex volūtas. et hoc ē
qd sequit̄ qm̄ sic fuit beneplacitū
ante te. q̄ em̄ aliqui sint etiā aliq̄
reprobi bene potest assignari cā ī
generali etiā ex pte dei vt in ele
ctis appareret dei misericordia. in
alijs autem eius iustida. quā si
cut ad glōriam regis terrarū de
corem sui regni nō solum p̄inet
aula in qua strenuū milites ho
norantur. sed etiam patibulum
in quo malefactores puniuntur
sic ad glōriam dei non solū perti
net p̄miatio bonorū sed etiā pu
nicio malorum. In speciali tamē
non p̄t assignari rāō ex pte dei
quare istum eligat et istum di
mittat nisi simplex eius volūtas
vnde dicit **Aug. sup Jo.** quare il
lū trahat et illū dimittat noli iu
dicare si nō vis errare

Hec secundam questionē
qua queritur vtrum be
atus **Franciscus** fuit de nu
mero puulorū quib⁹ reuelata sūt
secreta celestia. Respondetur. q̄
sic. Nam ipse humilim⁹ et par
uulus in oculis suis plus q̄ did
possit fuit et columbinā simpli
tate plenus modo a patre celesti
plurima secreta reuelata sūt que
sapientib⁹ huius seculi sunt ab
sconsa in primis reuelata sunt si
bi multa futura per donum ꝛ to

phete quod sepe habuit. **Secun**
do reuelata sunt sibi secreta cor
dium fratū suorum et aliorum
Tercō donatū est sibi miraculo
se donum linguarum quo intelli
gere extraneos homines poss̄ et
eis predicare. **Quarto** reuelata
sunt ei multa secreta diuine sapi
entiae et celestis doctrine q̄ mto
feruore ciuitates et castella arcu
iēs in populis seminauit. **Quan**
to reuelata sunt ei secreta specia
lissima scz diuine passionis stig
mata non modo reuelata sed mi
raculose impressa. nam semel in
visione seruus dei contra se sera
phim crucifixum aspexit qui cruci
fixionis sue signa ei euidenter im
pressit. vt crucifixus videret et
ipsi mirā certe reuelata sūt et me
ta humili et paruulo beato **Fran**
cisco **Dexto** in signis et testimo
nium sanctitatis eius innumera
a deo p̄t sūt reuelata siue osten
sa miraculavt de omnib⁹ in eius
legēda patet

In festo beati **Luce** est euāge
liū. Designauit dñs. **rc. Luce. x**
Circa qd p̄t disputari sequentes
questiones. **Primo** vtrū post
electionem. **xij. apł** oꝝ cōuenien
ter electi sunt. **lxxij.** discipuli in
ter quos **Lucas** vnus dicit̄ fuis
se. **Secundo** vtrum beatus **Lu**
cas inter euāgelistas in figura
bovis fuerit conuenienter desig
natus.

Ad primam questionem sic proceditur et videtur quod post electionem apostolorum .xii. non conuenienter alij scilicet .lxxij. discipuli electi sunt. Primo sic frustra fit per plura quod potest fieri per pauciora. sicut per .xii. apostolos sufficienter euangelium seminandum et predicandum erat per vniuersum orbem. unde apostolus ad Roma. x. fides ex auditu est auditus per verbum dei et statim subdit nunquid non audierunt eundem in omnem terram exiit sonus eorum et gloria exponit de predicatione apostolorum. Secundo officiorum siue statuum diuersitas vnitati repugnat sed fideles christi ad vnitatem vocantur secundum illud Iob. xv. et sint vnum in nobis sicut et nos sumus ergo in ecclesia non debet esse ista varietas officiorum siue statuum. **T**ercio sic. Non vni ecclesie in pace consistere videtur sed in illud i. corinth. ultimo. Pacem habete et deus pacis erit vobiscum sed diuersitas est in predicta pace. unde propheta dicit. vii. populus quod modica differentia facit in ciuitate discidium. ergo videtur quod talis differentia aut varietas in ecclesia institui non debuit. **I**n oppositum est euangelium presens. **R**espondeo dicendum quod conuenientissime christus post .xii. apostolos elegit ad predicacionis officium etiam .lxxij. discipulos

et hoc ratione multiplici. Primo ratione quam christus in littera assignat quoniam messis quidem multa est operarij pauci. multitudo enim gentium ad suscipiendum verba christi parata erat per predicacionem apostolorum respectu cuius multitudinis conuertende operarij scilicet apostoli et etiam discipuli erant pauci. unde subditur. rogate dominum messis ut mittat operarios in messem. quia nullus fit aptus ad predicacionem verbi diuini nisi per gratiam dei et nisi ab eo missus mediate vel immediate. electi autem sunt in illo numero in signum quod post christi resurrectionem et ascensionem in celum predicatura erant fidei christi gentibus. lxxij. linguarum unde designati sunt in .lxxij. vitijs quibus dominus dedit spiritum prophetandi. Numeri. xi. vbi dominus dicitur locutus moysi aures et dans. lxxij. vitijs qui prophetarunt nec ultra cessauerunt remanserunt autem duo viti in castris super quos requieuit spiritus domini et ipsi descripti fuerunt in quibus hii expresse designati sunt. Secundo quia varietas ista officiorum et statuum pertinet ad perfectionem ipsius ecclesie sicut enim in rerum naturalium ordine perfectio que in deo simpliciter et vniuersaliter inuenitur in vniuersitate creaturarum

et hoc ratione multiplici. Primo
 ratione quam christus in littera assignat
 quoniam messis quidem multa est
 operarij pauci. multitudo enim gentium
 ad suscipiendum verba christi
 parata erat per predicacionem
 apostolorum respectu cuius
 multitudinis conuertende operarij
 scilicet apostoli et etiam discipuli
 erant pauci. unde subditur.
 rogate dominum messis ut mittat
 operarios in messem. quia nullus
 fit aptus ad predicacionem verbi
 diuini nisi per gratiam dei et nisi
 ab eo missus mediate vel
 immediate. electi autem sunt in
 illo numero in signum quod post
 christi resurrectionem et ascensionem
 in celum predicatura erant fidei
 christi gentibus. lxxij. linguarum
 unde designati sunt in .lxxij. vitijs
 quibus dominus dedit spiritum
 prophetandi. Numeri. xi. vbi
 dominus dicitur locutus moysi
 aures et dans. lxxij. vitijs qui
 prophetarunt nec ultra cessauerunt
 remanserunt autem duo viti in
 castris super quos requieuit
 spiritus domini et ipsi descripti
 fuerunt in quibus hii expresse
 designati sunt. Secundo quia
 varietas ista officiorum et statuum
 pertinet ad perfectionem ipsius
 ecclesie sicut enim in rerum
 naturalium ordine perfectio que
 in deo simpliciter et vniuersaliter
 inuenitur in vniuersitate creaturarum

inuenire nō potuit nisi diffami-
ter et multipliatē. ita etiam ple-
nitudo gracie in xp̄o. sicut in capi-
te ordinatur ad membra eius di-
uersimode redūdat ad hoc q̄ cor-
pus ecclē sit p̄fectum et hoc ē qd̄
apostolus dicit ad eph̄. iij. Ipse
dedit quosdam quidem aposto-
los. alios vero euangelistas. ali-
os autem pastores r̄c̄. ad confū-
mationem sanctorum. Tercō hu-
ius modi uarietas p̄tinet ad ne-
cessitatem actionū que sunt in ec-
clesia. oportet autem ad diuer-
sas operationes diuersos homi-
nes deputari ad hoc q̄ diligenti-
us et sine confusione omnia pagā-
tur. Hinc est q̄ apostolus dicit
ad roma. xii. sicut in vno corpore
multa membra non eundē actuz
habent. ita multivnum corp⁹ su-
mus in christo. Quarto hoc p̄ti-
net ad dignitatem et pulchritu-
dinem ecclē que in quodam or-
dine consistit. vnde dicitur. iij.
Regum. x. Q̄ vidēs regina sa-
ba omnem sapientiam Salomo-
nis et habitacula seruorum et or-
dines ministrantium non habe-
bat ultra spiritum. ¶ Ad rāones
in oppositū. ad p̄mā patet r̄nsio
ex dictis negando q̄ soli apostoli
erāt p̄ tāta messe sufficientes euā-
gelium dicit q̄ erāt pauci. qd̄ at
dicit de apostolis intelligendū ē
non exclusis discipulis. ~

¶ Ad secundam respondetur

negādo assumptū. Vidim⁹ enim
q̄ diuersitas statū et officiorū
nō impedit ecclē vnitatē que p̄fi-
at p̄ vnitatem fidei et caritatis et
mutue subministracōis s̄m̄ illud
ap̄li ad eph̄. iij. ex quo totū cor-
pus est compactum sc̄z p̄ fidez et
cōmexum sc̄z p̄ caritatem p̄ om-
nem iuncturam subministracōis
dum scilicet vnus seruit alteri
¶ Ad terciā respondetur ne-
gando minorem et ratio est quia
sicut in corpore naturali membra
diuersa continentur in vnitatem per
virtutem spiritus viuificantis q̄
abscedēte membra corporis sepa-
rātur. ita etiā in corpore ecclē
cōseruantur vnitatem diuersorum
membrorum virtute sp̄s sancti
qui corpus ecclē viuificat ut ha-
betur **Ioh̄. vi.** vnde apostolus di-
cit ad eph̄. iij. sollicitē seruate
vnitatem spiritus in vinculo pa-
cis. discedit autē aliquis ab vni-
tate spiritus dum querit que sibi
sunt propria. sicut etiā in terre-
na ciuitate terrena pax tollitur
ex hoc q̄ ciues singuli que sua sūt
querunt alioquin per officiorum
et statuum declinationem tam-
mentis q̄ in ciuitate terrena ma-
gis pax cōseruatur in q̄tū per hoc
plures sunt qui cōmunicāt a di-
bus publicis. vñ et ap̄lus d̄t. i.
cor̄ xij. dñs sic cōpauit ut nō sit
scisma in corpore. sed p̄ inuicem
sollicita sint membra

Ad secundam questionē
sic proceditur et videtur
quod sanctus Lucas non sit
conuenienter in figura bouis desi-
gnatus. quia Lucas principaliter
versatur circa passionem et mor-
tem christi et ita videtur figurari
plus debere per agnum quam per vi-
tulum siue bouem. qui agnus pro-
prie figurabat christum immo-
latum pro nobis. unde Job. i. Ecce
agnus dei. etc. ergo. etc.

In oppositū est illud Ezech. i.
facies bouis a sinistris.

Respondeo dicendum quod sicut
alibi diximus Ezechiel prophete
in visione animalis quatuor
facies habentis designatum fuit
christi euangelium quadrifacie
describendum. videlicet a mat-
thæo in facie humana. a marco in
facie leonina. a luca in facie boui-
na. a iohanne in facie aquilana.
Licet autem Lucas euangelistā
describat totū cursum euangelij
inapiens a christi miraculosa con-
ceptione et transiens per eius na-
tiuitatem conuersationem mor-
tem et resurrectionem terminās
euangelium suum in ascensione
unde eius principalis intentio ē
circa christi mortem et passionē
describendam. propter quod ipse
Lucas designatur in facie bouis
qui est animal immolatiuum secundum
traditionem legis propter quod
euangelium suum inapiit a sacer-
dote Zacharie ad quod officium

expedit immolare et ideo mate-
ria principalis libri designat con-
uenienter in facie bouis. Preter-
ea merito in figurā bouis desi-
gnatus est. bos enim ungulā fin-
dit in qua virtus discretionis ex-
primitur et beatus Lucas discre-
tus fuit per moderacionem. Item
bos animal est immolatiuum et
beatus Lucas crucis mortificaco-
nem iugiter in suo corpore pro christi
nomine portauit ut dicit in ora-
cione ecclesie. Item est animal
fructuosum et beatus Lucas est
fructuosus per edificacionem. a
deo quippe fuit fructuosus quod ab
omnibus karissime habebat. unde
de apostolo ad cor. iij. salutat
vos inquit Lucas medicus ka-
risimus. Ad rationes in oppo-
sitū respondetur quod ratio non pro-
cedit. quia ad designandum eu-
angelium sufficiens erat figura
vituli cum esset animal immola-
tiuum. tamen ad designandum
christum immolatum expressior fi-
gura esse debuit. unde nota quod licet
animalia alia immolarentur ut vi-
tulus bos capra et hircus tamen christus
magis dicitur est agnus quam ce-
tera animalia immolatiua quia
inter omnes figuras veteris tes-
tamenti agnus paschalis expres-
sius figurabat passionem christi.
quia ille agnus erat sine macu-
la et pro eius immolacione filij is-
rahel liberati sunt a seruitute egi-
ptiaca sicut per passionem christi

qui peccatum non fecit sumus li-
berati a seruitute dyaboli. **Secun-**
da causa est. quia iuge seruiciu;
quod figurabat perpetuitatem be-
atitudinis fiebat de agno sic xpc
est nra beatitudo

In festo vnde am m lium vie-
ginum est euangelium. & imile
est regnum rē. Math xv. Cir-
ca qd possunt disputari sequentes
questiones.

U Cū prudētib9 virgib9
facientib9 qd in se fuit
necesse fuit vt deus oleū
gracie sue vasis conscientiarum
suarum infunderet. et videtur qd
non. **Primo.** deus dat gratiam
sola liberalitate et misericordia
quia dat ipsam gratis. ergo pos-
test dare et non dare. ergo quis
virgines prudentes fecerint qd
in se erat deus potuit eis non da-
re oleum gracie. **Secundo** sic.
necessarium et liberum opponun-
tur. si ergo deus ex liberalitate
dat gratiam. ergo nulla necessi-
tate dat alicui gratiam. **Ter-**
cio recte potere est facere quod in
se est. nam ille qui facit quod in
se est facit recte. sed quicumq; fa-
cit recte ex re ditudine operatē quā
habet. ergo si aliq; facit qd in se
est habet re ditudinē. aut ergo
illa re ditudō ē acq; sita aut inata
ā data. aut non videt inata qz
sic semp est non acquisita. con-
stat gō qd est data. ergo donum
gratuitum. ergo hęc re ditudō est

ex grada nullus ergo potest fa-
re quod in se est ad hoc qd sit gra-
tis deo nisi ex grada.

In oppositum est euangelium
presens et bi dicit. qd prudentes
virgines acceperunt oleum qd
non potest intelligi qd ipse habu-
isset aliquam causalitatem respe-
ctu olei gracie. quia primam gra-
ciam nec mereri potest sed tantum
dispositiuam scz faciendo id qd
in se est abilitando se ad eius re-
ceptionem sicut illud ps. dilata os-
tium et implebo rē et illud in a-
lio ps. dilexisti iusticiā et odisti
iniquitatem propterea vnxit te
oleo iusticie. **Respondeo** dicen-
dum qd prudentibus virgibus
facientibus quod in se est neces-
sarium fuit non necessitate co-
actionis aut prohibicionis sed ne-
cessitate immutabilitatis deum
infundere oleum gracie vasis fuit
Ista conclusio probatur multiplici-
ter. **Primo** sic. **Dicit** Aug. sup
illud. ij. thi. ij. negare se ipse nō
potest rē. cum sit iustus non po-
test negare suam iusticiā. ergo
cum sit bonus et misericors non
potest negare suam misericordiā
et bonitatem. quia promior ē ad
largiendum qd ad puniendum.
si ergo non potest iusticiam suā
negare faciet b9 malum. multo
magis non potest negare suā bo-
nitatem et misericordiā utis q
requirunt eam. sed qui facit qd
in se est vt eius habeat graciā

requirit bonitatem eius et misericordiam. ergo deus non potest ei negare qui facit quod in se est suam bonitatem et misericordiam dat ergo ei et hoc est infundere gratiam. **Secundo** sic. **Augustinus** super illud ad romam. v. iusti ficati ex fide pacem habent. **1°** dicit deus recipit confugiētes ad se aliter in eo esset iniquitas. sed impossibile est quod in eo sit iniquitas. ergo impossibile est quando non recipiat fugientes ad se sed faciens quod in se est fugit ad ipsum. **2°** si g^o necesse est quod ipse recipiat sed ipse recipere est per infusionem gratie. ergo **1°**. **Tercio** sic. apoc. iij. dicitur. si quis aperuerit mihi introitum et cenabo cum illo. hoc est delectabor. **Item Zach. i.** Converterimini ad me et ego convertar ad vos. ex his sic arguitur. Impossibile est summam veritatem mentiri sed necesse habet verum dicere et impleri illud. sed dicit quod convertenti ad ipsam convertat se et quod appetenti intrabit. cum ergo faciens quod in se est convertit ad ipsam veritatem primam et ei aperit ad hoc quod intret. ergo necesse est quod dominus convertatur ad illum. Et hoc non est nisi per gratiam. ergo virginibus prudentibus faciētib⁹ quod in se erat necesse dominus infundit oleum gratie in vasis suis ut possit intrare ad nuptias beatitudinis

eternae.

¶ Ad rationes in oppositum. ad primam respondetur negando consequentiam et ratio est. quia non sequitur sola libertate dat. ergo se habet ad dandum et non dandum facienti quod in se est sed bene sequitur quod sola libertate dat. g^o non dat ex meritis vel probationem vel prohibitionem quia hoc ex sola liberalitate excludit coactionem et prohibitionem et non immutabilitatem.

¶ Ad secundam respondetur quod assumptum est falsum si necessarium dicatur immutabile. talia enim non opponuntur si autem dicatur necessarium coactum vel prohibitum sic verum est quod opponuntur. **Primo** modo est necessitas in deo et propter hoc non opponitur sue liberalitati. **ymmo** ex hoc est laus sua quod ipse se est immutabilis et immutabiliter libera.

¶ Ad tertiam respondetur. cum queritur quid sit facere quod in se est dicimus quod facit homo quod in se est quando ex libertate arbitrij homo auertit se a malo et convertitur ad bonum revertens ad deum quem scit suum esse principium et quem esse orandum sibi et petat ab eo lumen cognitionis fidei et boni. **Ad ratio-** nem ipsam respondetur quod ratio illa est naturalis et est quae semper

eternae. **¶** Ad rationes in oppositum. **¶** Ad secundam respondetur quod assumptum est falsum si necessarium dicatur immutabile. **¶** Ad tertiam respondetur. cum queritur quid sit facere quod in se est dicimus quod facit homo quod in se est quando ex libertate arbitrij homo auertit se a malo et convertitur ad bonum revertens ad deum quem scit suum esse principium et quem esse orandum sibi et petat ab eo lumen cognitionis fidei et boni. **¶** Ad rationem ipsam respondetur quod ratio illa est naturalis et est quae semper

contradict peccato. unde fm illā
mouetur sinderis q̄ semp mur-
murat cōtra peccatū. sed arb. tri-
um nō semp dirigitur fm illam
nec semp sequit eā arbitrium ⁊
ideo rāō nō procedit. et sic patz
q̄ homo faciendo qd̄ in se est a se
quitur gr̄iam a deo

In festo Dymonis et iude est
euangelium hoc est p̄ceptū rē.
Iob. xv. Circa quod p̄nt dispu-
tari seq̄ntes questiones

Primo vtrū chūsto adue-
niēte et p̄dicāte nō tñ fa-
ciete visibilia miracula
iudei ei credere tenebantur et vi-
detur q̄ nō ⁊ p̄ dñs excusati erāt
Primo sic. quicumq̄ nō facit hoc
ad qd̄ tenet peccat. s̄ si homines
nō crederent p̄ miracula nō fa-
ciete nō peccauerūt. dicit enim
ipse infra in eodem euangelio.
si opera non fecissem que nul-
lus alius fecit peccatū nō habe-
rent et loquūt de peccato infidelis-
tatis fm **Aug.** ergo xpc si nō fe-
cisset miracula homines credere
nō tenebantur. **S**ecundo sic.
Nullus p̄t mutare legem nisi la-
tē legis vel eo superior. sed xpc
predicabat quedā que videbant
p̄tinere ad veteris legis aboli-
tionem. sicut q̄ tibi nō cōmquina-
rent hominem et q̄ licet in sab-
bato opari. ergo si nō probasset
se eē legislatorem nō erat ei crede-

dum. sed hoc fieri nō potuisset ni-
si per miracula. ergo chūsto non
erat credendum nisi miracula fe-
cisset ergo illud nō videtur suffici-
ens argumentum ad probandū
iudeos inexcusabiles esse quod
ait si non venissem et locutus eis
fuissem peccatum nō haberent

Tercio arguitur ex illo quod
inquit ap̄ls petrus ait. **ij.** iude-
is loquens scio q̄ p̄ ignorantā
fecistis sicut et principes vestri. s̄
ignorantia excusat. ergo rē.

In oppositum est euangelium
p̄sens. **R**espondeo dicendum
iuxta sandū Thomā in qd̄libeto
ij. et sup **Iob.** q̄ chūsto p̄di-
canti etiam si nulla visibilia mira-
cula fecisset iudei audientes eum
credere tenebantur. et ideo non
credentes inexcusabiles sunt a
peccato infidelitatis. **I**sta cōclu-
sio probatur sic. magis obliga-
bantur homines ad credendum
p̄ime veritati q̄ ad credendum
visibilibus signis. sed licet xpc
miraculā visibilia nō fecisset tam
verus deus existens p̄ima veri-
tas erat. ergo etiam si nō mira-
cula fecisset adhuc erat ei creden-
dum. probatur autem et declara-
tur cōclusio sic. nullus tenet ad
hoc quod est supra vires suas ni-
si per eum modū quo fit sibi p̄si-
sibile. credere autem est sup̄ pote-
tiam hominis naturalē. unde ex
dono dei prouenit fm illud ap̄ b̄i

ad eph. iij. gratia saluati estis p
fidem et hoc nō ex nobis. dei em
donum est. et ad phi. i. dicit vob
datum est nō solum vt in ipsum
credatis sed vt pro ipso padami
ni. homo igitur tenet credere fm
hoc quod inuatur a deo ad credē
dum. adiuuatur autem a deo a
liquis ad credendum tripliciter.
Primo quidē p interiorē vocatōz
de qua dicitur **Ioh. vi.** Omnis q
audit a patre et didicit p interio
rem vocatōem venit ad me ad ro
ma. viij. quos p redestimauit hōs
et vocauit. **S**ecūdo p doctrinam
et predicatōnem exteriorem fm
illud ap. i ad roma. x. fides ex au
ditu est. auditus autem p verbū
dei. **T**ercō p exteriora miracula
vnde dicitur. i. ad cor. xiiij. q. sig
na data sunt infidelibus vt scz p
ea prouocentur ad fidem. si autē
christus visibilia miracula nō fe
cisset adhuc remanebāt alij mo
di attrahēdi ad fidem quibz hō
mines acquiescere tenebatur. tes
nebatur autem homines credere
auctori legis et prophetarū quē
se eē christus p auctoritatem sa
ere scripture demonstrabat. tene
batur etiam interiori vocatōni
nō resistere sicut **Pla.** de se dicit.
dominus autem aperuit mihi au
rem. ego autem nō cōtradico nec
retorsum abij. **Pla.** i. sicut econ
trario de quibzdam dicitur ad
v. iij. vos semp spūitū sancto resi
stis. et ideo optime dicit **castr.**

si ego psonaliter nō venissem si
cut p prophetas fuit predictum et
locutus docēs eos p legem et p
phetas et ostendens me eē messi
am in lege promissum peccatum
nō haberēt. q. autem ipsi cogno
uerunt christum. patet **Matth.**
xxij. hic est heres venite occida
mus eum.

Ad rationes in oppositum.
ad primam respondetur negādo
minorem et ad probatōnem re
spōdetur q. per illa opera q. xp̄us
i eis fecit anumeratū etiam debet
vocatō interior que quosdam at
traxit. sicut **Greg.** dicit in qdam
omelia q. christus mariam mag
dalenam traxit interior qui etiā
p clemētiam suscepit foras. anu
meratū etiam debet eius doctrina
cum etiam ipse dicat si nō venis
sem et locutus eis fuisset peccas
tum nō haberēt.

Ad secundam respondetur
negādo minorem. **D**icitur em q. cri
stus poterat se ostendere et ostēdit
legislatorē nō solū faciēdo visibilia
miracula sed etiam p auctori
tatem scripture et p interiorē in
stimulū.

Ad secundā qstioz q. e. v. q. ar
gumētū illud xp̄i sit sufficiens
quo ait si opa nō fecissem in eis
que nemo alius fecit peccatū nō
haberēt. et videtur q. nō. **P**rimo
sic. **H**oc cōtrariat pmo argumēto
ergo nō valet. cōtra est bona. a. n. s.
probat. quā in pmo dicitū est q.

etiam si xps nō fecisset miracula
adhuc peccatū nō haberēt nō re-
cipientes eū. **¶** Secūdo sic. Xpus
nō fecit in eis alia q̄ alij nō fece-
runt. nā si suscitauit mortuos hoc
Helias et **Eliz** eius fecerūt si xps
ambulauit sup̄ mare et moyses
mare diuisit et **Josue** qd̄ maius
est fecit solem stare **Josue**. x. er-
go nō uidet̄ argumētū illud xpi
sufficiens. **¶** Tertio sic. Aliquā
fecerūt maiora miracula q̄ xpus
dicit̄ em̄ **Joh**. xiiij. qui credit in
me opera que ego facio et ipse fa-
ciat et maiora horū faciat.

¶ Quarto sic miracula nō suffi-
ciūt ad pbandū gratiā gratū fa-
cientē in aliquo ergo nec ad pro-
bandū diuinitatē in aliquo. er-
go argumētū illud nō uidet̄ suffi-
ciens. **¶** In oppositū ē verbum xpi
in euangelio. **¶** Respondeo di-
cendum qd̄ miracula q̄ xps fecit
sufficiens pbat̄ xpm deū eē et
p̄ om̄s argumētū xpi fuit sufficia-
ens ad pbandū. p̄ conclusio ex il-
lo **Joh**. v. Opera q̄ dedit mihi p̄
ut facia ipsa testimoniu p̄hibet̄
de me. Patet et racōe. Primo qd̄
dē fm̄ ipsā specie reū que trāscē
dāt omnē p̄tatez create virtutis
et iō nō poterāt fieri. nisi virtu te
diuina. Secūdo p̄pter modū f. a-
endi. qd̄ si p̄p̄a virtute siue p̄tā-
te faciebat miracula nō autē oīa
dō sicut alij. vñ dō **Lu**. vi. virtus
de illo exibat et sanabat omnes

¶ Ad raōnes in oppositū.
ad primam respōdetur negando
assumptū et ad p̄baconē respōde-
tur sicut dictū est prius in superi-
ori. q. p. opa q̄ xps fecit intelligē-
dum est nō solum de visibilibus
sed etiā d̄ inuisibilibus scz interi-
ori instm̄tu et attractu doctrīne
que quidē si in eis nō fecisset pec-
tum non haberent

¶ Ad secundam respōdetur
fm̄ **Aug**. qd̄ dñs nō loquit̄ de quā-
buscūq̄ miraculis factis in eis. i.
in aspectu eorum sed de factis in
eis. i. p̄ om̄s eorū. nā in cura cō-
ne infirmorū nullus tm̄ in eis fe-
cit q̄ntū xpc̄ quāvis etiā et in alijs
similiter qd̄ null⁹ hō factus aliuf
est. deus et null⁹ natus est de vir-
gine nisi xpus. fecit ergo in eis
opera que nemo ali⁹ fecit in cura-
tione etiā infirmorū et hoc in tri-
bus. Primo quidē in magnitudi-
ne. quia mortuum quatuor uanū
suscitauit cecum illuminauit qd̄
a seculo nō est auditum. Secūdo
in multitudine. qd̄ omnes q̄t-
quot male habebāt curabat. vt
dicit̄ **Matth**. xiiij. quod null⁹ al-
ius fecit. Tertio in modo. quia
sicut diximus alij faciebant oīa-
do inuocando ostendentes se nō
p̄p̄a virtute facere. s̄ cast⁹ face-
bat imperando. q. p̄p̄a virtute
sic ḡ licz qd̄ alij mortuos suscita-
ret et alia miac̄ula faceret q̄ cast⁹
fecit n̄ tm̄ eodē mō nec p̄p̄a virtute

vt xps similiter qd dicit de si a-
dione solis minus est eo qd xpus
moriens lunam retrocedere fecit
et totum cursum firmamēta mu-
tauit et dicit dominus.

¶ Ad tertiam respondetur ne-
gando consequentiam et ratio ē
quia alij licet quo ad substanti-
am aliqua maiora facerent sicut
q umbra petri sanabat infirmos
non tamen maiora erāt quo ad
modum ymmo illi non faciebāt
sine christo unde christum inuo-
cando illa operabantur.

¶ Ad quartam respondeatur
negando consequentiam et ratio
est. quia miracula fiunt virtute
diuina ad confirmacionem verita-
tis fidei. unde dicitur **Mar. vi.**
de apostolis qd predicauerūt vbi
q domino cooperante et sermo-
nem confirmante sequentib9 sig-
nis. non autem fiunt miracula
semper ad demonstrandum gra-
tiam eius p quem miracula fiunt
et ideo potest contingere qd aliquis
gratiam gratum facientem non
habens miracula faciat. sed hoc
contingere nō potest qd aliquis fal-
sam doctrinam annunciāns vera
miracula faciat que nō nisi virtus
te diuina fieri possunt. sic enim
deus esset falsitatis testis quod ē
impossibile. cum ergo christus
se filium dei diceret equalem deo
hanc eius doctrinā cōprobāt mi-
racula q faciebat. et iō cōdēbat

xps p miracula q faciebat eē de9
Petrus aut m licet eavel maio-
ra miracula faceret nō probabat
eē deus sed p ea eā pbabat qd
xps ess deus. qd petrus nō pdica-
bat seipsum sed Ihesu christum eē
deum.

¶ In festo omnium sanctorum
est euangelium. Videns Ihesus
urbes etc. **Matth. v.** Circa qd
q ut disputari sequentes questi-
ones. **¶** Primo utrum beatitudo
sanctorum cōsistat in visione dei
p eēnciam. **¶** Secundo utrum be-
ati videntes deum p eēnciam vi-
deant omnia que deus videt.

¶ Tertio utrum beati in gloria
prius ferantur ad contemplāda
et gusti diuinitatem q eius hūa-
nitate.

H primam questionem
sic proceditur videtur
q beatitudo sanctorum
nō cōsistit in visione dei p eēnci-
am. **¶** Primo sic. **¶** Beatitudo in ho-
mis corporis cōsistit. ergo non in
visione dei etc. cōsequencia est. to-
na assumptum probatur. qd qd
a plurib9 dicitur impossibile ē fal-
sum totaliter vt commentator di-
cit. i. de anima et pps. vii. ethi.
q opinio nō pditur quam popu-
li multi famāt. sed maior homi-
num multitudo inclinatur ad q-
rendum corporales delectaciones
et corporalia bona quasi finem.
ergo finis humane nature in hoc

peralibus bonis consistit. sed si-
nem humane nature didimus be-
atitudinem. ergo hominis beatis-
tudo in bonis corporis querenda
est. ¶ **Secundo** sic. intellectus non
potest ad hoc pertingere quod videat
deum per essentiam. ergo sancto-
rum beatus consistit in visione
dei per essentiam. consequentia e-
st bona. probatur assumptum. ¶ **Primo**
sic. Cum intelligibile sit per-
fectio intellectus oportet esse pro-
portionem inter intelligibile et in-
tellectum. et visibile et visum.
sed non possumus accipere propor-
tionem aliquam inter intellectum
nostrum et divinam essentiam
cum in infinitum differant. ergo
intellectus noster non potest per-
tingere ad essentiam divinam vi-
dendam. ¶ **Secundo** sic. plus di-
stat sensus ab intellectu nostro
quam intelligibile creatum a sensu.
sed sensibile nullo modo potest per-
tingere ad creaturam rationalem
spiritualem. ergo nec intellectus
noster ad videndam divinam es-
sentiam. ¶ **Tercio** sic. Quando
cumque intellectus intelligit ali-
quod in actu oportet quod informe
tue per similitudinem intellectu-
quod est principium intellectu-
lis operationis in tale obiectum
terminare. si ergo intellectus no-
ster deum intelligat oportet quod
fiat per aliquam similitudinem in-
formante in ipsum intellectum.

hoc autem non potest esse divina essentia
quia forme et formati oportet
esse unum. Divina autem essen-
cia ab intellectu nostro differt
secundum essentiam et esse ergo oportet
quod forma qua informatur intel-
lectus noster in intelligendo de-
um sit aliqua similitudo impres-
sa a deo intellectui nostro. sed si-
militudo ista cum sit quid creatum
non potest ducere in dei visionem
nisi sicut effectus in causam. er-
go impossibile est quod intellectus
videat deum per essentiam. ¶
Quarto principaliter argui-
tur beati in patria videbunt deum
per medium. quia per lumen glo-
rie secundum illud psalmum in lumine videbi-
mus lumen. ergo non videbunt
deum per essentiam. ¶ **Quinto**
sic. sancti in patria videbunt de-
um facie ad faciem ut dicitur in 1. cor.
13. sed hominem quando vide-
mus facie ad faciem videmus per
similitudinem. ergo deus in pa-
tria videbitur per similitudinem
et sic non per essentiam. ¶
In oppositum est euangelium
presens. ubi dicitur beati mundo
corde quoniam ipsi videbunt deum.
¶ **Secundo** in 1. cor. xv. super illud cum
tradiderit regnum deo patri dicit
glossa ubi scilicet in patria essentia
patris et filii et spiritus sancti vi-
debunt quod solis mundis cordi-
bus dabitur quod est summa beatus ergo
sancti deum per essentiam videbunt

Respondeo dicendum. q. fm
fidem catholicam firmiter creden-
dum est q. beatitudo sanctorum
consistit in visione dei p. e. n. d. a. z.
Ita conclusio p. b. a. t. primo ex il-
lo **Job. xv.** hec est vita eterna vt
cognoscant te solu. de. u. r. e. **De. u.**
do sic. **D**andoru. desideriu. no. po-
test omnino frustrari s. sanctoru.
desiderium commune est vt vide-
ant deum p. r. e. e. n. d. a. m. vt patet
Exo. xxxij. ostende mihi gloria-
tuam. et in psal. ostende faciem
tuam et salui erimus. et **Jo. xij.**
ostende nobis patrem et sufficit no-
bis. ergo sancti deum p. r. e. e. n. d. a. z.
am. v. d. e. b. u. t. **T**ercio sic. **B**eati-
tudo enim est ultima p. r. e. f. e. c. t. o. r. a.
tionalis creature. nihil autem est fi-
naliter p. r. e. f. e. c. t. u. m. nisi attingat ad
suum principium fm. modum suum.
et ideo dico fm. modum suum q. z.
ad principium quod est de. u. a. t. a. n.
git aliquis dupliciter. vno mo-
do p. r. e. s. i. m. i. l. i. t. u. d. i. n. e. q. d. est com-
mune omni creature que scz. tm. habet
de p. r. e. f. e. c. t. i. o. n. e. q. n. t. u. m. c. o. n. s. e. q. u. i. t. de di-
uina similitudine. **A**lio modo p.
operationem vt p. r. e. t. r. i. m. i. t. t. a. t. u. r.
ille modus qui est christo singu-
latis scz. in omni tate p. r. s. o. n. e. dico
autem p. o. p. e. r. a. t. i. o. n. e. m. i. n. q. u. a. n. t. u. m. r. a. t. i. o. n. a.
lis creatura cognoscit et amat de-
um. et q. anima immediate fca.
est a deo. ideo beata e. non pote-
rit nisi immediate videat deum
i. absq. medio qd. sit similitudo

rei cognite. sicut species visibilis
in pupilla vel in speculo no. e. t. i.
absq. medio qd. est lumen c. o. n. s. t. a.
tans intellectum qd. est lumen glo-
rie de quo in psal. in lumine tuo
videbimus lumen. hoc autem est
p. r. e. e. n. d. a. z. deum videre. v. n. i. n. h. o. c.
ponimus beatitudinem r. a. t. i. o. n. a. l. e.
creature q. deum p. r. e. e. n. d. a. z. v. i. d. e. r. e.
b. m. s. i. c. u. t. p. h. i. q. u. i. p. o. s. u. e. r. u. t. a. n. i.
mas n. r. a. s. f. l. u. e. r. e. a. b. i. n. t. e. l. l. i. g. e. n. t. i. a.
agente felicitatem. p. o. n. e. b. a. t. i. n. c. o.
tinua coniunctione intellectus n. u.
ad ipsam. **A**d r. a. t. i. o. n. e. s. i. n. o. p.
positum. ad primam respondetur
negando assumptum et ad p. b. a. c. o. n.
nem respodet. q. multorum opimo-
nem non est necessarium ee. v. r. a.
simplex sed fm. p. t. e. m. multitudo
autem hominum in bonis corpo-
ris ponentium beatitudinem q. n. t. u.
tum ad hoc veram opinionem ha-
bet q. illud qd. optimu. sibi existi-
mant hoc suam beatitudinem esse
putant et q. t. u. m. ad hoc eoru. opi-
mo vera est scz. q. optimu. homi-
nis est beatitudo no. autem opz.
q. sit vera q. n. t. u. z. ad hoc q. p. o. n. u. t.
eam in bonis corporis. quia hec
opinio procedit ex falsa radice q.
scz. existimant se ee. p. r. i. n. c. i. p. a. l. i. t. e. r.
id quod sunt fm. corpus
Ad secundam respondetur
negando assumptum et ad p. r. o. p. o. s.
itionem. dicimus q. p. r. o. p. o. s. i. t. i. o.
dicatur dupliciter. vno modo p. r. o.
prie fm. quod importat quedam

determinatum excessum et sic p
poro requiritur inter intellam
r iter intelligibile ad h^o q^o sit co
gnitio cu^m comprehensioe q^uiter di
uina eⁿcia nu^mq^u videbit ab intel
lectu creato. Tho mo accipit co
muniter p^o q^ulibet habituone et
sic infinitu^m pot^{est} habere p^oporione
ad finitū sic eius p^ofectio vel alia
h^umoⁱ habituone h^unt ad ipsum
et talis p^oporio sufficit ad hoc q^o
intellectus noster videat eⁿciaz
diuinam attingendo non com
prehendendo.

Ad tertiam probacione resp^o
detur distinguendo de duplici dif
ferencia. vna est s^um^o conueniēcia
in natura et sic conceditur q^o ma
gis delectat de⁹ ab intellectu cre
ato q^o intelligibile creatū a se⁹
Alia est s^um^o p^oporionalitate. et
sic est e^ouerso. quia sensus non
est p^oporionatus ad cognoscēdū
aliquid in materiale. sed intel
lectus est p^oporionatus ad cog
noscēdū quodcumq^{ue} immatē
ale et ita racō nō p^ocedit.

Ad quartam probacionem res
pondetur negando consequēcia
et dicimus q^o in visione qua bea
ti deum p^o eⁿciam vident. ipsa
eⁿcia diuina est quasi forma in
tellectus qua intelligit. nec oportet
q^o efficiatur vnū simpliciter
cum intellectu. sed solum q^o fiat
vnū quācum ad actum intelli
gendi.

Ad quintam p^oncipalem
racōnem respondetur negando
consequēciam et ratio est quia
lumen glorie non est medium
quo sicut sp^o intelligibili videat
tur deus. **P**ro quo notandum q^o
in visione corporali et intellectu
inueniuntur triplex mediū. Primum est
mediū sub q^o videt^{ur} et hoc est q^o p^o
ficit v^osum ad videndum in gene
rali non determinans v^osum ad
aliquid speciale obiectum sicut
se habet lumen corporale ad v^osu
corporalem et intellectus agens
ad intellectum possibilem. Secū
dum mediū quo videtur et hoc
est forma visibilis qua determi
nat v^osum ad speciale ob
iectum. sicut per formam lapidis
ad cognoscendum lapidem. Ter
cium est mediū in quo videt^{ur}
et hoc est illud per cuius inspe
ctionem ducitur v^osum in aliam
rem sicut inspiciendo ducitur in
ea que in speculo representatur
et videndo ymaginez ducitur ad
ymaginatū. et sic etiam intel
lectus per cognicionem effectus
ducitur in causam et e^ouerso
In visione ergo patrie non erit
tercium mediū vt scilicet deus
per species aliorum cognoscatur
sicut nunc cognoscitur racōne cu
ius dicimus nunc videre in spe
culo nec erit ibi secundum medi
um quia ipsa eⁿcia diuina erit
qua intellectus n^o videbit deū vt

ex dictis patet. sed est ibi tantū
primum medium qđ eleuabit i-
tellectum nostrum ad hoc qđ po-
sit cōiungi eēncie increate modo
predicto. sed ab hoc medio nō di-
citur cognitio mediata quā nō
cadit inter cognoscentem ⁊ rem
cognitam sed est illud qđ dat mo-
dum cognoscendi. ¶ Ad sextam
respōdetur negādo consequenti-
am et racō est quia non est simi-
le. quia creature corporales nō di-
cuntur immediate videri nisi qñ
id quod in eis cōiugibile ē visui
ei cōiungitur. nō sūt autem cōi-
gibiles per eēnciam suam racōe
materialitatis. et ideo tūc imme-
diate vidēt qñ eorū similitudo
intellectu cōiugitur. vnde nō vi-
deretur immediate nisi essentia
sua cōiungeretur intellectu et
hec visio immediate dicitur visio fa-
ciei

Ad secundam questionē
sic proceditur et videtur
qđ vidētes deum per eēn-
ciam videāt omnia que deus in
seipso videt. Primo sic. Grego.
iij. dialogorū illic omnes com-
muni caritate deum conspiciūt
quid est qđ nesciāt vbi scientem
omnia sciunt. loquitur autem de
beatis qui vidēt deū per eēnciaz
ergo videtur qđ qui videt deum
per eēnciam omnia cognoscet
¶ Secundo sic. quicumq; videt

speculum videt ea que in speculo
resultant. sed in verbo dei om-
nia sicut in speculo resultant. qđ
ipsum est racō et similitudo oim
ergo sancti qui vidēt vrbū p es-
senciam vident omnia creata
¶ Tercio sic. Prou. xij. Desideri-
um suum iustis dabit. sed san-
cti desiderant omnia scire qđ om-
nes homines natura scire deside-
rant pmo methaphisice nec nas-
tura per gloriaz aufertur ergo da-
bit eis a deo qđ omnia cognos-
cant. ¶ Quarto sic Ignorancia
est quedam penalitas vite p sen-
tis sed omnis penalitas per g'ori-
am a sanctis aufertur. ergo et o-
mnis ignorancia ⁊ ita omnia cog-
noscet. ¶ Quinto sic. Dicit se-
sus ita et intellectus cognoscit cē-
illud cuius similitudine i forma-
tur sed diuina eēnciam expressus
indicat quālibet rem qm aliqua
similitudo alia rei ergo in illa be-
ata visione cum essentia diuina
fiat quasi forma intellectus no-
stri videt qđ sancti vidētes deum
omnia videāt. ¶ In oppositū
sic dicit Dionisi⁹ vi. celestis Hie-
archie qđ angeli superiores infie-
tiores a nesciencia purgāt sed ā-
geli inferiores vidēt diuinam es-
senciam ergo āgelus videns di-
uinam eēnciaz pot aliqua nescie-
s animā nō pfecti⁹ videt deū qđ
angelus. ergo sancti videntes
deum non oportet qđ videāt oia

Respondeo dicendum. qd duplex dicitur diuina cognitio vna vocatur notitia visionis qua cognoscit omnia que sunt vel fuerunt et hoc dicitur notitia visionis quia ad similitudinem visionis corpora lris cognoscit ea quasi presentia. **S**ecunda cognitio que dicitur simplex intelligentia e q cognoscit videndo sua eentiam omnia que potest facere qmuis nuq fecerit nec facturus sit at s non perfecte cognosceret potetia suam non em potest cognosci potetia nisi sciantur potencie obieca et hoc dicitur cognoscere notitia simplicis intelligentie. **H**oc notato fit prima conclusio. **I**mpossibile est q aliquis intellectus creatus cognoscat omnia videndo diuinam essentiam que deus potest facere patet conclusio quia hoc esset comprehendere diuinam essentiam quod est impossibile patet sic quanto aliquod pncipiu perfectius cognoscitur tanto plura sciuntur in ipso sicut in vno demonstrationis principio ille qui est perspicacioris ingenij plures conclusiones videt q alius qui est tardioris cum ergo quantitas diuine potencie attendatur p m ea in qua potest si aliquis intellectus videret in diuina essentia omnia que deus potest facere eadem esset quantitas perfectionis intelligendo que est quantitas

diuine potencie in producendo effectus et ita comprehenderet diuinam essentiam quod est impossibile omni intellectui creato. **S**ecunda conclusio loquendo de scientia visionis possibile est q aliquis intellectus creatus vt anima christi cognoscat omnia illa que scit notitia visionis. **D**e alijs autem sanctis vtrum vident omnia que deus videt scientia visionis est duplex opinio. quidam dicunt q sic sed hoc repugnat sanctorum dictis qui ponunt angelos aliqua ignorare quos tamen constat scdm fidem omnes deum per essentiam videre. **A**lij dicunt oppositum p m quos fit illa tertia conclusio. **S**ancti videntes diuinam essentiam non vident omnia que deus videt. **I**sta conclusio probatur primo sic. **S**olus christus habet spiritum non ad mensuram vt dicitur iohannis tertio. sed christo in quantum habet spiritum non ad mensuram competit q omnia in verbo cognoscit. **U**nde ibidem dicitur q pater dedit omnia in manu eius. ergo nulli alij sanctorum competit omnia cognoscere in verbo q christo. **S**ecundo sic. quanto a liquod pncipiu perfectius cognoscitur tanto plures effectus eius cognoscuntur p ipsum sed quida videntiu deu p eentiam perfectius

alijs cognoscūt deum qui rerum
ommū p̄ncipiū est ergo quōdā
alijs plura cognoscunt ⁊ sic non
omnes sciūt omnia ⁊ inde est q̄
vnius potest aliū instruere et sic
sciencia angelorū et animarū tā
clararum potest augeri vsq; ad diē
iudicij sed ulterius nō proficit
quia tunc erit volūtat̄ status ⁊ ⁊
¶ Ad rationes in oppositum
ad primam respōdetur negando
consequentiā et ad dictum gre
gorij respondet sanctus Thomas
q̄ ex verbo illo Gregorij ostēdit̄
tur q̄ in illa beata visione ē suffi
ciencia ad omnia int̄uendum ex
p̄te diuine eēncie per quam deus
omnia videt q̄ nō omnia vidē
est ex defectu intellectu creati
qui diuinā eēnciam nō cōp̄hēdit
¶ Ad secundam respōdetur
negando consequentiā et ra
tio est quī speculum illud est vo
luntarium ⁊ sicut se ostendet cui
vult ita in se ostendit que vult
nec est simile de speculo materia
li in cuius potestate nō est quod
videatur vel nō videatur
¶ Ad terciā respōdetur negā
do consequentiā et ratio est q̄
desiderium sanctorum quo omnia
scire desiderāt implebitur ex hoc
solum q̄ deum videbūt sicut de
siderium eorū quo omnia bo
na habere cupiunt implebitur
in hoc q̄ deus habebūt sicut em̄
deus in hoc q̄ habet perfectā bo
nitatem sufficit affectū et eo ha

bito omnia bona quodammodo
habebūt ita eius visio sufficit in
tellectū **Job. xiiij.** Dñe ondē no
bis patrem et sufficit nobis

¶ Ad quartam respōdetur negā
do consequentiā et ratio est q̄
ignorācia dupliciter accipit̄ vno
modo proprie accepta in priua
tionem sonat et sic est pena. sic
em̄ ignorantia est nesciēcia ali
quorum que scire debent vel que
necesse est scire et hoc modo igno
rancia nō ponitur in sanctis quia
nullius horum sciencia sanctis de
erit in patria. Alio modo igno
cia accipitur communiter p̄ om
ni nesciēciā et sic angeli et san
cti in patria quedam ignorant
vnde **Thomasius** dicit q̄ angeli
a nesciēcia purgātur. sic autē
ignorancia nō est penaltas. sed
defectus quidam nec est necesse
q̄ omnis talis defectus ad glori
am auferat̄. sic etiam posset dici
q̄ defectus est in limo quia nō p
uenit ad gloriā petū **¶** Ad quā
tam respōdetur negando conse
quentiā et ratio est quia quāvis
diuina eēnciam sit ratio omnium
cognoscibilem nō tamen cōmū
gitur cuiuslibet intellectu creato
s̄m qd̄ est ratio omnium et ideo ra
tio nō sequitur

¶ Ad terciā questionem
sic proceditur ⁊ videtur
q̄ beati prius ferant̄ ad
contemplandum xp̄i humanita
tem q̄ ad contemplandū cūsti

diuinitatem. ¶ **P**rimo sic. Ad ex-
tremum non peruenitur nisi per me-
dium sed medium inter deum et
homines est christi humanitas. i.
thi. ij. ¶ **M**ediator dei et hominum
christus Iesus. ergo sancti non per-
uenient ad contemplandum am-
pli diuinitatem nisi prius con-
templando humanitatem eius.

¶ **I**n oppositum est euangelium
presens ubi dicitur. Gaudete et
exultate quoniam merces uestra mul-
ta est in celo. et sic constitui dunt
in potissimo et altimo statu ex quo
sic arguitur. altissimo enim sta-
tui altissimus actus principaliter
et primo competit sed beati sunt
in altissimo statu cum ergo actus
intellectus qui est potentia altis-
sima cuius est ferri in deum sic a-
ctus altissimus videtur quod hic a-
ctus primo beatis competit ut
deum contemplantur. ¶ **R**espo-
deo dicendum quod sancti in gloria
prius feruntur ad contemplan-
dam christi diuinitatem quam eius hu-
manitatem. ¶ **I**sta conclusio pro-
batur primo sic. hoc ad perfectio-
nem uie pertinet quod oportet nos
ab inferioribus ad superiora con-
templanda ascendere sed in bea-
tis erit perfectio contraria in perfe-
ctione uie. ergo ipsi e contrario per pri-
us altiora contemplantur. ergo
beati existentes supra in patria
prius christi diuinitatem contem-
plantur quam eius humanitatem.

Secundo sic. unus quisque prius
considerat regulam operis quam secundum re-
gulam operetur. beati autem deo
sunt coniuncti ut ipse sit eis ratio
cuiuslibet cognitionis et operis.
aliter enim actus beatitudinis per
alias cognitiones et operationes im-
pediret et ideo id quod primo bea-
ti attendunt est ipse deus et ipse
habet medium cuiuslibet cogni-
tionis et regulam cuiuslibet ope-
rationis et sic per prius contemplan-
tur christi diuinitatem quam eius hu-
manitatem in utraque tamen con-
templatione delectationem inue-
niunt. ¶ **U**nde dicitur. **J**oh. x. In-
gredientes scilicet beati ad contemplan-
dam diuinitatem et egredientur
ad contemplandum eius huma-
nitatem et utrobique pascua inue-
nient. delectationem ut exponit
in libro de spiritu et anima.

¶ **A**d rationem in oppositum et spō-
detur quod ratio illa procedit quantum
ad statum uie in qua non dum
sumus deo perfecte coniuncti sed
oportet nos per christum ad deum
ascendere. sed cum iam deo in bea-
titudine coniuncti erimus quod prius in-
tendimus christi diuinitatem quam huma-
nitatem.

¶ **I**n die omnium mortuorum
est euangelium. Dixit Iesus tur-
bis. etc. **J**oh. v. Circa quod prius di-
sputari sequentes questiones.

¶ **P**rimo utrum iudicialia pote-
stas qua iudicandi sunt mortui

in futuro iudicio conuenienter conueniat xpo fm qd homo ¶ Secundo utrum suffragia fidelium uiuorum profint defunctis ¶ Tercio utrum suffragia facta p malos siue p peccatores profint ¶ Quarto utrum vox casti qua audiet mortui erit causa resurrectionis omnium eorum

Ad primam questionem sic proceditur et videtur quod iudicialia potestas que iudicandi sunt mortui in futuro generali iudicio non conueniet xpo fm qd homo ¶ Primo sic. Dicit Augustinus li. de vera religione. quod iudicium attribuitur filio inquit est ipse lex prime veritatis sed hoc pertinet ad christum fm qd est deus. ergo iudicialia potestas non conueniet xpo fm qd homo ¶ Secundo sic iudicium auctoritate requiritur et auctoritas super uiuos et mortuos est in christo fm qd deus sic enim est deus et creator omnium. ergo potestas non. ¶ Tercio sic. ad iudicialiam potestatem pertinet punire bonos agentes sicut punire malos sed punire bonorum est beatitudo eterna que non datur nisi a deo. dicit enim Augustinus super Iohannem. quod participatio dei fit anima beata gratia uel quod iudicialia potestas non. ¶ Quarto ad iudicialiam potestatem christi pertinet iudicare occulta cordium. fm illud. i. ad corinthios. iij. nolite ante tempus iudicare quousque ueniat dominus qui illuminabit abscondita tenebrarum et manifestabit

stabit consilia cordium sed hoc pertinet ad solam uirtutem diuinam et per se. ergo non. ¶ In oppositum est euangelium per sensum ubi dicitur potestatem dedit ei iudicium facere quod filius hominis est. ¶ Respondetur dicendum quod iudicialia potestas conueniet christo et fm qd deus et fm qd homo ¶ Ista conclusio declaratur sic. quia apud deum maneat prima auctoritas iudicandi hominibus tamen committitur a deo iudicialia potestas respectu eius qui eorum iurisdictionem subiunguntur. ut dicitur Deuteronomio. i. quod iustum est iudicare et postea subdit quia dei est iudicium sed auctoritate uos iudicatis. Cum autem christus in humana natura sit caput totius ecclesie et quod sub eius pedibus deus omnia subiecit sequitur quod ad eum pertinet etiam fm humanam naturam habere iudicialiam potestatem et hoc quidem in propter tria. Primo propter conuenientiam et affirmatam ipsius ad homines sicut enim deus per causas medias tanquam proxime operatur ita iudicat per hominem christum homines ut sit suauis iudicium hominibus. Unde apostolus dicit ad hebraeos. quarto. Non habemus pontificem qui non possit compatisci infirmitatibus nostris et cetera. Secundo quia in finali iudicio ut Augustinus dicit erit resurrectio corporum mortuorum que suscitatur deus per filium hominis

ficut p eūdem xpm fuscitat aias
in qtu est filius dei. **Tercō** qvot
Aug. dicit in libro de verbis dñi
rectum erit vt iudicandi viderēt
iudicem. iudicandi enim erunt
boni et mali restat vt in iudicio
forma serui bonis et malis ondāt
forma dei solū bonis seruetur

Ad rationes in op positum.
ad primam respōdetur negando
consequentiā et ratio est. quia
licet iudiciū p̄tineat ad veritatez
ficut ad regulam iudicij pertinet
tamen eaam ad hominem q̄ est
imbutus veritate p̄m qd̄ est vnū
quodammodo cū ipsa veritate q̄
si quedam lex et quedam iusticia
animata. anima autem ch̄isti p̄
ceteris creaturis magis fuit vni
ta veritati et magis ea repleta p̄m
illud **Jo. i.** Vidimus eum plenu
grā et veritate. ergo ad aiaz xpi
maxie pertinet omnia iudicare

Ad secundam respondetur
negando consequentiā. et ra
tio est quia sicut in xpo p̄m dñā
naturam est auctoritas dominij
respectu vniuersalis creature ex
iure creaōnis ita in ipso p̄m hu
manam naturā est auctoritas do
minij quā p̄meruit p̄ passionē
et ē q̄i auctoritas secundaria et ac
q̄sita sed p̄ua est naturalis et etna

Ad tertiam respondetur negā
do consequentiā et ratio est qz
licet solius dei sit p̄cipacōe ei⁹
animas beatas facere nihilomis
nus adducere homines ad beati

tudinem inq̄ntum est caput et a
ctoe salutis eorum est xpi p̄m il
lud ad hebre. ij. qui multos filios
in gloriam adduxerat actoe sa
lutas eorum p̄ passionē et sumare
Ad quartam respondeēt negā
do minore. **Viam⁹** enim qz cog
noscere occulta cordiū et diiudic
care per se p̄tinz ad solum deum
sed ex influencia diuinitatis ad
animam ch̄isti conuenit etiam
ei cognoscere et diiudicare occul
ta cordiū. et ideo dicit ad **Ro.**
ij. in die cum iudicabit deus oc
culia hominum per **Ihesum** ch̄ris
tum et ita compilando omnes
rationes iudicaria potestas coue
nit xpo

Ad secundam questionē
sic proceditur et videtur
qz suffragia viuorum nō
p̄sunt de fundis. **Primo** sic **Suf**
fragia p̄ vnū facta nō p̄nt alij p̄
desse. ergo rō. assumptū probatur
sic dicit **Gal. vi.** que seminaue
rit homo h̄c et metet. et si vnus
ex suffragiis alterius fructum cō
sequeretur metet et ab alijs semi
nata. **Secundo** sic. ad iusticiā
dei p̄tinet vt vnicuiqz tribuat et
pro meritis. vnde ps. tu reddis
vnicuiqz p̄m op̄ra sua. sed iusti
ciam dei deficere est impossibile.
ergo impossibile est qz vnus ex o
peribus alterius iuuēt. **Tercio**
sic dicitur in euangelio presena
q̄ bona egerēt ibūt in resurrectioz

vite qui vult mala in resurrectione
iudicij. i. condempnacionis. ¶ **Q**u-
to sic. proficere ex opere aliquo est in
via existens. sed homines post
mortem non sunt viatores. ergo mor-
tuum non possunt viuorum suffragijs ad-
iuuari. ¶ **Q**uanto nullus iuuatur
ex opere alterius nisi sit aliqua vi-
te comunicatio inter eos. sed nulla est
comunicatio mortuorum ad viuos. Im-
p. m. i. ethi. g. suffragia viuorum
non possunt defunctis. ¶ **I**n oppositum
est quod habetur. ij. mach. xij.
sancta et salubris cogitatio est pro
defunctis exorare. ¶ **R**espondeo
dicendum sub duabus conclusio-
nibus. Prima est suffragia pro vno
facta prodesse possunt alijs. ¶ **I**ta con-
clusio patet primo ex illo ps. par-
ticipem me fac omnium timendum
te. Ratione sic. omnes fideles cari-
tate vni sunt vniuersi corporis mem-
bra sed vnum membrum iu-
uatur per alterum. ergo vnus ho-
mo ex alterius meritis potest iu-
uari. ¶ **S**ecunda conclusio mortuum
possunt iuuari ex operibus viuorum.
¶ **I**ta conclusio patet ex consuetu-
dine laudabili ecclesie que orat
pro defunctis. si ergo ecclesia non
decepitur. ergo suffragia viuorum
valent defunctis. ¶ **I**tem dicit **Au-**
gustinus libro de cura agenda pro
mortuis officia sacrificia que of-
feruntur pro non valde malis sunt
propitiaciones. Ratione sic. sicut
se habent orationes sanctorum ad

viuos sic viuorum ad mortuos
sed sancti mortui impetrant nos
his bona et nos adiuuant. ergo
et viuus possunt bonis operibus su-
is iuuare mortuos. ¶ **C**onfirmat
caritas que est vinculum vniuersi me-
bra ecclesie non solum ad viuos
se extendit. sed etiam ad mortu-
os qui in caritate decedunt. cari-
tas enim vita corporis non finitur
i. coan. xiii. caritas nunquam ex-
cedit et similiter mortui in memorijs
hominum viuencium viuunt. et
ideo intentio viuencium ad eos
dirigi potest. et sic suffragia viu-
orum dupliciter mortuis profunt
sicut et viuus et propter caritatis
vniuersionem et propter intentionem
ad eos directam. nec tamen eis
sic valere credenda sunt viuorum
suffragia ut status eorum mutetur
de misericordia ad felicitatem vel
e converso. sed valent ad diminu-
tionem pena vel aliquid homini quod
statum mortui non transmutat.
¶ **A**d rationes in oppositum.
ad primam respondetur negando
consequenciam et ratio est. quia
messio est pro peccato vite eterne sicut
habetur **Jo. iij.** qui metit fructum congregat
in vitam eternam. sors autem vite e-
terne non datur alicui nisi pro operibus
propterea. quod si aliquis alteri impetret ut
ad vitam perveniat nunquam tamen hoc fit
nisi mediatis operibus propterea. dum
scilicet propter alicuius gratiam alicui datur
per quam meretur vitam eternam

Ad secundam respondeatur
negando consequentiam. et ra-
tio est quia opus quod per aliquo non
est factum eius pro quo fit et sicut opus
eius qui mecum est unum est quod a
modo et meum. unde non est con-
tra diuinam iusticiam. sicut si
dum percipit de operibus factis ab
eo qui est secum in caritate vel ab
operibus pro se factis hoc etiam secundum
humanam iusticiam conuenit ut
satisfactio pro alio accipiatur.

Ad tertiam respondeatur quod pre-
sens euangelium in nullo contra-
dicit suffragiis. bene tamen innu-
it quod suffragia non valent ad mu-
tationem status sicut dictum est.

Ad quartam respondeatur negan-
do consequentiam et ratio est quod
quasi anime separate non sunt sim-
pliciter in statu vite. sed quantum ad alia
quod adhuc sunt in via in quantum se-
eorum progressus adhuc retardat
ab ultima retributione. et ideo sim-
pliciter exiuita est circa septem
non possunt ulterius per aliqua opa
transmutari secundum statum felicitatis et
misericordie sed quantum ad hoc non est ac-
cum septem quin quantum ad hoc quod
detinentur ab ultima retributione
possunt ab aliis iuari. quia secundum
hoc adhuc sunt in via. **A**d quin-
tam respondeatur negando conse-
quentiam et ratio est. quia quasi
communicatio diuini operum de
qua philosophus loquitur non possit esse
mortuorum ad viuos. quia in or-

tui extra vitam diuinam sunt. po-
test tamen eorum esse communi-
catio quantum ad opera spiritalia
hinc vite que est per caritatem ad
deum cui mortuorum spiritus vi-
uunt.

Ad tertiam questionem
sic proceditur et videtur
quod suffragia per peccato-
res siue per malos facta non pro-
fuit illis pro quibus fiunt. **P**rimo
sic. **J**ob. ipse scimus quod peccatores
deus non exaudit. si orationes eorum
prodesse illis pro quibus orant
exaudirentur a deo. ergo suffra-
gia eorum non. **S**ecundo sic. **V**i-
dit **Gregorius**. cum is qui di-
splicet ad intercedendum mita-
turitati animus ad deteriora pro-
uocatur. sed quilibet peccator deo
displicet. ergo pro peccato. am suf-
fragia deus ad misericordiam non
flectit. et ita tantum suffragia non
profunt. **T**ercio nullum opus
est satisfactorium nisi quod fit ex
radice caritatis. sed illud non fit
sic. quia fit a malo. ergo non satis-
facit. **Q**uarto sic. **I**ste pecca-
tor non est membrum ecclesie. ergo
nullam habet connectionem cum il-
lo qui mortuus est. ergo opus eius
est omnino alienum ab ipso defun-
cto. ergo nihil ei prodest.

In oppositum arguitur sic. **N**ullus
potest scire pro certo utrum sit in statu
gratie vel culpe si gratia illa tantum suffragia
profuit que fiunt pro eos qui sunt in gra-

nō possit homo scire p quos suffra-
gia con. iureret suis defunctis et
ita multa a suffragiis faciēdis re-
traherentur. ¶ **S**ecūdo sic. dicit
Aug. em hoc iuuatur aliq̄s mor-
tuis suffragiis q̄ dum uiuere
meruit ut iuuaret p̄st mortem
ergo valoe suffragiorū mensuraf
p̄m additionē eius p̄ quo fiūt. nō
ergo differt utrū p̄ malos vel bo-
nos fiant. ¶ **R**espondeo dicen-
dū q̄ suffragia facta p̄ malos si
sint facta p̄ opera sacramētalia
ut est celebracō missae. aut sint fa-
cta in p̄sona ecclē. aut ex ordina-
tione mortui decedēis in carita-
te p̄sūt illis p̄ quib⁹ fiunt. ¶ **P**ro
q̄ conclusionē notandū q̄ in suffra-
giis que fiunt p̄ malos. duo p̄nt
cōsiderari. Primo ipsū operatum
sicut sacrificiū altaris. et q̄ nostrū
sacramēta ex seipsis efficacā ha-
bent absq̄ opere operantis que eō
liter explentur p̄ quoscūq̄ fiant
q̄ntū ad hoc suffragia p̄ malos fa-
cta defunctis p̄sūt. Alio modo pos-
sūt cōsiderari q̄ntū ad opus ope-
rans et sic distinguendū est q̄ o-
peratio peccatoris suffragia faciē-
tis. p̄test vno modo cōsiderari ut
est eius. et sic nullo modo merito-
ria eē p̄nt nec sibi nec alijs. ¶ **A**lio
mō inq̄ntū est alterius qd̄ dupli-
citer cōuenit. vno mō inq̄ntū
peccator suffragia faciēns gerit p̄
sonam ecclē totius. sicut ut sacer-
dos dum dicit in ecclā exequias
mortuorum. et quia ille intelli-

tur facere cuius nomine vel vice
fit ut p̄ p̄p̄m xij. celestis
Iherarchie. Inde est q̄ suffragia
talis sacerdotis quibus sit pecca-
tor defunctis p̄sūt. Alio mō q̄n
agit ut instrumentum alterius
opus enim instrumenti est ma-
gis p̄ncipalis agentis. vnde q̄
uis ille qui agit ut instrumentū
alterius non fit in statu meriti
actio tamen eius potest eē meri-
toria ratione p̄ncipalis agentis
sicut si seruus in peccato existēs
quodcumq̄ opus misericordie
facit ex precepto domini sui caris-
tatem habentis. vnde si aliquis
in caritate decedens p̄cipiat si-
bi suffragia fieri. vel alius p̄cipi-
at caritatem habēs illa suffragia
valent defuncto quibus illa p̄ q̄s
fiunt in peccato existāt magis t̄n
valerent si in caritate eēnt. quia
t̄n ex duabus p̄ibus opera illa
meritoria essent.

¶ **A**d rationes in oppositiōe
ad primam respondetur ne gādo
consequendam et ratio est. mul-
tiplex. Primo quia oracō p̄ pecca-
tores facta quicq̄ nō est peccatoris
sed alterius. et ideo em hoc digna
est ut a deo exaudiatur. t̄n secun-
do q̄ quicq̄ de⁹ peccōres audit sc̄z
q̄n peccōres aliquid deo acceptū
p̄tunt nō em solis iustis. s̄ etiā
peccōrib⁹ de⁹ bona sua p̄uidet ut
patet. ¶ **R**at. v. nō autē ex meri-
tis eorum sed ex sua clemētia. et
ideo **Iob. ix.** sup illud peccōres nō

audit dicit glo. q. loquitur ut inuen-
tus. i. nō plene illuminat. siue
non adhuc plene videns.

¶ Ad secundam respondetur
negando consequentiam. et ratio
est. q. quāvis ex pte ei⁹ cui displi-
cet oratio peccatoris nō est accep-
ta. tñ ratiōne alteri⁹ cui⁹ vice vel
imperio agit. et deo eē accepta.

¶ Ad tertiam respondetur ne-
gando consequentiam. q. opns
illud ex pte ei⁹ cui⁹ vice vel impe-
rio fit ex radice caritatis pcedit.

¶ Ad quartam respondeat eodem
mō q. ille cui⁹ vice aut mādato
sūt suffragia est membrū ecclē
ex caritate unitū eis p quib⁹ suf-
fragia sūt ex hoc suffiat licet mi-
nister sit a corpore ecclē caritate se-
paratus.

Ad quartam questionem
sic proceditur et videtur
q. vox filij dei nō sit cau-
sa resurrectionis mortuorū. **P**ri-
mo sic. resurrectio fiet subito et
dicat **D**ama. q. diuina virtute
fiet que ē infinita sed vox illa mē-
suratur tēpore nec est potētia infi-
nita. ergo resurrectionis causa eē
nō potest. **¶** Secūdo sic. vox illa
quā dicunt audituri mortui aut
audient anteqm resurgent. aut
post. si ante. ergo anteqm uiuēt
audient. si autē post. vox illa nō
fuit causa resurrectionis. **¶** Terco
sic. qm dat p tētia siue virtus ali-

cui quāuis miraculose datur op⁹
tamē egrediens ab illa erit natu-
rale sicut patet in ceco illumina-
to. si ergo dicat q. vox illi sit da-
ta aliqua virtus sequit q. resur-
rectio erit naturalis quod falsum
est. **¶** In oppositū est euangeliū
prens. ubi dicit mortui audiet
voce filij dei. **¶** Respondeo di-
cendum q. vox ministerialiter erit
causa resurrectionis corporū mor-
tuorū. unde apbs. i. thessal. iij.
q. dñs in tuba dei descendet de
celo et mortui qui in cristo sunt
resurgent. **R**atiōne potest sic pba-
ri. **I**llud est causa excitacōis in dor-
miente quo audito excitatur. sed
mortui in monumentis excitabū-
tur auditu uocis filij dei ut patet
in euangelio. ergo vox illa erit
causa resurrectionis. **P**ro cuius
conclusionis pleniori intelligen-
tia nō tantum iuxta sanctū **T**ho-
mam q. oportet causam effectū
aliquo modo cōiungi. quia mo-
uens et motū faciens et factū sūt
simul. ut probatur. vij. phi. xpc
autē resurgēs est causa uniuersae
nostre resurrectionis. vñ oportet
q. in resurrectione corporū cōi aliq
signo corporalī dato xpc resurgēs
operet qd quidē signū ut quidā
dicūt ad litteram est vox christi
resurrectionē operantis. sicut im-
petauit mari et cessauit tempe-
stas. **M**at. viij. quidā autē dicūt
q. hoc signū nihil aliud ē qm ipa

14

presencia euidentis filij dei in mundo
sed nobis melior videtur prior sen-
tencia et hinc magis conformis et
hec vox quecumque sit quicquid dicitur el-
mor quasi precomis ad iudicium citatis
quicquid autem dicitur sonus tube vel
propter euidentiam vel propter
conuenientiam ad usus tube que
erat in veteri testamento. tuba enim
congregabant ad consilium commoue-
bantur ad bellum et vocabantur ad
festum. resurgentes autem congrega-
bantur ad consilium iudicij ad preli-
um quo ceteris terrarum pugnabit
contra insensatos ut dicitur **Pap. 10.**
et ad festum eterne solennitatis.

¶ Ad rationes in oppositum
ad primam respondetur negando
consequendam et ratio est. quia
licet sonus mensuretur tempore. in
hominibus sicut dicitur de formis sa-
cramentorum in ultimo instanti
placationis effectum suum habet. et sic
resurrectio fiet subito quicquid tunc ad id
quod in ea fiet virtute diuina li-
cet quo ad id quod fiet ministerio
angelorum non fiet in instanti.
si instans dicat indiuisibile tem-
poris et tamen in instanti prout
dicitur in preceptabile tempus

¶ Ad secundam respondetur
vno modo quod ibi audire dicitur. i.
obediens. quia audiet. i. obediant
verba filij dei. vox enim expressiua
est interioris conceptus. tota autem
natura ad nutum obedit voluntati
diuine et conceptioni. sicut audiuit
Lazarus quicquid dictum est ei veni

foras et reuixit ut dicitur **Job. 1.** Alio
modo respondetur iuxta sanctum **Tho.**
quod sicut forme sacramentorum habent
virtutem sanctificandi non ex hoc
quod audiunt. sed ex hoc quod profertur
ita illa vox quicquid sit habet
efficaciam instrumentalem
ad resuscitandum non ex hoc quod se-
titur sed ex hoc quod profertur. / sicut
etiam vox ex ipsa impulsione aeris
exatatur dormientem soluendo or-
ganum sentiendi non ex hoc quod cog-
noscat quicquid iudicium de voce pueri
mente ad aures sequitur exatatio-
nem et non est causa eius. et ita
ut dicit dominus bonaventura in iij
vox illa audietur sicut tempore quicquid
mortuum et surgunt prius tamen natura
resurgunt quicquid audiunt ratione iam dea.

¶ Ad tertiam respondetur nega-
do consequendam et ratio est quia
vultus illa data voci non est ens ef-
fectum in natura sed est talis quicquid est
in formis sacramentorum. Assump-
tum autem est verum quicquid potentia siue vo-
lus que datur est ens completum in na-
tura sicut est potentia data ceco il-
luminato.

¶ In festo beati **Martini** euā-
gelium. Dicit lumbi vestri etc. **Lu-
ca. 12.** de quo disputatur sicut in
festo beati **Nicolai**. Nunc queri-
tur

¶ Quomodo illud sit verum aut
conuenienter dictum quod ex-
pectantes dominum reuersum
christus faciet eos discumbere et tran-
siens ministrabit illis et videtur quod non

Primo sic. discubitus est a comoda corporis dispositio in iacendo vel sedendo sed talis corporalis discubitus non conuenit animabus sanctorum que sunt spiritus in corpore ergo non videtur consequens.

¶ Secundo sic. christus est immobilis semper stabilis dans cum dea moueatur dicit **Boetius** et in ps. tu autem idem ipse es. ergo non videtur conuenienter dictum quod transiens est.

¶ Tercio sic. si immobilis stabit queritur aut idem omnibus aut uaria diuersis. non videtur idem. quod videtur tunc omnes equilateri erunt beati quod est falsum. Cum enim premium respondeat merito et multa sint excellentioris meriti quam alij necessario non erunt omnes equilateri beati. si uaria ergo sequitur quod non erit una beatitudo omnium.

¶ In oppositum est euangelium.

¶ Respondeo dicendum. quod hoc uerissimum est bene intelligendum. deus enim spiritualia loquitur sub similitudine rerum corporalium et nos intelligere ualiamus.

¶ Ad rationes in oppositum. ad primam respondetur quod per illum discubitum intelliguntur sedes et mansiones parate sanctis in illo beatitudinis paradiso de quibus dicitur **Iob. xiiij.** in domo patris mei multe mansiones sunt quod **Aug.** exponit de varijs dignitatibus premium. **¶** Ad secundam respondetur iuxta **Albertum**

magnum super **Lucam. xij.** quod christus transibit triplici transitu in gloria ministrando scilicet transitu corporali simul et mentali. tercio transitu mentali tantum. Corporali quidem transibit in seipso quando post iudicium de aere in quo occurrunt ei beati in celum cum eis mouebitur. **i. tixss. iij.** simul rapiuntur cum illis obuiam christo in aera. **¶** Mentali autem transitu non transibit in se sed in sanctis quando nouis illuminationibus reficiet sanctos eorum **xxiij.** transite ad me omnes qui concupiscitis. Simul autem corporali et mentali transibit etiam in sanctis quando sensibus corporis exhibebit gloriam corporis et mentibus exhibebit gloriam diuinitatis. **¶** **Jo. x.** per me si quis introierit saluabitur et ingreditur et egreditur et pascua inueniet exponit **Aug.** foris egrediens pascitur in saluatis totius humanitate et intus egrediens pascetur in creatoris diuinitate et sic utrobique pascua inueniet. Et sic respondet ad tertiam quod idem ministrabit omnibus omnium beatitudo enim una sicut unum denarius licet non equaliter omnes illam participent.

¶ In festo beate **Katharine** est euangelium. Simile est regnum celorum. **¶** Circa quod facta disputati sequentes questiones.

